

ion drăgușanul

povestea așezărilor moldovene

A

Cluj-Napoca, 2024

Coperțile: fotografii din colecția Gabri Ojog,
Țărani la târgul de luni

Precuvântare

Această carte, lucrată și publicată, mai întâi, pe litere, în volume inegale, începând de la 200 și ceva de pagini terminând la peste 2.000-2.500 de pagini volumul, înseamnă, în bună parte, povestea secretă a vieții mele, trăită între anii 2000-2024, adică între cărțile *Identități deturnate. O istorie anecdotică a Bucovinei și Povestea așezărilor moldovene*, pe care o voi lucra, tot pe parcursul acestui an, și pe județe, pentru a înlesni accesul la cunoașterea istoriei obștești de către cei interesați.

Am preferat, totuși, să încep cu ordinea alfabetică a numelor așezărilor din Moldova dintre Carpați și Nistru și de la Dunăre, până la hotarul cu Polonia de la Colacin, convenit în 13 decembrie 1433, pe vechiul hotar, dar pe vale, nu pe culme, precum fusese până atunci. Asta nu înseamnă că aș fi avut premedități naționaliste, dragostea mea pentru aceste meleaguri respirând prin memorie și prin respectul la care obligă memoria.

Demersul a fost dificil, pentru că, după două incendii la Iași, cea mai mare parte a mărturiilor străvechi s-au pierdut pentru totdeauna. Lucrasem, în timp, câteva

monografii, inclusiv pentru comuna Rădăuți-Prut din județul Botoșani, și cunoșteam potecile. În fond, orice documentare este ca mersul în pădure: dacă știi potecile, ajungi îndată la izvoare; dacă nu, te pierzi și mori de sete. Știam, deci, că multe dintre numele vechi ale așezărilor au fost schimbate, de-a lungul veacurilor, chiar și de mai multe ori, știam că există multe localități cu același nume (deloc întâmplător) în lungul și în latul țării, iar localizarea lor, pe ținuturi, adesea modificate, de la Alexandru cel Bun, încoace, le-a pricinuit multe și mari probleme primilor traducători de documente (Theodor Codrescu nici nu a încercat să o facă, în celebrele-i *Uricarii*), care, chiar dacă s-au folosit de hărți militare. Deci, principala piedică și în truda mea la volumele *Poveștii așezărilor moldovene* o reprezentau aceste dese localizările greșite, chiar și în cadrul volumelor apărute, sub egida Academiei Române, în prestigioasa colecție *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*”, în care, de la volum la volum, fără a urma șirul narațiunilor din documentele anterioare, autorii – universitari de calibru, în fața memoriei cărora mă închin – localizează adeseori superficial, fiind preocupați mai curând de proprietari, decât de obștile sătești care le ieșea în cale. Iată câteva astfel de exemple, pe care mi le-am notat, dar pe care le pot interpreta corect doar localnicii din așezările luate în discuție: satul **Slipoteni** este localizat, în DRH XXVII (doc. 35, pp. 39, 40, respectiv p. 581), „lângă satul Ionășeni, comuna Ni-corești” de lângă Tecuci, deși același sat Slipoteni, al lui Lupea Berheci și al urmașilor săi, era localizat, pe parcursul volumelor anterioare, „lângă Izvorul Berhe-ciului, Bacău”; / în vecinătatea satului **Burdusești** (lângă orașul Mărășești, Vrancea), o „moșie 60 de pași pe deal spre **Ciolănești**” (DRH XXVII, doc. 98, pp.

104, 105), este trecut în Index (p. 492), drept „sat pe Răut, probabil lângă Prajila, județul Soroca, Republica Moldova”; / martorul din **Brăila**, la o stâlpire din Gereni, lângă Te-cuci, indică **Brăila** drept municipiu, județul Brăila (DRH, vol. XXVII, București 2005, doc. 239, pp. 219, 220), alte documente identificând **Brăila** Moldovei în viitorul sat Brăileanca, lângă satul Holmul, comuna Podu Iloaei, Iași (DRH vol. XXV, București 2003, doc. 236, pp. 236-238; vol. XIX, București 1969, doc. 406, pp. 553-556; vol. XXV, București 2003, doc. 236, pp. 236-238); / același sat **Plopeni** este localizat, în DRH vol. XXVII (București 2005, doc. 466, pp. 444-446) drept „Popeni, comuna George Enescu, Botoșani”, iar în DRH vol. XXIV (București 1998, doc. 525, p. 485), drept „Plopeni, comuna Ungureni, Botoșani” (în DRH vol. XXVIII).

Confuzia este și mai mare, cu repercusiuni asupra istoriilor muzicale, inclusiv și mai ales în cea a lui Poslușnicu, atunci când e vorba de așezări de peste Prut „din ținutul” sau chiar „din județul Iași”, actualul teritoriu al județului Iași fiind, cândva, împărțit între teritoriile ținuturilor Cârligătura, Hârlău, Suceava, Roman, Tutova, Te-cuci, iar teritoriul de atunci fiind din Prut până în târgul Bălți și în Briceni, precum este exemplul satului „**Milești**, ce este în ținutul Iași” (DRH XXVII, pp. 52, 53), care este, de fapt, „Milești, comuna Milești, județul Ungheni, Moldova” (p.553), deci județul Iași se întindea mai mult în Moldova (Basarabia era în sud, stăpânită de turci) de dincolo, decât în cea de dincoace.

Dar, vorba lui Vasile Lupu, „apele sunt vii, mereu își schimbă matca”, așa că, lucrând pe obști rurale distinc-

te și putând compara lesne mărturiile anterioare, cred că m-am descurcat binișor și cu localizările, așa că, precum călugărul Bogza din Todireni, comuna Codăești, Vaslui, care făcuse, în sfârșit și o milostenie, închei și eu această primă parte (A) a prefetei, cu invocația, adresată, desigur, cititorului: „Milostive Doamne, ia și știe!”.

ADÂNCATA

(între Burdujeni, Mitoc, Șerbănești și Hânțești, Suceava).

Într-o proză a lui Sadoveanu, Adâncata era numită Bulboceanca, deși numele vechi al așezării a fost, Poiana Ascunsă sau Pustie, nume dat, conform hărților austriece, părții de sus a satului Adâncata.

1620: Atestarea documentară a satului Adâncata datează din 21 aprilie 1620¹, ca una dintre vetrele satului Mireni (Mereni, prin confuzii ulterioare), devenit moșie a mănăstirii Pantocrator (Teodorenii), după cum o probează uricele ulterioare și, explicit, hotarnicele din 1735 și 1738. În 11 ianuarie 1621, se folosește formula „cu tot hotarul de unde s-a folosit în veac”, aplicată doar așezărilor care existau înainte de Descălecat².

1736: „Iași, 13 Iulie 7242 (1736). Costandin Neculae-Vodă către Șerban Cantacuzino, biv Vel Medelnicer, și Solomon Botez, biv Vel Șătrar, pentru hotărnicie la „săliște Mereni, de care să țin Rătunda și Colacul Bălții, și heleșteul ce să numești Păscărie Mitropolitului Grigorie Nichenschie, ce au fost egumen la mănăstirea

¹ Academia Română, *Documente privind Istoria Românilor, A. Moldova*, sec. XVII, vol. IV, p. 465

² Ibidem, doc. 6

Todireni, și la moșie Todireni, de care să țin Ceiriul și **Adâncata și Poiana Pustie**”³.

1738: Hotarnica moșiei mănăstirii Todireni asupra Merenilor, în care e citată și hotarnica din 1735, stabilește pentru mănăstire, sub denumirea de Mereni (Moreni, scris în document), un teritoriu care, pornind din cel al Plopenilor și Feteștilor lui Iordache, apoi Lupu Balș, urcă și trece prin pădure și include **Adâncata și Poiana Pustie**, hotarul mergând cu „opcina cu hotar Zvorăște, păra în hotaru Dragomirni”⁴.

„**1762**, iulie 14. Gavril, mitropolitul Moldovei, în urma jalbei egumenului mănăstirii Dragomirna pentru apărarea moșiilor Bârnova, Buninții, Rușciorii, **Poiana Pustie (Adâncata – n. n.)**, din ținutul Suceava, Necșeni și Mătieni, ținutul Hârlău, împresurate de locuitorii din jur, dă carte de blestem asupra lui Toader Bădiliță, Ghedion Popescul și altor locuitori împregiurași, care cunosc hotarele acestor moșii și nu le vor arăta după dreptate, cum arată scrisorile”⁵.

1775: Recensământul făcut de Spleny, în 1775, un recensământ asupra unei suprafețe geografice mult mai largă decât cea ulterior consacrată drept Bucovina, împărțită pe ocoalele care, cu corecțiile de frontieră de mai târziu, vor deveni tradiționale, poziționa Adâncata în Ocolul Mijlociu, cu 32 familii de țărani, în vreme ce Plopii cu Poiana Pustie (de fapt, o parte din Adâncata) și Fetești aveau 1 boier – Balș, care își avea conacul lângă

³ Iorga, N., *Documente amestecate*, p. 56

⁴ Iorga, op. cit., p. 58

⁵ DGAS Suceava, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, p. 347

biserica de el zidită, 5 popi și 148 țărani⁶, ceea ce înseamnă că la populația Adâncatei trebuie adăugați măcar alți 30 de țărani, cei din Poiana Pustie. Adâncata, numită, în vechime, Bulboceanca, era moșia mănăstirii Burdujeni cel mai târziu din 12 octombrie 1777, când, după refuzul celor 11.000 de udeșteni, conduși de părintele Andrei, de a depune jurământul de credință față de împăratul Austriei, vechii udeșteni (uideșteni) s-au risipit prin satele „de peste apă”, inclusiv în Adâncata.

1818, februarie 27. „Grigore, arhimandritul mănăstirii Burdujeni, scrie Judecătoriei târgului Șiret că, la 7 februarie 1818, s-au furat patru boi din satul Adâncata, acum aflați în pripas prin târgul Sucevei; după mărturia sătenilor, doi boi aparțineau lui Irimie Țurcan, iar doi, lui Tănase Albu, ambii săteni săraci și nevoiași”⁷.

1881: „Raportul Dlui ministru de interne către M. S. Regele. / Sire, / Sunt informat de dl prefect al județului Dorohoi că **atât primarul, cât și membrii ce compun consiliul comunei rurale Adâncata** sunt departe de a cunoaște datoriile ce le sunt impuse prin legi, săvârșind acte ce sunt totdeauna vătămătoare intereselor comunei și locuitorilor. / Împlinirea dărilor fiscale este cu desăvârșire lăsată în părăsire și nu voiesc a ține de explicările și îndemnul ce li se dau de autoritățile superioare pentru a depune mai mult interes în executarea legii și în cazul neamurilor. / Mai mult decât atâta, primind 1,453 lei, de la casa de depuneri și consemnațiuni, pentru construirea

⁶ Spleny von Mihaly, Gabriel, *Descrierea districtului Bucovina*, în *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, București 1998, pp. 236-266

⁷ DGAS Suceava, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983, p. 561

localurilor necesare primăriei și școlii, pe lângă că nu au luat nici o măsură pentru adunarea materialului trebuitor construcțiunii acelor localuri, dar au cheltuit mai mult din jumătatea acestei sume în plăți de lefuri și altele. / Arendându-se pământurile care, după legea împrumutării înșurăteilor, s-au cedat școlilor ce nici s-au înființat, la licitația ținută s-au adjudecat asupra notarului și din suma arendeii nu se găsește încasat decât o treime. / Pentru aceste motive și pentru ca administrațiunea numi-tei comune să se pună pe o cale regulată și prosperă, rog respectuos pe Majestatea Voastră ca, în puterea art. 71 din legea comunală, să binevoiască a aproba dizolvarea consiliului comunal și a semna anexatul proiect de decret. / Sunt, cu cel mai profund respect, / Sire, / Al Majestății Voastre, / Prea plecat și prea supus servitor, / Ministru secretor de Stat la departamentul de interne, / No. 12.281. / C. A. Rosetti”⁸.

1883: „În Mitocul Dragomirnei a fost, în adevăr, până nu de mult, datina că, dacă un fecior iubea o fată și fata încă-l iubea pe fecior, iar la căsătoria lor însă se împotriveau sau părinții feciorului, sau ai fetei, din cine știe ce pricini, atunci feciorul, pentru împlinirea dorinței sale, răspândea vestea că are să-și fure iubita. Și dacă nici acest mijloc nu ajuta, atunci numai ce se trezeau părinții feciorului și-ai fetei că-n cutare duminică sau sărbătoare feciorul și fata nu se mai întorc de la joc, acasă. Unde s-au dus? „În ceea parte!”, era răspunsul îndătinat, adică în **Mitocul Moldovenesc**, de peste „Hranița” sau în **Adâncata**, sau în alt sat moldovenesc, unde, primind cununia de la vreun preot moldovean, se întorceau înapoi și nimeni nu mai cuteza să le conturbe viața căsătorească.

⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 85, 16/28 iulie 1881, p. 2596

Acestui abuz i s-a pus, în timpul din urmă, stavilă de către ocârmuire, fiind statornicite pedepse aspre pentru cei ce s-ar cununa „în ceea parte”. Amintirea datinii vechi însă va trăi în memoria mitocanilor, până când chiuitura „Vai, sărmanii mitocani, / Strigă lumea că-s tâlhari, / Nu-s tâlhari de boi, de cai, / Da-s tâlhari de fete mari” se va auzi în horele lor”⁹.

1884: „Prin deciziunea domnului ministru de finanțe cu No. 557 din 16 ianuarie 1884, s-au numit și confirmat ca debitanți pentru vânzarea tutunurilor următoarele persoane: Vasile Grigore Bârsan în comuna Adâncata, plasa Berhomete, județul Dorohoi”¹⁰. „Se publică, spre cunoștința generală, că moșiile Statului, cuprinse în tabelul de mai jos, al căror period de arendare expiră la 23 Aprilie 1885, se arendează pe un nou period de 10 ani, începători de la citata epocă: Adâncata, pendinte de Theodorenii, arenda actuală a periodului 1880, până la 1885, lei 8.844, garanția provizorie ce trebuie a se depune: lei 2.211”¹¹.

1890: „Se publică spre generală cunoștință că, în ziua de 10 Ianuarie 1891, se va vinde prin licitație, în localul prefecturii de Dorohoi și la comuna Adâncata, un număr de 1.071 arbori verzi în picioare, de diverse esențe, 100 juguri nueliște de salcie și ulm, aflați pe moșia Statului Adâncata, destinată vinderii, din județul Dorohoi. / Se publică spre generala cunoștință că, în ziua de 11 Ianuarie 1891, se va vinde prin licitațiune, în localul prefecturii de

⁹ Morariu, Constantin, *Matrachi și feciorii ei – Amintiri din trecut*, în *Amicul Familiei*, Nr. 19, Anul VII, 15/27 mai 1883, nota de subsol de la p. 95

¹⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 236, 29 ianuarie / 10 februarie 1884, p. 6118

¹¹ *Monitorul Oficial*; Nr. 216, 1/16 ianuarie 1884, p. 4759

Dorohoi și la comuna Adâncata, un număr de 157 arbori uscați în picioare, de diverse esențe, din pădurea Statului Adâncata, situată în județul Dorohoi. / Se publică spre generală cunoștință că, în ziua de 11 ianuarie 1891, se va vinde prin licitație, în localul pre-fecturii Dorohoi și la comuna Adâncata, un număr de 553 arbori uscați în picioare, de diverse esențe, marcați cu ciocanele silvice PS 5 și PS 7 și răspândiți prin pădurea Statului Mitocul, situată în județul Dorohoi, cu condi-țiunile ce se pot vedea atât la prefectura județului, cât și la comuna menționată. Amatorii de a cumpăra acești arbori se vor prezenta în localul acelei prefecturi și la comuna Adâncata, la ziua mai sus fixată, spre a concura, fiind în-soțiți si de garanția prevăzută prin condițiuni. / No. 57.385. / 1890, Decembre 10”¹².

1891: „**Adâncata**, comună rurală, plasa Berhome-tele, formată din satele Adâncata și Mitocu-Dragomirnei, cu reședința primăriei în Adâncata. Are o populație de 488 familii și 1.952 suflete; 2 biserici, 1 preot, 3 cântăreți, 1 pălimar; 1 școală, cu un învățător, și 62 elevi. Locuitorii posedă 1.174 hectare 40 ari pământ; proprietarii moșiilor: 902 hectare 28 ari câmp și 1.790 hectare 24 ari. pădure. Budgetul comunei este de lei 4.220 la venituri și de lei 4.196 la cheltuieli. Vite mari cornute: 618, oi: 968, cai: 69, porci: 257, și stupi: 110. **Adâncata, sat**, în comuna Adâncata, plasa Berhome-tele, cu 327 familii sau 1.308 suflete și plăcută situație, în înfundătura unui hârtop, adumbrît de pădurea de pe dealurile ce-l încunjură. Așe-zările sătenilor sunt în mare parte bune, mai multe cu livezi, restul cu grădini; iar a stăpânului moșiei casă veche, de vălătuci, cu heiuri ordinare. Proprietatea moșiei este a Statului; înainte de secularizare, era a Mănăstirii Teodoreni, din Burdujeni,

¹² *Monitorul Oficial*, No. 206, 14/26 decembrie 1900, p. 4870

închinată la Sf. Munte. Biserica, cu patronul „Sfântul Dumitru”, cu 1 preot, 2 cântăreți, 1 pălimar. este de lemn, mică și veche, făcută de grămada satului. Școala, cu 1 învățător și 62 elevi, n-are local propriu al său. Calitatea pământului mai mult mediocră ca loc de pădure. În vechime, mai tot trupul acestei moșii era acoperit cu pădure mare, în care, pe încetul, s-au făcut curățuri, în urmă locuințe și apoi sat și locuri de agricultură. Sătenii împroprietăriți au 793 hec-tare 43 ari pământ; iar proprietatea moșiei are 615 hectare 84 ari câmp și 1.074 hectare 15 ari pădure, parte bătrână, parte tânără. Între esențele de arbori, domină fagul, mestecănul și stejarul, iar pe piscuri începe a se ivi bradul. Pâraiele principale sunt Valea-Mare, începător din pădurea moșiei și se varsă în Siret; Grăniceriu, începe de pe Mitoc și se varsă în Suceava. Piatră calcarică și gresie se găsește, dar se extrage numai pentru trebuințele locale. Drumuri principale sunt acel de la Zvoriștea, la Burdu-jeni, și acel ce duce la trecătoarea (vama – n. n.) de la Ițcani. Hotarele moșiei sunt cu: Zvoriștea, Hânțești, Bur-dujeni, Mitocu, Salcea și Bucovina”¹³. „Mitocu-Drago-mirnei, sat, pe moșia cu asemenea numire, comuna Adân-cata, plasa Berhometele. În vechime, se numea Drago-mireștii, după documente. Are o populație de 161 familii, 644 suflete și plăcută situație, pe culmea dealului Dra-gomirnei. Satul este despărțit în două, prin săpătura unui șanț ce demarcă linia de hotar dintre România și Bucovina, venind câte o parte din sat în fiecare din ambele țări vecine. Așezările sătenilor sunt mal multe bune, parte cu livezi și grădini. Proprietatea n-are aici așezare, fiind moșia alipită la trupul moșiei

¹³ Filipescu-Dubău, Nicu, *Dicționar geografic al Județului Dorohoi*, Iași, 1891, pp. 1, 2

Adâncata, de unde se administrează. Proprietatea moșiei este a Statului. Din vechime, a fost a Mănăstirii Dragomirna din Bucovina, și mai în urmă, a schitului Sofroni. Biserica, cu patronul „Sfânta Paraschiva”, cu 1 cântăreț și 1 pălimar; este veche, făcută din lemn de cătră săteni. Calitatea pământului e cam slabă ca loc de pădure. Sătenii împroprietăriți au 351 hectare 87 ari pământ; iar Statul: 286 hectare 44 ari câmp și 716 hectare 10 ari pădure. Hotarele moșiei sunt cu: Burdujenii, Adâncata, Zvoriștea și Bucovina”¹⁴.

1892: „Se publică spre generala cunoștință că, în ziua de 28 Septembrie 1892, orele 11 a. m., se vor vinde prin licitație, în localul prefecturii județului Dorohoi și la comuna Adâncata, 157 arbori uscați din picioare, având 0,30-0.80 m în diametru, marcați cu ciocanele silvice PS 4 și PS 7 și răspândiți prin pădurea Statului Adâncata, din județul Dorohoi, și se vând cu condițiunile ce se pot vedea atât la prefectură, cât și la comuna Adâncata”¹⁵.

1895: „Soldații mai jos notați, nerăspunzând ordinelor de chemare și care s-au dat nesupuși, nefiind prezenți la corpurile lor, sunt rugate toate autoritățile civile și militare a-i urmări și, prinzându-i, să-i trimită depozitului de recrutare Dorohoi / **Regimentul 8 Dragoș No. 29: Cobzariu Ioan**, contingentul 1882, din comuna Adâncata, județul Dorohoi; **Bandel Vasile**, contingentul 1883, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Belehuzeu Gheorghe**, contingentul 1883, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Danis Petria**, contingentul 1886, din comuna Adâncata, județul Dorohoi; **Toma Vasile**, contingentul

¹⁴ Ibidem, p. 227

¹⁵ *Monitorul Oficial*, No. 117, joi 27 august / 8 septembrie 1892, p. 3568

1886, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Daniși Constantin**, contingentul 1878, din comuna Adâncata, județul Dorohoi; **Grigore I. Tănase**, contingentul 1879, din comuna Adâncata, județul Dorohoi; **Constantinescu Leon**, contingentul 1880, din comuna Adâncata, județul Dorohoi; **Herșcu Leizer**, contingentul 1881, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Șmil Vainberg, Viziteu Alecu**, contingentul 1881, din comuna Mitoc, județul Dorohoi”¹⁶. „Soldații mai jos notați, nerăspunzând ordinelor de chemare și care s-au dat nesupuși, nefiind prezenți la corpurile lor, sunt rugate toate autoritățile civile și militare a-i urmări și, prinzându-i, să-i trimită depozitului de recrutare Dorohoi / **Regimentul 8 Artilerie: Vornicese Va-sile**, contingentul 1884, din comuna Mitoc, județul Dorohoi. **Regimentul 12 Artilerie: Țugui Constantin**, contingentul 1894, din comuna Mitoc, județul Dorohoi. **Batalionul 4 Vânători: Sprinceană Vasile**, contingentul 1890, din comuna Mitoc, județul Dorohoi”¹⁷. „**Regimentul 8 Dragoș Nr. 29: Atănăsoaie Vasile**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Butnariu Gheorghe**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Coțovanu Constantin**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Havârneanu Dumitru**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Murariu Gheorghe**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Pascal Theodor**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Rămbu Gheorghe**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Simion Dumitru**, contingentul 1877, din comu-

¹⁶ *Monitorul Oficial*, No. 118, 26 august / 7 septembrie 1895, pp. 3948-3951

¹⁷ *Monitorul Oficial*, 26 august 1895, p. 4008

na Mitoc, județul Dorohoi; **Voloșincu Vasile**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Vera Niculai**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Țugui Gheorghe**, contingentul 1877, din comuna Mitoc, județul Dorohoi¹⁸; **Ungurianu Ioan**, contingentul 1882, din comuna Mitoc, județul Dorohoi; **Ciobanu Gheorghe**, contingentul 1882, din comuna Mitoc, județul Dorohoi¹⁹; Iliescu Gheorghe, contingentul 1888, din comuna Mitoc, județul Dorohoi²⁰;

1894: „**Parohia Adâncata**, 378 familii, anexată de cotuna Dragomirești, astăzi Mitocul, 150 familii, cu biserica parohială „Sfântul mucenic Dimitrie”, construită din bârne (lemn), văruiată, înăuntru și afară, de ctitorii strămoși ai scribăneștilor, frații arhieriei, cu preoții Ioan și Gabriel Horățau. O piatră mormântală, lângă biserică, poartă data 1700. Is. chr. Nica: „Sub aceasta piatră odihnește trupul roabei lui Dumnezeu Gafița, fiica preotului Dimitrie ot satul Adâncata” Alta „V. Cârcu velet 1781 mai 12”. Biserica avu reparațiuni în 1860, prin enoriași, când se acoperi cu șindrilă. Catapiteazma cu iconițe mici, zugrăvită pe o scândură de lemn încheiată, având sub ea icoanele împărătești; jos și sus, podeală din scânduri. Strana arhierescă, cu chipul Domnului Christos și Inscripție greacă, sfântul disc, reparat, poartă inscripția: „Luca Creangă”. Cimitirul din jurul bisericii, încunjurat cu zid de piatră și, la poartă, alt cimitir de scânduri. Astăzi se înmormântează în al 3 cimitir, pe deal, partea de miază-zi a satului. Biserica posedă 8,5 fâlci. Locuitorii au 793,43 hectare pământ, proprietatea statului 615,84 hectare câmp

¹⁸ Ibidem, p. 4008

¹⁹ Ibidem, p. 4010

²⁰ Ibidem, p. 4012

și 1.074,15 hectare pădure. Înainte de secularizare, moșia era a mănăstirii Teodoreni din Burdujeni, închinată la Sfântul Munte. **Filiala din cotuna Mitocu Dragomirnei**, în vechime Dragomireștii, cu hramul „Cuvioasa Paraschiva”, e construită din bârne văruițe, la 1792, de Vasile Calmuschi, care ținea în posesie și moșia Zvoriștea. La 1866, avu reparațiuni în acoperământ. Asemenea, în 1892, prin enoriași, se tencui și vărui înlăuntru și se podi prin silințele preoților „Siriteanu”, familie cu Scribăneștii. La început avea clopotnița lipită la intrare, în urmă se așează la poarta cimitirului, construită de lemn. Un clopot are data 1792. Catapiteazma de mușama, unele icoane au litere slavone. Cimitirul din jurul bisericii, închis cu scânduri. Sunt 8,5 fâlcii pământ bisericesc. Satul Dragomirna (Mitocul), despărțit în 2 prin un șanț, jumătate e rămas la noi, jumătate în Bucovina, fosta proprietate a mănăstirii Dragomirna; aici mănăstirea avea case pentru găzduire; mai în urmă fu proprietatea schitului Sofroni, astăzi este a statului. Săteni împroprietăriți au 351,87 hectare pământ, iar statul 286,44 hectare câmp și 716,10 hectare pădure. Personalul clerical, în 1894: paroh – Al. Siriteanu, curs seminar 4 clase, atestat No. 399 din 1892, Galați, supra-numerar – preot Gh. Siriteanu, curs catihetic, hirotonit la 1850, iunie 10. Cântăreți: P. D. Horătău, decret No. 71 din 1859, și V. Siriteanu, No. 1000 din 1885, urmând Al. Șeptelici și C. D. Horătău”²¹.

1895: „Tablou de bunurile mici ale Statului ce se închiriază, pe un period de 5 ani, începător de la 23 Aprilie 1895: Locul cu cârciumă, compus din 2 camere, de pe moșia Adâncata, situat în satul comunei Adâncata, în

²¹ Ciocoiu, C., *Iconomul, Note la Monografia Bisericilor parohiale și filiale din județul Botoșani*, Dorohoi 1892, pp. 53, 54

suprafață totală ca de 1.790 mp; garanția provizorie, lei 150. / Locul cu ecaretele, de pe moșia Adâncata, compus din o casă de locuință cu 4 camere, o bucătărie, un grajd cu 3 despărțituri, un alt grajd, șură, hambar și un coșar, în întindere suprafața totală ca de 1 hectar, 6.250 m p; garanția provizorie, lei 25”²².

1899: „Se publică spre cunoștința generală că, în ziua de 18 Noiembrie 1899, orele 11 a. m., se va ține, în localul primăriei comunelor respective de care depinde fiecare din bunurile notate mai jos, licitațiune publică orală pentru arendarea terenurilor de arătură, de fânețe și a golurilor de munte pentru pășune, încorporate pădurilor prin perimetrarea lor, cu ocaziunea vinderii de veci a moșiilor respective: **Adâncata-Mitoc:** „159. **Locurile de arătură și de fânețe**, anume: poienile numite Poiana Costan, Rosciorului, Tudor Dumitroaie, Parascan, Mândrului, Bortica, Cotul Morii, Ilincăi, Nicolae Morărescu, Velincerului, Toca, Grigore Iacob, Huciul Bahului, Va-sile Morărescu, Craci Ascunsului, în Fundoaia, Ion Chioru, curătura Chihăi, Grigore a lui Toader Mitrușcă, Iftimie Nascului, Maria Polimaru, Fântâna Gionești, Hriscoinița, Niculci, Stăiniște, Hulubiște, Românoe, Li-vada, Gion și Morăreștilor, toate aceste locuri în întindere totală de 32 hectare, 5.448 mp, situate în cuprinsul pădurii Statului **Mitoc**, și cu arătare că din aceste locuri se scad 6 hectare teren pentru hrana gardienilor pădurii, delimitate 3 hectare la locul numit livada lui Gion, și 3 hectare la locul numit livada Rocșiori; garanția provizorie lei 180”²³.

1907, martie 6: Țăranii din Siminicea, Adâncata, Mereni, Plopeni și Salcea au intrat și devastat târgul

²² *Monitorul Oficial*, No. 25, 3/15 mai 1895, p. 794

²³ *Monitorul Oficial*, Nr. 172, 2 noiembrie 1899, pp. 5915, 5916

Burdujeni, în ciuda împotrivirii companiei conduse de maiorul Văscan (100 de soldați, care păzeau gara, primăria, oficiul poștal, farmacia Lang și depozitele de pulbere) din Regimentul 15 Războieni. Răsculații „fiind beți, se dedau la adevărate acte de sălbăticie, fără să comită însă omoruri”²⁴.

1941: „Se publică mai jos **Lista Nr. 15** de gradele inferioare (trupă), morți pentru patrie în actualul război, începând de la 22 Iunie 1941, ora 24: **Ilaș Victor**, soldat, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu în comuna Adâncata, jud. Dorohoi, mort la 7 august 1941”²⁵.

1943: „La rând venind rezolvarea cauzei de înregistrare ulterioară a nașterii petiționarului **Vasile Iroaie**, din comuna Burdujeni, în registrul actelor stării civile pentru născuți al comunei **Adâncata**. / La apelul nominal s-au prezentat: **Mihai Miron**, **primarul** comunei Adâncata, în calitate de ofițer al stării civile, și dl avocat al Statului în Suceava, dr. Victor Halițchi, pentru Ministerul Apărării Naționale, lipsind petiționarul susnumit. Procedura completă. / S-au ascultat martorii **Gheorghe Atănăsoaie** și **Ioan Iftode**, consemnându-se declarațiile lor în procese-verbale separate, care s-au atașat la dosarul cauzei. S-a dat citire tuturor actelor și lucrărilor de la dosar... / Având în vedere că parchetul local, cu adresa Nr. 10.448 din 10 Octomvrie 1942, a trimis acestui tribunal cererea petiționarului Vasile Iroaie din comuna Burdujeni, adresată Primăriei comunei Adâncata, prin care arată că este născut în comuna Adâncata, la data de 10 Decemvrie 1879, ca fiu legitim a lui **Petre Gh. Iroaie** și al **Mariei a**

²⁴ Roller, Mihail, *Răscoalele țăranilor din 1907 – documente*, București 1958

²⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 223, 20 septembrie 1941, pp. 5633 și urm.

Iroaie, născută **Ioan Foca Lucanu**, și că din motive necunoscute dânsul nu este înregistrat în condica actelor stării civile pentru născuți ale comunei Adâncata, / Având în vedere că în cauză parchetul local a făcut cercetări și apoi a trimis dosarul acestui tribunal pentru a se dispune în conformitate cu art. 30 din legea actelor stării civile. / Având în vedere că din declarațiile martorilor Gheorghe Atănăsoaie și Ioan Iftode, ascultați sub prestare de jurământ, în fața acestui tribunal, se constată, în fapt, că petiționarul Vasile Iroaie s-a născut în comuna Adâncata, județul Suceava, înainte de cam 60 ani, ca fiu legitim al lui Petre Gh. Iroaie și al Mariei a Iroaie, născută Foca Ion Lucanu, care au fost legal căsătoriți între ei... / Ordonă înregistrarea ulterioară a nașterii”²⁶.

1947: „Având în vedere raportul cu Nr. 16.799 din 1947 al Inspectoratului școlar regional Suceava, înregistrat sub Nr. 264.182 din 1947²⁷, următorii învățători se repartizează, pe data de 1 septembrie 1947, la școlile primare indicate în dreptul fiecăruia: **Prodan Eugen**, de la Stulpicani, la Adâncata; **Filip Elena**, de la Adâncata, la Burdujeni, Șc. nr. 1, post X, soț învățător; **Dracinschi Viorica**, de la Mileanca-Dorohoi, la Adâncata, post III, interese familiale”²⁸.

1947: „Următorii funcționari, ale căror puneri în retragere, în vederea aranjării drepturilor la pensie, făcute în baza art. 132 din Statutul funcționarilor publici, au fost anulate prin deciziunea cu Nr. 34 din 1947, a Comisiunii ministeriale pentru redresarea economică și stabilizarea monetară, se licențiază din serviciu, pe datele de pensi-

²⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 106, 8 mai 1943, p. 3004

²⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, pp. 9652-9657

²⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912

onare, arătate în dreptul fiecăruia: **Cucoș Dumitru**, pădurar, Ocolul silvic Adâncata, pe data de 31 Mai 1947. **Saftiuc Alexandru**, pădurar, Ocolul silvic Adâncata, pe data de 31 Mai 1947. **Bălan Gh. Iordache**, pădurar, Ocolul silvic Adâncata, pe data de 31 Mai 1947. **Șuțu Ioan**, pădurar, Ocolul silvic Adâncata, pe data de 31 Mai 1947”²⁹. / În comuna Adâncata s-au născut pictorul Mihai DĂSCĂLESCU (21 septembrie 1919) și publicistul Gheorghe GIURCĂ (11 aprilie 1940).

ADĂȘENI

(Adășani, sat în comuna Avrămeni, Botoșani
la 15 km nord de Săveni).

1430, aprilie 10: Întărit de Alexandru cel Bun lui Vlad Aldiș, care primește uric pentru satele lui, inclusiv „Pătrăuți, la Suceava, ocolul de sus, unde este casa lui” și cuturile din megieșie, „pe Vălhăuți, **la Glod**, unde a fost jude Iacăci, și Glod Ciorbă tij pe Vălhăuți, și, pe gura Drăsăsovei, la Fântână, tij pe Vălhăuți, și, pe Borodance, unde a fost Ciorba, și, pe Lăpușna, Iucenii și, la o Petră Cruce, și Sacărenii, și Lepoveșna, și fântâna Epurelui, tij pe Lăpuțna, și la fântâna lui Ilie, pe Lupușna, pe din gios de Iurcenii, și unde a fost Hrăste giude, și pe din gios, unde a fost Stăilă giude, și unde a fost Jula giude, și împotrivă... peste deal dinspre Voloca, la fântână, la lacul despre sat, pe deasupra Lăpușnii, la fântâna lui Gherman... Iar hotarul

²⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, p. 9662

acelui sat de acelor fântâni să fie dinspre toate părțile după hotarele vechi, pe unde au îmblat de veci”.

1624, mai 1: Zapis de mărturie a Nastasiei, fata lui Ionașco, despre cum a dat partea ei „din sat din **Adășeni** (comuna Avrămeni, Botoșani)... Odochiei, pentru doi boi de negoț și trei oi, că aceste bucate au pierit la Dorohoi, pentru greșeala noastră, a mea și a frățâne-meu Iosip, căci mi i-au ucis pe bărbatu-meu, anume pe Dabija. Deci Odochia m-a pârât înaintea dumisale Glicuții armașului și m-a dat rămas dinaintea frățâne-său, lui Neculae de **Ghireni** (Botoșani) și a lui Ștefan Căbac din **Voroconțești** (raionul Chelmenți, Ucraina), față de Griga Vitreanca. Și eu, diaconul Ionașco de **Bădăgeni** (lângă Adășeni, comuna Avrămeni, Botoșani), am scris cu mâna mea acest adevărat zapis”.

1774, iunie 22: Satul **Adășeni**, ținutul Dorohoiului, ocolul Prutului, avea, după recensământul lui Rumeanțev³⁰, **toată suma caselor: 6**. Scădere rufeturi 4: 4 ruptași. Rămân birnici: 2. / **Birnici**: Constandin Dohat / Gherasim Țurcan. // **Rufeturi**: Dumitrașco Ciomârtan, ruptaș / Lupul Ciomârtan, ruptaș / Ioniță Ciomârtan, ruptaș / Ursachi sin Pădure, ruptaș.

1837: „Biserica cu patronul Sf. Ilie are 1 preot, 1 cantor, 1 palamar; frumușel zidită și încăpătoare, este făcută la 1837 de vornicul Iordachi Ciolac”...

1898: Are 123 familii, cu 371 de suflete. Așezările sătenilor sunt parte bune... Drumuri principale sunt: acel de la Avrămeni la Săveni și acel ducător la Dorohoi”³¹.

³⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 516

³¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 8

ADJUD

(târg, Vrancea – în stânga râului Trotuș, în apropiere de confluența lui cu Siretul... Marginile acestei comune sunt: la nord, Adjudul Vechi, la sus și vest râul Trotuș, care o desparte de comunele Copăcești și Ruginești, la este Siretul, care o desparte de județul Tecuci, la sud-est comuna Burcioaia).

1433: Atestarea documentară a Adjudului, în convenția comercială a voievodului Iliăș (păstrată la Sibiu, *Tab. Sax.*, No. 67): „in oppido nostro Egyd” – de unde și sugestia lui Hasdeu „că numele primitiv al acestui orașel era *Movila lui Agiud-Egydhalma*, iar Adjud n-ar fi decât o formă românească a lui Egyd, *Aegidius*, un nume greco latin care, în veacul de mijloc se obișnuia mult în Ungaria (*Etymologicum magnul Romaniae*, vol. I, p. 513)”.

1460: Într-un așezământ comercial al lui Ștefan cel Mare este menționată darea de la Adjud (Azuda), în care se plăteau „de car 2 galbeni” (*Arhiva Istorică a României*, tom. III, p. 173)

1472, martie 2: Menționat de Ștefan voievod, când întărește proprietățile lui Ilea Huru, care primește uric pentru „ocinile lui drepte, anume satele: Huruești pe Polocini, unde îi este curtea și, mai sus, Ochienii și seliștea Stânceoia, și Căpoteștii, și un loc de moară pe sub pădure, unde se unesc două pâraie, sub pădure, să-și facă moară, și Urecheștii, care sunt pe Trotuș, în fața Adjudului, și, pe Putna, satul anume care se cheamă Cătina și, la ținutul

Sucevii, un sat, anume Ivăneștii, mai jos de Săcuieni”. Hotarul, din veac.

1480, decembrie: Întărit de Ștefan voievod lui Șerban și jupânesei lui Ghinda, care cumpăraseră, cu 120 de zloți tătărești, de la Andrei Dolha, fratele lui Miclea și sora lor Mărușca, nepoții Oșmeloie „un sat, anume Mărtineștii (o parte din Adjud) de la vadul Trotușului”. Hotarul, după ale sale bătrânești hotare.

1494: Întărit de Ștefan voievod Nastasiei, fraților Ivanco, Neagșa, Anușca și Anastasia, și nepoatei de frate Sora, fiica Marincăi, care cumpăraseră, cu 60 zloți tătărești, de la Șerban și Brândușa, nepoata lui Giurgiu Șecanul, „ocina lor dreaptă, jumătate din satul Șecani (Șișcani, parte din Adjud), partea de sus, mai sus de Adjud”. Hotarul, din veac.

1621, septembrie 16: Zapisul lui Ghinghea șoltuzul și cei 12 pârgari de **Adjud**, în care scriu „cum au venit înaintea noastră Tofan Buhaiu ot Conțăști și cu fratele său Giurgiu și cu Malotă de au vândut lui Chiriac, pârcălab de Putna, a lor dreaptă ocină și moșie ot **Con-țăști**, dintr-a șaptea parte, a treia parte, drept 33 taleri”³².

1623, martie 23: Mărturia șoltuzului Ghincea și a celor 12 pârgari din Adjud, privind vânzarea, de către Lazar, feciorul Sascăi, nepotul lui Dragoș Corpaci, a părții mamei sale „din sat din Urichești (sat numit Copăcești, în dreptul Adjudului, Bacău), din câmp, și de seliște, și din apă și pe decinde de apa Trotușului până unde se vor ajunge cu alte hotare. Și acea parte au cumpărat Cozma din Copăcești... dinaintea celora ce sunt mai sus scriși și dinaintea lui Stanasie din Copăcești, și lui Constantin

³² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, p. 258

Bârlibaş de acolo și a mulți oameni buni. / Și așijderea s-au sculat Cozma Stan den Urichești și au vândut o curătură supt coaste, pe locul Uricheștilor, de au cumpă-rat Cozma din Copăcești, drept 2 taleri bani buni, iarăși dinaintea acelor ce sunt mai sus scriși, și dinaintea lui Plescoțan, și dinaintea lui Trif din Mihăilești și dinaintea a mulți oameni buni. / Așijderea iarăși au venit Cârstina, fata Șandrului din Copăcești, și au vândut o curătură, în Dealul Copaceștilor, Cozmei de acolo, pentru 2 taleri, dinaintea Lupului Burciului și a lui Palade de acoloa. / Și așijderea au venit, înaintea a oameni buni, Gavrilă, feciorul lui Opriș, nepotul Toloșcăi din Copăcești, au vândut o săpătura în dumbravă, pe locul Copăceștilor, Cozmei de acolo... pentru 2 taleri, dinaintea Tomei din Mihăilești și dinaintea lui Irimiia Țimirac. / Așijderea le-au vândut Păcurar Palici de la Boul un pământ din țarina Boului, drept 25 potronici de argint, dinaintea popii lui Ghervasie de acoloa și a lui Gheorghie de acoloa, ca să fie moșie lui și feciorilor lui și nepoților lui. Și au plătit taleri... Cozma deplin înaintea celor ce sunt mai sus scriși”.

1632, august 15: Zapisul lui Mârzea, feciorul lui Andronic, și al femeii sale Irina, fata Dabije, prin care mărturisesc că au vândut moșia părintească „în sat, în **Hălmăgești** (ținutul Adjud, Bacău), cu vad de moară, cu 6 pământuri în frunte... Dabije, pârcaľabul, drept 70 lei bani gata... dinaintea a mulți oameni buni: popa Toader, Iane șoltuzul, Ghince, Petrea Motco, Apostol sin Ghince sin **Adjud**, Grigorie Susanul din **Torcești** (comuna Umbrărești, Galați), Leahul de **Drăgușeni** (Drăgușani, comuna Parva, Bacău), Iurașco de **Scurta** (comuna Orbeni, Bacău), Arhip de **Dănăești** (în Mănăstioara, comuna Fitionești, Vrancea), Pătrășcan de **Bătinești**

(comuna Țifești, Vrancea), Scântee de **Purcelești** (azi Putna, comuna Bolotești, Vrancea) și alți mulți oameni buni”.

1632, august 15: Zapisul staroștilor de Putna Tănăsie și Bota, al șoltuzului Iane și al celor 12 pârgari de **Adjud**, în care mărturisesc că „au venit înaintea lor Mârzea, cu femeia sa Irina, fata Dabijeii lui Năbădaico, și au vândut un vad de moară la **Hălmăgești**, cu 6 pământuri în frunte dumisale Dabijăi ce-a fost pârcălab, drept 90 galbeni bani buni”.

1633, februarie 2: Zapisul vornicului de gloată Petre, în care mărturisește „cum a venit înaintea noastră Bejan, feciorul lui stan din târgul **Agiud** (Adjud), de și-a dat a sa dreaptă moșie din sat din **Conțești** (comuna Sascut, Bacău), ce se va alege partea mâne-sa Sărădicăi, fata lui Dragoman vătaful... Petrei lui Mătcu, pentru că i-a fost furat niște cai și s-au găsit de față la Bejan și la alți soți ai săi. Deci și-a plătit capul de-nchisoare cu această moșie, dinaintea Petrei lui Mătcu, pentru acei cai. Și au fost la această tocmeală Gligorie Susanul de **Torcești** (comuna Umbrărești, Galați), Fătul de **Miclești** (lângă Șișcani, orașul Adjud, Vrancea), Nene și Gheorghe de **Mihilești** (lângă Pădureni, orașul Mărășești, Vrancea), Vasile de **Găleșești** (lângă Pâncești, Bacău), Iurașcu de **Mățani** (între Corbeasca și Gherdana, comuna Tătăraști, Bacău), Procopie de **Bărăști** (Berești, comuna Sascut, Bacău) și mulți oameni buni”.

1634, decembrie 7: Zapisul Drăghinei Cozmoe din **Conțești** (comuna Sascut-Sat, Bacău) și a fetelor ei Anghelina și Ștefania, în care mărturisesc că au „vândut o cumpărătură ce am avut în sat în Conțești de la Cernat și Bădilă... lui Chiriac pitarul din Conțești 30 zloți bătuți...

Și la tocmeală au fost vornicul Farmachie, Gligorie Suseanul și Meftodie din **Poșorcani** (lângă Popeni, comuna Căiuți, Bacău), Nacul cojocarul din **Șchiupeni** (Șchiopeni, lângă Buciumi, comuna Ștefan cel Mare, Bacău), popa Pavel, popa Ilea, popa Theodur din **târg din Agiud**".

1635, mai 6: Întărit de Vasile Lupu voievod starostelui Dabija, în baza unui zăpis de mărturie de la cei 12 pârgari din **Adjud** și de la Arvat fost armaș, Gligorie Susanul, Iurașci diac, Vasile Băgea diac, Ploscuțan diac, „scriind cum a venit înaintea lor Vasile Bobul, fiul lui Țigan din satul **Domnești** (comuna Pufești, Vrancea) și a vândut moșia sa din satul Domnești, partea de jos... slugii noastre Dabijea staroste, pentru trei boi buni, două vaci și 30 ughi bani buni”.

1635, mai 7: Întărit de Vasile Lupu voievod starostelui Dabija, în baza unui zăpis de mărturie de la Petre șoltuzul și cei 12 pârgari din **Adjud**, „scriind cum au venit înaintea lor Tudora, fata lui Dragotă, nepoata lui Oțâl, și Avrămia, fata lui Pușcă, tij (la fel) nepoata lui Oțâl, și feciorii ei și au vândut un vad de moară, Vadul lui Pușcă, din sus de **Stoiști** (sat pe Putna, înglobat în orașul Focșani, Vrancea) lui Dabija părcălabul, drept 20 taleri numărați, patru boi și două vaci, înaintea preotului Sava, Ionașcul, Mircii și Irimiei din **Păunești** (comuna Păunești, Vrancea) și a Iurei din **Bârlădești** (lângă Rădulești, comuna Vânători, Vrancea) și a multor oameni buni”.

1644, ianuarie 10: Mârze și femeia lui Irina, fata Dabijei, vând fostului staroste Dabija, drept 90 de galbeni, „un vad de moară cu șase pământuri în frunte, în sat la **Hălmăgești** (satul Sârbi, înglobat în Ivăncești, comuna Bolotești, Vrancea)... dinaintea lui Apostol ce a fost șoltuz

de **Adjud**, Budzea ot tam (de acolo), Bârlădianul, Ștefan de **Drăgușeni** (comuna Parava, Bacău) și Dubenschi”³³.

1644, aprilie 18: Căprianu, feciorul Bacei, nepotul Ghindei, din satul Văcărești, vinde lui Petrea lui Motcp, **șoltuzul de Agiudu**, drept 7 galbeni, „parte Ghindei, moașă-mea (bunica mea), din saul **Văcărești** (lângă Străjescul, comuna Garoafa, Vrancea)... din vatra satului, din vad de moară, din câmp, din pădure și din tot locul, ce se va alege parte lui Căprianu”³⁴.

1644, decembrie 29: Petre Micicoiu vinde „o parte de ocină, ce am avut cumpărătură la satul **Văcărești** (comuna Garoafa, Vrancea) de la Căprianu, feciorul Bacei, nepotul Ghindei, și Irimia lui Cârștiianu, din moară a patra parte, din sat, din câmp și din tot locul ce se va alege partea Ghindei, de 16 galbeni. Și în tocmeală au fost Postolache, Apostol Ghince și Iane ce-a fost șoltuz de târgul **Agiudu** (Adjud, Vrancea), Dubenschi și Cârștian feciorul Mensei de **Ruginești** (comuna Rugi-nești, Vrancea), și mulți oameni buni”³⁵.

1662, mai 15: Întărit de Evstratie Dabija voievod lui Alexa, feciorul popii Ionașco, nepotul lui Necoară Ciocârlie vataș, și seminției lui feciorii lui Mihăilă, iar nepoții lui Necoară Ciocârlie, în baza unui zapis de la Bobanul, ce a fost șoltuz la **Agiud** și cu 12 pârgari și de la mulți oameni buni, despre cum a venit Ion Buzea din satul **Huși**, ce este în hura Tutovei, și le-a vândut moșia din satul

³³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 225, p. 205

³⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 303, p. 297

³⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 474, p. 454

Găișteni și din **Conțești**, partea lui, din a opta parte, jumătate, partea Stancăi, din amândouă satele ce sunt la ținutul Putnei, drept 370 lei; / și din alt zapis de mărturie, de la Vasile Morar și Dinga din **Dănăești**, Vasile Popăscul, Roșca, Ion Pruş, Mărdarie, Drăgan, Strătulat și Vasile Luhul din **Ruginești**, scriind cum au venit Iftimie și surorile lui Vărvara și Maria, și nepoatele lui, fetele lui Avram, și i-au vândut din satul **Deleni**, jumătate de bătrân, partea maicii lor și a moașei (bunicii) lor, sora popii Gheorghe din Deleni, din partea Monei, din șapte bătrâni, jumătate de bătrân al Monei, drept 3 galbeni de argint; și alt zapis, de la Vasile Morariu, Dima și Luca din **Dănăești**, Vasile Popăscul, Roșca, alt Vasile, Condrea păhărnice, popa Budaș și Strătulat din **Ruginești**, scriind cum au venit Gheorghe cu fratele său și i-au vândut o săpătură, ce o făcuse tatăl lor, în **Dumbravă** mereae, alături cu săpătura Cozmei, ce este la ținutul Putnei, drept 4 galbeni”³⁶.

1686, martie 2: Smilac căpitan întoarce lui Savin Mătcă (Matcă), șoltuzul de **Adjud**, fiul lui Grigore Mătcă, „o parte de ocină de la **Șicani** și de la **Sperlești**, pe care a fost vândut-o Gligorie Mătcă, tatăl lui Savin șoltuz, lui Ionașco pitarul, drept 12 ughi (ducați ungu-rești), iar acum eu, ajungându-mă nevoia și dumnealui Savin vrând să răscumpere moșia părinților săi, ne-am tocmnit și i-am dat acea ocină pentru 12 ughi”³⁷.

1686, iulie 14: Toader, Leonti și Gavril Clăpan vând lui Savin sin (fecior) Gligorașco Matcă, șoltuzul de Adjud „6 pământuri în frunte în satul **Leușicani**, partea lui

³⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 312-314

³⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 332, 333

Ștefan sin Gheorghe Dalban, căruia m-am zălogit de ne-a dat 5 lei și jumătate, și să le țină, de astăzi, luni, din 14 zile ale lui iulie, până în 4 săptămâni să fie zălog, iar la zi să-i dau banii și să ne luăm locul înapoi, iar nedând bani la zi și va trece peste zi, locul acesta să fie al dumisale... Și în tocmeala noastră au fost căpitan Similachi, Ghince, Simion Coipan, Răzmeriță – sluga dumisale postelnicului Iordachi, Arsăni Bonta, Vasile Chicior, Enachi și eu, Lupașco, pisal (am scris), și dascălul Ștefan a fost de față”³⁸.

1691, decembrie 1: „Apostol șoltuzul, cu 12 pârgari de **târg de Adjud**” mărturisesc „cum a venit Avram sin Arvat cu niște drese de cumpărătură din satul **Șchiopeni**, din partea Mijlocenilor, din partea bătrânului Paicului, sunt 5 frați într-acel bătrân, un frate a cumpărat de la frate-său și de la Florea partea lui Ciută, drept 10 lei bătuți; așijderi a mai cumpărat al doilea frate de la Gavriloaia, partea lui Costin Pulian, drept 7 lei bătuți; așijderi a mai cumpărat al treilea frate, partea lui Grias și a Badului, ce-au făcut schimb cu Petia, de a dat altui frate la Sascut; așijderi, a cumpărat al patrulea frate de la Friachiu, ce-a fost lui cumpărătură de la Zlata, fata Măriei, drept 80 taleri bătuți, și cu niște săpături ce sunt la dimbravă; al cincilea frate l-a cumpărat jumătate de la Crăciun Epure, drept 5 lei bătuți... / așijderi a cumpărat din bătrânul Putneanilor de la Zaharia călugărul, ce i-a fost cumpărătură lui de la Toader și de la Vintilă, drept 5 lei bătuți; așijderi, a cumpărat de la Sava sin (fiu) Andreacăi partea unui frate, drept 4 lei bătuți; așijderi a cumpărat din bătrânul Mirului pe acea parte, partea lui Simion Mocanul, dintr-aceste părți, toată. /

³⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 333, 334

Numai ce au treabă frații lui Avram cu partea lui Ciută, celelalte părți toate le-a cumpărat”³⁹.

1707, noiembrie 20: Întărit de Mihai Racoviță voievod fostului mare vistiernic Ilie Catargiul, care primește ispisoc pentru părțile lui din satele **Șerbănești** și **Topileni**, în baza unui zapis de la Lupașco, fecior lui Sălăvăstru de **Bașcani**, femeia lui Todosia, fata lui Constantin de **Hăntăști**, și de la feciorii lor, de la Dumitrașco Balaci, feciorul lui Bălan de Bașcani și femeia lui Maria, fata lui Eftemie de Bașcani, cu feciorii lor, de la Pascal din **Ploscuțiani** și femeia lui Catrina, de la Vasile Hardalupa, Femeia lui Varvara și feciorii lor Iosup și Nicula. De la Dumitrașco Candia, fecior lui Șeptelici de **Poiana**, Ioniță Țăpăluș, fecior lui Dumitrașco Țăpăluș de **Dănăești**, care i-au vândut... moșia din satul **Șărbănești**, ce este în ținutul Putnei, pe apa Trotușului, care sat este alături cu satul dumisale **Topileanii**, însă fără partea Ghindei, cât este în capul hotarului de sus, drept 100 lei bătuți, însă având și Miera, ispravnicul Lupului Bogdan hatmanul parte în acel sat, dimpreună cu frate-său Lupașco, feciorul lui Sălăvăstru, a vândut frate-său și partea Mierăi, zicând că s-au învoit a-i da lui într-alte locuri pe unde mai au moșii... / și alt zapis, ce-a cumpărat din satul **Topileani**, un bătrân care se cheamă bătrânul Zmeachei, și acel bătrân este a treia parte de sat, căci acel sat îmblă pe 3 bătrâni... / și alt zapis, de la Pavăl Proțap, fecior Irimiei Proțap, și de la femeia lui Dochița, fata lui Șeptilici, și de la feciorii lor, care i-au vândut un bătrân ce au avut la Topiliani, ce se hotărăsc cu satul dumisale **Domnești**, unde dă Trotușul în Siret, care se cheamă acel

³⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 336, 337

bătrân Drăghici... / și alt zapis, de la Ion, fecior lui Mierăuț Scăntei, și de la femeia lui Ioana, fata lui Maxin Cotcodaci, și de la Tanasie, fecior lui Maxin Corcodaci de **Rujinești**, și de la femeia lui Nastasia, nepoata Cozmei lui Țihte, care i-au vândut un bătrân din satul Topileani, ce le-a fost lor moșie din moși și părinți, au vândut și ei al treilea bătrân, care s-au făcut satul... / și alt zapis, ce-a cumpărat de la răzeșii din **Răspopi**, tot la ținutul Putnei, un zapis de la Ioana, femeia lui Ionașcă Veaveriț, de la feciorii ei Gligoraș și Toader, care i-au vândut, din hotarul Răspopilor, ce-a fost cumpărat Ionașco Veaveriț din partea de jos, 7 pământuri, de la Chiul, și 6 pământuri de la Iliana Bobjiloi, iar din partea de jos, și 6 pământuri de la Necuța, iar din hotarul de jos, care fac 18 pământuri, și 9 pământuri de la Toader Căluțanul, 6 pământuri de la femeia lui Ioana, care sunt acele 9 pământuri de la Papareț, din sus de hotarul Răspopilor, și 3 pământuri de la Simion Caul, iar de la Papareț din sus, și 3 pământuri de la Gligorașco Diacăș, tot dintr-acel hotar din sus al Răspopilor, drept 40 lei bătuți... / și alt zapis, de la Necula, cu femeia lui Anița și cu feciorii lor, de la Vasile, Rusanda și Salonca, feciorii lui Gheorghe Zavul, Măriia, cu feciorii ei Condrachi, Cârstea și Ioneș, de la Groze, fata lui Negoit Zavul, și Partenie, cu femeia lui Savina, nepoată de fată lui Tudosie Zavul, care i-au vândut 7 pământuri și un răzor în satul **Răspopi**, care acea moșie le-a fost lor cumpărătură de la Grozava și Mărica, și de la Irimia, fata lui Urmoș, nepoata lui Anghel cel mare... și tot într-acel zapis, 4 pământuri și un răzor în satul Răspopi, cumpărate de la Marica, fata lui Hoidac, nepoata lui Nistor... / Mai arătat-a vistiernicul Ilie Catargiul un zapis de la popa Neculai și de la feciorii lui Pârvul, Manolache și fata lui Safta din târgul Adjud, care i-au

vândut a patra parte din **Papareț**, ce este pe apa Trotușului, din jod de **târgul Adjud**, ce i-a fost lui de la moșii (bunicii) lui Ghidioan și Crețul, de la Pahia și Armanca, preum arată uricul de la Pătru voievod... Așijderi, tot într-acel zăpis, i-au mai vândut popa Neculai, cu feciorii lui, un bătrân în Papareț, care este din jos de hotarul Crețului, alături de partea lui Crăciun, ce i-a fost de la părintele lui, Vasile de Adjud, cumpărătură de la nepoții lui Crăciun din Papareț... / Și alt zăpis, de la Vasile Haret, ginerele lui Gligorie Stavăr, și de la femeia lui Iliana, care i-au vândut un loc de crâșmă, de casă, de pivniță, de grajd, care loc este pe locul Stăvărășilor, unde este Alxa Măreaieu, drept 10 lei bătuți... / Mai arătat-ne-a vistiernicul trei zăpise, ce-a cumpărat în **Șendrești** pe Polocini, iar în ținutul Putnei, un zăpis de la Gavril, ginerele Ștefanii Cărcioae, fata lui Toader Volovatul din Șendrești, și de la feciorii lor Enachi, Ursul și Dochia, care i-au vândut un bătrân de moșie din Șendrești... / Și alt zăpis, de la Alecsandru Posmag de **Sascut**, fecior lui Dumitrașco Miaună de **Liești**, de pe Polocini, de la femeia lui Ioana, fata lui Vasile, și de la feciorii lor Ion, Vasile, Iliana, Paraschiva și Tofana, care i-au vândut jumătate de bătrân din satul Șendrești pe Polocini, din bătrânul Toader Gârneț, drept 35 lei bătuți.... Și alt zăpis, de la Ion Tocilă, fecior Petrei Tocilă, și de la femeia lui Todosica, fata lui Tofan Volovatul, care i-au vândut, în satul Șandrești, jumătate de bătrân din bătrânul Toader Gârneț”⁴⁰.

⁴⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 201-204

1795, februarie 15: Serdăreasa Ilinca Canta înființează, pe moșia lui Balș, Târgul Adjud, pe moșia lui Balș, prin hrisovul domnesc al lui Mihail Șuțu⁴¹.

1872, septembrie 13: Se inaugurează stația CFR Adjud, între stațiile Pufești și Sascut.

1890: Conform recensământului, Adjudul are 1.197 neînsurați (545 bărbați și 652 femei), 796 însurați, populația fiind formată din 1.385 români, 10 greci, 16 bulgari, 75 unguri, 3 ruși, 14 germani, 3 italieni și „665 diferite alte naționalități. După religie: 1.414 ortodocși, 109 protestanți, 614 mozaici și 34 armeni”⁴².

ADJUDENI

(Agiudenii pe Siret, azi Adjudeni, comuna Tămășeni, la 10 km de Roman, Neamț).

1623, mai 2: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui cneaghinei Mariica a lui Lupul, al treilea logofăt, și fraților ei Gheorghe și Ion, fiii lui Ștefan Prăjescu, fost stolnic, moșiile pe care le-au avut bunicii lor: „satul anume **Agiudenii** pe Siret (Adjudeni, comuna Tămășeni, județul Neamț), ce este în ținutul Roman, și cu mori pe Siret, care acel sat... l-am fost luat să fie drept al nostru domnesc, pentru că l-a pierdut pentru viclenie Ștefan Prăjescu stolnic, când a venit cu Constantin voievod și cu oaste leșeas-

⁴¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 14

⁴² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, pp. 13, 14

că”. Radul voievod îl dăruise cămăraşului Anton, care „l-a închinat călugărilor de la mănăstirea Sfântul Sava” din Iaşi. Gaşpar Vodă a luat satul, dăruindu-le la schimb, călugărilor „**Heciul** pe Răut, ce este în ținutul Soroca” (satul Hleciul, raionul Soroca, Moldova) . Apoi, Alexandru Iliaş voievod şi, acum, Ştefan Tomşa, cu susţinerea divanului, consideră că „se cuvine acel sat Agiudenii boierului nostru mai sus scris, Lupul logofăt, şi cneaghinei sale şi cumnaţilor săi, fiii lui Ştefan Prăjescu”.

1623, noiembrie 20: Întărit de Radul voievod lui Lupul, al doilea logofăt, care fusese pârât pe nedrept de călugării de la mănăstirea Sfântul Sava din Iaşi, împreună cu „cneaghina sa Mariica, şi de fraţii ei Gheorghe şi Ioan, fiii lui Ştefan Prăjescu stolnic, pentru satul Agiudeni, ce este pe Siret, în ținutul Romanului”.

1774, iunie: Satul **Ajiudenii**, al mănăstirii Treisfetitelor, ocolul de Mijloc, după recensământul lui Rumeanţev⁴³, avea **toată suma caselor 33**. Rămân birnici 33. / **Birnici**: Medviş Gherghel / Mărtin, băcăoanu / Andrii Mihohu / Petre Andrieş / Mihai Mihoc / Andrei sin (fiu) lui Mihoc / Tămaş Balintu / Andrieş / Gherghel Scupul / Ianăş Dumu / Mihai, cioban / Petre Balintu / Ghezu Gherghel / Fariş Andrieş / Mărtin Bugliş / Petre fiul lui Guţul / Bugliş Mărtin / Fon Antal / Dumitru Domec / Dumitru, dascăl / Andrei Danca / Mihocu Anun / Mărtin Dume / Ianăş Dume / Ion Bălaşco / Mihai Beceu / Petre Beceu / Lupul Fronai / Duca Petre / Giurgiu Petre / Mărtin Bălaşco / Sandul / Petre.

1881: Se durează la Agiudeni o biserică catolică de zid, foarte bine întreţinută. Moşia satului „era din vechime

⁴³ ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chişinău 1975, p. 278

a mănăstirii Trei-Sfetitelor (Trei Erarhi) din Iași, mai pe urmă a școalelor, iar acum e vândută de veci de stat, cu 235.100 lei”...

1898: Comuna Agiudeni, formată dintr-un singur sat, are „o populațiune de 240 capi de familie, cu 883 locuitori (563 locuitori sunt unguri), din care 2 știu carte; sunt 253 de case”⁴⁴.

AGAFTON

(lângă Curtești, ocolul Târgului, Botoșani).

1774, iunie 10: Satul **Poslușniciei schitului Agafton**, ținutul Botoșani, ocolul Târgului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁵: **Toată suma caselor: 4. Scutiți 4. / Anume:** Nicola / Andrei Zgârce / Ștefan / Simion. „Legenda spune că un călugăr, numit Agafton, de la fosta mănăstire a Doamnei, pogorându-se în pădure, auzi dintr-un frasin un glas îngeresc și, întorcându-se la ai săi, spuse cele auzite. În cele din urmă, vreo câțiva călugări au tăiat frasinul și arborii vecini și au clădit o bisericuță de lemn, pe locul frasinului, și câteva chilii împrejur. / Călugării însă nu au putut sta mult timp aici, căci au fost alungați de Olăreasa, din familia Pisoschi, care s-a călugărit și a adus, în locul călugărilor, călugărițe... / În

⁴⁴Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 30

⁴⁵ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 200

1844, s-a mai clădit o biserică, cu hramul Pogorârea Sfântului Duh, iar în 1889, s-a reparat și zugrăvit din nou...

1898: Satul se zice să s-a format din stolnicii servitori ai mănăstirii Agafton, cu care se învecinează... are întindere de 161 hectare o populație de 67 familii, cu 267 suflete. În sat se află o cârciumă, un comerciant și 2 meseriași... / Mănăstirea de călugărițe are 2 biserici, cu 3 preoți și un diacon, și 124 de călugărițe, din care 53 știu carte. Împrejurul mănăstirii îi este rezervată o întindere de 171 hectare pentru cultură”⁴⁶.

AGAPIA

(fostul Rătești, parte a satului Agapia, comuna Filioru, la 35 km depărtare de Piatra, Neamț).

1623, martie 25: Mărturia Agafiei, jupâneasa răposatului vistiernic Boul, care cumpărase „niște părți de ocini în Rătești, de la Tudora și de la sora ei Erina, și de la fratele lor Nechifor, și de la nepoții lor Sava și Grozava, feciorii lui Ionașco Ganea. După aceea, a venit seminția lor, diaconul Larion, de s-a rugat, după moartea jupânului, ca să ne întoarcă banii pe acele părți de ocină în Rătești, ce sunt mai sus scrise, Deci eu, de bunăvoia mea, mi-am luat

⁴⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 23

banii de la diaconul, toți cât mi-au spus în drese, și am dat dresele ce le-am avut în mâna diaco-nului, ca să fie lui ocină”.

1625, mai 7: Porunca lui Radul voievod, trimisă lui Ionașco jitnicerul și lui Gligorie Gorovei de a cerceta pricina dintre „feciorii lui Ion din **Obârșie** (la obârșia Pârâului Alb, în Borniș, comuna Dragomirești, Neamț) cu Nicoară de **Rătești** (lângă Păstrăveni, Neamț) pentru un eleșteu ce l-au făcut feciorii lui Ion”.

1626, aprilie 30: Mărturia lui Gheorghie Borșea comișelul și a lui Ionașco ot **Uscați** (Războienii de Jos, Neamț) despre „cum au venit satul **Răteștii** (Agapia, Neamț)... și ne-au chemat la un hotar” între Răteștii „și agăpiianii”, care „s-au împăcat dinaintea noastră”.

1627, februarie 21: Întărit de Miron Barnovschi voievod „rugătorilor noștri, popa Ionașco și popa Larion din **Rătești** de ținutul Neamțului”, după pâra „pentru **Ungheni**, cum țin ei acel sat fără ispravă. Și a fost vândut, mai dinainte vreme, lui Stroici logofăt de seminția lor Haruțul diacul. Iar rugătorii noștri, popa Ionașco și popa Larion, ei au arătat înaintea domniei mele zăpis de la Păscălina Stroicioae și de la feciorul ei Ionașco Stroici, scriind cum au dat popa Ionașco și popa Larion 280 taleri în mâna lor”.

1628, ianuarie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod, odată cu schimbul de moșii între Larion Diacon, fiul lui Tâmpa, nepotul lui Micul, strănepotul lui Coste, care dă „a sa dreaptă ocină și dedină și răscumpărare, ce a răscumpărat de la cneaghina Păscălina Stroicioae logofeteasa și de la fiul ei Ionașco Stroici, jumătate din jumătate de satul **Ungheni**, din partea de jos și, de asemenea, a patra parte din jumătate din partea de sus, din același sat

Ungheni, ce este în ținutul Neamț, pe Moldova” și primește la schimb, de la Ștefan, fiul lui Boul vistiernic, și de la surorile lui Maria, Paraschiva, ocina pe care tatăl lor a avut-o „de la Haruțul și de la popa Ionașco, fiul lui Iachim, în satul **Rătești**, cât se va lege”.

1628, mai 22: Zapisul Sohiicăi, femeia lui Ionașco din **târg de Iaș**, fata Tudorei, nepoata lui Zeico din **Urecheni**, prin care mărturisește cum a „vândut rudei sale, lui Nechifor, diaconul de acolo, drept 13 zloți i pol... partea de ocină ce se va alege dinspre frații săi... Ș-fost în această tocmeală Pântea de târg **Iaș**, Gherase din **Rătești**, Nechifor Băcea, Ciociul, Vasile Barta și Foșea din **Urecheni**”.

1774, iunie: Satul **Săcălușești**, ținutul Neamțului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁷, aveau **toată suma caselor 24**. Scădere rufeturi 5: 5 popi. Rămân birnici 19. / **Birnici**: Savin, topolicean / Gheorghi Pomană / Toader Pomană / Irimia / Istrate / Timofte Ionășcuță / Simeon Ionășcuță / Ion Ionășcuță / Ștefan Rudian / Vasile Bejan / Gavril Bejan / In (alt) Gavril Bejan / Stratul, tij (la fel) / Grigoraș Andronic / Radu Tăraș / Andrei Ionășcuță / Ion Vrabie / Vasile Ionășcuță / Hortolomei, rotar. // **Rufeturi**: Popa Gavril / Iftimi, diacon / In (alt) popa Gavril Bejan / Năstac, diacon / Popa Gheorghi.

1774, iunie: Satul **Hilioara Agapiei**, ținutul Neamțului, ocolul de Sus, după recensământul lui Rumeanțev⁴⁸, aveau **toată suma caselor 110**. Scădere rufeturi 74: 74 țigani. Rămân birnici 36. / **Birnici**: Barbul,

⁴⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 9, 10

⁴⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 10, 11

muntean / Ion sin (fiu) lui Negoită / Costantin Codrian,
 muntean / Stanciul, muntean / Grigoraș, muntean /
 Nedelcu, muntean / Bogdan, muntean / Dumitru, bârsan /
 Enache, muntean / Chirilă Albii / Tănasă, muntean /
 Nechita, văcar / Ion, strugar / Cârste, strugar / Costantin,
 tălgerar / Badiul, strugar / Dragomir, șindilar / Ion Borș /
 Ion Boldian / Stroe / Ion sin (fiu) lui Ignat / Toader fiul lui
 Ghenadi / Ion fiul Albei / Nistor Bărban / Grigoraș fiul
 Agapii / Toader Humă / Vasile Ciorovan / Neculai, cioban
 / Grigori, morar / Gavril, mrejeriu / Simion, rotar / Apostol
 Țămănică / Gheorghe, olar / Petre, ungurian / Irime, jitar /
 Mihăilă, jitar. // **Rufeturi:** Nechita, Țigan / Ursul Cenușă,
 Țigan / Ion Șule, Țigan / Ion Cenușă, Țigan / Gheorghe fiul
 Gaftoniții, Țigan / Apostol, Țigan / Chirilă, Țigan / Ioniță,
 Țigan / Sandul Gârbe, Țigan / Ursul, Țigan / Lupul, herar /
 Ursul Bonciul, Țigan / Neculai Movilă, Țigan / Chirilă
 Movilă, Țigan / Ursul Movilă, Țigan / Costantin, Țigan /
 Neculai, Țigan / Toader, Țigan / Neculai Barbă, Țigan /
 Gavril, cobzar / Pavăl, Țigan / Iacob, Țigan / Lupul, Țigan /
 Toader, Țigan / Ion Răcoare, Țigan / Ilii, Țigan / Climenti,
 Țigan / Gavril, Țigan / Postolachi, Țigan / Ilii, Țigan / Iftimi,
 Țigan / Măteeș, cobzar / Gheorghe, Țigan / Gheorghe, Țigan,
 țij (la fel) / Ursul Ciomârtan / Lupul, Țigan / Vasile Șule,
 Țigan / Iordache, Țigan / Costache, Țigan / Andrei Udre /
 Iacob, la fel / Lupul Drume, Țigan / Iftimi, Țigan / Toader,
 Țigan / Lupul, Țigan / Simion, Țigan / Iftim, Țigan / Antohi,
 olar, Țigan / Ion, Țigan / Nechita, Țigan / Toader, cobzar /
 Lupul, Țigan / Grigoraș, jude / Lupul, Țigan / Ursul, Țigan /
 Mihăilă, Țigan / Ursul, Țigan / Onică, Țigan / Luca, Țigan /
 Grigori, Țigan / Procopi, Țigan / Ion, Țigan / Costantin, Țigan
 / Ion, Țigan / Tănasă, Țigan / Vasile, Țigan / Iladi, Țigan /

Vasile, țigan / Grigore, țigan / Iftimi, țigan / Lupul, țigan / Postolachi, țigan / Maftei, țigan / Toader, herar.

1898: Satul Agapia are 249 familii. „Această localitate este vestită pentru țesăturile de șieac de tot felul (roșii, cafenii, albe etc.), foarte fin lucrate; asemenea, pentru ciorapii împlețiți din lână albă țigae, care sunt foarte mult căutați în comerț; tot aici se mai lucrează mohairul, o mătăasă fină, din care se fac camelauclele, adică ștergarul cu care se îmbrobod maicele, și învelitura ce se vede la călugări și arhierii, pusă peste potcap și atârând pe spate. Numărul țesătoarelor călugărițe, pentru șieac e de 18. Afară de acestea, femeile din sat lucrează foarte mult un fel de țesătură numită catrință. În acest sat se află două școli: una de băieți, populată cu 68 de elevi (băieți) și alta de fete, populată de 99 eleve, dintre care numai 24 au urmat în tot cursul anului”⁴⁹.

AGĂȘ

(prin satul Beleghet, comuna Agăș, Bacău – comună în-ființată în 5 februarie 1893, cu cătunele Cotumba, Agășul, Sulța Goioasa, ce țineau, mai înainte, de comuna Brusturoasa, la 80 km de Bacău, în plasa Muntelui).

1439, octombrie 28: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi lui Giurgea Moian, care primește uric pentru „două sate, anume Moenești și Tătești (contopit cu Moinești), și

⁴⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, pp. 23, 24

poiana lui Belegheat... Iar hotarul acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”.

1898: „Situat de-a stânga Trotuşului şi pe piriul cu acelaşi nume, la poalele muntelui Pietrosul, şi la o depărtare de 4.237 m de căt. Sulţa, are 4 cârciumi, 1 moară şi 4 ferăstraie. Capi de familie sunt 69, suflete 375. Animale sunt: 19 cai, 246 vite cornute, 49 porci şi 81 capre. În vechime era renumit pentru fabricarea brânzeturilor”⁵⁰.

AGRIŞANI

(lângă Sălăgeni, comuna Grozeşti, Iaşi).

1495, martie 15: Întărit de Ştefan (cel Mare) voievod, lui Vlaşin şi nepotului său Ciocan, care cumpără, cu 160 zloţi, de la Coste Orăş, „dreapta ocină, a treia parte din satul Agrişani pe Prut, partea de sus... Iar hotarul acelei a treia părţi de sat din Argişani, ce sunt pe Prut, partea de sus, să fie începând din vale, de la mor-minte, şi drept la deal la glod, de acolo la vârful dealului, la un stâlp, şi la coasta dealului la drum, la stâlp, de acolo drept la pârau ce se cheamă Rihilea, la mal, la stâlp, în faţa unui pisc, şi în sus pe pârau Rihilei la hotarul Sălăjanilor, şi,

⁵⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicţionar Geografic al României*, volumul I, Bucureşti 1898, p. 27

iarăși, din hotarul Sălăjanilor **pe** vechiul hotar, pe unde au folosit din veac”.

ALBEȘTI

(confirmat prin Jumătățeni pe Jijia, contopit cu Jijia, comuna Albești, Botoșani – doar un cătun pe partea stângă a Jijiei, în 1898, la nord de comuna Buimăceni).

1430, iulie 7: Întărit de Alexandru cel Bun fraților Jurju Jumătate, Știful și Mândrul, care primesc uric pentru împărțeala „ocinilor părintelui lor, Ioan Jumătate: Jurji, **curțile de pe Jijia ce se cheamă Giumătățeni** și, din sus de Hârlău, Delenii și Miclăușenii; acestea s-au dat Jurjii. Iar giupânului Știful, s-au dat Sărbăneștii pe Siret, și cu mori în Siret, și... Căndești, pe Siret, cu moară în Siret, între Grămești și Rogoșești, și, mai jos de Călinești, ... iar cu mori în Siret, și Roșiiacii; aceasta-i partea lui Știful. Iar partea Mândrului: Balinții, pe Siret, curțile și cu morile ce sunt în Siret și cu tătarii ce sunt la acele curți și Măndrești, în Cărligătură, și Voriște, unde au fost curțile lui Dumbravă, și, din sus de Hârlău, Vlădenii; acestea s-au dat iar giupânului Mândrul”.

1617, august 14: Întărit de Radul voievod fraților Lupul, Grigore, Gheorghe și Fedora, feciorii Cristii Balș și ai jupănesei Odochia Ruxandei, / nepoatei lor de frate Tudosca, fata lui Mateiaș, / nepoților de soră Costanda și Pavăl, feciorii Antemiei, / toți nepoți și strănepoți lui Ionașco Căpotici, Ilie Mustață postelnic, Bulhac paharnic și Moga aprod, care primesc ispisoc „pe a lor pcine și moșii

ce au avut de la moșii lor... „jumătate de sat, anume **Albeștii** bătrâni pe Jijia, cu vii și cu livezi, și jumătatea satului **Șărbăneștii**, partea din sus, de către Albeștii bătrâni, iarăși pe Jijie, în ținutul Hârlăului, și satul **Zlătarii**, între Cozancea și satul **Ionășenii**, iarăși pe Jijia, cu mori pe Jijia și cu hotar pe amândouă părțile Jijiei... și jumătate de sat **Albești**, partea de sus, cu mori pe Jijia, ce sunt în ținutul Dorohoiului, și jumătate din satul **Fedeștii** pe Prut, și bălți de pește și cu loc de iaz și de moară în Camânca și în Dubovăț, și satul **Corhăneștii** și cu cutul **Giulești**, parăși pe Prut, într-un hotar cu Fedeștii, ce sunt în ținutul Ieșului, și jumătate de sat din **Ciuhești**, parte de sus și cu vad de moară în Siret, și cu râmnice ce sunt în ținutul Sucevei, și a treia parte din jumătatea satului **Capoteni** sub Trebice, ce este în ținutul Hotinului, care aceste moșii sunt osebite de către alte rudenii ale lor”⁵¹.

1644: Scrisoarea fostului vistiernic Solomon, trimisul domnesc să cerceteze pricina dintre Vasile a Petringanei și Ana Toroneasa pentru o parte de ocină din satul **Merești**. „deci am adus martori pe Drăgan și Bărgău de **Albești**, Andreica de **Merești**, popa Lupul de **Ivățeni**, și au mărturisit cum au cumpărat Petrigana și Mihail partea de ocină din **Merești**, în zilele lui Ștefan (Tomșa) vodă, în domnia dintâi... / adus-au pe Bilaș din **Băbicieni**, de a mărturisit cum a fost un om din **Merești**, de l-a chemat Tiron, și a vândut o bucată de loc din **Merești**, ce se cheamă Dolina, și a cerut un cal bun, murg pentenog, și un poloboc de miere, drept 12 talei bătuți, iar un om, anume Petrigan, tatăl lui Vasile, a zis că ar găsi un cal bun la cineva, să-l ia în preț și să-l dea lui Tiron pentru acea bucată de loc și s-a

⁵¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 235-237

dus la un frate, ce-l chema Tiron, bărbatul Anei de **Lecușiani**, și a luat un cal drept 40 taleri bătuți și un poloboc de miere și le-a dat lui Tiron cel bătrân de Merești, pentru acea bucată de loc din Merești, și când s-a întâmplat moartea lui Petrigan, a mers frate-său Tiron să-l apuce viu și nu l-a apucat viu. Iar când a fost la masă prețară, s-a sculat Tiron și a zis: „Oameni buni, știți un cal, ce l-a dat Petrigan, și un poloboc de miere pentru acea ocină din Merești, nu mi l-a mai dat” – într-acest chip a mărturisit Bilaș din Băluceni, că s-a întâmplat la moartea lui Petrigan, în satul Băbiceani; / așijderea, a mai adus Ana martori pe Ștefan, vătămanul, Toader, Simion și Agapie de **Necșani**, de au mărturisit cum nu i-a mai dat Petrigan calul lui Tiron, nici polobocul cel de miere, și noi am socotit că sau să-i dea bucatele Anei și să-și țină Vasile locul, sau să rabde de acel loc și să-l țină Ana, pentru acele bucate ce le-a dat bărbatul ei Tiron”⁵².

1774, iunie 22: Satul Albești, ținutul Dorohoiului, ocolul Bașeului, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁵³, **toată suma caselor: 43.** Scădere rufeturi 29: 20 scutelnici ai dumisale logofătului Balș, 5 femei sărace, 1 preot, 1 slugă tij (la fel) a dumisale, 1 țigan, 1 ruptaș. Rămân birnici 14. / **Birnici:** Pavăl Roșca, vornic / Neculaiu, rus, vătăman / Ion, ungurian / Ioniță Chirilă, prisăcar / Ilie / Ioniță, crâșmar / Toader Pancul / Ilie Catană / Costandin sin (fiu) muntian / Ursul, rotar / Ștefan Telimbuță / Acsintii Botezat, holtei / Iacob zet (al) Pleșca / Simion, cioban. // **Scutelnicii dumisale logofă-tului**

⁵² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 26, 27

⁵³ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, pp. 529, 530

Bals: Ion, morar / Vasile, railian (venit din Raiaua Hotinului – n. n.), prisăcar / Ștefan Buhuș, prisăcar / Ioniță Pleșca, prisăcar / Postolachi, prisăcar / Nichifor, plugar / Simion, plugar / Timoftii / Lupul Captare / Alexandru Capmare / Costandin Mazăre / Toader Bujeniță / Postolachi, muntian / Andrei, rus / Anton Negru / Eftimie Păscăruș / Neculai, morar / Calistru / Toader Butenco / Ioniță sin Pavăl. // **Femei sărace:** Marie, babă / Vasilca Ungurenița / Anița, preotiasă, săracă / Anița fata Botezătoai / Zoița, babă. // **Rufeturi:** Preotul Neculai / Costandin, slugă dumisale logofătului / Costandin, țigan, faur / Arhip Capșa, ruptaș.

1898: „La suprafața satului Albești, se numără și suprafața cătunului Capul-Pădurii, din comuna Buimăceni. Are o populație de 266 familii, cu 889 suflete; are o biserică de lemn, cu 1 preot și 2 cântăreți, și o moară de apă. În acest cătun sunt 538 vaci și boi, 134 cai mari și mici, 2.096 oi, 140 porci și 80 stupi. Sunt 5 cârciume, 7 comercianți și 3 meseriași”⁵⁴.

ALBEȘTI

(prin satul lui Popoiuc, numit și Popoiugi, și Olănești,
sat pe Crasna și Bârlad, lângă Albești, Vaslui,
la 26 km de Fălciu).

⁵⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, pp. 39, 40

1433, iunie 15: Întărit de Ilie voievod lui Onea clucinic, care primește uric pentru „un sat pe Bârlad, anume satul lui Docolin... Iar hotarul acestui sat să fie pe Bârlad în jos, și pe apă și pe deal, până la hotarul lui Popoiuc, care și acesta este un sat al lui, și cât va putea așeza în acest hotar, totul să-i fie lui uric, cu tot venitul, și copiilor lui și nepoților lui, și strănepoților lui, și răstră-nepoților lui și celor mai apropiați frați ai lui și surorilor, neclintit niciodată, în veci”.

1436, decembrie 7: Întărit, prin componenta Corni-Albești, „la Conovițe, unde este Mihail Colici”, sat numit și Coliceni, de Ilie și Ștefan voievozi protopopului Iuga, care primește uric pentru „satele: pe Liubana, Mândzați, și, la gura Studenețului, unde au fost Teme-șeștii, amândouă părțile, cuturi, și, pe Tutova, unde este Mihnea de la Bahnă, și, mai sus, la Gura Strâmbei, unde este Balan și unde este Barbă Stan și Stanciul, la obârșia Strâmbei, amândouă judeciile, și Strâmba, de la obârșie până la gură, cât va putea să-și așeze sate și pricuturi, și, **la Conovițe, unde este Mihail Colici** ... Iar hotarul acestor mai sus scrise sate să fie cu toate hotarele sale vechi, pe unde au folosit din veac”.

1439, iulie 2: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi acestui „adevărat protopop Iuga și fiului său, Mihail”, care primesc uric pentru „satele anume: Buciumenii, pe Șumuz, unde este casa lor, și, pe Răut, Cozareuți, și, mai jos, la gura Ohrincei, și cu prisăcile și cu grădina de la Nistru, oricâte ascultă de aceste sate, și peste Prut, în dreptul Podolenilor, amândouă cuturile, și, sub bucovină, Jigărenii, amândouă judeciile, și **unde a fost Mihail Colici**, și, pe Strâmba, unde a fost Barbă Stan, amândouă părțile, și mai jos, un loc, anume Străminoasa, și unde este

Bălan și Mihnea de la Bahnă, și la gura Studenețului, unde au fost Temeșeștii, amândouă cuturile; iar privi-legiul lui Stan Poiană să nu aibă câștig asupra acestui privilegiu al nostru niciodată, în veci; și Mânzații, unde este Toder... Iar hotarul tuturor acestor sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac”.

1493, martie 6: Întărit de Ștefan voievod lui Ioan Albul, care primește uric pentru „jumătate de sat Rădiești (Albești), partea de sus, de pe pârâul Strajnic, de la ținutul Fălciului”. Hotarul, din vechi.

1624, decembrie 21: Porunca lui Radul voievod către Istratie, aprodul de **Albești**, de a verifica pâra lui Racoviță împotriva popii Gonțea de **Solești** și alți răzeși de acolo, împreună cu care a făcut o moară, dar „popa tot o au ținut și au luat venitul morii, iar lui Racoviță nu i-au dat nimic, nici l-au lăsat să macine într-însa”. Porunca dată de Radul Mihnea voievod lui Istratie aprod de **Albești**, să cerceteze pricina lui Racoviță cu popa Gonțea din **Solești** „și cu alți răzeși de acolo, Racoviță zicând că a făcut o moară împreună cu popa și popa o au ținut și-a liat tot venitul morii... deci Racoviță l-a sorocit, cu cartea domniei mele, și a avut hârtie ca să vină să stea de față înaintea porții domniei mele, dar, când a fost la zi, Racoviță a fost de față și a așteptat după zi până a patra zi, iar popa Gonțea tot n-a venit... / tu să socotești cu oameni buni, să-i faci lege dreaptă, să ții cum vor ști oamenii într-acea moșie”⁵⁵.

1625, ianuarie 9: Istratie, păhărnicele de **Albești**, scrie despre rezolvarea conflictului dintre Racoviță, feciorul lui Cehan, „cu popa Gonțea din **Solești** și cu ai săi

⁵⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926, pp. 43, 44

răzeși pentru o moară ce au făcut ei împreună în apa Vasluiului”, care, după judecata boierilor, s-au înțeles ca, „de acum, înainte, să aibă a ține împreună și înțelep-țește... Și-ntr-această tocmeală au fost preotul Toader de **Șteboreni**, și Grozea armășel și Petrea hânsărel de **Ferești**, și Parca șetrărel de acolo, și Ursu de Solești, și Toma Toderiță de Ferești”.

1650, septembrie 20: Avrămia, fata lui Dumitru din **Roșiiaci**, vinde lui Crucean Bombar și femeii sale Urăta, „pentru o vacă cu vițel și o cergă... părțile ei din satul **Albești** și **Hăceni**, ținutul Fălciului”⁵⁶.

1660, august 24: Porunca dată de Ștefan (Lupu) voievod lui Simion Nohat, după ce „s-a jeluît Crucean de **Văleani** pe feciorii Popoteaiului, pe Gapie și pe Postolache, zicând că a cumpărat o parte de ocină la dâșii, la **Albești** și la **Hăciani**, și le-a dat o vacă cu vițel și o cergă bună, prețuită drept 7 lei, și 4 lei bani, și acum țin ei și moșia, și bucatele... / tu să socotești ce le-a fi dat pe acea moșie, să-i faci plata acelor bucate dinspre dâșii și dai în mâinile lui Crucean”⁵⁷.

1662, aprilie 25: Postolache și frații lui adevăresc faptul că muma lor, Avrămia, fata popii Dumitru, vându-se „a ei dreaptă moșie din **Albești** și din **Hăceni**... pentru o vacă cu vițel, o cergă ca 7 lei 4 lei bani, apoi s-au sculat feciorii ei, Gapie, Filip și Nuțul, de au luat moșia înapoi și n-au voit să întoarcă banii lui Crucean, apoi Crucean s-a dus la vodă și a făcut vodă carte să-i întoarcă banii, ci bani n-au avut și iar i-au dat moșia... și acea tocmeală s-a făcut

⁵⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iași 1907, pp. 171, 172

⁵⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 6

dinaintea lui Onilă din **Sârbi**, Constantin Borșie, Ignat Intinge, Stratul Carpăn, Răzvan, Postolachi, Frun-teș, Macarie, Maftei țigan și Căbăran din **Docolina**”⁵⁸.

1742, martie 17: Sandul Tamvoia vinde lui Ion Postolachi, drept 12 lei bani noi, partea lui „de moșie din **Albești**, ot ținutul Fălciului, dinaintea moșanilor David Roman, Gheorghiță Rarul, Gavril Hapcăș chelar, Iftrim Lapteș și Marin, slugă boierească”⁵⁹.

1898: Satul Albești „are o școală, înființată în anul 1868, 2 biserici, cu 2 preoți și 4 cântăreți; una din ele are o vechime de 200 ani, iar cea de la cimitir e făcută în 1875. Proprietatea moșie este a locuitorilor vechi răzeși, care se ocupă și cu lucrarea viilor și a livezilor”⁶⁰.

ALBEȘTI

(sat pe Stemnic, comuna Delești, Vaslui).

1451, iunie 13: Întărit de Bogdan voievod, lui Dragoș Albescu și fratelui său Petru, care cumpără de la Vlad Zlătărescu și primesc uric pentru „jumătate de sat anume Albești, pe Stebnic, partea lui Barbă Geamănu, pentru 35 zloți”.

⁵⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 18

⁵⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 23, 24

⁶⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 40

1469, iunie 5: Întărit de Ștefan voievod lui Vlad Mursea, care primește uric pentru cealaltă jumătate de sat, „ocina sa dreaptă și proprie, satele anume: Albești pe Stebnic, și un loc în pustie la fântâna de la obârșia Largei, mai sus de Râșcani”. Hotarul, din veacul veacului.

1625, august 3: Zapis de mărturie pentru cumpărarea, cu 36 de zloți, de către Petrică Pârul, a „doi bătrâni din Albești, pe Stemnic, ținutul Vaslui”.

1625, august 13: Zapisul de mărturie prin care Frăsina și Mălina au vândut părșile lor de moșie din Albești pe Stemnic „Petricăi biv armaș”.

1634, iulie 7: Porunca dată de Vasile Lupu voievod părcălabului de Galați și lui Sanson de **Albești** (lângă Drăgușeni, comuna Șcheia, Iași), după ce i se plânsese Damian de Custul și de Toader, „că au fost în **Tatomi-rești** (comuna Rebricea, Vaslui), zicând că au fost ei la cislă în sat în Tatomirești și le-a plătit el partea lor de cis-lă, de au dat câteva pentru dânșii, căci au fugit ei din sat și și-au lăsat cislă asupra lui... Pentru aceea voi să soco-tiți cu oameni buni cât va fi dat Damian pentru Custul și pentru Toader, ca să aibă a-i întoarce înapoi”.

1635, martie 12: Zapisul vornicului de gloată Neniul, în care mărturisește că, după pâra dintre Constandin și Nicoară, pentru a patra parte din **Bârzăști** (Bâr-zești, comuna Ștefan cel Mare, Vaslui), a venit în sat și a adunat oameni pentru mărturie, printre care Pătrașcu de **Buhăești** (comuna Vulturești, Vaslui), Constandin din **Oncești** (Uncești, comuna Zăpodeni, Vaslui), Țiul de **Vulturești** (comuna Vulturești, Vaslui), Nicoară Sfeclă de **Râșcani** (comuna Dănești, Vaslui), Nechifor de **Bolați** (comuna Rebricea, Vaslui), popa Coste de **Delești** (comuna Delești, Vaslui), Samson și Gavril Ciurlan de **Albești** (comuna

Delești, Vaslui), cu care a „împărțit vatra satului în 4 părți și am stâlpit, ca să țină Nicoară 3 părți în vatra satului, dinspre apus, din vale până la marginea pădurii, iar lui Constandin i s-a ales a patra parte din vatra satului, spre răsărit, unde i-s casele. Așijderea din heleșteie, din țarină și din tot locul”.

1636, martie 15: Scrisoarea vornicului Dumitru și a armașului Lungul, după cercetarea pricinii dintre Porce și Postolachi cu fostul vornic Dumitru Gheuca „pentru un loc, unde a fost mănăstirea Rafailă... loc de-a fost făcut Băisanul o mănăstioară cu poiene”, lângă **Oșești** (comuna Oșești, Vaslui). Martorii chemați de trimișii domnești au fost Sanson și Gavril Ciurlan de **Albești** (comuna Delești, Vaslui), Gavril de **Ruginoși** (înglobat în Oșești, comuna Oșești, Vaslui), Gligore, Pavel și Cârstea Zăpodie de **Cozmești** (comuna Delești, Vaslui), Porcea de **Bălești** (comuna Delești, Vaslui), Dumitrașco de **Pietrești** (azi Chetrești, comuna Bălteni, Vaslui), Busul și Ștefan de **Fâstâci** (fostă schitul Racoviță, comuna Delești, Vaslui) – „toți de valea Stemnicului”, și Pinul și Lazor din **Hulturești** (comuna Vulturești, Vaslui), Constantin de **Tărăceni** (lângă Uncești, comuna Zăpodeni, Vaslui), Dumitrașco și Pascal de **Buhăești** (Buhăiești, comuna Vulturești, Vaslui), Portărescul de **Condrește** (lângă Ciofeni, comuna Zăpodeni, Vaslui), Macsin de **Meleșcani** (lângă Dumeștii Noi, comuna Dumești, Vaslui), Dumitru Popăscul, Gorcea, Rața și Dumitru Gâdea de **Țigănești** (înglobat în Dumeștii Noi, comuna Dumești, Vaslui), Bejan și Melintie de **Dumești** (comuna Dumești, Vaslui), Vicol și Florea de **Borăști** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Vaslui), Dumitru și Silion de **Armenești** (lângă Cotic, comuna Todirești, Vaslui) – „toți de pe apa Bârlă-

dzelului”, și Gligore și Bogonie de **Gârcini** (azi Gârceni, comuna Gârceni, Vaslui) și Căzacul de **Curceci** (azi Cursești Deal, comuna Pungești, Vaslui) – „de pe apa Racovei”. Acestora le-au „pus brazde de pământ în capetele lor și-au mers pe unde au știut că merge hotarul Oșeștilor și se întâmpină cu hotarele satelor dinspre Bârlădzul; dinspre altă parte, cu hotarele Racovei. Deci am mers, de-am înconjurat hotarul Oșeștilor și am pus stâlpi. Iar pe acel loc ce-a fost mănăstirea ce se cheamă Rafailă nu a fost loc domnesc, ci este hotarul Oșeștilor. Iar acelui uric, cel are Dumitrașco Gheuca, nu i s-a găsit hotar, nici loc”.

1639, septembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Gavril, care primise danie („ca să-i fie lui veșnică pomană”), conform zapisului de mărturie de la Arsănie, Samson, feciorul lui Merăuță, Gavril Moga, Gavril Ciurlan, Toader sin (fiu) Ciurlan, Crăciun, Ionașcu, alt Ionașcu – ginerele lui Necoară, Mihot, feciorul lui Onofrei și Pătrașco din **Albești** (comuna Delești, Vaslui), de la Necoară sin Ignat din **Florintești** (lângă Hârsova, comuna Delești, Vaslui), „cât se va alege din partea Petrinii din satul Florinteștii, ce sunt în ținutul Tutovii, care el însuși a cumpărat acea parte de ocină de la Petrina, drept 30 taleri de argint”⁶¹.

1697, august 6: Mărturie de la Dionisie călugărul pt **Răduеști**, Toader călugărul, Galerie călugărul, Toma și Apostol Vrabie ot **Albești** și Ariton ot **Petrești** „pentru jumătate de sat **Răduеști**, care este pe Stemnic, la ținutul Vasluiului; noi așa știm cu sufletele noastre, cum acea moșie este dreaptă a lui Mihoci, și Mihoci n-a vândut, nici

⁶¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 232, p. 234

n-a dat nimănui, nici Mihăcioe, care a murit aici, între noi... și feciorii popii se acoliesc fără ispravă de nepoții lui Mihoci”⁶².

1712, februarie 15: Ștefan armașul, feciorul lui Moisăi aprod, primește „arvonă un zlot de la logofătul Ion Nacul pentru partea sa de moșie ce o vinde acestuia din **Părtănoși** și din **Albești** și, după ce se va așeza pe acele părți, atunci să-i facă plata deplină”⁶³.

1737: Obștea satului Albești zidește o biserică.

1774, iulie 5: Satul **Albeștii**, ținutul Vasluiului, ocolul Stemnicului, după recensământul lui Rumeanțev⁶⁴, avea următorii: **Birnici**: Maftei Robul / Ion Preda / Ianachi Ghețiman / Trohin sin (fiu) lui Donos / Ioniță, vătăman. // **Ruptași**: Toma Tiucă / Vasile Sufletu / Ioniță brat (frate) lui. // **Preoți**: Popa Alecsandru / Popa Lupul. // **Diaconi**: Vasile Vulpe, diacon. // **Călărași**: Tănasă.

1898: „Situat în partea de nord-vest a Satului Pietrești, plasa Stemnic, județul Vaslui, situat pe o ripă a dealului Albești, satul Albești are o suprafață de 400 hectare și o populație de 70 familii sau 326 suflete. Biserica a fost zidită de obștea locuitorilor, la 1737. Numărul vitelor e de 204 vite mari cornute, 80 oi, 10 capre, 40 cai, 40 porci și 50 stupi”⁶⁵.

⁶² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, p. 52

⁶³ Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 294, pp. 234, 235

⁶⁴ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 231

⁶⁵ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 40

ALBEȘTI

(sau Scorțești, înglobat în Albești, comuna Brăești,
pe valea pârâului Ciorbolea,
format din două răzeșii vechi, Iași)

1635, august 29: Zapis de la marele spătar Ureche, Gheorghe Roșca, Varlan ușerel din **Ciuncești** (comuna Brăești, Iași), Ștefan mare vătav, Toder, ginerele lui Zgâia din **Scorțești** (înglobat în Albești, comuna Brăești, Iași), Malici hotnog din **Șepteșani** (lângă Goești, comuna Lungani, Iași), Simion pitărel, Vasile și Ionașco Răspop din **Pleșăști** (Pleșești, azi Zmeu, comuna Lungani, Iași), Toder Drăgușan din **Toderești** (Todirești, înglobat în Chilișoaoaia, comuna Dumești, Iași), Iusip din **Brăești** (comuna Brăești, Iași), Gugea și Pătrașco Fulger din **Goești** (comuna Lungani, Iași), popa Toder din **Cepliniți** (Ceplenița, comuna Ceplenița, Iași), Pătrașco croitor, Mihil și Stratilat și Marco diac – slugile lui Ureche din **Iași**, care mărturisesc cum au venit înaintea lor frații Ipatie Sârbea și Toader, și nepoții lor Nelcăiaco, Isaico și Măriica, fiii lui Sârbea din **Lungani** (comuna Lungani, Iași), nepoții lui Lupul Coșciug din **Băloșeni** (lângă Borșa, comuna Vlădeni, Iași) și au vândut, „dintr-o jumătate a satului **Băloșăști** (Bălușești, comuna Icușești, Neamț), a treia parte, cea din jos, lui Neaniul vornic, pentru 30 zloți bătuți”.

1681, ianuarie 15: Gligorie Grosul și Lupașco, fecior Anei Grămădoae de **Frăteni**, nepoți lui Răzmeriță de vistierie, drept 28 lei bătuți, „fratelui nostru, lui Dumitrachi de **Scorțăști**, feciorul lui Ștefan pârcălabul, ocina lor de „pe hotarul **Podobiților**, la piscul Plopului, o pri-sacă,

care prisacă a fost a tatălui nostru Toader Grămadă din Frăteni”⁶⁶.

1725: Mărturie hotarnică despre moșia **Râtul** a lui Ion Neculce, „ce este dinspre **Scorțăști** și dinspre **Albești**... la capul hotarului din jos, unde se hotărăște cu **Frătenii** și cu **Bălțații**, o piatră pe coastă în malul Bahluețului”⁶⁷.

1725, iulie 2: Mărturie hotarnică despre moșia **Odaia Gugii** a lui Ion Neculce, „zicând dumnealui hatmanul Ion Neculce cum că merge matca cea bătrână a Bahluețului, pe sub dealul dinspre **Albești** și dinspre **Scorțăști**, arătând și pietre de hotar lângă acea matcă, pe sub deal, în capul hotarului din sus este piatră pusă, încă peste matcă, dinspre Scorțăști, iar altă piatră, din jos, este pusă iar lângă matcă, dinspre câmp, dinspre **Bălțați**”⁶⁸.

1763: Scrisoarea paharnicul Alexandru Neculce, despre hotarnica făcută la **Prigoreni**, din porunca lui Grigori Ion voievod: „am mers la satul **Cârsteștii**, ce este în ținutul Cârligăturii, care moșie este a dumisale Ștefan Bosie, ce a cumpărat de la socrul său Sandul Toma și Sandului Tomii i-a fost zestre de la Neculai Lazul fost mare sulger. Și a mai cumpărat jicnicerul Bosie și alte părți din Cârstești și de la alți răzeși și, mergând la numita moșie Cârstești, am strâns toți răzeșii și megieșii dimprejur, anume Grigore Piviț răzeș de Cârstești, Vasile Tănasă zet (ginere) Ursului căpitan, iarăși răzeș de Cârstești, Ștefan Pascal mazil de **Scorțăști**, Constantin Calcăntraur mazil ot tam (de acolo), Ion Ghineț ot **Popișcani**, Constantin

⁶⁶ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An IV, Fasc. IV, 1924, p. 20

⁶⁷ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41

⁶⁸ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VII, Fasc. VII, 1928, p. 41

Burciuman ot tam, Vasile Sârbul ot tam și Ilie Tăutul mazil ot **Prigoreni**”⁶⁹.

1774, mai 26: Satul **Albeștii**, ținutul Cârligăturii, ocolul de Sus, avea, după recensământul lui Rumean-țev⁷⁰: **Toată suma caselor: 9**. Scădere rufeturi, însă 6: 1 popă, 1 ruptaș, 1 săracă, 3 țigani. Rămân birnici 3. / **Birnici:** Ștefan, crâșmariu / Postolachi, cojocariu / Grigoraș sin (fiu) bârsan. // **Rufeturi:** Popa Petre / Constandin Muste, ruptaș / Iliana, săracă / Mihai, țigan / Constantin, țigan / Chiriac, țigan.

1898: „Are o populație de 68 familii, cu 276 locuitori români, între care parte sunt de origine ruși români-zați; o bisericuță de lemn aproape ruinată, care ar avea o vechime de aproape peste 200 ani, deoarece se găsește o carte, donată ei la 1706. În partea dinspre vest de biserică, cam la 500 m, sunt trei pietre mari, cu inscripții slavone nedescifrabile. Atât după inscripțiuni, cât și după pozițiunea pietrelor și după oasele ce se găsesc în pământ, se presupune că ar fi fost din vechime un cimitir. În mar-ginea dinspre sud a satului se află o velniță de fabricat rachiu. Numărul vitelor se urcă la 1.296 capete, din care 443 vite mari cornute, 17 cai, 804 oi și 35 rămători”⁷¹.

ALBILE

⁶⁹ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An VIII, Fasc. VIII, 1930, pp. 55, 56

⁷⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 464

⁷¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 40

(sau Albele, pe Tazlăul Mare, comuna Bârsănești,
lângă Târgu Ocna, Bacău).

1774, iunie 15: Satul **Albile**, ținutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, sat al mănăstirii Ocnii, avea, după recensământul lui Rumeanțev⁷²: **Toată suma caselor**: 24. Scădere rufeturi, însă 11: 10 scutelnici ai mănăstirii Ocnii, 1 femeie săracă. Rămân birnici 13. / **Birnici**: Toader, ungurian / Ion, ungur / Postolache, ungur / Iacob, ungur / Barbul, ungur / Gheorghii / Coman / Sandul, vrâncean / Gheorghii, vrâncean / Ion, vrâncean / Nistor, vrâncean / Costandin, dogar / Gavril, pas / Ion, ungurian / Stan, tij (la fel) / Radul, la fel / Gavril, la fel / Ion fiul lui Vasilachi / Ion, muntean / Dragomir, muntean / Dumitru, muntean / Grigori, crășmar / Toader, ungurian. // **Femei sărace**: Tudora, săracă.

1898; „Despre această moșie, Theodor Codrescu, ne dă următoarele date (*Buciumul Român*, anul I, 1875, p. 344): În această moșie erau răzeși și Postelnicul Costache Ciocârlie cu ai lui, care, la anul 1840, s-au judecat pentru împresurarea părților lor din acel hotar, cu casa răposatului hatman Constantin Paladi; au părți și sfintele mănăstiri Berzunțul, Răducanul, Bisericanii și alți mai mulți răzeși și părtași în ea; avea o biserică, un preot, doi dascăli, trei nevolnici, două vădane, patru slujnași volnici, de lângă moșiile Brătila, Poiana Berzunțul și altele, cu un număr de 10 locuitori”⁷³.

⁷² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 327

⁷³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 36

ALBOTENI

(pe Căinar, ținutul Soroca, lângă Zgurița,
raionul Drochia, Moldova).

1570, iunie 5: Jeluindu-se niște greci „că li s-a omorât un grec, în vremea când păștea oile în hotarul satului **Albotenii** (pe Căinar, ținutul Soroca, lângă Zgurița, raionul Drochia⁷⁴, Moldova), într-o vale a megieșului Petrea Albotă, starostele de Cernăuți, am luat acel sat Albotenii, să fie domnesc (Bogdan Lăpușneanu voievod), pentru omorârea acelu grec. / După aceea, Albotă a plătit acea moarte a grecului acelor oameni și le-a dat 158 boi amestecați cu vaci, 600 oi, 7 cai, 13 iepe, și a dat cap pentru cap în acea vale, și de atunci se numește valea grecului”⁷⁵.

ALBOTEȘTI

⁷⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 16

⁷⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. II, Iassi 1889, pp. 256, 257

(lângă Berezeni, comună în județul Vaslui).

1489, martie 13: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod armașului Lupe, care cumpărase, cu 80 de zloți tătărești, de la frații Nastea, Toma și Ilca, fiii lui Coste, nepoți ai lui Oană vornic „ocina lor dreaptă... o bucată de pământ din hotarul Alboteștilor, la gura Săratei, loc de sat... Și întru aceea, de asemenea a venit înaintea noastră sluga noastră Stanciul, fiul lui Grigore Husea... și a vândut ocina sa dreaptă din uricul său drept, o seliște pe Prut, unde a fost Târgul Săratei, mai sus de gura Săratei, de asemenea slugii noastre Lupșe armaș pentru 150 de zloți tătărești... Iar hotarul acestei bucăți de loc din hotarul Alboteștilor să fie începând de la gura Săratei la vale, pe malul Prutului și la capătul de sus al Rediului lui Goran, la un ulm însemnat, de aici drept la deal, la un stâlp, de aici pe aceasta parte a dealului, pe coastă, până la doi stejari însemnați, de aici la un stejar însemnat, de aici peste dumbrăviță, la vâlcea, la un stejar însemnat și pe vâlcea în sus până la Troian, la stâlp, și pe Troian în sus până unde cade Troianul în Sărata, apoi, pe Sărata în jos, până unde cade Sărata în Prut. / Iar hotarul acestei seliști, unde a fost Târgul Săratei, mai sus de gura Săratei, să fie începând de asemenea de la gura Săratei, și pe malul Prutului în sus până la seliștea lui Bodea Sârbul, de aici tot pe malul Prutului în sus, până la seliștea lui Bodea Rumârul, iar de aici în sus la deal și peste câmp la pisc și la matca Săratei, de aici pe vechiul drum la deal și pe vârful dealului în jos la movila săpată, de aici pe pisc la un stâlp și la un alt stâlp, de aici pe drum până la hotarul lui Limbădulce. Acesta le este tot hotarul”.

1493, noiembrie 4: Întărit de Ștefan voievod Nas-tasiei, fiica Mărinii, nepoata lui Cârstea, care primește uric pentru „dreapta ei ocină, satele anume: Stăniliești și o seliște în același hotar, anume Alboteștii, și Cârsteștii pe Moldova, unde a fost Miroslav, și, în același hotar, alt sat, anume Hîreștii”. Hotarul, din veac.

ALBOTEȘTI

(lângă Poduri, comuna Podurile, Bacău).

1632, august 28: Întărit de Alexandru Iliăș voievod lui Dumitrașcu Solomon, care primește uric pentru „satul **Fântânelili** (Fântânele, comuna Hemeiuș, Bacău) și cu vad de moară în Bistriță, ce este în ținutul Bacăului; care acel sat, din zilele vechi, din vremuri de demult, a fost în ocolul târgului Bacăului, ce l-a cumpărat el de la Gheorghită și de la frații lui Grigoraș și Vasile, feciorii răposatului Dumitrașcu Ștefan logofăt, drept 300 galbeni ungurești... / niște părți de moșie din sat **Năsoeștii** (azi Cetățuia, comuna Strugari, Bacău), ce iarăși este în ținutul Bacăului, ce și l-a cumpărat el de la Ștefan, fecior lui Tetiu, și de la Alexa, fecior Tomii, și de la Toma, fecior Zamfirei, nepoții lui Buzdugan, toate părțile lor din ocină, drept 55 taleri de argint. / Și iarăși, altă parte din Năsoeștii... ce și l-a cumpărat el de la frații Gheorghe și Ion, feciorii lui Grozav, nepoții Vișii Drăgoaia, dintr-un bătrân a patra parte, jumătate, drept 30 zloți bătuți. / Și iarăși... o ocină dintr-același sat Năsoești, cu loc de eleșteu și cu tot venitul, ce-i este lui schimb cu mănăstirea

Berzunții, pentru o poiană ce se numește Pârjoaia... / Și iarăși... niște părți de ocină din sat de **Iadumireștii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăși în ținutul Bacăului, ce și l-au cumpărat de la Mărica, fata Ilenii, nepoata Petrii, drept 15 taleri bani gata numărați. / Și iarăși... dintru acela sat Iadumireștii... ce și l-au cumpărat el de la frații Ion și Nastasia, drept 70 taleri... / Și iarăși... altă parte din Iadumireștii, ce și l-au cumpărat el de la Ion și Tudora, feciorii lui Toader diacon, drept un cal bun și 30 taleri numărați... / Și iarăși... altă parte de ocină din sat **Săcătura** (Secătura, azi Pădureni, comuna Mărgineni, Bacău), ce este iarăși la ținutul Bacăului, ce au cumpărat el de la Tiron, feciorul lui Dimitrie, drept 40 taleri bani buni. / Și iarăși... dintru același sat Săcătura... ce și l-au cumpărat de la Dumitru, Vasile și Nastasia, feciorii lui Trif, drept 40 taleri bani buni. / Și iarăși... din Săcătura, ce a cumpărat el de la Agafia, fata Șandrii, nepoată lui Petre biv vel armaș, drept 12 taleri numărați. / Și iarăși... niște părți de ocină din sat **Alboteștii** (lângă Poduri, Bacău), ce este iarăși în ținutul Bacăului, ce și le-a cumpărat el de la Chelsia și Loghina, fetele Măgdălinii, nepoatele Lupii, drept 45 taleri numărați, însă cu partea fratelui lor, a lui Constandin, fiindcă s-au tocmit cu dânsul ca să aibă el a stăpâni și părțile lor din **Petrimă-nești** (lângă Poduri, Bacău). / Și iarăși îi întărim altă parte de ocină din sat **Băsăștii** (comuna Pârjol, Bacău), ce este iarăși în ținutul Bacăului... ce și-a cumpărat el de la frații Lazăr, Petre Borza, Tănase și Dochia, feciorii lui Ion Pravăț, nepoții Lucăi, drept 40 taleri numărați”.

1898: „Albotești, seliște în plasa Muntelui, județul Bacău, în partea de nord-este a târgului Moinești. Se văd și urmele unei biserici”⁷⁶.

ALBOTEȘTI

(lângă Peletuci, contopit cu Siretu,
comuna Săucești, Bacău).

1622, iunie 13: Maftai, Pintilei și frații lor, feciorii lui Miron de **Grădești**, vâbd, pentru 60 taleri, lui Țințar de **Peletuci**, „a treia parte de sat de **Albotești**... dinaintea Zăpalcii, Silion, Ionașco Prăvul, Onașco Burnaci, Grigorie Caș, Novac, Serghi, Eremia diacon, Ion Liavul, Gliga și Toader Zăpalcea de **Cățelești**”⁷⁷.

1634, martie 9: Zapisul lui Ionașco, fiul lui Gavril, „ce a vândut lui Andrei de **Cățelești** partea lui din **Alboteștii**”.

1639, aprilie 8: Nepoții lui Ion Mogâlde vornic, împarte între ei moșiile ce li se cuvin. Deci s-au venit Soltanei jumătate de sat de Drăgușeni (Suceava) și cu viile din **Dealul Comisului** (comuna Cotnari, Iași), un fârtai în **Horodiște** (comuna Cotnari, Iași) drept un sat, și jumătate de Zăvoeni (Suceava), partea de jos, și a treia parte din

⁷⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 44

⁷⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929, p. 242

Iurcești (comuna Hălăucești, Iași). / Și s-au venit lui Neculau Mogâlde și cumnaților lui (Ionașco Rusul, Cărăiman pitarul, Pavel și Gheorghe Ștefan postelnic) satul **Onicenii** (comuna Oniceni, Neamț) și jumătate de Zăvoeni, partea de sus, și a treia parte de **Iurcești**, și o falce de vie în **Horodiște**. / Și s-au venit lui Gheorghe postelnicul satul Mitcăul (Bucovina) și jumătate din **Pogănești** (comuna Hălăucești, Iași), și a treia parte de **Iurcești**, și o falce de vie în **Horodiște**... / Așijdere, s-au mai găsit trei părți la ținutul Bacăului și s-au venit jupânesei Soltanei parte din **Mădzănăești** (Mă-zănăești, înglobat în Valea Șoșii, comuna Podurile, Ba-cău) și lui Neculai Mogâlde **Pertrimăneștii** (comuna Podurile, Bacău) și lui Gheorghe postelnic **Alboteștii** (înglobat în Siretu, comuna Săucești, Bacău)”⁷⁸.

1640, iulie 11: Carte de împuternicire, dată de Vasile Lupu voievod lui Pătrașco de **Peletuci** (înglobat în Siretu, comuna Săucești, Bacău), „spre aceea ca să fie tare și puternic a-și ține și a-și apăra a sa dreaptă ocină și cumpărătură în satul **Albotești** (înglobat în Siretu, comuna Săucești, Bacău)... Nimeni să n-aibă treabă cu partea lui, căci s-au pârat Pătrașco cu Eremie de față și l-a rămas pe Eremie”⁷⁹.

1643, iunie 28: Foca și Grozav, feciorii lui Giur-giuman pârcălab, vând lui Ciomârtan din **Cățelești** (azi Siretu, comuna Săucești, Bacău) și ginerelui său Ionașcu, drept 25 lei bătuți, partea lor „din a treia parte din jumătate de sat **Albotești** (înglobat în Siretu, comuna Săucești,

⁷⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 93, p. 93

⁷⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 394, pp. 401, 402

Bacău), cu baltă de pești ce este la sat **Siret** (Siretu, comuna Săucești, Bacău) și între apa Siretului, cu loc de prisacă și de fânaț, din țarină și din vatra satului. / Și aceste moșii au fost puse zălog de moșul (bunicul) nostru Buhociu, de mai înainte, drept 40 florini tătarăști, și s-au dat banii înapoi”⁸⁰.

1643, septembrie 9: Carte de împuternicire, dată Vasile Lupu voievod lui Ion de **Albotești**, ca să „fie tare și puternic a apuca pe Neculai, sin (fiu) Ursu pitar, pentru moșii ce au fost vândute rău”⁸¹.

ALBOTEȘTI

(raionul Leova, Moldova).

1635, martie 27: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iași, care primește uric pentru „satul **Gurbăneștii** (lângă Hănăsenii Noi, raionul Leova, Moldova), unde este **Târgul Sărății** (adică satul Gurbănești), mai sus de gura Sărății, cu vad de mori la Prut și cu mori gata și cu o bucată de pământ din hotarul **Alboteștilor** (raionul Leova, Moldova), loc pentru un sat la dura Sărății, care este în ținutul Chigheciului, și de asemenea satul **Drujeni** (raionul Leova, Moldova), pe râul Prut, și **Budeștii** (raionul Leova, Moldova), și **Fur-teștii** (comuna Vetrișoia, Vaslui), și **Vlășineștii** (raionul Leova,

⁸⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 117, p. 121

⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXVII, București 2005, doc. 170, p. 161

Moldova), în același ținut al Chigheciului, și de asemenea **Stolniceni** (comuna Cioropcani, raionul Un-gheni, Moldova), pe Gârlă, și cu loc de iazuri, și Gârla și cu pricaturile sale **Stroiceni** (cătun al satului Stolniceni, raionul Fălești, Moldova) și **Vlășineasa** (cătun al satului Stolniceni, raionul Fălești, Moldova), și alt pricut, care se numește **Scumpia** (cătun al satului Stolniceni, raionul Fălești, Moldova), și satul **Șetrărenii** (azi Stejari, comuna Țigănași, Iași), care este în ținutul Iașilor, și de asemenea satul **Gligenii** (Hlijeni, comuna Hlijeni, raionul Șoldănești, Moldova), care este în ținutul Sorociei, care acele sate fuseseră drepte ocini și cumpărături ale răposatului Enache postelnic, iar când a murit a dat și a miluit acea sfântă mănăstire”.

ALBOTEȘTI

(înglobat în orașul Moinești, Bacău).

1636, februarie 3: Zapisul vornicului de gloată Neaniul, prin care mărturisește „cum au venit Nastasia Solomoneasă cu feciorul său Ionașco... să mergem să le hotărâm niște ocine și să le alegem dinspre călugării de Schitul lui Drăgușan, anume la sat la **Băsăști** (comuna Pârjol, Bacău) și la **Edumirești** (Dumitrești, comuna Scorțeni, Bacău)... Călugării de la schit au adus dresese lor pe jumătate de loc de Băsești, iar Solomoneasa a scos zapis și uric de la Alecsandro Vodă... cum a compărat Dumitrașco Solomon, ce a fost sulger, de la Lazor, Pe-trea, Bordzea, Tănasia și Dochia, feciorii lui Ion Plavăț, nepoți

popii Lucăi, partea lor din sat din Băsești; și așijderi, de la Istratie, toată partea lui, drept un cal bun, prețuit drept 20 taleri; și de la Îndreiu, feciorul Oancei, toată partea lui, drept 23 taleri; de la diaconița lui Toader diacul, drept 10 taleri. / Deci, am socotit și am măsurat cu funia și-am pus stâlp în mijlocul locului și și-au osebît călugării de la schit partea din sus, jumătate de loc, ce este dinspre mănăstire, și muntele Geamăna. Și a luat Solomoneasa partea din jos, și cu răzeșii săi, jumătate de sat. Dintr-acea jumătate, jumătate s-a aflat a Solomonesei cumpărătură, cum mai sus scrie, de la feciorii lui Ion Plavăț, de la Lazor, Petrea Bordzea, Istra Tănăsie și Dochiiia, și de la Vasilie Plavăț. Iar în cealaltă a patra parte ca să aibă a ține cu răzeșii săi, partea lui Beldiman sin Istratie și a lui Îndrei sin Oancea, și a diaconului, a lui Toader. Iar poienile ce sunt pe de laturi, așa am socotit și s-au tocmit, ca să țină călugării de la schit poiana dinspre cireși, pentru că este în dreptul hotarului; iar Solomo-neasa și cu răzeșii săi să țină poiana din jos, de la fântână, pentru ca să nu mai aibă a ținea călugării de la hotar în jos... / De aceasta mărturisim, anume: Vasilie Solomon, Bejan ce a fost paharnic și Ursul din **Verșești** (comuna Sănduleni, Bacău), Pepelea, Alecsa, Ponici, Gherman, Nicoară, Gligorcea, Mărian și Chirilă ot **Sârbi** (înglobat în Florești, comuna Scorțești, Bacău), și Constantin ot **Comănești** (orașul Comănești, Bacău), Pătrașco ot **Albotești** (înglobat în orașul Moinești, Bacău) și alți mulți oameni buni”.

ALEXANDRENI

(Zăvădinele sau Zăvadini pe Răut, inclus în Alexandreni, raionul Lazovsk, Moldova).

1570: Întărit de Bogdan (Lăpușneanu) voievod Ciorcei, fata lui Toader Fierăi, jupâneasa lui Danciul postelnic, care primește ispisoace pentru „ale ei drepte ocini și cumpărături ale tatălui ei Toader Ferăi... un loc în pustietate pe Botna cea mare, pe de ceea parte de Botna, pe din jos de Batog, în gura văii Colonului, ce se numește la Giurge Grecul, partea cea din mijloc, cu heleșteu și cu moi pe Botna, cumpărată de la Dumitru, drept 250 zloți tătarești. Așjderi, din o a treia parte, o jumătate din partea cea de pe Udrina, partea cea din jos, cu parte din heleșteu și din moară, cumpărată de la Giurge Grecul, fratele lui Dumitru, drept 150 zloți tătarești. / Și iarăși i-am întărit o seliște sub Carahecul lui Mavrodin, pe Dobrușa, în ținutul Sorocii, anume **Chipi-alca** (lângă Soroca, raionul Rezina, Moldova), la fântâna Nițai, între **Dobrușa** (sub Caraghine, ținutul Soroca, raionul Rezina, Moldova) și între **Răspopeni** (ținutul Soroca, raionul Rezina, Moldova, cumpărată de la Elisafte, ne-poata dumisale, drept 360 zloți tătarești, din drese ce a avut străbunul ei Mihail Dorohonstchi... / un loc din pustietate, pe Ciuluc, unde cade Urâta în Ciuluc, pe amân-două părțile Ciulucului, ce se numește acel los după satul **Urâtei**... / două locuri în pustietate, din sus de acel loc, pe același Ciuluc, în gura Cohanei, unde se numește **Curcubete**, ce sunt pe a,ândouă părțile Ciulucului... / și iarăși alt loc, unde se numește **seliștea lui Ivașco**, până unde lovește în drum... / un loc din pustietate, în ținutul Sorocii, din sus de movila Hecii, de ceea parte de Urâta, și satele **Zăvădinele** (Zăvadini, pe Răut, în Alexandreni, raionul Lazovsk, Moldova)... un loc

în pustietate după **satul lui Ursul**, ce se numește acum **la Giurge**”⁸².

1588, august 20: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod hatmanului Andrei Ghetman, pârcălab de Suceava, care primește danie și miluire domnească „un sat, anume **Zovadinele** (Zăvădeni, ocolul scutăriei domnești pe Răut, inclus în Alexandreni, raionul Lazovsk⁸³, Moldova), ce-i în ținutul Sorocii, pe apa Răutului și cu loc de moară pe apa Răutului, care a fost drept domnesc... / Iar într-aceasta s-au sculat unele sate, anume **Budăești** (pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Bălți⁸⁴, Moldova) și **Heciul** (pe Răut, în hotar cu Zăvădeni, raionul Lazovsk⁸⁵, Moldova), și alte sate ce sunt în jurul **Zăvădenilor** și s-au tânguit și-au cerut loru-și hotarnic pe Danciul fost pârcălab, ca să hotărască lor dinspre satul **Zăvadine**, însă cum le-a hotărât Danciul nu s-au mulțumit, ci au cerut alt hotarnic, pe Cohană spătar... care a strâns oameni buni și a început a hotărî și a pune stâlpi; / întâiul hotar se începe în movila cea mare, mai sus de Cheldea; de acolo, alt stâlp, mai în jos de fântâna Bobenilor, în pisc, și alt stâlp în movila Bobenilor, în vârful Aluneilor; de acolo, alt stâlp, unde se întâlnește hotarul satului Zăvădinilor cu hotarul **satului lui Belici vatag** (Beliceni, raionul La-zovsk⁸⁶,

⁸² Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 41-43

⁸³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 285

⁸⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 45

⁸⁵ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 120

⁸⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 30

Moldova), în vârful Sângereilor; de acolo, drept în jos, unde se unesc văile ce vin din țarina Bobeanilor, dinspre Soloneț, iar de acolo la movila unde este vârful Odăilor, dinspre Soloneț; iar de acolo, peste valea Niceștilor, în pisc, iar de acolo, în vârful rediului Florii, în marginea drumului ce merge la deal; iar de acolo, drept în vârful dealului, la obârșia Bârsanei, iar de acolo, drept în movila lui Ivașcu, ce-i în vârful Vârtopului, iar de acolo, stâlp în marginea salului **Schindireștilor** (pe Răut, lângă Zavedeni, raionul Lazovsk⁸⁷, Moldova), iar de acolo, la gura Coboltei, dinspre alte laturi, pe unde din veac a îmblat. / Iar satul **Budăeștii** nu s-a ținut nici cu acest hotar, ci iarăși a venit cu pâra înaintea noastră. / Deci noi am cercetat din nou de rândul celui sat **Zăvădeni** și de hotarul lui, pe unde a ținut; deci astfel am aflat cum acel sat Zavadinile a fost **scutărie domnească, făcută de Alexandru (Lăpușneanu) voievod**; și atunci când a stat acolo scutărie, s-au fost risipit toate satele, câte au fost pe Răut și pe îmbelaturile Răutului, până la **Nemțeni** (pe Răut, lângă Zăvedeni, la gura Căinari, raionul Florești⁸⁸, Moldova), și a fost hotarul salului Zăvadinilor valea până la Nemțeni și până la gura Căinarului, iar din sus, cât a putut cuprinde, căci mai în sus de Zăvadini a fost loc pus-tiu. Iar celor sale, ce s-au fost risipit, Alexandru Vodă le-a fost dat loc pentru loc, și le-a dat, pentru satul **Ileceștii**, **Visterniceni**, și pentru satul **Joldeștii**, tot în Visterniceni

⁸⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 226

⁸⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 175

(pe Răut, lângă Gura Camenca, raionul Florești ⁸⁹ , Moldova) iar pentru **Prajilele** (Prajila), satul **Goeneștii** (pe Răut, raionul Florești ⁹⁰ , Moldova) pe Răut, iar pentru **Coluneștii** (pe Răut, lângă Zăvedeni, raionul Lazovsk ⁹¹ , Moldova), salul **Bursuceanii** (pe Căinari, raionul Florești ⁹² , Moldova), iar pentru **Drojdiești** (pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Lazovsk ⁹³ , Moldova) datu-le-a lor între Trifan și între Miron, ce-s pe Căinar; iar pentru Nemțeni datu-le-a în fata Coziilor și mai sus de Coșciug, iar pentru **Mărculești** (pe Răut, raionul Florești ⁹⁴ , Moldova), alți Mărculești pe Camânca, iar pentru **Prideani** (pe Răut, lângă gura Căinari, raionul Florești ⁹⁵ , Moldova) datu-le-a lor în jos **Hărceni** pe Răut, iar pentru **Begeni** (Bejeni pe Răut, lângă Alexandreni, raionul Bălți ⁹⁶ , Moldova) alți Begeni, ce-s pe Căinar, iar pentru **Căinărești** dat-a lor în jos de gura Bololei, unde se numește la **Știuca**; iar pentru **Putinești** dat-a lor, în jos de gura Bursucilor, și mai sus de Bursuceani; iar pentru satul

⁸⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 278

⁹⁰ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 112

⁹¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 65

⁹² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 47

⁹³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 89

⁹⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 157

⁹⁵ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 202

⁹⁶ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 30

Budăeștii și Țipliceștii și Puiceștii și Vădurenii și unde se numește la Oprea, acele sale n-au fost din veac, ci s-au așezat după moartea lui Alexandru (Lăpușneanu) vodă și după Bogdan voievod, și după risipirea scutăriei. Iar cele sale de mai sus scrise, cât timp a stat acolo scutărie, așezată în acele sate, toate s-au mutat pe unde le-a fost dat lor; iar după Alexandru voievod fost-a mult amestec pe toată țara noastră; și în acel amestec, toate acele de mai sus scrise sate cu jelanie s-au întors fiecare la ale sale locuri, și le-au fost țiiuri, moșii și dani; și le-a fost dat lor Alexandru vodă. / Pentru aceea, domnia mea, văzând atâta jelanie a lor, iarăși am luat acele sate, care sunt scrise mai sus, toate și am miluit domnia mea cu acele sate iarăși pe hatmanul Andrei Ghetman și pârcălab Sucevei, pentru a lui slujbă ce a slujit domniei mele, și țării domniei mele, când au venit acei tâlhari cazaci asupra domniei mele și asupra țării domniei mele; alta pentru că a dat domniei mele și 55.000 aspri, în treaba și în sarcina țării domniei mele”⁹⁷.

1904: „Alexăndreni, colonie agricolă a evreilor din județul Bălți, așezată în valea Răutului, la nord de satul Heciul Nou; face parte din Slobozia Bălți. Numărul caselor, 55, populațiunea are 421 suflete. Evreii posedă aici pământ 1.100 deseatini, iar proprietarul Pavel Leonard are are 1.945 deseatini. Satul mai poartă numele de Zavedeni”⁹⁸.

⁹⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914, pp. 46-55

⁹⁸ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 6

ALEXEȘTI

(„unde a fost casa lui Alexa”, comuna Ipatele, Iași).

1493, martie 7: Întărit de Ștefan voievod urmașilor lui Negrea, Rabotă, Sora, nepoatele lor de frate Anușca și Elisaftha, fiicele lui Giurgiu și frații Ion, tot Ion, Mihul, Andrușco, Parasca, Armeanca, fiii lui Pânteia, și Vlașin, fiul lui Iuga, toți fii și nepoți ai lui Alexa, care primesc, prin bună înțelegere, de la Magda, fiica lui Mihul, și de la nepoții ei Coste diac, Toader diac, Luca și Nichita, și de la vărul lor Iliaș, fiul Neagșei, și de la vara lor Donea, „dania panului Negrea, un sat pe Vilna, anume unde a fost casa lui Alexa... pe care sat îl dăduse încă pan Negrea fiului său Alexa... Iar hotarul acestui sat să fie după semnele pe unde le-a pus încă pan Negrea: începând de la Vilna, de la plop, și la movila de la Mogoș, apoi drept la marginea pădurii, și, în jos, pe marginea pădurii, la Movila Mare, și drept la stejar și la pădurea Delenilor, și drept la Vilna, la movilă și la deal, la movilă, apoi prin dumbravă și peste dumbravă la stejar, și la alt stejar și drept la Vilna, la plop. Acesta este tot hotarul”.

1497: Întărit de Ștefan voievod fraților Jurja, Anușca și Elisaftha, care cumpără, cu 70 zloți tătarești, de la frații Duma, Vlașin și Anghelina, feciorii Iurghinii,

nepoți Alexii „a treia parte de sat de pe Vilna, anume a treia parte din Alexăști”. Hotarul, din veac.

1636, ianuarie 4: Zapisul lui Apostol medelnicer, Strătulat și Toader doacul, prin care mărturisesc cum „au venit înaintea lor Irina călugărița, ce-a fost jupâneasa lui Ilii șetrar, fata Agafiei, nepoata lui Toader pârcălabul, și a vândut jumătate de sat din **Alexăști** (comuna Ipatele, Iași), ce sunt în ținutul Vasluiului, a noua parte, Lupului Prăjescului clucer”.

ALDEȘTI

(contopit cu Cârligi, comuna Filipești, Bacău).

1623, aprilie 8: Întărit de Ștefan Tomșa voievod fostului mare spătar Gheorghe și cneaghinei lui Nastasia, care primesc uric pentru „o seliște, anume Săcălășeștii (Săcălușești, Neamț), pe pâraul Topolița, cu vad de moară în Topolița, ce este în ținutul Neamț”; „a șasea parte din satul Galbeni (comuna Filipești, Bacău), cu iaz și cu moară pe pâraul satului, în același ținut Neamț, care îi este dreaptă cumpărătură de la Toma Birtoc și de la fratele lui Matei aprod, copiii Erinii Birtocoaie, nepoții Vasilcăi... Aceasta și-a cumpărat-o pentru patruzeci de ughi galbeni (ducați ungurești – n. n.)”; „o parte de ocină din satul Aldești (contopit cu Cârligi, comuna Filipești, Bacău), a treia parte din jumătate de sat, ce este în ținutul Neamț, care acea ocină le este lor dreaptă ocină și cumpărătură de la sora lor Dochita, fiica Maricăi, și de la fiii ei, Pătrașco și Scânteie, și Simeon, și Mărica, și Tudora, pentru cincizeci

de taleri de argint”; „două locuri de două case din satul Durnești (Dornești, Bacău), ce și-au cum-părat de la Todosia, cneaghina lui Stavăr, și, de aseme-nea, toată partea ei, ce se va alege de moștenire din ace-lași sat Durnești, cu loc de iaz. Aceia ei și-au cumpărat-o pentru patruzeci de taleri de argint”; „o casă din același sat, din Durnești, pe care și-a cumpărat-o de la popa Simeon, și de la Ion, și Ilarion, și Toader, și de la sora lor Mărica, nepoții Durnei, pentru treizeci de taleri de argint. Și, de asemenea, jumătate de jirebie din același sat, din Durnești, care aceea ei și-au cumpărat-o de la Gligorie Nicșea, pentru doisprezece taleri de argint”.

1628, noiembrie 25: Întărit de Miron Barnovschi voievod marelui sluger Gheorghe Costeanul și cneaghinei lui Nastasia, care cumpără, pentru 95 ughi și un cal pre-țuit la 40 taleri, de la Toader și Nechita Moțoc, fiii vornicului Moțoc, „jumătate din satul **Petrești** (azi satul Blă-gești, Bacău) și cu jumătate din mori și cu jumătate din tot locul”, zapisul de mărturie fiind semnat de „Păntelei visternicel din **Hărlicești** (inclus în orașul Buhuș, Bacău), Pătrașco visternicel și Zaharia păhărnicele din **Zberești** (comuna Costișa, Neamț), Toader Beldiman aprod din **Vătămani** (Vătăman, lângă Costișa, Neamț), Vasile Ban-tăș, Gligorcea păhărnicele și popa Nicoară din **Costeni** (azi satul Prăjești, Neamț) și Cozma visternicel din **Aldești** (comuna Onișcani, Bacău)”.

1634, ianuarie 25: Zapisul fraților Toma și Matei Birtoc din satul **Galbeni** (comuna Filipești, Bacău), în care mărturisesc că au vândut, „din jumătate de sat **Tulești** (lângă Cornești, comuna Filipești, Bacău), din partea din jos a treia parte, jupânului Toader Boldescul și frățâne-său Gheorghe Boldescul, drept 15 zloți tătarești... înaintea lui

Gheorghe Moțoc din **Aldești** (înglobat în Cârligi, comuna Filipești, Bacău), Cozma Ciocârlie din **Sârbi** (lângă Moldovenii, comuna Secuieni, Neamț), Mi-hai Bucur din **Pădureni** (comuna Berești-Bistrița, Ba-cău)... iar Ionașco diac din Galbeni a scris zăpisul, în casa popii Liciului din Galbeni și și-au pus peceteile”.

1634, ianuarie 25: Zăpisul fraților Ștefan și Dru-țul, fiii lui Vlaicu din **Bilăești**, și al nepoatei lor Florea, prin care mărturisesc că au vândut partea lor „din sat din **Buciumi**, cât se va alege din a treia parte a satului... panului Toader Boldescul, pentru 50 zloți tătărești... dinaintea lui Lamba, pârcălab de Neamț, Ionașco, pârcălab de Bacău, Gheorghe diac din **Aldești**, Ștefan diac din Tatomirești, Coste diac din **Bilăești** și a altor oameni buni”.

1634, aprilie 25: Zăpisul popii Ionașco și al fratelui său Gheorghe din **Rușciori** (lângă Jidești, conto-pit cu Dochia, comuna Girov, Neamț), prin care mărturi-sesc că au vândut a lor „dreaptă moșie din sat din **Aldești** (înglobat în Cârligi, comuna Filipești, Bacău), din jumă-tate de sat jumătate, adică din tot satul Aldești, a patra parte de sat... jupânesei Nastasia slugeroaei, jupâneasa lui Gheorghe Arapul ce-a fost sulger mare și cuconilor dumisale, drept 120 lei... Și în tocmeala noastră au fost preotul Trifan și Albul ot **Costiani** (Costeni, lângă Podo-leni, Neamț), Ionașco vătămanul ot **Podoliani** (comuna Podoleni, Neamț), Păntelei și Dumitrașco sinovi Păntelei ot **Hărlicești** (înglobat în Orbic, contopit cu orașul Buhuși, Bacău), Constantin Bantăș, ot **Fauri** (contopit cu Zănești, comuna Zănești, Neamț) și mulți oameni buni s-au prilejit”.

1639, februarie 14: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui stolnic Toma, care cumpără, cu 22 lei bătuți, de la Vasile și Simion, fiii lui Gheorghe Moțoc din **Aldești** și a Maricăi, fiica lui Ștefan Blendea, nepoata popii Ion Blendea, „dreapta lor ocină și dedină, pe care o au de la bunicul lor, popa Ion Blendea, din satul **Tupilați** și din **Bădești**, din a patra parte din acele sate, partea lui Ștefan Blendea, jumătate”⁹⁹.

1644, septembrie 3: Vasile Moțoc din **Aldești** (contopit cu Cârligi, comuna Filipești, Bacău) vinde lui Dumitrașco Cocriș, drept 5 lei bătuți, „o parte de ocină ce am cumpărat de la Măriica Dăndoe, fata Ciorăi, la sat la Forăști (Suceava)... / Și la tocmeala noastră au fost Ipifanie Băhnașul staroste de **Trotuș**, Naco Brut aprodul, Gligorașco Bejan și Nechita aprodul”¹⁰⁰.

1898: „Albești, sat în plasa Siretul de Jos, județul Roman, comuna Onișcani, spre nord-vest de micul târgușor Onișcani și la 1 kilometru depărtare de el. Are 17 capi de familie, 17 contribuabili, 53 locuitori, din care 4 știu carte, și 18 case. Sunt 76 vite cornute mari... Moșia Aldești aparținea, între anii 1840-1850, împreună cu moșiile Sohodolul, Ruptura și Cârlegi, vornicului Alecu Catargiu”¹⁰¹.

⁹⁹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 33, pp. 39, 40

¹⁰⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 414, p. 397

¹⁰¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 47

ALDEȘTI

(pe Horincea, în Covurlui, Galați).

1774, iunie 5: Satul **Aldeștii**, ținutul Covurluiului, ocolul Horincii, avea, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰². **Rufeturi:** Popa Costandin din schit / Gavril Ciolac, ruptaș / Gavril Ciolac / Apostol al Măriuții, scutelnic schitului Aldești / Vasile fratele lui, scutelnic schitului Aldești / Ioniță Movilă, scutelnic schitului Aldești / Costandin Berechet, scutelnic schitului Aldești / Ioniță Perciu, scutelnic schitului Aldești / Petre Burdilă, scutelnic schitului Aldești / Donciul, sârbul, scutelnic al banului Lupului Costache.

ALEXĂȘTI

(sau Alexești pe Vilna, „în hotarul Negreștilor”,
comuna Borăști, Vaslui)

¹⁰² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 97

1496: Întărit de Ștefan voievod Anuștii și Elisabetei, fetele Jurgii, care cumpără de la Duma, Vlașin și Anghelina, feciori Iughinii, nepoți Alecsii, cu 70 zloți tătarești, „a treia parte din satul de pe Vilna, anume a treia parte din **Alecsăști**”¹⁰³.

1898: „Alexești, sat în partea de est a comunei Borăști, plasa Funduri, județul Vaslui, așezat pe dealul cu asemenea numire. Are o suprafață de 429 hectare și o populație de 6 familii sau 20 suflete”¹⁰⁴.

ALEXEȘTI

(în satul Dobrovăț, comuna Dobrovăț, Iași).

1503, octombrie 7: Întărit de Ștefan voievod, mănăstirii Dobrovăț, drept danie domnească, „mănăstirea ce este la obârșia Dobrovățului și cinci sate pe Dobrovăț: un sat Fetești, alt sat Alexești, unde a fost Radul, al treilea sat Munteni, al patrulea sat Costiceni, unde a fost Andriaș, al cincilea sat Ostroveni”, cumpărate de Ștefan cel Mare, cu 1.500 zloți tătarești, de la Crâstina, fiica lui Voislav, de la nepoata ei de soră Nastasia și de la vara lor Vasutca, fiica lui Mihul, nepoții lui Ivan Damianovici... Iar hotarul acestei mai sus scrise mănăstiri și al satelor care ascultă de mănăstire, dintre Călugărești și Tăcutești, să fie începând

¹⁰³ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 109

¹⁰⁴ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 51

de la dumbrava din marginea pădurii, de la un tei însemnat și o movilă săpată și în sus prin făget, tot pe vârful dealului, la alt tei însemnat, tot pe același vârf și la un stejar mare însemnat, pe același vârf și peste bahnă până la capătul piscului, la un stejar însemnat, și pe acel pisc, pe vârful dealului, până la marginea altei bahne, la un fag însemnat, aproape de drum, și, pe același vârf, până la obârșia Dobrovățului Mic și a pâ râului Calinei, la un fag însemnat, lângă drum, și, pe același vârf, la un fag însemnat, lângă drumul ce vine de la Ruleni, și, pe același drum, până la Poiana Nastei, și, pe vârf, prin poiană și prin pădure, până la Poiana Mestecenilor, și, prin acea poiană, la Poiana lui Lehaci, și, prin acea poiană, la trei tei însemnați și la marginea Poienii Cetățelii, la un stejar mare însemnat care este lângă drumul ce vine de la Cuțitna, și, pe acel drum, până la Poiana lui Mogoș, la un stejar însemnat, lângă drum, de acolo, întorcându-se pe marginea acelei poieni, pe obârșiile Dobrovățului, la poiana celor șapte tei, și, peste acea poiană, la un stejar mare îngemănat și însemnat, apoi tot pe deal, pe la toate obârșiile Dobrovățului, până la Dealul Mare, la movila cea mare a Ciurbeștilor, și peste drum, pe deal, la obârșia Dobrovățului și a Pietroasei, până la obârșia Vasluiului, la un tei mare însemnat, lângă drumul ce merge de la Buciumi la mănăstirea Dobrovățului, și pe acel drum, în jos pe deal, la doi fagi însemnați, lângă drum, și din nou pe vârf la vale, până la Poiana lui Andriaș, și, pe vârf, prin acea poiană și pădure, la cinci tei însemnați, la capătul făgetului, iarăși pe la obârșia dumbrăvii, până unde se încrucișează drumurile pe valea Pribeștilor, la un stejar însemnat, și apoi pe drumul cel vechi, pe marginea dumbrăvii, până la vârful dealului, la un stejar însemnat, lângă drum, și, pe drumul dumbrăvii,

până la capătul Dumbrăvii lui Pribici, la o movilă săpată, și, pe deal în jos, la Movila Evvei, și, pe deal, la Movila Tătarului, de la acea movilă la vale, pe vale, drept la matca Vasluiului, pe matca Vasluiului, în jos, până la gura Dobrovățului, unde cade Dobrovățul în Vaslui. Acesta este hotarul mai sus scrisei mănăstiri și al mai sus scriselor sate”.

ALEXEȘTI

(Alecsești, Alexești, comuna Ipatele, Iași).

1645, septembrie 1: Măria, fata Ilenei, cu nepoții săi, fii Savei, Enachi și Anăsia, vând Lungului armaș, „drept un cal, ...ughi și o vacă, drept 4 ughi (ducați ungurești)... ce se la alege din satul **Alecsești** (Alexești, comuna Ipatele, Iași), din partea lui Gherasim, două părți vândute, iar a treia parte, a Agafiei este nevândută. / Și au fost Drăgan cu fii lui Drăgan, Vasile, Ion și Enache, Tănasie, Vrabioie, Gligorașco nepot Scorței și Tofan fiul lui Carpu. Și eu, popa Tănasie, am scris”¹⁰⁵.

ALMAȘ

(comuna Gârcina, ulterior în comuna Dobreni, Neamț).

¹⁰⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006, doc. 191, p. 154

1492, martie 30: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod, fraților Baico și Ivan, care primesc uric pentru „satul Almașul... Iar hotarul se începe pe din jos de heleșteu, la un stejar, drept peste Almași și de la Almași pe mijlocul poienii, din poieni pe din sus de stejarii frumoși, din stejarii frumoși la un stejar, la drum, deci prin mijloc la o margine de codru făget, după aceea marginea în lung, deci, de la margine, la deal, de la deal drept la heleșteu, și de acolo, prin mijlocul luncii, la obârșia pârâului Volha, din Volha, pe culmea dealului, la un izvor, de acolo la o movilă, de la movilă la o baltă, din baltă la altă movilă, din movilă, pe deasupra pârâului, la un frasin, de acolo pârâul în jos la o movilă, de la movilă, peste pârâu, la un stejar, de la stejar, drept pe din jos de heleșteu, la stejarul cel dintâi, pe unde s-a început dintâi”.

1774, iunie: Satele **Almașul** și **Sărata**, ocolul Pietrii, după recensământul lui Rumeanțev¹⁰⁶, aveau **toată suma caselor 66**. Scădere rufeturi 35: 7 popi, 1 văduvă, 1 Luca, căpitan de plăieși, 23 case pustii. Rămân birnici 31. / **Birnici:** Luca, baci / Ion Cojocia / Ion, țăran / Aron, jidov / Toader Mahu / Iftimi, holtei cu mamă / Toader, rus / Cozma, topolician / Obreja, ungurian / Costantin Postolachi / Floria, ungurian / Ursachi, ungurian / Anița cu fecior holtei / Iftimi Tăbol / Ion Balmoș / Costantin, ungurian / Neculai sin ego (fiul lui) / Grigori, ungurian / Ștefan Davidian / Vasile Onciul / Ion Cătană / Toader, ungurian / Crâstia, vrâncean / Ioniță, moldovan / Vasile a Catrinii / Ion Bezgău / Gheorghe Sava / Ioniță Oțet / Enache / Agapii, pas / Ion Pavăl. // **Rufeturi:** Popa Nica /

¹⁰⁶ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 60, 61

Popa Irimie / Diaconul Grigoraș / Popa Neculai / Popa Anton / Popa Enachi / Popa Aftănasă / Luca, căpitan de plăieși / Ioana, văduvă / Ardina / Maria / Nastasia. // **23 case pustii.**

1898: „Almașul, sat în comuna Dobreni, plasa Piatra-Muntele, județul Neamț, așezat pe valea pârâului cu a sa numire, cum și pe coastele dealurilor Almașul, Bisericii, Hârcul, Morilor, Cierilor etc. Este format din două trupuri: Cotuna de jos și Cotuna de sus, care, la un loc, posedă 96 de case, în care trăiesc 396 suflete sau 96 capi de familii române și o familie cvreiască. Dintre aceștia, sunt 128 bărbați, 204 femei, 199 necăsătoriți, 153 căsătoriți, 33 văduvi, 1 divorțat și 7 nevolnici, iar din aceștia numai 26 posedă cunoștință de carte. / Sătenii se ocupă agricultura și creșterea vitelor, dar mai cu osebire cu negoțul poamelor (fructelor), de care e îmbelșugat acest sat; puțini se ocupă și cu exploatarea pădurilor vecinașe. / În sat se află 2 biscrici, cu 2 preoți și 2 eclisiarhi; o școală comunală, cu o populațiune de 47 elevi; o moară, situată la marginea Cierilor, și care aparține proprietății; 2 cârciumi; o clădire, cu 6 odăi, ce servește de locuință arendașului; 5 ferăstrae. Sunt 3 rotari, 3 fierari, 1 stoler, Numărul contribuabililor, 49. / Comu-nicația cu satele vecine se face prin drumul ce dă în șoseaua județeană Piatra Neamț, în dreptul kilometrului 7. Numărul vitelor se urcă la 454 capete, dintre care 40 boi, 42 vaci, 250 oi, 10 cai, 25 râmători, 30 viței, 16 junci, 1 taur. / Se povestește că, în apropiere, odinioară, ar fi fost o crâncenă bătălie între români și unguri”¹⁰⁷.

¹⁰⁷ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, pp. 61, 62

AMĂXINEȘTI

(fostul sat Macsinești, Amăxinești,
comuna Gădinți, Neamț).

1626, iunie 10: Zapisul unor mari boieri, al lui Cozma visternicel și Onuțu pitărel de **Macsinești** (Amăxinești, comuna Gădinți, Neamț), Necopoe diac de **Oboroceni** (Oboroceni, Iași), Lazor ot **Movileni** (comuna Heleșteni, Iași), Pătrașco aprod ot **Buțcăteni** (Boscoteni, lângă Hărmăneasa, Iași), Gheorghe și Avram ot **Lățicani** (Lițca, comuna Doljești, Neamț), în care scriu și mărturisesc cum au venit înaintea lor Ionașco, judele de **Drulești** (lângă Buruenești, Neamț) și cu nepoată-sa Alecandra, și Ionașcu, feciorii lui Văscan Bârzotă, nepoții Gliguții vătăful, strănepoții Drulei, și frații Gheorghe și Dușca, feciorii lui Toader, nepoții lui Văscan Bârzotă, strănepoții Drulei, „și au vândut... partea lor din sat de Drulești, și cu tot venitul, cu vad de moară în Siret și în valea Lățcoei, și cu fânețe la luncă și cu pomete, fratelui nostru, Lupului Prăjescul, drept 50 taleri buni”.

1898: „Amăcsinești, moșie nelocuită, în plasa Siretul de sus, julețul Roman, comuna Gădinți”¹⁰⁸.

¹⁰⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 73

ANDRASFALVA

(Măneuți, aproape de Siret, Bucovina).

1785, ianuarie 19: Sat întemeiat drept a cincea colonie de emigranți maghiari¹⁰⁹, când Consiliul Aulic de Război aprobă o contribuție pentru emigranții „ceangăi” (secui, după Kaindl, maghiari după Miskolczy István), care vor construi 56 de gospodării, pe teritoriul satului Măneuți, „lângă râul Sucevei, în apropiere de Frătăuții Vechi, la nord de orașul Rădăuți”¹¹⁰, ceangăii urmând să se ocupe cu legumicultura și cu creșterea vitelor, ambele ocupații fiind valorificate pe celebra piață rădăuțeană. „Pe 4 decembrie 1785, Administrația de Stat a întrebat biroul economic Frătăuți „dacă și unde poate fi așezat satul și unde poate fi locul pentru 40 de familii.” După un timp scurt, administrația a primit planul pentru o așezare de 50 de familii, în partea de răsărit”¹¹¹. „Maghiarii Bucovinei nu sunt descendenți ai imigranților din Ungaria, ci din Transilvania. Strămoșii lor au fost maghiarii și secuii care au fost trimiși de regii maghiari pentru a apăra trecerile

¹⁰⁹ Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungsweden in der Bukowina*, Innsbruck, 1902, p. 267

¹¹⁰ Grămadă, Nicolai, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I, II, Editura Anima Iași 1996, p. 336

¹¹¹ Ibidem.

Transilvaniei. După anexarea Bucovinei la Austria, s-au făcut eforturi pentru a-i determina pe descendenții vechilor grăniceri de frontieră să locuiască în limitele austriece. Apelul a fost ascultat de mulți care, în consecință, au ales Bucovina ca reședință. Una dintre cele mai vechi colonii a fost fondată la Istensegitz, în timp ce Hadikfalva și Andrásfalva au devenit locurile așezărilor lor în timpul domniei împăratului Iosif al II-lea”¹¹².

1785: „Încă din 4 octombrie 1785, Bădeuți a raportat că o întreagă așezare secuiască, formată din 30 de familii calvine, ar fi gata să vină în Bucovina, imediat ce își vor fi consumat proviziile de iarnă. De fapt, au venit 40 de familii, la Suceava, în mai 1786, și au fost găzduite, inițial, în vecinătate, la Șcheia. Întrucât nu doreau să se despartă unii de alții, a trebuit, din nou, să se găsească o așezare. Deoarece mulți locuitori ai satului Rarance, care, ca și regiunea Joseffalva, aparțineau mănăstirii Slatina, din Moldova, și se află în nord-estul Bucovinei, în 10 mai 1786, Beck a sugerat trimiterea maghiarilor acolo unde ar avea propria comunitate și s-ar putea forma, fără a provoca, „disciplină și reticență”, datorită credinței lor”. „Întrucât această zonă era în special în pericol, din pricina vecinătății Hotinului, la izbucnirea războiului rușilor cu turcii (1788-1790), coloniștii au părăsit ținutul și s-au mutat în Hadikfalva, Istensegits și Andreasfalva, unde au ocupat terenurile abandonate de către cei ce plecaseră în Moldova. Deci maghiarii reformați s-au împrăștiat în aceste așezări”¹¹³.

¹¹² Dominian, Leon, *The frontiers of language and nationality in Europe*, New York 1917, p. 170

¹¹³ Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungswesen in der Bucovina*, Innsbruck 1902, pp. 268, 269

1786: „La 20 februarie 1786, un raport al pastorelui Martonfy arată înființarea coloniei cu 50 de familii, cu numele Andrásfalva, ca iminentă”¹¹⁴. Până să-și facă propriile lor case, lângă Frătăuți, coloniștii secui „au fost adăpostiți, în cea mai mare parte, la Istensegis”, 27 de familii sosind încă din 12 ianuarie 1785, iar construcția de case, pregătirea grădinilor și a piețelor a început în mai 1786¹¹⁵. De procurarea cherestei s-a ocupat directorul raional din Siret, Heinrich, care, la 28 aprilie 1786, deja plătea factura pentru cheresteaua necesară la construcția a 100 de case, dranița fiind adusă din Transilvania¹¹⁶.

1787: În iulie 1787, s-au mutat la Andrásfalva primele 28 de familii de secui, „astfel că, în august 1787, erau în sat 56 de proprietari”¹¹⁷. Fiecare familie de maghiar număra, în medie, câte trei persoane¹¹⁸. „Această denumire vine de la numele primului primar din sat, nu-mit Andras, pe care l-au iubit mult... István András”¹¹⁹; „Andrásfalva, numit după primarul lor care i-a strămutat (din Moldova), și care era foarte respectat”¹²⁰.

1800: Învățământul, la Frătăuții Vechi (Andrásfalva), se desfășura, în limba germană, cu 3 clase, din anul

¹¹⁴ Ibidem

¹¹⁵ Ibidem.

¹¹⁶ Kaindl, op. cit., p. 268.

¹¹⁷ Ibidem.

¹¹⁸ Kaindl, op. cit., p. 271.

¹¹⁹ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, pp. 27, 28

¹²⁰ Kiss Hadnagy, în „Tudományos Gyűjtemény” 1824 volumul VIII, p. 100 – apud Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 28

1800, iar în limba română, cu 5 clase, din 1858, existând, din 1894, și o școală-filială, cu o clasă¹²¹.¹²².

1801: 1801-1835: în Andrásfalva, „preot (reformat) a fost Miskolczy István ... El a descoperit că populația satelor maghiare din Bucovina nu se compune numai din secui, ci și din maghiari veniți din Sătmár, Baia Sprie, Bistrița, Nimigea și comitatul Szolnoc-Doboka”¹²³.

1826: „Catolicii din Măneuți au avut la începuturi o mică capelă, care a fost înlocuită în anul 1826 de una mai mare din lemn. Cu timpul și aceasta s-a dovedit a fi neîncăpătoare, și ca urmare, în anul 1846 a început construcția noii biserici. Biserica nouă a fost terminată în anul 1852 fiind folosite sutele de mii de cărămizi fabri-cate în hotarul satului numit „Nagyföldek” de către mese-riași germani. În timpul construcției șura lui Pius (Pin-tyér) László a fost transformată în biserică¹²⁴”. Preoții acestei biserici au fost: Mártonffy Mór (1786-1795), Stattfeld József (Preot militar din Rădăuți, venit din 1794), Tornay Antal (1820-1873), Juscák János, Vass Mihály, Kubassek János (1879-1895), Wisniewsky Antal (1785-1914), Németh Lajos (1914-1917), Málec János (1918-1941)¹²⁵.

1831: „Măneuțiul nu a fost afectat de epidemia din anul 1831, dar în 1848 au decedat 47 de catolici si 37 de

¹²¹ *Schematismul der Bucowinaer*, Czernowitz, 1907, p. 122

¹²² Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, pp. 9, 10

¹²³ Árus Csongor László: Szemelvények a moldvai szórványmisszió történetéből – apud Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 17

¹²⁴ Sebestyén Á.– A bukovinai székelység tegnap és ma, Szekszárd, 1989, Tolna Megyei Könyvtár, pag.197

¹²⁵ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, pp. 90, 91

reformați, iar în anul 1866 numărul decedaților era de 77 de catolici și 7 reformați”¹²⁶.

1835: „Reformații au venit la Măneuți sub conducerea levitului¹²⁷ Sámuel Ajtay, care a fost cu ei până în anul 1801. Târziu, în jurul anului 1835, pe timpul preoției lui Mózes Bíró și-au ridicat o biserică din lemn și o casă parohială din piatră. La aproape 60 de ani de la construcția primei biserici au construit biserica nouă, în timpul preoției lui János Szász. Aceasta a fost preluată prin 1947 de către ortodocși. Din scrisoarea părintelui Bíró din anul 1858 aflăm numărul exact al maghiarilor reformați, care aparțineau de Măneuți¹²⁸”(„Din cauza lipsei preoților reformați, de multe ori ceremoniile religioase erau oficiate de către preoții catolici”): Miskolczy István (26 august 1801 - 1826), Bíró Mózes (2 martie 1830 – 12 septembrie 1866), Kovács Sándor (1867 -1871), Zsadányi Benjamin (1873-1875), Láng Károly (1876-1878), Thomka Károly (1878 – 15 mai 1884), Zoles András – preot catolic (Octombrie 1884 – decembrie 1884), Kubassek János – preot catolic (Februarie 1885 – mai 1885), Láng Károly (Mai 1885 – februarie 1888), Kubassek János – preot catolic (Mai 1888 – februarie 1889), Ketskeméthi M. Lajos (Mai 1889 – 10 ianuarie 1894), Szász János (1895-1911), Magyar Zoltán (1911-1927), Fehér János (1927-1929 levit), Dakó Lajos (1929-1931 levit), Bognóczy Géza

¹²⁶ László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 71

¹²⁷ Levit (maghiară = levita), expresia arhaică printre reformați, însemnând dascăl, care însă are voie să și slujească, să țină liturghii. Ei au apărut ca o soluție de criză din cauza lipsei mari a preoților și dascălilor reformați în acea perioadă.

¹²⁸ Idem Foki-Solymár-Szöts, pag. 68

(1931-1941), iar cantori au fost Pap Mihály, Biszak György, Kerekes Eduárd (1866 -1867)¹²⁹.

1836: În 1836, Direcția Hergheliilor din Rădăuți „a cerut 80-100 de familii sărace din Andrásfalva”, care să fie așezate la „Klein-Tomnatic, deasupra Strajei”, unde secuii aveau să primească câte „34 juguri de pământ fiecare, parțial dezbrăcate, parțial acoperite cu pădure”, contractele fiind semnate în 14 decembrie 1836 și în 23 decembrie 1837¹³⁰.

1848: Secuii din Andrásfalva, „sau satul lui Andraș”¹³¹, și-au întemeiat prima școală, încă din 1848. În 1866, datorită foametei, secuii din alte colonii bucovi-nene „s-au mutat parțial la Andrásfalva și parțial la Hadikfalva, pământurile lor abandonate intrând în posesia țăranilor români”¹³².

1877: Biserica ortodoxă din Frătăuții Vechi (Andrásfalva), construită între anii 1877-1880, dar dată în folosință în 1883, cu hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, a fost slujită de parohul Petru BOCA, născut în 1843, preot din 1873 și paroh din 1884, de preotul cooperator Michail DOLINSCHI, născut în 1864, preot din 1893, și de cantorul Ioan URSACHI, născut în 1876, angajat în 1906.

1880: În 1880, Andrásfalva avea 2.468 locuitori, dar în 1883 au plecat 336 în Ungaria, în mlaștinile de la vărsarea Tisei (Cisleithania), rămânând în sat, în 1890,

¹²⁹ László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, pp. 91, 92

¹³⁰ Kaendl, op. cit., p. 272

¹³¹ Iorga, Nicolae, *Neamul românesc în Bucovina*, Rădăuți, 1996, pag. 80

¹³² Kaendl, op. cit., p. 274.

1.712 locuitori, ceea ce înseamnă, conform topografiei lui Werenka, 360 de familii, conduse de primarul Kelemen ISTVAN, învățător fiind Carol DOHI. „Pe baza registrelor bisericești ale celor cinci sate maghiare din Bucovina, cât și a celor aproape 40 de registre studiate în județul Hunedoara, suntem capabili să stabilim unele trasee urmate de către maghiarii din Bucovina în timpul „fericitelor” colonizări, urmărind mai ales nașterile și locul de înregistrare a copiilor. / Primul copil al lui Antal Dávid și Anna László, botezat András, s-a născut în 1885 la Măneuți, Rozália la Giurgevo în 1887, Sándor la Deva (1889) iar Antal, Pál, Mária, Ágnes, Anna și Dávid la Măneuți între anii 1892-1908. Deci traseul este Măneuți-Giurgevo-Deva-Măneuți. / Copiii lui József Kozma și Éva Balázs s-au născut la: Mária, János, Fábíán și Erzsébet la Măneuți între anii 1875-1888, Anna la Deva în anul 1891, iar András și Ferenc din nou la Măneuți, între anii 1892-1895”¹³³.

1882: „În anul 1882 la Măneuți locuiau 700 de familii, dintre care doar 30 nu aveau datorie”¹³⁴ la bănci.

1887: În octombrie 1887, „întrucât unele case din Andrásfalva erau goale, la vremea respectivă, comisarul de colonizări Danss” a așezat în acele case câteva familii de germani și de lipoveni din Motocul Dragomirnei¹³⁵. „În data de 30 martie 1883 a plecat primul tren din gara de la

¹³³ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 56

¹³⁴ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 56.

¹³⁵ Kaindl, op. cit. p. 425

Dornești cu 600 de oameni, majoritatea erau reformați din Măneuți”¹³⁶.

1908: În 1908, conform Dicționarului lui Grigoro-vitza, „**Andreasfalva**, comună rurală, districtul Rădăuți, așezată pe malul drept al râului Suceava, în vecinătatea comunei Frătăușul-Vechi și la Nord de orașul Rădăuți. Suprafața: 21.32 kmp; populația; 2.040 locuitori, maghiari, de religie rom. cat. și o parte de confesiune evanghelică. Se compune: 1). din vatra satului, care, împreună cu târla Cut, numără 2.025 locuitori; și 2). din ferma Dornești. Are două străzi longitudinale, pe marginea cărora sunt înșirate case uniforme și legate unele de altele, după arhitectura caracteristică acestui popor. Aceste 2 străzi se contopesc, la marginea comunei, într-una singură, care comunică, de o parte, cu Frătăușul Nou, iar de alta, cu Hadicfalva. În lățime, comuna e străbătută de un drum districtual, ce vine de la Rădăuți și se prelungește, apoi, până la hotarul districtului Siret, unde se unește cu alt drum districtual, ce vine de la Frătăușul Nou și se continuă spre orașul Siret. Are: 2 școli maghiare, o biserică rom. cat și una evanghelică de confesiunea helve-tică. Colonie înființată la anul 1785, pe teritoriul vechiu-lui sat românesc Măneuți, de numeroase familii de maghiari, venite din Moldova. Numele coloniei (falva = sat) s-a dat în onoarea generalului Andrei Hadik, baron de Futak. Populația se ocupă cu agricultura și, mai ales, cu creșterea vitelor, excelând printr-o bună prăsilă de cai. Comuna posedă 1.548 hectare pământ arabil, 211 hectare fânațe, 19

¹³⁶ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 37

hectare grădini, 183 hectare izlaz, 53 hectare pădure. Se găsesc 340 cai, 775 vite cornute, 275 oi, 540 porci”¹³⁷.

1910: În 1910, conform „Cadastrului național din Bucovina”, existau „389 alegători unguri în Andrásfalva”¹³⁸. În același an, se stabileau la Deva, venind din Cislethania, „coloniști originari din Bucovina, majoritatea din Măneuți: 54 de cupluri, 94 de băieți și 87 de fete”¹³⁹.

1919: În aprilie 1919, sufereau de „râia cailor”, boală contagioasă, animalele din 61 de gospodării din Andrásfalva¹⁴⁰.

1919: „În registrul însoțirilor s-au introdus la, 7 August 1919, privitor la „Însoțirea de economie și credit pentru germani în **Frătăuții Vechi** comuna rom. și **Măneuți**” (Spar- u. Darlehenskassen-verein für die Deutschen in Altfratautz rom. und Andrásfalva) următoarele schimbări: membrul în direcțiune Johann Bulbuc șters; membrul în direcțiune Friedrich Bulbuc introdus”¹⁴¹.

1930: „Un eveniment care merită să fie menționat s-a desfășurat prin anii 1930, când reformații din Măneuți

¹³⁷ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 2

¹³⁸ *Tribuna*, Nr. 223, Anul XIV, Arad, duminică 17/30 octombrie 1910, p. 3.

¹³⁹ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 40

¹⁴⁰ *Monitorul Bucovinei*, fascicula 31, Cernăuți, în 25 mai nou 1919, p. 3.

¹⁴¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 68, Cernăuți 30 septembrie nou 1919, p. 5

au fost vizitați de către episcopul reformat din Transilvania, Sándor Makkai^{142,143}.

1941, 22 mai: „După ultimul recensământ, numărul enoriașilor mei a ajuns la 180 de suflete. Motivul rămânerii lor este, că pe data de 20 a promis Consulatul că vor veni garniturile. Acum, că trenurile nu au sosit, oamenii disperați s-au enervat, și nu mai așteaptă nici o clipă. Nu așteaptă, fiindcă și-au pierdut încrederea în conducătorii săi, și nu cred, că vor mai veni trenuri promise în iulie. Momentan situația este în așa fel încât toată lumea își poartă singură grijă de lucruri și de viitor. În sat au mai rămas 1300 de suflete, care reprezintă 2/3 din total. Dar și ei pleacă, și până vor ajunge „trenurile maghiare,, nu va mai fi nimeni în sat. Iar eu mă uit cum îmi dispar enoriașii. Au plecat și s-au împrăștiat în toată țara. Cine-i va aduna pe aceștia? Câțiva mi-au scris, și le știu adresa, dar mare parte din ei au dispărut. Avem un al doilea Siculeni. Acesta e destinul maghiarilor. După un exil de 177 de ani, acum vor fi hoinari în propria țară” (scrisoarea preotului reformat din Măneuți, Géza Bognóczy)¹⁴⁴. Au plecat „din Măneuți 593 de familii”¹⁴⁵. Și au mai rămas „doar câteva familii maghiare în Bucovina”, printre care „**Schmidt János** (1868, Măneuți – 15 septembrie 1942, Măneuți),

¹⁴² Sebestyén Ádám, idem, pag 121

¹⁴³ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 92.

¹⁴⁴ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, pp. 9, 10

¹⁴⁵ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 34.

tatăl: János (20 decembrie 1830, Măneuți - ?), mama: Katalin”¹⁴⁶.

1944: „Parohia ortodoxă de la Măneuți s-a înființat la 1 martie 1944, dar nu dispunea de nimic: nici biserică, nici parohie, și nici pământ. Parohia catolică avea parcelele 5053/38 și 5016/5 din fascicola 302, suprafața fiind de 6ha 90 ari și 19m², iar ce reformată avea parcela virană nr. 112 și parcela 103 și 107 din fascicola 813, în suprafață de 72 ari și 76m². În data de 12 septembrie 1945, sub nr. 7638 s-a înregistrat o cerere de către parohia din Măneuți, ca aceste pământuri să le fie date în folosință”¹⁴⁷. Încet-încet și într-o desăvârșită tăcere, satul secuilor dispare, ultimii etnici de dincolo de Carpați integrându-se, pentru totdeauna, în obștile cele mari ale Frățăuților și chiar a Măneuților.

ANDREEȘENI

(comuna Zăbriceni, județul Edineț, Moldova).

1640, iulie 6: Porunca dată de Vasile Lupu voievod lui Condrea de **Andreeșeni** (comuna Zăbriceni, județul Edineț, Moldova), după ce „s-a jeluit Constantin de **Puțichioaia** (azi Viile, comuna Fârțânești, Vaslui) pe niște răzeși ai săi din satul **Răsâpeni** (lângă Pleșca, comuna suburbană Meria, orașul Berești, Galați), zicând că a

¹⁴⁶ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, p. 47

¹⁴⁷ Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019, pp. 51, 52

cumpărat el acolo o parte de ocină din tot locul, dar răzeșii lui au hotărât și i-au dat de și-a făcut case pe vatra cea din sat, unde a fost moșia lor, și ei au luat locul lui cel de vatră de sat, unde a fost cumpărat Constantin... / Pentru aceea, tu să le faci lege cu dreptul, să-și mute ei casele pe locul unde li s-a cuvenit”¹⁴⁸.

ANDREICĂUȚI

(sau Andrăcăuți, Andriecăuți, apoi Varticeni, Varticani, azi Varticăuți, raionul Chelmenți, Ucraina)

1562, septembrie 11: Întărit de Ioan Despot voievod lui Vartic, prin ispisoc de danie pentru „o seliște, anume **Andreicăuții** (sau Andrăcăuți, Andriecăuți, apoi Varticeni, azi Varticăuți, raionul Chelmenți¹⁴⁹, Ucraina), în ținutul Hotinului, care acea seliște fusese de ocolul Bozovinți”¹⁵⁰.

1567, septembrie 15: Întărit de Bogdan (Lăpușneanu) voievod lui Vartic, prin ispisoc de întăritură pen-tru

¹⁴⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 386, p. 395

¹⁴⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 17

¹⁵⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 277, 278

„o seliște, anume **Andreicăuții**, în ținutul Hotinului, care
acea seliște a fost a domniei mele, din ocolul Bozoviniți”¹⁵¹.

1587, martie 5: Întărit de Petru (Șchiopul) voievod
logofătului Gavrilaş Flore și jupânesei Mărința, fata
vistiernicului Stroici, care cumpără, cu 660 zloți tătarești,
de la Vartic Nemiș, „o seliște, anume **Andreicăuții**, ce este
în ținutul Hotinului... / și apoi, sculându-se Ion și Liciul
din **Sincăuți**, strănepoți Bilavii, cu un uric ce a avut Bilava
de la bătrânul Ștefan voievod, s-a judecat cu Vartic Nemiș
pe un loc, anume **Derepții** și **Solonețul**, ce este către
hotarul **Varticenilor**, și ei au fost aduși cu carte
domnească, în zilele lui Petru voievod cel bătrân, fiindcă
au ucis niște greci. Apoi Ion și Liciul s-au dat rămași din
toată legea”¹⁵².

1635, august 14: Întărit de Vasile Lupu voievod lui
Avram de **Lucăceni** (azi Lukacivka, comuna Nelipă-uți,
raionul Chelmenți, Ucraina) „pe satul **Soloniuca**
(Solominca, azi Coteala, comuna Coteala, raionul Bri-
ceni, Moldova), pe pârâul Cotele, cumpărătură de la
Tudori pârcălab... din movila săpată, din colțul a patru
moșii, și până în opcina dealului, în colțul iar a patru moșii:
Săncăuții (Sancăuți, comuna Cotiujeni, raionul Briceni,
Moldova), **Buticiul** (Butușeni, Butici, comuna Nelipăuți,
raionul Chelmenți, Ucraina), **Cochiușeni** (Cotiujeni,
comuna Cotiujeni, raionul Briceni, Moldova) și
Soloniuca.. Tot opcina, până în hotarul **Varticăuților**
(comuna Vartikivți, raionul Chelmenți, Ucraina)”¹⁵³.

¹⁵¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*,
vol. II, Iași 1907, pp. 278, 279

¹⁵² Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 156-158

¹⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIII,
București 1996, doc. 207, p. 246

ANDRIEȘTI

(sat cu mănăstire pe Bârlad, comuna Dumești, Vaslui).

1469, februarie 9: Întărit de Ștefan voievod lui Petrea și fraților săi, Oană și Duma, care primesc uric pentru „ocinile lor drepte și proprii, satele anume: Brudu-reștii, unde le este casa, și Săcălășeștii pe Bârlădzul, și jumătate din Tonguzeni și loc de moară pe Șacovăț, și Poiana de Sus pe Șacovăț, și Andrieștii pe Bârlad, și mănăstirea, și unde a fost moara pe Bârlad, și, pe Raco-văț, o seliște unde a fost casa bunicului lor Oană Giuratul, și Bereștii mai jos de Soholeți, și seliștea anume Cășcioarele pe Pârâul Fânațelor”. Hotarul, din veacul veacului.

ANDRIEUȚI

(sau Andreuț sau Andrieuți pe Dobrușa, ținutul Soroca, raionul Florești, Moldova).

1673, septembrie 17: Ispisoc de judecată de la Ștefan Petru voievod, după ce „s-au pârât de față doamna Ruxanda cu Ilie Moțoc pitarul, pentru niște vecini din satul **Andreuț** (sau Andrieuți pe Dobrușa, ținutul Soroca,

raionul Florești¹⁵⁴, Moldova), zicând Ilie Moțoc pitarul că acei vecini i-a dat tatăl său Gheorghe Moțoc feciorului său Coste Moțoc spătarul, de i-a mutat în Andreuț, care sat a fost dat zestre lui Gheorghe Moțoc. Deci acel sat s-a aflat că a fost seliște fără oameni, iar oamenii s-au aflat din **Tăistreni** (pe Cobolta, ținutul Soroca, raionul Lazovsk¹⁵⁵, Moldova), mutați la Andreuți. / Deci noi n-am crezut și am făcut carte la pârcălabii de Soroca, de au strâns oameni, de i-au întrebat cum știu de rândul acelor oameni. Deci ei au mărturisit cu sufletele lor precum acei oameni au fost ai lui Gheorghe Moțoc, tatăl lui Ilie Moțoc din satul **Trăisteni** (!), și i-a dat feciorului său, lui Coste Moțoc spătarul, de i-a mutat în **Andreuț**... Deci am dat rămas pe doamna Ruxanda”¹⁵⁶.

ANGHELEȘTI

(Budea, Buda, înglobat în Anghelești,
comuna Ruginești, Vrancea).

1636, aprilie 2: Întărit de Vasile Lupu voievod cămărașului Pătrașco, fraților și tuturor rudelor lui, care primesc uric pentru „jumătate din satul **Șoldești** (comuna Fitionești, Vrancea), pe apa Zăbrăuți. Și hotarul acestui sat începe mai în jos de hotarul **Spăriiaților** (azi Zăbrăuți,

¹⁵⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 17

¹⁵⁵ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 253

¹⁵⁶ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, pp. 282, 283

înglobat în Movilița, comuna Movilița, Vrancea), pe valea Zăbrăuți, drept în sus până la obârșie și dealul de la **Căpotești** (comuna Bolotești, Vrancea), pe unde arată și uricul pe care îl au de la Ștefan voievod cel Bătrân. Iar poienile și curăturile să aibă a le stăpâni pe unde le-a hotărnicit Dumitrașco Gheuca vornic, cu oameni buni, megieși, anume: Calcea din **Muncel** (Muncelu, comuna Străoane, Vrancea), Zăbrăuți din **Brudurești** (pe Putna, Vrancea), Ursu Dudăilă din **Săcătură** (în Viișoara, comuna Vidra, Vrancea), Gliga din **Budea** (Buda, înglobat în Anghelești, comuna Ruginești, Vrancea) Oprea fost pârcălab, popa Ioachim de la mitropolitul Varlaam, popa Sava de la **Cruce** (înglobat în Panciu, Vrancea), Focăa uricar și Frâncul din **Nădălbii** (în Putna, Vrancea), Pri-copie diac din **Băloțeni** (comuna Bolotești, Vrancea) și mulți oameni buni”.

1658, februarie 16: Vasile hatmanul vinde „fratelui nostru Dabije, vornicului celui mare, pentru 700 lei bani gata... satul întreg **Popenii** și părțile noastre din **Poșorcani**, ce este în ținutul Trotușului, cu vecini și cu tot venitul, și cu trei prisăci de stupi, ce sunt acolo, o prisacă la **Bălca**, altă prisacă la **Ruginoasa** și o prisacă la **Anghelești**, cu 300 ce sunt într-însele”¹⁵⁷.

1753, aprilie 9: Efrim Michiu monah dăruiește „vărului Toader Danu... beavând roadă, adică copii, părțile care le am dreaptă ocină de la moșul (bunicul) meu Michiul comis, adică toate părțile mele de la ținutul Putnei: la **Ruginești, Păunești, Bou, Anghelești** și **Uricheștii din jos**, câte le-am stăpânit eu”¹⁵⁸.

¹⁵⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889, p. 209

¹⁵⁸ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888, pp. 74, 75

1774, iunie 26: Satul **Angheleştii**, mocanii din **Dumeşti** şi bejenarii din **Buda**, ținutul Putnii, ocolul Luncii, după recensământul lui Rumeanţev¹⁵⁹, avea **toată suma caselor 56**. Scădere rufeturi 7: 5 popi şi diaconi, 1 nevolnic, 1 slujitor. Rămân birnici 49. / **Birnici**: Ştefan Băzoiu / Simion Anton / Toma Pleş / Marian Pleş / Toader Pleş / Radul, muntean / Radul Țeul / Tănasă Drile / Ştefan Belicâne / Tănasă Toma / Grigoraş al lui Pleş / Ilie Gurălată / Sima Corcoz / Radul Păzălescul / Ion Brezan / Bucur Brezan / Petre Pleş / Costantin Pleş / Matei Pleş / Radul Cojan / Costantin Chiovan / Stănilă Slabu / Ion Cucul / Ştefan Crucian / Ion Toderaşcu / Sandul Istode / Ion Ghine / Grigoraş Băştinar / Pavăl, blidar / Mihalcii a babii Dobrii / Mihaiu, morar / Stoica Chivoiu / Ion Gane / Gheorghe Gane / Iordache Lăzăroiu / Mane fiul lui Stănilă / Irimie Ababii / Vasile Belicâne / Lupul, vornic / Vasile, vătăman / Mănăilă, mocan, bejenar / Voicu al lui, bejenar / Stoian Urmitian, bejenar / Uncheş Badiul, bejenar / Radul fiul lui, bejenar / Voina Urmitian, bejenar / Ion Tane, bejenar / Miron Lefter, bejenar / Nica fiul lui Uncheş Badiu, bejenar. // **Rufeturi**: Mafteiu Gorgul, nevolnic / Ion, slujitor de Focşani / Popa Mihăilă / Popa Mănăilă / Diaconul Dumitru / Diaconul Vasile / Diaconul Ioniţă.

1898: „Populaţiunea comunei, după cel din urmă recensământ, din 1890, e de 142 capi de familie, cu 520 suflete, din care 271 bărbaţi şi 239 femei. Această populaţiune se împărţea astfel: După stare civilă: 269 neînşuraţi, din care 136 bărbaţi şi 113 femei; 204 înşuraţi şi 37 văduvi, din care 13 bărbaţi şi 24 femei. După naţionalitate, 508 români şi 2 unguri. După religie: 501

¹⁵⁹ ACAD. ŞT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chişinău 1975, pp. 283, 284

ortodocși, 2 catolici și 7 armeni. După felul ocupațiunii: 162 aricultori, 2 comercianți, 5 profesii libere și 3 muncitori. Știu cutte 19 persoane, din care 13 bărbați și 6 femei. Mișcarea populațiunii, în anul 1902, au fost 3 căsătorii, 26 nașteri, 27 morți... Școală nu se află în comună, deși sunt 71 copii în vârstă de a o frecventa. Comuna numără 95 contribuabili, adică 1 la 537 locuitori. În anul 1886, erau 83 contribuabili, iar în 1869 erau 73”¹⁶⁰.

ARĂMEȘTI

(fost Ciorșecești, comuna Bahna, Neamț).

1448, iulie 27: Întărit de Petru voievod lui Ion Porcu, care primește uric pentru „satele anume: unde este curtea lui, pe Pârâul Negru, și Sârbi, și Arămești, și Românești, și Știubeești, și Cornești, și Tulești, și moara din câmp, care a fost a lui Andreicu, și Cuciulătești, și Bârjoveni, și seliștea lui Manuil, și Săcuiani, și, pe Tutova, Mihail Croitor, și la Glog, și, pe Bâc, la Botne, Voloseni, și la Crețul, și la Clim, și unde este Cruglici, și prisaca, și, la Mealure, unde este Oancea, și la Jac, și la Dragoman, și Grozeștii lui Marco, și la Golâmboanie, cu vadul, și Neburești, și, la Tecuci, la Săseni, pe amândouă părțile pârâului, și casa lui Frâham din Tirgul de Jos”. Hotarele, din veac.

¹⁶⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 84

1491, ianuarie 16: Menționat de Ștefan voievod, când întărește cumpărătura fraților Miclăuș și Iancu, fiii lui Dancovici, care cumpăraseră, cu 52 zloți tătarești, de la Mara, fiica Neagăi, nepoata lui Ion Țutcă, „ocina sa dreaptă, un sat anume Urgiceniei... Iar hotarul acelu sat, al Urgicenilor, să fie începând de la capătul câmpului de la drum, de acolo pe marginea dumbrăvii, în sus la drumul vechi, de acolo pe drumul vechi, până la troian, la marginea dumbrăvii de la Broșteni, de acolo tot pe marginea dumbrăvii până la hotarul Arămeștilor, de acolo, peste pădure și peste pârau, la râpă, de acolo, pe sub deal, la jidovină, de acolo, mai sus de mănăstire, prin făget, la Pârâul Rău, și, peste Pârâul Rău, înapoi la capătul câmpului, unde iese drumul din pădure. Acesta este tot hotarul”.

1502, aprilie 17: Întărit de Ștefan (cel Mare) voievod fraților Tăbuci Mititelul și Frece, care „au adus dresuri ce au de la moșul (bunicul) domniei mele Ștefan voievod, pe satul **Disculții** (pe Trotuș, inclus în Borzești¹⁶¹, Bacău), ce este în ținutul Trotușului, pe jumătate din **Găureana** pe pâraul Turbata, pe satul **Ciorșecești** ce se cheamă acum **Arămești**, unde a fost Avram jude, ce este în ținutul Neamțului, pe satul **Hărmăneștii** (Hrănești pe Siret, aprpape de Roman¹⁶², Bacău), **Rusciorii** pe Siret, dinspre amiază-noapte, peste Cobâla, în ținutul Romanului, unde a fost Stan jude, dinspre amiază peste Cobâla, valea pe Siret, satul **Dumbrăvița** (pe Siret, la

¹⁶¹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 82

¹⁶² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 118

Cobâle¹⁶³, Bacău), unde a fost Giurge jude, satul **Petrestii** (pe Siret, lângă Adjud¹⁶⁴, Bacău) pe pârâul Diinețului, unde a fost Gavrilă diacu jude, din capul pârâului Diinețului, valea pe amndouă părțile ape Diinețului, până la pârâul Zmeului, ce este în ținutul Ajudii”¹⁶⁵.

1609, aprilie 14: Todiriță Zosin din **Mușetești** cumpără, cu 78 taleri curați, de la Vasile și Dediul din satul **Păstrăveani**, frații lor Sava și Agahie, verii lor Ștefan și Toader, fiul Anisie, Pătrașco, Odochia, Obra-tina și Maria, fata Nastasiei din satul Păstrăveani „moșia ce au avut în satul **Arămești** și în satul **Hălăseni**... în casa preotului Pricopie din satul **Săcești**, dinaintea lui Simion, Samoil, Eremia vatag, Ignat Hulpe din **Săcești**, Gligorașco hotnog din **Mușetești**, Toader vistiernicul și Vasile medelnicer”¹⁶⁶.

1622, martie 6: Tudosca și Pătrașco, feciorii Nastasiei, vând „moșia noastră dreaptă din **Arămești** și din **Hălăseni**, din a treia parte din tot locul, a treia parte, lui Toderiță din **Mușetești** și ne-a dat pe acea moșie 9 galbeni... dinaintea lui Ionașco fost hotnog și Moglan din **Mușetești**, Sămion și Santan ot **Săucești**. / Așijderi, a mai cumpărat Toderiță o parte de ocină din **Avrămești** și din **Hălăseni** de la Miron și Nichita, feciorii Dochiei, sora lui Sămion ot Hălăseni, drept 19 taleri”¹⁶⁷.

¹⁶³ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 93

¹⁶⁴ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 189

¹⁶⁵ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 105-107

¹⁶⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 175, 178

¹⁶⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 111, 112

1623, noiembrie 24: Întărit de Radul voievod, după împărțirea moșiilor, între urmașii lui Seachil, când s-a convenit și „s-a venit în partea slugii noastre Dumitrașco Seachil și a cneaghinei lui Nastasia satul **Seliștea Rusii** (Seliște, Neamț) și satul **Bârjovenii** (comuna Secuieni, Neamț) și **Feleștii** (inclus în Brănișteri, Neamț); iar în partea lui Tofan Seachil și a surorii lui Todosia s-a venit satul **Gocimani** (Goșmani, Neamț) și satul **Arămeștii** (comuna Bahna, Neamț) și **Seliștea Rumâni** (Seliștea, Neamț)”.

1634, februarie 15: Zapisul Sorei, fiica lui Ion Chișu din **Popești** (lângă Izvoare, comuna Bahna, Neamț), nepoata lui Maței Hociungu, prin care mărturi-sește că a vândut „partea mea toată din sat, și din câmp, și din țarină, drept 6 taleri buni (lui Toader Boldescul – n. n.), dinaintea lui Mihăilă din **Berești** (comuna Berești-Bistrița, Bacău), Tomei din **Galbeni** (comuna Filipești, Bacău), Budei din **Arămești** (comuna Bahna, Neamț), Ciomârtan din **Cățelești** (azi Siretul, comuna Săucești, Bacău), Platon din Popești și dinaintea a mulți oameni buni”.

1634, septembrie 3: Zapisul de mărturie al marilor boieri, privind împărțirea moșiilor între neamurile Seachil. „Și s-a venit partea lui Toader Seachil jumătate din **Goșmani** (comuna Români, Neamț) și din cealaltă jumătate de sat, a patra parte și jumătate de sat din **Arămești** (comuna Bahna, Neamț). Și ceste părți de sat fost-au date și tatăl lui Neculai Seachil frățane-său Tofan. / Așijderea, Neculai Seachil și cu văru-său Constantin au mai dat partea din **Țuțcani** (comuna Bahna, Neamț), câtă se va alege, cu tot venitul. / Așijderea, în partea lui Neculai Seachil s-au venit trei părți din sat de **Bârjoveni** (contopit cu Siliștea, comuna Români, Neamț), iar a patra parte de

sat este a răzeșilor, și jumătate de sat din **Felești** (înglobat în Brănișteni, comuna Trifești, Neamț). / Iar siliștea **Rușii** (comuna Moldoveni, Neamț) s-a venit, de pe partea moașă-sa Stancăi, ce s-a dat cu partea ei mamei lui Neculai Seachil. / Iar partea lui Constantin Buhuș s-a venit satul **Siliștea Rumâni** (azi Siliștea, comuna Români, Neamț)... Iar cine va porni pâra, să aibă a da porții 50 de boi”.

1636, iulie 6: Întărite de Vasile Lupu voievod, după un schimb de moșii între Gavril din **Gănești** (nume schimbat în Uricari, comuna Voinești, Vaslui), nepotul lui Stiiian aprod, care a dat „toată partea bunicului său Stiiian din satul Gănești pe Tutova, cu partea unchiului său Maftai... lui Focia uricar și cneaghinei lui Mariica, nepoții lui Drăgăilă și ai Dumitrei”, primind la schimb „toată partea lor din satul **Arămești** (comuna Bahna, Neamț), din ținutul Neamțului, jumătate din partea bunicii lor Dumitra Drăgăileasă”.

1637, martie 28: Zbeară, feciorul Petrei, nepotul lui Larion din **Urdzici** (Urzici, înglobat în Bahna, comuna Bahna, Neamț), vinde un loc de casă în Urdzici, moștenit drept „partea lui Larion”, lui Simion Trincul, drept 13 lei. Martori: Ionașco Macotă, Ștefan a lui Dumitru și Toader Lungul din Urdzici, Ștefan Zbâncu din **Arămești** (comuna Bahna, Neamț), Vicol vistiernicul și Gavril, feciorul lui Vicol din **Hociungi** (comuna Moldoveni, Neamț), Bălan, popa Vasile, Iurașco, Iosip ce bătrân și Arsenie din **Porcești** (azi Moldoveni, comuna Moldoveni, Neamț) „și alți mulți oameni buni”.

1675, decembrie 21: Porunca dată de Dumitrașcu Cantacuzino voievod lui Dumitru din **Arămești**, după ce „s-au jeluit Dumitrașco Boldescul și Vasile aprodul pe Sava Drelea, zicând că au moșiile într-un loc și au împărțit

părinții lor și ei moșia, de au arat și au cosit, iar acum Sava le-a cosit o bucată de loc și a luat fânașul altor răzeși, și o face că este livadă... / tu să socotești cu oameni buni, precum vor ști, și cum vor fi ținut să țină și acum, iar de va avea niscaiva drese, să le dai zi, să vină la domnia mea, să-și întrebe, și să le faci și o mărturie”¹⁶⁸.

1762, iunie 24: Zapisul preotului Vasile, cu soția lui Balașa, și cu cumnata Șofana, fetele lui Mihalache Bărzul, vând lui Gavril Burchi și Ursului Burchi, pentru 80 lei, „ce s-ar alege din satul **Arămești**, de la apa Bistriței ot ținutul Neamțului, parte din satul **Cărtișe** ot ținutul Romanului, partea din satul **Sohodol**, ot ținutul Bacăului, partea din **Oniscanii** și din **Sârbii** ot ținutul Neamțului, și parte din **Silăvestrii** ot ținutul Romanului”¹⁶⁹.

1774, iunie: Satele **Bahna**, **Arămești** și **Urzâcii** ot **Șchiau**, ocolul Siretului, după recensământul lui Rumeanțev¹⁷⁰, aveau **toată suma caselor 42**. Scădere rufeturi 15: 9 popi, 4 ruțași, 1 văduvă, 1 casă pustie. Rămân birnici 27. / **Birnici**: Ion Holteiul / Ion Biber / Pavăl Melinte / Lupul Galiț / Ștefan Bută / Andrei Bută / Iftimie Bută / Timofti Bută / Andrei a Frăsini / Apostol Bută / Mihălache Andrieș / Ion Ciumaș / Gheorghe Costandoș / Lupul zet (ginere) lui Căprioară / Vasile Costandoș / Sava zet (ginere) lui Neguroi / Ioniță, crâșmar / Lupul Săcure / Andrei Tiliman / Gheorghe Galeroi / Irimia Arămescu / Grigoraș Tătaru / Gavril Negură / Toader, strugar / Ion sin (fiu) lui Toader / Ștefan fiul lui / Toader Flores. //

¹⁶⁸ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 88

¹⁶⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, p. 43

¹⁷⁰ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, pp. 65, 66

Rufeturi: Popa Grigore / Popa Ion / Diaconul Iordache / Diaconul Ion / Diaconul Ifrim / Diaconul Ion / Diaconul Buzdugan / Diaconul Gheorghe / Diaconul Sancu / Neculai Schifirniță, ruțaș / Ion Schifirniță, ruțaș / Toader Schifirniță, ruțaș / Ioniță Goga, ruțaș / Palaghia, văduvă.
// **1 casă pustie.**

1778, decembrie 20: Scrisoarea de învoială a lui Grigoraș Luncanul, dată vărului său Ursul Burchi, și nepotului Oprișan Burchi sin (fiu) lui Gavril Burchi, „precum să se știe că am cumpărat eu partea de moșie de la vărul meu Andrei Negrul, ce a avut-o de pe maică-sa Anița, fata Nastasiei, nepoata lui Grigore Bărzul, din satul **Arămești**, ținutul Neamțului, pe apa Bistriței; / așijderi, am mai cumpărat partea vărului meu Andrei Negrul din satul **Sohodol**, ținutul Bacăului; și plata am dat un cal, drept 20 lei, pe partea de moșie Arămești; iar pe Sohodol am dat 4 lei pol (jumătate), ce a fost zălogită de vărul Andrei Negrul la vataful Andrei Bibire din **Călugăra**”¹⁷¹.

1898: „**Arămești-Boerești**, sat în județul Roman, plasa Siretul de jos, comuna Bahna, așezat pe șes, spre nord-est de satul Bahna, și la o depărtare de 2 km de el. Are 53 capi de familie, 51 contribuabili, 165 locuitori, din care 5 știu carte; 43 case. Populațiunea este numai română. Sunt 228 capete vite mari. Are o biserică de lemn. Se mai numește și Liliac. / **Arămești-Răzăși**, sat în plasa Siretul de jos, județul Roman, comuna Bahna, situat pe șes și spre est de satul Bahna, la o depărtare de 500 m de el. Are 30 capi de familie, 28 contribuabili, 107 locuitori, din care 14 știu carte; 24 case. Populațiunea este română. Sunt 193

¹⁷¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889, pp. 41, 42

capete vite mari. Are o biserică de vălătuci. Este legat cu orașul Roman prin șosea”¹⁷².

ARBORE

(lângă Rădăuți, Bucovina).

1497, octombrie 19: Istoria satului Arbore este legată, pentru totdeauna, de numele nefericitului Portar de Suceava, Luca Arbure. Cariera militară și dregătorească a fiului fostului mărunț diac domnesc Ivan Arbure pare să fi început „în 19 zile ale lui octomvrie, joi, leat 7005 (1497), când s-au întors craiul (polonez Albert) de la Suceava și s-au apucat de cale. Ci nu s-au întors pre calea pre unde venise, ci pre altă cale, pre unde era țara întrea-gă, spre Codrul Cozminului... Ștefan vodă... au trimis înainte ca să apuce calea la Codrul Cozminului, să săciuiască pădurea, să o înțineze, ca să o poată porni asupra oștii, dacă vor intra în pădure. Iară el cu toată oastea au intrat după

¹⁷² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 101

dânșii și cu două mii de turci. Și a patra zi i-au ajuns în pădure, joi, octomvrie în 26 de zile, luând ajutor pre Dumnezeu și cu ruga Precistei și a sfântului marelui mucenic Dimitrie și lovindu-i de toate părțile și doborând copacii cei înținați asupra lor, multă oaste leșească au pierit, unii de oșteni, alții de țărani, că le cuprinsese ca cu o mreață calea, alții de copacii cei înținați”¹⁷³. Cel care s-ar fi ocupat de „săciuirea” pădurii pare să fi fost Luca Arbure, care ar fi beneficiat de mari danii din partea Voievodului, pentru că, „după aceea, au dat cuvânt Ștefan vodă a toată oastea să se strângă la Hârlău, în ziua lui sfeti Nicolae. Și așa s-au adunat cu toții la Hârlău, într-aceia zi, și acolo Ștefan vodă au făcut ospăț mare tuturor boierilor și tuturor vitejilor săi și cu daruri scumpe i-au dăruit pre ei. Și deci i-au slobozit cine și pre la casa sa, dându-le cuvânt ca toți să dea laudă lui Dumnezeu, pentru ce că toate puterile sunt de la Dumnezeu”¹⁷⁴. / Aflat în plină glorie, iubit de Ștefan cel Mare ca un fiu, dar și de Bogdan-Vlad, cu care se aseamăna în multe privințe, inclusiv în cea a vârstei, Luca Arbure, proaspăt căsătorit cu cneaghina Iuliana, cumpără, de la „neamul lui cel mai apropiat”, pe linie maternă, „sluga noastră Sima și sora lui, Nastasia, copiii Stanei, nepoții lui Cârstea Horaț... un sat, anume Solca, jumătatea de jos, și a cincea parte din jumătatea de sus din același sat... pentru trei sute cincizeci de zloți tătarești”, iar de la „Ivul și sora lui, Nastea, copiii lui Mihul, și verii lor, Fădor, fiul Malei, și Dragotă și sora lui, Stana, copiii lui Ivul, toți nepoții lui Șandru Gherman... patru părți din jumătatea de sus a aceluiași sat, anume

¹⁷³ Ureche, Grigore, op. cit.

¹⁷⁴ Ibidem

Solca... pentru trei sute și treizeci de zloți tătărești”¹⁷⁵, urmând să construiască, pe moșia Solca Mică, curți și o biserică de piatră, în jurul căreia se va încheia un sat nou, numit, după ctitor, Arbure sau Arbore.

1517: După moartea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, când pe tronul Moldovei a urcat tovarășul tinereților lui Luca Arbure, Bogdan, care urma „întru totul pilda domnului, tatăl său, e sfios ca o fată și e bărbat viteaz, prieten al virtuților și al oamenilor virtuoși”¹⁷⁶, Portarul Sucevei s-a înțeles bine cu noul domn, dar, în cele din urmă, „Bogdan vodă cel Grozav, ficiorul lui Ștefan vodă cel Bun, s-au pristăvit în anii 7025 (1517), aprilie în zile 18, în ceasul cel dintâi al nopții, în târg, în Huși, nu cu puțină laudă pentru lucrurile cele vitejești ce făcea, că nu în beții, nici în ospete petrecea, ci ca un strejar în toate părțile priveghea, ca să nu să știrbească țara ce-i rămăsese de la tată-său. Și domnind 12 ani și 9 luni și 3 săptămâni, multe lucruri bune au făcut. Și deci, cu mare cinste l-au îngropat în mănăstire, în Putna”¹⁷⁷.

1523: Și cu fiul lui Bogdan, Ștefăniță, ajuns în scaunul domnesc la vârsta de doar 9 anișori, Luca Arbure, care, într-un anume fel, își asumase un rol patern, s-a înțeles bine, vreme de vreo cinci ani, purtând, alături de Petrea Carabăț, o parte dintre primele războaie ale tânărului domnitor, dar, începând cu ziua de 23 aprilie 1523, când Cozma Șarpe, postelnicul, fuge în Polonia, bănuielile lui Ștefăniță, cum că bătrânul Arbure ar unelti să-l

¹⁷⁵ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica*, A. Moldova, vol. III, pp. 477-480

¹⁷⁶ Muriano, Matteo, *Călători străini despre țările române*, vol. I, pg. 149

¹⁷⁷ Ureche, Grigore, op. cit.

înlătura de la domnie, se transformă în certitudini pentru nepotul lui Ștefan cel Mare, și, drept consecință, câteva zile mai târziu, „în cetatea Hârlăului, Ștefan vodă au tăiat pre Arbure hatmanul, pe care zic să-l fie aflat în viclenie, iară lucrul adevărat nu să știe. Numai atâta putem cunoaște că norocul fie unde are zavistie, ales un om ca acela, ce au crescut Ștefan vodă pre palmele lui, având atâta credință și în tinerețile lui Ștefan vodă toată țara otcârmuia, unde mulți vrăjmași i s-au aflat, cu multe cuvinte rele l-au îmbucat în urechile domnu-său. Ci pururea tinerii să pleacă și cred cuvintele cele rele. Și acea plată au luat de la dânsul, în loc de dulceață, amar, pentru nevointa lui cea mare, că nici judecat, nici dovedit, au pierit. De care lucru mulți înspăimântați din lăcuiitorii țării au început a gândi cum vor lua și ei plată ca și Arbure, că nu multă vreme după aceea, într-același an, au tăiat și pe ficiorii lui Arbure, pre Toader și pre Nichita... / Văzând boierii și lăcuiitorii țării Moldovei moartea lui Arbure hatmanul, mai apoi și a ficiorilor lui, știind ce bine au avut Ștefan vodă de la dânsii și mai apoi cu ce plată le-au plătit, cu toții s-au întristat de vrăjmășia lui Ștefan vodă, socotind că și ei vor lua acea plată, care au luat și Arbure, cu toții s-au rădicat asupra lui, septemvrie șapte zile. Ci nimica nu au folosit, că celui fricos și înspăimat, știindu-și moartea de-a pururea înaintea ochilor, nici un loc de odihnă nu-i, nici inima de război. Și văzând că lui Ștefan vodă i-au venit țara întru ajutor, s-au risipit printr-alte țări, lăsându-și ocinile și moșiile. Iară pre Costea pârcălabul și pre Ivanco logofătul și pre Sima vistiernicul și pre alții pre mulți i-au prins vii și le-au tăiat capetele în târg, în Roman”¹⁷⁸. / În ciuda faptului că urmașii, pe linie bărbătească, ai lui Luca Arbure

¹⁷⁸ Ureche, Grigore, op. cit.

sfârșesc sub securea călăului, fetele lui și ale cneaghinei Iuliana, Sofița, Nastasia, Stanca, Odochia, Maria călugărița, Tu-dosia, Ana Plăcsoaie și Cheldoaei, scapă cu viață, iar moșiile părintești le moștenesc, prin urice de folosință, încă din vremea lui Petru Rareș, ginerii lui Luca, precum Gavril Troțușan, mare vistier și vameș, comisul Plaxia (Praxia, adică Plăieșul), Grigore Udre sau Toader Turcea, păstrându-și capetele, slujbele domnești și averile. Desigur că Ștefăniță confiscase o parte din moșiile Arbureștilor, așa cum se întâmpla, de regulă, în cazul „hai-nirii”, adică al trădării de țară și de domn, dar vinovăția lui Luca, pusă la îndoială și în acele vremi, și mai târziu, nu s-a putut solda cu confiscarea brutală și irevocabilă a moșiilor, toate revenind, datorită Anei, jupâneasa comisului Praxia, în folosința familiei, Ana fiind cea care, în aprilie 1523, ceruse lui Ștefăniță Vodă rămășițele pământești ale părintelui ei, pe care, obținându-le, le-a și înhumat creștinește, în ctitoria lui de la Solca Mică, biserica Arbure. / Cum nu a avut copii, fiind „rudă stearpă”, Ana a cedat o parte din moșii surorilor și nepoților ei, în vremea Movileștilor, iar altele au fost înstrăinate ulterior.

1589: În 20 martie 1589, uricul, scris în slavonă (sârbesc), al lui Ieremia Movilă, face un scurt istoric al satului și al moșiei („satul Solca la pârâul Solca, cu mori în Solca, și cu biserică de piatră și cu case de piatră, și cu pomete și cu slatine, și cu izvoare cu pești, cu tot veni-tul”), pe care moștenitorii lui Luca Arbure, „credincioasa Părasca, fiica Odochiei, nepoata lui Luca Arbure, portar de Suceava, și nepoata Sohiicăi, și Nastasiei și Stancăi, și Maricăi și a Anei, ficele panului Luca Arbure, portar de Suceava, jupâneasa panului Grigore Udre, și fiica ei, Nastasia, nepoata Odochiei, strănepoata panului Luca

Arbure, portar de Suceava, jupâneasa lui Toader Turcea, mare vătaf de Suceava”, le schimbă pe Stănilești-Hotin și pe „500 ughi roșii înaintea întregului sfat”, satul lui Luca Arbure devenind proprietatea mitropolitului Gheorghe Movilă și, ulterior, prin danie, proprietatea mănăstirii Sucevița. / În uric se spune că moșia se moștenește „din ale lor drepte privilegii din uricul de cumpărătură, pe care l-a avut moșul lor, panul Luca Arbure, de la Ștefan cel Bătrân voievod, și din uricul de întărire, pe care l-a avut de la Bogdan și de la alt Ștefan voievod, și din ispisocul de împărțeață ce l-au avut cu rudele lor, când s-au împărțit de Petru voievod, care acel sat anume Solca rămase în partea mai sus-scrisei mătușii lor Ana, fiica panului Luca Arbure; dar, neavând copii din trupul ei, această mătușă a lor mai sus-scrisă, Ana, s-a lăsat de acel sat și l-a dat nepoatei sale, mai sus-zisei Parasca, fiica Odochiei, care a fost fiica panului Luca Arbure, jupâ-neasa panului Udre, ca să aibă a o pomeni și ca să-i fie ei acel sat, scris mai sus, Solca, ocină și moșie deosebită despre alte rude ale ei”¹⁷⁹.

1614: Din 3 octombrie 1614, satul aparține mănăstirii Solca, din voința ctitorului, sângerosul Ștefan Tomșa al II-lea, care începuse și construisese mănăstirea Solca până în 13 martie 1615, când a sfințit-o, înzestrând-o cu sate și moșii încă din 3 octombrie 1614, după ce au „pierit în hiclenie” Vasile Stroici și „alți pribegi” care „s-au sculat... asupra domniei mele”. Ba chiar și satul Solca, pe vatra căruia își va construi mănăstirea, și l-a însușit motivând „cum că Arbure au fost hain, au ucis pe stăpânul

¹⁷⁹ Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. I / 1507-1653, Cernăuți 1933, pp. 120-126

său și pentru aceia satul Solca au umblat din mână în mână”¹⁸⁰.

1775: În 1775, satele Solca și Arbore, din Ocolul Vicovelor, aveau 4 popi și 68 țărani de țărani, conform evidențelor generalului Spleny.

1776: În 1776, satul Arbore avea 72 de gospodării, iar în 1784, 225, fiind, pentru acele vremuri, un sat mare și important. În 1785, se așezaseră în sat 9 familii de coloniști germani¹⁸¹.

1785: Între anii 1758-1776, se așează pe proprietatea mănăstirii Solca, numită Arbore, preotul Mihai ALEXOVICI din Abrud, Ioan CÂNEPĂ, plugar din Coplean, Gavril LUPU, plugar din Borla, Ion MIHULEAC, plugar din Budești, Ion TRUNCHINEC, plugar din Sălecia, și Dumitru POP din Chintelnic.

1787: În 1787, vin 8 familii germane, cu 24 de adulți și 10 minori, formând, împreună cu familiile stabilite în sat, o colonie de etnici germani, veniți din Renania, Bavaria și Baden-Württemberg, numită Deutsch-Arbora și compusă din 40 de familii, cuprinzând 141 de adulți și 44 de minori. La fel ca fiecare comunitate germană din Bucovina, coloniștii au primit gratuit semințe, inclusiv mazăre, și unelte agricole¹⁸².

În **1788**, naturalistul breton Baltazar Hacquet întâlnește, prin Bucovina, „mulți din bejenarii Moldovei de Jos și ai Basarabiei, care scăpaseră de apăsarea turcilor și a tătarilor” („acești bieți oameni, care își aveau vitele cu ei

¹⁸⁰ Mazerean, Vartolomei, op. cit., pg. 23

¹⁸¹ Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungsweden in der Bukowina*, Innsbruck, 1902, p. 258

¹⁸² Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungsweden in der Bukowina*, Innsbruck, 1902, p. 429

și trăiau mai mult pe seama acestora, rățăceau acum, de patru luni, dintr-o pădure într-alta, pentru a nu fi văzuți de turci), naturalistul merge la Gura Humorului, apoi revine la Arbore¹⁸³. „Numărul coloniștilor germani a crescut foarte mult la Bucovina, de la domnia lui Joseph II, încoace; astăzi există opt sate formate în întregime din acești coloniști. Arbore și Satu-mare sunt cele mai importante”¹⁸⁴.

1819: Învățăământul în comuna Arbore s-a desfășurat, cu 6 clase, din 1819, o școală germană cu 5 clase fiind deschisă în 1901¹⁸⁵.

1843: Biserica din Arbore, ctitorie a lui Luca Arbure, pârclab de Suceava, construită după anul 1500, era slujită, în 1843, când populația comunei număra 2.563 creștini ortodocși, de preotul Ioan BALMOȘ, postul de paroh fiind vacant. În 1876, când populația ortodoxă a comunei sporise la 4.052 persoane, paroh era Ștefan ISOPESCU, iar preot cooperador, George POPESCU. Altarul bisericii era slujit, în 1907, de parohul Teodosie ILIUȚ, născut în 1840, preot din 1865, paroh din 1869, espozit din 1880, de preotul cooperador Vasile MIRONOVICI, născut în 1860, preot din 1888, și de cantorul Isidor BEUCA, născut în 1854.

1850: În 1850, trăiau la Arbore, printre alții, germanii: Adam WÜRTH – numărul casei: 150, Jakob SCHLOTTER – numărul casei: 151, Wilhelm NEU – numărul casei: 152, Lorenz NEHR – numărul casei: 153,

¹⁸³ Călători, X, II, p. 823

¹⁸⁴ De Serres, Marcel, *Voyage dans l'Empire d'Autriche, pendant les années 1809 et 1810*, Livre VIII, Bukowine, Paris, 1814, pp. 227-233

¹⁸⁵ *Schematismus der Bucowinaer*, Czernowitz, 1843 p. 42, 1876 p. 48, 1907 p. 120

Michael SCHLOTTER – numărul casei: 154, Peter BURGHART – numărul casei: 155, Jakob LEIB – numărul casei: 156, Georg WAGNER – numărul casei: 157¹⁸⁶.

1867: În 1867, Nicolae Știr, din Arbore, a fost citat în fața Comisiunii electorale Solca, să declare dacă a fost îndemnat cu bani de neguțătorul Chaim Schieber, ca să-l voteze pe pretorul din Umor Victor Tustanowski¹⁸⁷.

1869: Din 1869, din administrația raională Solca (judecătorie raională), făceau parte satele: Arbore cu Bodnăreni, Bălăceana, Botoșana, Clit cu Lichtenberg, Iaslovăț, Cajvana, Comănești, Ludihumora, Pârteștii de Sus cu Solonețul Nou sau Slovak, Cacica, Pârteștii de Jos, Poieni¹⁸⁸.

1890: În 1890, Arbore avea 4.896 locuitori, păstoriți de parohii Teodosie Iliuț și Constantin Tarnav-schi, de învățătorul Matei Sahlean și de cantorul Isidor Beuca-Costineanu. Primar al comunei era, de ani buni, Teodor Irimescu.

1891: O listă de subscripție pentru zidirea bisericii orientale din Cacica, întocmită, în iunie 1891, de „Neculai al lui Zaharia BULIGA, agricultor din Arborea”, menționează, printre familiile satului, pe: Trifon PAHOMI, George BRAESCU, George a lui Teodor GRECU, Grigori CIBUC, Gavril MACSIM, Ioan TEPERCIUC, Toader IRIMESCU, Isidor BEUCA, Ferdinand COSMANEC, Toader al lui Nichita MACSIM, Ioan MACSIM, George IRIMESCU, George a TITIENI, Ilie

¹⁸⁶ Kaendl, pp. 534-535

¹⁸⁷ *Albina*, Anul II, Nr. 16/123, miercuri 8/20 februarie 1867

¹⁸⁸ *Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich*, Wien 1869. pp. 158-161

IACOTA (JACOTĂ), Samoil GROSARIU, Precob LIAHU, Ștefan HODINESCU, Ioan CUPSEHANU, Pavel LUPU, Toader BULIGA a CIOGOLI, Simion TEPERCIUC, Ioan al ILIESI, Mihalachi CÂMPANU, Ciori MITRIUC, Axenti TEPERCIUC, Constantin MACSIM, Georgi a ILIESI, Ștefan SCRIPCARIU, Nicolai PAHOMI, Pavel SOBOLESCI, Petrea NISTOR, Vasile LUPU, Vasile PAHOMI, Vasile TEPERCIUC, Ignatie BULIGA și Vasile MACSIM¹⁸⁹. O altă colecție, pentru Internatul de studenți din Cernăuți, făcută, în mai 1896, de „dl paroh Teodosiu ILIUȚ din Arborea”, menționează următoarele nume de localnici: primar Toader IRIMESCU, Trifan PAHOMI, Vasile PAHOMI, Miron PAHOMI, Vasile T. PAHOMI, Ștefan PAHOMI, George BRĂESCU, Nicolai PAHOMI, evreul Chaim ZWECKER și Mihai a lui George a lui Toader IRIMESCU¹⁹⁰.

1891: „Conservatorul Romstorfer a făcut un raport detaliat asupra fostei biserici mănăstirești din Revna, în Bucovina. De asemenea, a dat un raport despre fosta biserică mănăstirească din Solca și despre cea pe care a studiat-o în Arborea și s-a decis să atragă atenția Ministerului cezaro-crăiesc de culte și instruire asupra acestor monumente. Ulterior, el a făcut și alte comunicări cu privire la restaurarea bisericii din Solca, distrusă de trăsnet, ulterior. Același conservator a raportat și despre lucrările de restaurare necesare în biserica mănăstirii de la Humor și a fost numit profesorul Luntz să se ocupe de restaurarea menționată în decizia Ministerului cezaro-crăiesc al Cultelor și Instruirii. Mai mult, el a subliniat că, de-a lungul vremii, clădirilor bisericii din Bucovina nu li s-a

¹⁸⁹ *Gazeta Bucovinei*, nr. 12, Duminecă 9/21 Iunie 1891, p. 4

¹⁹⁰ *Gazeta Bucovinei*, Nr. 48/1896, p. 3

acordat deloc îngrijirea necesară. Comisia Centrală a recunoscut importanța deosebită a acestui raport, dar și-a menținut punctul de vedere, afirmând că, din păcate, nu primește rapoarte despre puținele renovări din Bucovina, care au loc, deoarece nu se încearcă aproape nimic, în atâtea locuri, pentru a elimina răul structural existent¹⁹¹.

1892: În 1892, biserica lui Luca Arbure a fost studiată de conservatorul Carl A. Romstorfer, care a scris studiul „Die griechisch-orientalischen Pfarrkirchen in Solka und a Arbora”, cu o planșă, pe care l-a publicat în mai multe gazete din Bucovina și din Viena¹⁹².

1895: „Prin anul 1895, săpându-se un mormânt în cimitirul din comuna Arborea, în Bucovina, la o adâncime de doi metri s-a dat peste o lespede (acoperământ) de piatră, sub care s-a observat că ar fi o criptă familiară, un canal sau alte asemenea. Se știe că în Arborea zac osemintele căpitanului Arbore, care-și avea acolo moșia sa și care a zidit biserica din acea comună, o biserică vestită pentru arta sa arhitectonică. În interesul arheologiei ar fi foarte de dorit ca conținutul acelei cripte să fie cercetat de bărbați specialiști. Între comuna Solca și Arborea se află o cruce, despre care poporul pretinde că ea ar fi așezată acolo de mitropolitul Atanasie Crimca, care a urzit mănăstirea Dragomirna și care, și de altminterlea, are un rol însemnat în istoria Moldovei. Se mai vorbește prin popor, că pe acel loc să fi fost mitropolitul Crimca lovit de buzduganul lui

¹⁹¹ Romstorfer, Carl A., *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 45-71

¹⁹² *Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, Wien 1892, pp. 44-47

Vasilie Vodă cel Cumplit. Ar merita ca specialiștii să adune aceste tradițiuni din acele părți, care pot fi de mare valoare. Profesorul Fleischer, de origine din Suceava, actualmente în serviciul gimnaziului româ-nesc din Pomârla”¹⁹³.

1896: Cabinetul de lectură „Lumina” din Arbore se va înființa în 1896, în casa cantorului Isidor Beuca-Costineanu, cu 88 membri, 48 de cărți, un abonament la gazetă și un capital de 26 florini și 62 creițari. Preșe-dintele acestei prime biblioteci sătești era preotul Teodo-sie Iliuț, secondat de vicepreședintele Vasile Mironovici și de secretarul Nicolae Buliga.

1898: „O icoană fidelă proiectul de drumuri pentru seria Solca: numai puține drumuri mai vechi, care însă sunt rău făcute și care duc mai că exclusiv spre comuna Arbore... Drumurile mai vechi, care, în parte, sunt mai bine făcute, vor mijloci și mai departe transportul lemnului spre Arbore și spre regiunile din apropiere, sărmene, ca și comuna aceasta, de lemne”¹⁹⁴.

1901: În 19 august 1901, dialectologul german Gustav Weigand a fost la „Arborea, o comunitate mare, frumoasă de români și germani, cu o biserică veche, în care se află interesante și bine conservate picturi în frescă. Tatăl preotului m-a întâmpinat cu ospitalitatea caldă a acestei familii”, unde i-au cântat Casandra lui Ion Cotleț (*Jos, la țara muntenească*) și Domnica Aruște (17 ani)¹⁹⁵.

¹⁹³ *Biserica și Școala*, Nr. 28, Anul XX, Arad 14/26 iulie 1896, p. 2

¹⁹⁴ Guzman, E., *Silvicultura și industria silvică, de E. Guzman*, tratată în limba română de J. cav. de Cuparenco, în *Geschichte der österreichischen Land- und Forstwirtschaft und ihrer 1848-1898 / Supplementband*, Wien 1901, pp. 81-231

¹⁹⁵ Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904, pp. 7-17

1902: Banca populară Raiffeisen s-a înființat în 12 februarie 1902, sub direcțiunea lui Trifan Pahomi, cu Nicolai Buliga președinte și cu Isidor Beuca-Costineanu vicepreședinte, membrii direcției de control fiind George a lui Ion Hrincescu și vistiernicul însoțirii, Vasile Mironovici.

1904: În primăvara anului 1904, când Nicolae Iorga trece prin „Arburea”, în ceas târziu, de noapte întunecoasă, „aici sunt lumini în multe case, dar nu lumini de lampă atârnată, ci lumini de policandre cu cinci ramuri. Spre acele case luminate se urcă cete de oameni negri în caftane, cu brăie lungi și cizme, cu fețe prelungi albe supt căciuli de blană de vulpe. Ei stau în loc și se uită foarte caraghios la trăsura care trece. Iar jos, în vale, e o căsuță care strălucește toată și din care, unul câte unul, se strecoară cei cu căciuli blănite cu vulpe. E havra: Evreii au intrat în sărbători în satul lui Arbure Hatmanul, care atârână de ei”¹⁹⁶.

1907: „Prin rostul economului Buliga din Arbore și a lui Filaret Doboș din Cernăuț, fostul prezident al societății „Dacia”, care acuma a devenit cu întreaga sa societate agent politic plătit a lui Aurel Onciul, au încercat domnii democrați proclamarea lui Aurel Onciul de candidat... Sub scutul jandarmeriei, toți democrații au fost necesitați să părăsească sala din Solca și au fost conduși de aceasta până la hotarele comunei Arborea. Mai ales în contra unor învățători era îndreptată furia poporului, care

¹⁹⁶ Iorga, Nicolae, *Neamul românesc în Bucovina*, Rpădăuți, 1999, pag. 45

le striga că locul lor e să instruiască copiii încredințați conducerii lor, dar nu în localuri unde se face politică”¹⁹⁷.

1907: În același an 1907, liniștea românilor din Arbore e tulburată de zavistia politică dintre „Iliarie Isopescul, teolog absolvent de 25 de ani, dar până astăzi încă fără examen”, care „e încătrănit contra dlui O. Manescu, conducătorul comunii noastre, încă de pe timpul alegerilor, din cauza că dl Manescu ne povățuise și ne arătase că nu democrații, acei ce scriu înjurături la „Voința poporului”, ne sunt prieteni, ci numai acei care s-au apucat să înjghebe comitetele naționale de prin cele districte și comitetul central național”, primarul fiind acuzat de către tânărul teolog că „ar fi comis fapte samovolnice, fapte contra legilor”, chestie care nu s-a adeverit în justiție, așa că „Manescul, la rândul său, a fost silit să dea în judecată pe dl Ilarie Isopescu, pentru calomniere și pentru vătămare de onoare, și dlui Isopescu nu i-a mers deloc bine, căci judecata l-a aflat vinovat și l-a condamnat la 14 zile arest sau la o amendă de 140 coroane. Afară de astea, dl Isopescu trebuie să plătească și spesele judecății, în sumă de 30 coroane”¹⁹⁸.

1908: Adunând „cântece populare românești din Bucovina”, care aveau să vadă lumina tiparului sub semnătura nemeritată a lui Mattias Friedwagner¹⁹⁹, în 1940, Alexandru VOEVIDCA a cules folclor și de la Eugenia

¹⁹⁷ *Apărarea Națională*, Nr. 20, Anul II, Cernăuți, duminică 17 martie stil nou 1907, p. 2

¹⁹⁸ *Apărarea Națională*, Nr. 56 și 57, Anul II, Cernăuți, duminică 11 august stil nou 1907, p. 3

¹⁹⁹ Friedwagner, Matthias, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

MEDVIGHI (soția învățătorului superior Simion Medvighi, 38 ani în 1908) din Arbore.

1908: În 1908, conform Dicționarului lui Grigoro-vitza, „**Arbora** (românește Arbore), comună rurală, districtul Gura-Humora, așezată pe ambele părți ale pârâului Solca, la confluența sa cu pârâul Clitului. Suprafața: 41.17 km p.; populația: 2.896 locuitori, dintre care trei părți români, restul germani și izraeliți; religia gr. or. pentru majoritate, rom. cat., evanghelică și mozaică pentru rest. Se compune din vatra satului, cu 4.731 locuitori, și din cătunul Bodnăreni. Este legată cu comunele din vecinătate, Burla, Iazlovățul și Botușna, prin drumuri districtuale; cu Solca, printr-un drum principal; iar cu Clitul, printr-unul comunal. Are un oficiu poștal, o școală populară românească cu 4 clase, înființată la 1844, și una particulară evanghelică, cu o clasă, înființată mai târziu; o biserică parohială, cu hramul „Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul”, zidită din piatră, la 1502, de Luca Arbore, pârcălabul Sucevei. Poporul crede că, sub zidul bisericii, care e gros de 2 metri, s-ar fi ascunzând subterane cu comori. Are o casă de economie românească și alta germană, apoi un ferăstrău (gater – n. n.) și mai multe mori. Localitatea purta, odată, numele de Solca de Jos, fiindcă ținea de teritoriul comunei Solca, care teritoriu a fost cumpărat, la 1492, de pârcălabul Arbore. După moartea acestuia (decapitat fiind la 1523), s-a înființat, pe acest teritoriu, satul Arbora, pomenit, pentru prima dată, la 1576. La 1598, satul a trecut în proprietatea Mitropolitului Sucevei, Gh. Moghilă, care l-a dăruit, în același an, mănăstirii Sucevița. La ocuparea Bucovinei, s-au stabilit aci multe familii românești din Transilvania; iar la anul 1787, au fost aduși și coloniști germani. Populația se

ocupă, în general, cu agricultura și cu prășila de vite; sărăcimea trece, peste vară, în România, la munca câmpului. Comuna posedă 2.950 hectare pământ arabil, 315 hectare fânețe, 40 hectare grădini, 849 hectare izlaz, 437 hectare pădure. Se găsesc 340 cai, 2.317 vite cornute, 1.880 oi, 2.646 porci, 240 stupi de albine”²⁰⁰.

1908: „Zidindu-se o biserică gr. or. în Arbore, a fost fiecare locuitor îndatorat să contribuie la zidirea bisericii cu oareșcare sumă de bani. Ar fi ajuns, dacă ar fi contribuit fiecare locuitor dintr-un sat așa de mare ca Arborea, deocamdată numai suma de cel mult 40 coroane pentru clădirea casei lui Dumnezeu; dară unii gheșeftari din Arbore, ca fostul vornic Grecu și alții de tagma lui, care voiau să aibă și ei vreun folos, nu s-au mulțămît cu atâta, ci au silit pe fiecare, chiar și pe acela care are o mulțime de copii și care numai cu vai își poate agonisi 25 cruceri pe zi, ca să-și susțină femeia și copiii, să plătească o sumă de tot mare, pe care aceștia nu sunt de loc în stare a o solvi. Mai ales acum, în timpul iernii, și când domnește criza aceasta de bani, n-are țăranul de unde scoate paralele. Toți însă au promis că vor plăti, însă în fiecare an câte o sumișoară, după putința lor. Neputând așadar țăranii să solvească îndată taxa impusă cu de-a sila, au chemat pe un secvestru districtual, anume Ostra-kiewicz, ca să împlinească, cum se zice, pe fiecare care nu va plăti. Auzind țăranii de sosirea dlui secvestru, unii neavând ce începe, au încuiat casele și au luat-o la sănă-toasa, alții fiind mai viteji au încuiat ușa și i-au ieșit dlui secvestru la poartă, înainte, ca să-i spună, că nu pot să dea nimic, având numai un suman și un cojoc în casă, pe care, în timpul iernii, nu pot să îl

²⁰⁰ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, pp. 2, 3

dea. Cu sumanul merge bărbatul la lucru, ca să-și câștige cei 25 cruceri, iară cu cojocul umblă băietul la școală ori îl întrebuințează nevasta. Dl secvestru, cu o botă groasă în mână, se apropie răcnind ca un leu și dă navală asupra țăranului. În disperarea lui, țăranul caută, cum ar face fiecare într-o astfel de stare, să oprească pe dl secvestru și pe cei plăiași de a străbate mai departe. Dl secvestru se uită iute împrejur. Vede el mulți oameni împrejur, căci se uitau vecinii ca la o panaramă, și atunci dă poruncă celor 5 plăiași să strice ușa și să intre. Dacă nu erau mulți spectatori, atunci dl secvestru întorcea bota și începea a trânti în vrăjmașul său. În modul acesta a fost maltrată o femeie, care era singură acasă, fiind bărbatul dus la lucru. În modul acesta a purces dl secvestru, în mai multe locuri, luându-le și straietele din casă și lăsându-i astfel batjocoriți. Atunci țăranii, neștiind ce face, au pus băieții pe câte trei înaintea sfintei icoane, zicând: „Rugați-vă, băieți, voi, că pe voi vă va auzi mai degrabă Dumnezeu, să se dărâme zidurile bisericii, până mâine dimineată!”. Alții iarăși au luat bâta și traista în spate și s-au dus la munte, să câștige banii pentru biserică. Astfel voiesc ei să zidească locașul sfântului Dumnezeu! Suntem curioși, ori judecătoria din Solca are știre despre toate acestea?”²⁰¹.

1909: „Arborea, satul Hatmanului Arbore, cu o populațiune de 5.657 locuitori, dintre care 4.581 români, 670 nemți, 363 evrei 13 ruteni”²⁰².

1910: Conform hărții etnografice, din 1910, în Arbore trăiau doar români și germani, în proporție de 9 la 1, dar harta lui Iancu Nistor nu exclude prezența evreilor

²⁰¹ *Apărarea Națională*, Nr. 18, Anul III, Cernăuți, duminică 8 martie stil nou 1908, p. 4

²⁰² *Viața Românească*, Anul IV, vol. 13, 6 iunie 1909, pp. 454-460

în satul Portarului de Suceava, în cadrul micii colonii germane.

1914: „În luna mai 1914 au dat examene de capacitate”, printre alți „învățători și învățătoare”, în limba germană, „Buliga Vasile din Arbore-Cotul” și „Velehorschî Cornel din Arbore-Bodnarenî”²⁰³.

1916: Colecta pentru cei amputați și orfanii celor căzuți în luptă îi are, printre eroii solidarității și generozității, și pe geniștii din Arbeiter Abtig I/41 **Irimescu I. Onofrei**, din Arbore, cu 2 coroane, **Ruște Gavrilă**, din Arbore, cu 60 fileri, și **Bodnariu Cosma**, din Arbore, cu 1 coroană²⁰⁴.

1917: În 27 august 1917, spune un comunicat românesc, „în Bucovina, între Solca și Arbore, 3 ofițeri și 50 de călăreți ruși au făcut o recunoaștere îndrăzneată, până pe culmea Cipornița, atacant la baionetă o parte a avanposturilor dușmane și revenind cu zece prizonieri austrieci. După mai multe atacuri și contraatacuri ale dușmanului, care a fost obligat să se retragă însângerate, trupele românești au intrat în posesia Piscului Coesila”²⁰⁵. În 21 septembrie 1917, rușii, aflați între Solca și Arbore, încearcă un atac împotriva Clitului, apărât de trupe ale arhiducelui Joseph, dar care nu reușește²⁰⁶. Nici încercarea de a cuceri Arbore nu izbutise, pentru că, așa cum spunea comunicatul german din 20 septembrie (Berlin), pentru că „focul nostru defensiv s-a transformat într-un atac dur asupra tranșeelelor ruse, iar mitralierele au

²⁰³ *Gazeta Mazililor și Răzeșilor Bucovineni*, Nr. 13 și 14, anul III, Cernăuți 29 mai 1914, p. 222

²⁰⁴ *Românul*, Nr. 25, Anul VI, joi 17/4 februarie 1916, p. 5

²⁰⁵ *Le XIXe siècle*, No. 17087, 30 august 1917, p. 3

²⁰⁶ *La Guerre Mondiale*, No. 909, 22 septembrie 1917, p. 7270

încercat să-i secere, pentru a contraataca”. Conform comunicatului vienez, din aceeași zi, „aproape de Arbora, în Bucovina, rușii au încercat să atace, după o pregătire de artilerie; trupele noastre au dispersat trupele ataca-toare, obligându-le să se retragă în tranșeele lor”²⁰⁷. În 2 noiembrie, conform unui comunicat românesc transmis din Iași, „în sectorul Arbora, artileria noastră a dispersat mai multe detașamente de recunoaștere”²⁰⁸, „trupele germane din Bucovina încercând să fraternizeze cu cele rusești”²⁰⁹.

1919: În 1919, Comisia agrară de ocol Solca îi număra, printre componenții ei, și pe **Ion Tonigar, preot**, Arbore, iar ca reprezentant al țăranilor, din același sat, pe agricultorul **Vasile Buliga**²¹⁰.

1919: În 1919, Eroii Necunoscuți din Arbore sunt, încetul cu încetul, identificați de instanțele bucovinene. „**Ion a lui Florea Brăiescu**, din Arbore, a participat la război și e dispărut din anul 1917, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Magdalena a lui Ion Brăiescu, procedura pentru declararea morții celui dispărut”. „**Roman a lui Axenti Apostol**, din Arbore, a participat la război și e dispărut din anul 1917, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Frosina a lui Roman Apostol, procedura pentru declararea morții celui dispărut”. „**Vasile a lui Gheorghe Tabarce**, din Arbore, a participat la război și ar fi căzut pe frontul rusesc, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul

²⁰⁷ Ibidem, p. 7271

²⁰⁸ *La Lanterne*, 5 noiembrie 1917, p. 3

²⁰⁹ *The Chicago Tribune*, No. 141, 6 noiembrie 1917, p. 1

²¹⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicola 73, 13 octombrie nou 1919, pp. 1-8

probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Ilinca a lui Vasile Tabarce, procedura pentru declararea morții celui dispărut”²¹¹. „**Trifon Dulgher**, din Arbore, a participat la război și ar fi murit, în anul 1916, în tabăra din Șipote, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Floarea a lui Trifon Dulgher, procedura pentru declararea morții celui dispărut”²¹². „**Vasile a lui Gherasim Ursan**, din Arbora, a participat la război și ar fi murit ca prizonier în Rusia, după cum afirmă martorii. Fiind deci decesul probabil, se îndrumează, la cererea soției sale, Floarea a lui Vasile Ursan, procedura pentru declararea morții celui dispărut”²¹³.

1921: „În 17 septembrie 1921, în comuna Arbore, 15 bărbați și femei au participat la slujba religioasă (advențiști – n. n.). La mijlocul ofierii slujbei, au năvălit jandarmii, conduși de primarul Gheorghe Balmoș; ei au luat cu forța toate Bibliile și i-au bătut pe credincioși. L-au înșfăcat pe predicatorul A. Sireteanu și au bătut pe toată lumea într-o asemenea măsură, încât fețele și trupurile lor erau acoperite de vânătăi. Apoi, credincioșii au fost duși la jandarmerie, și cum era într-o sâmbătă (sărbătoarea publică a advențiștilor), jandarmii i-au obligat să curețe grajdurile”²¹⁴.

²¹¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 19, Cernăuți, 1 iulie nou 1921, pp. 244-254

²¹² *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 9, Cernăuți 15 martie nou 1921, pp. 98-105

²¹³ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 18, Cernăuți, 15 iunie nou 1921, pp. 232-240

²¹⁴ *Recueil des griefs de la minorité hongroise de Roumanie*, I (1919-1922), Societatea Națiunilor, 1922, p. 13

1922: Văduva Frusina Apostol, din comuna **Arbore**, județul Gura Humorului, a pierdut „certificatul de înlesnire de trai No. 2.461”, care s-a declarat nul²¹⁵.

1923: „În anul 1923, luna Aprilie, s-au pus bazele primei societăți de combaterea alcoolului în comuna Arbore, jud. Gura-Humorului. Astăzi, avem în toată Bucovina peste 30 de societăți, purtând toate același nume, „Trezvia”. Rezultatul e că la crâșme li s-au ridicat licența; peste 3.000 de oameni s-au lăsat, prin jurământ, să nu a mai bea alcool; un număr de ajuns de mare de crâșme, care-și au numărate zilele; discuția în Parlament asupra acestei atât de mari probleme, în urma multor telegrame și jalbe, adresate de săteni pe la oamenii de la cârmuire, etc. Nu se poate vorbi de luptă fără a se vorbi și de jertfe. Astfel, **Teodor Hrib**, președintele „Trezviei” din Arbore, a fost închis la pușcărie, pentru că a îndrăznit să se apere contra dușmanilor neamului nostru, dușmani care, plătiți de străinii crâșmari, au vrut să-l ucidă. Tot în această luptă trebuia să cadă și preotul **Tonigari**, din același sat, preot care trebuie să fie dat ca pildă de către autoritățile în drept, de cinste în îndeplinirea serviciului său, dreptate și dragoste pentru neam. Deci, cu astfel de elemente nici nu se poate ca izbânda să nu fie a noastră”²¹⁶.

1924: Ctitorul bisericii și a satului, Luca Arbure, „s-a serbat, cu toată evlavie și toate onorurile”, pentru prima dată, în 17 august 1924, când s-au comemorat 400 de ani de la moartea lui Luca Arbure. „Încă de dimineață, a început a se scurge pe drumurile și potecile ce inconjoară frumosul sat, care poartă numele fericitului său

²¹⁵ *Monitorul Oficial*, nr. 05 din 5 ianuarie 1924, p. 244

²¹⁶ *Cultura Poporului*, Nr. 85, Anul IV, Cluj, duminică 9 noiembrie 1924, p. 6

întemeietor, mulțime de popor și intelectuali din împrejurime... După sosirea domnului Ministru Ion Nistor, inițiatorul acestei serbări... s-a oficiat prohodul pentru odihna și liniștea sufletului lui Luca Arbore de către IPSS Ipolit, Episcopul Rădăuților, și înaltul cler ce-l înconjura, în asistența înalților demnitari civili și militari și a tot ce Bucovina are mai de seamă”²¹⁷.

1924: Abținerea de la alcool, cu jurământ în biserică nu a prea prins la Arbore, „dovadă, pățania președintelui „Trezviei” din Arborea, Toader Hrib, și a preotului din Arbore, care au fost crunt bătuți de către vreo 70-80 de bețivani, puși la cale de către crâșmarii satului, fiindcă s-au văzut stânjeniți în negustoriile lor”²¹⁸.

1925: În 1 octombrie 1925, se înființa în comuna **Arbore**, printr-o decizie a judecătoriei Solca, „o societate cooperativă de producție forestieră cu numele **Zimbrul Moldovei**”, scopul declarat al societății (să vedeți ce demagogii urmează) fiind „de a lua păduri în exploatare sau în plină proprietate, de a înființa ateliere și fabrici pentru lucrarea lemnului și a deschide depozite de desfacere a produselor lemnoase, pentru ca, pe deoparte, membrii să poată găsi de muncă în condițiuni mai bune și să poată desface pe piață produse cât mai ieftine, combătând specula, intermediarii și câștigul fără muncă, iar pe de altă parte, printr-o exploatare rațională a pădurilor, să contribuie la conservarea și mărirea avuției naționale”²¹⁹.

1926, iulie 2: „Populația evreiască din satul Arbora (Bucovina) a fost bombardată, în noaptea trecută, cu

²¹⁷ *Calendarul „Glasul Bucovinei”*, Cernăuți, 1925, p. 127

²¹⁸ *Cultura Poporului*, Nr. 89, Anul IV, Cluj, duminică 7 decembrie 1924, p. 2

²¹⁹ *Monitorul oficial al României*, nr. 17, 22 ianuarie 1926, p. 832

grenade explozive, care au aprins casele. A fost un grup de „cuziști” care, așa cum au mai spus, voiau să semene panică printre evrei, pentru a-i forța să părăsească imediat satul. Un mare număr de case au fost distruse de suitea exploziilor și mulți evrei au fost grav răniți”²²⁰.

1930: „Străduințele autorităților de a evita turburări. Suceava, 17 (iulie): Zvonindu-se că în comuna Arbore s-ar proiecta dezordini, dl Gorcea, care este foarte popular acolo, a plecat imediat în comună, a luat contact cu consiliul comunal și cu fruntașii satului și a reușit să liniștească spiritele”²²¹. „Locțiitorul de prefect, dl inspector administrativ Miloceanu, a primit o delegație a meseriașilor din comuna Arbore, care au cerut micșorarea impozitelor pe cifra de afaceri și încurajarea micilor meseriași. Dl Miloceanu a promis că va transmite la București aceste doleanțe”²²². „Ieri se zvonise că, în cursul nopții, se vor produce demonstrații antisemite la Arbore și că, de aici, turburătorii vor merge la Solca. Domnii Cădere și general Gavrilescu, comandantul Brigăzii 8 de Infanterie, au plecat imediat într-acolo. Știrile sosite astăzi, în cursul zilei, anunță că pretutindeni a fost liniște. Totuși, viligiaturistii de la Solca sunt foarte îngrijorați și se gândesc să renunțe la restul curei și să se întoarcă acasă. Astăzi este, la Solca, zi de târg săptămânal. Prefectul județului asigură că nu se va petrece aici nici o dezordine”²²³. „Zvonindu-se că în comuna Arbore s-ar proiecta dezordini, dl Gorcea, care este foarte popular acolo, a plecat imediat în comună, a luat contact cu

²²⁰ *L'Univers Israélite*, 2 iulie 1926, p. 439.

²²¹ *Adevărul*, Anul 43, nr. 14280, vineri 18 iulie 1930, p. 3

²²² *Adevărul*, Anul 43, nr. 14279, joi 17 iulie 1930, p. 3

²²³ *Adevărul*, Anul 43, nr. 14279, joi 17 iulie 1930, p. 3

consiliul comunal și cu fruntașii satului și a reușit să liniștească spiritele. Dl Gorcea a mai vizitat comunele Pârteștii de Jos, Pârteștii de Sus, Cacica, Botoșana, Cajvana etc.”²²⁴.

1940: Tablou de cărțile de capacitate (atestare de meserie – n. n.) eliberate de Oficiul Rădăuți, anulate de minister prin decizia Nr. 66.017 din 1940²²⁵: **Gross Iosef**, cizmar, domiciliat în Arbore; **Lupaștiuc Gheorghe**, dogar, domiciliat în Arbore”.

1941: „Tablou de condamnății care au beneficiat de suspendarea executării pedepselor, conform decretului-lege Nr. 1.132/941, Monitorul Oficial Nr. 94 din 1941²²⁶: **Josanu Constantin**, agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna **Arbore**, jud. Suceava, născut în comuna Arbore, jud. Suceava, condamnat de Trib. Mil. C. IV Arm., pentru nepredarea armei, la 3 ani închisoare corecțională și un an interdicție, conform art. 8 și 9, ord. Nr. 1 A. M”.

1941: „Se publică mai jos Lista Nr. 13, de gradele inferioare (trupă), morți pentru patrie, în actualul război, începând de la 22 iunie 1941, ora 24²²⁷: **Bolboca Trifan**, soldat, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu în comuna **Arborea**, județul Suceava, mort la 2 iulie 1941; **Maxim Trifan**, sergent, ctg. 1932, cu ultimul domiciliu în comuna **Arbore**, județul Suceava, mort la 11 iulie 1941; **Turculeț Ilie**, fruntaș, ctg. 1937, cu ultimul domiciliu în comuna **Arbore**, județul Suceava, mort la 29 iulie 1941”; „**Tomuț Vasile**, caporal, ctg. 1933, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Arbore, jud. Suceava, mort la 7 iulie 1941; **Maxim**

²²⁴ *Adevărul*, Anul 43, nr. 14280, vineri 18 iulie 1930, p. 3

²²⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 58, 10 martie 1941, pp. 1197-1208

²²⁶ *Monitorul Oficial*, Nr. 122, 26 mai 1941, pp. 2856-2860

²²⁷ *Monitorul Oficial*, Nr. 220, 17 septembrie 1941, pp. 5543-5549.

Ifrim, caporal, ctg. 1931, cu ultimul domiciliu cunoscut în com. Arbore, jud. Suceava, mort la 17 iulie 1941”²²⁸.

1941: „Tabloul normaliştilor cu diploma de capacitate, numiți în învățământul primar, prin „încredințare de post”, pe ziua de 1 octombrie 1941”²²⁹: **Prahase N. Nicolae**, seria 1938, media 7,70, numit în comuna **Arbore** Cotul de Jos, postul V, jud. Suceava; **Irimia Nichita**, seria 1938, media 7,66, numit în comuna **Arbore** Cotul de Jos, postul II, jud. Suceava”

1942, ianuarie 29: „Noi, general Victor Iliescu, subsecretar de Stat al Educației Extrașcolare; / Având în vedere jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 21 din 14 Ianuarie 1942... / Decidem: Art. unic. Se angajează, pe data prezentării la serviciu, ca diurniști la formațiunile tineretului extrașcolar, următorul personal, plătit cu indemnizația de ședință respectivă: **Prahase N. Nicolae**, seria 1938, media 7,70, numit în comuna **Arbore**, **Irimia Nichita**, seria 1938, media 7,66, numit în comuna **Arbore**, Cotul de Jos, postul II, jud. Suceava Cotul de Jos, postul V, jud. Suceava”.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943”²³⁰, următorii învățători și învățătoare: **Netea Vera**, comuna **Arbore**, jud. Suceava, media 7,28; **Toacă Aurora**, comuna **Arbore**, jud. Suceava, media 7,00”.

²²⁸ *Monitorul Oficial*, Nr. 202, 27 august 1941, pp. 5043 și următoarele

²²⁹ *Monitorul Oficial*, Nr. 249, 20 octombrie 1941, pp. 6439 și următoarele

²³⁰ *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

1945: „Prin Ordinul Nr. 319.634 din 15 Noiembrie 1945²³¹, se fixează, pe data de 1 noiembrie 1945, următorii învățători la școlile arătate în dreptul fiecăruia: **Trușcan Aurora**, la **Arbore-Centru**, p. 10, soție fixată; **Tolocariu Chirică**, la **Arbore-Centru**, p. 11, soție fixată; **Caba Valeria**, la **Arbore** pe **Clit**, p. 6; **Constanținovici Aurelia**, la **Arbore**, Cot de Jos, p. 7; **Vatmanu Silvia**, de la **Arbore**, Cotul de Jos, la Satu Mare; **Vlasie Ioan**, de la **Arbore**, Centru, la Strigoaia; **Cătălin Teodor**, de la Bosanci Nr. 1, la **Arbore**, Centru. **Bohateruț Viorica**, de la Rădăuți, la **Arbore**, Centru; **Luapașcu Vladi-mir**, de la **Arbore**, Centru, la Cajvana; **Hrincescu Fevronia**, de la **Arbore**, Centru, la **Arbore Clit**; **Cătălin Olga**, de la Bosanci, Nr. 2, la **Arbore**, Centru; **Heriuc Ștefania**, de la **Clit**, la **Arbore Clit**; **Mihalache Spiridon**, de la **Arbore Clit**, la **Arbore Botnăreni**; Cosmaru Eleonora, de la **Arbore Centru**, la Pârteștii de Jos”.

1947: În baza raportului cu Nr. 16799 din 1947 al Inspectoratului regional Suceava, de la 1 septembrie 1947 sunt confirmați pe posturi „**Vlasie Ioan**, de la **Arbore**, Centru, la Strigoaia; **Cătălin Teodor**, de la Bosanci Nr. 1, la **Arbore**, Centru; **Bohateruț Viorica**, de la Rădăuți, la **Arbore**, Centru; **Luapașcu Vladimir**, de la **Arbore**, Centru, la Cajvana; **Cătălin Olga**, de la Bosanci, la **Arbore Centru**; **Heriuc Ștefania**, de la **Clit**, la **Arbore Clit**; **Mihalache Spiridon**, de la **Arbore Clit**, la **Arbore Botnăreni**”²³²; „**Cătălin Olga**, de la **Arbore Centru**, la Bosanci, Șc. nr. 2, post IX, singurul solicitant; **Cătălin Teodor**, de la **Arbore Centru**, la Bosanci, Șc. nr. 1, post XII, interese familiale; **Heriuc Ștefania**, de la **Arbore**,

²³¹ *Monitorul Oficial*, Nr. 277, 3 decembrie 1945, p. 10553

²³² *Monitorul Oficial*, Nr. 250, 29 octombrie 1947, p. 9656

Clit, la Clit, post V, vechime în serviciu; **Pahomie Mircea**, de la Stânca-Sculeni-Iași, la Arbore, Cotul de Jos, post VI, interese familiare și materiale; **Pantiuc Mihai**, de la Arbore, Bodnăreni, la Udești, post X, interese familiare; **Tulvinschi Floarea**, de la Cajvana, la Arbore, Clit, post VII, interese familiare; **Trușcan Aurora**, de la Arbore Centru, la Ipotești, post XII, soț preot; **Hrin-cescu Fevronia**, de la Arbore Clit, la Arbore Centru, post IX, interese materiale și familiare; **Coșmaru Eleonora**, de la Arbore Centru, la Pârteștii de Jos”²³³.

1948: „Tablou de întreprinderile naționalizate trecute în administrarea comunelor, potrivit dispozițiilor art. 1, aliniatul penultim, din legea N. 119 din 1948, și pentru care urmează să se ia deciziuni în cauză de către Președinția Consiliului de Miniștri: Moara și gater fostă **proprietate a lui Zavada Dumitru** din comuna Arbore; Moara fostă **proprietate a lui Lupu Victor** din comuna Arbore”²³⁴.

1948: „Se înființează, pe data publicării prezentei deciziuni în *Monitorul Oficial*²³⁵, Centrala Industrială a Lemnului... Fac parte din Centrala Industriei Lemnului, următoarele întreprinderi industriale: „**Horjinek & Savoda**”, cu sediul în Arbore”. / La Arbore s-au născut autorul de manuale școlare Gherasim BULIGA (12 iulie 1849), personajul unic al satului românesc, autorul cărții „Cronica de la Arbore” (1971), Toader HRIB (22 iunie 1897), conferențiarul universitar Octavian D. MUNTEANU (16 decembrie 1905), doctorul în științe Aurel MUNTEANU (14 august 1908), pictorul naiv Gheorghe COTLEȚ (13

²³³ *Monitorul Oficial*, Nr. 135, 17 iulie 1947, p. 4912

²³⁴ *Monitorul Oficial*, Nr. 229, 2 octombrie 1948, p. 7974

²³⁵ *Monitorul Oficial*, Nr. 167, 22 iulie 1948, pp. 6049-6052

octombrie 1932), poetul de limbă ucraineană Stelian GRUIA (16 aprilie 1933) și graficianul Teodor HRIB (1 ianuarie 1946). Și, bineînțeles, surprinzătorul interpret și chibzuitul folclorist Mihai HRINCESCU (5 octombrie 1989).

ARBUROAE

(Moșotești, Moșotești, apoi Arburoae,
lângă Coticeri și Miclești, Vaslui).

1755, mai 20: Scrisoarea slugilor domnești, după ce „a venit monahul Climent Scărlet, cu luminata carte a lui Matei Ghica voievod, pentru că are o hliză de loc la **Moșătești**, ce se cheamă acum **Arburoae**, ce este în ținutul Vasluiului, pe apa Crasnei, partea de sus, ce a fost dată danie de Dumitrașcu Pitic medelnicerului Toader Lambrino, pentru o facere de bine, și, câtă vreme a trăit, Toader Lambrino a arat pe acea hliză, și, șezând pe acea moșie Moșătești un diacon, anume Ion Moleș și cu cumnatul său Ioniță Ojde, ar fi împresurat hliza, ce este pe din sus, și Toader medelnicer n-a știut nimic, dar, fiind Toader bolnav și luând pe nepotul cău Constantin Scărlet, care este acum călugăr, de l-a făcut clironom al moșiilor sale, l-a trimis la acea hliză, să are, iar acel diacon Moleș și cu Ioniță Ojde n-au zis nimic, iar dacă a murit Toader medelnicer, ei n-au mai vrut să-l mai lase pe monahul Climent Scărlet să stăpânească moșia... zicând că ei nu știu să fi fost a lui Pitic sau că i-ar fi dat-o danie medelnicerului Toader, și, fiind neamul acelui Pitic față,

anume Neculai Pitic și Ursachi Pitic, deteră seamă că scrisorile ce-au avut au ars când le-a ars casa, dar dete seamă Ursachi Pitic că, împlând de-a strâns niște bani gospod, a mers pe la Moșăști, la Molieș cel bătrân, unchiul lui Ion diaconul, și spunându-i Ursache că este fecior lui Pitic, moșneagul Moleș a purces, ținându-se de dârlogul calului lui Ursache Pitic, și a arătat hotarul acelei hlize de moșie de la Moșătești, ce merge pe din sus, arătându-i fântâna moșului (bunicului) său Pitic, dar tăgăduind Ion diaconul și Ioniță Ojde că nu știu nici de unele, Ursache Pitic a ridicat cu sufletul lui cum că după arătatul acelu moșneag Moleș știe hotarul acelei hlize și, nefiind scrisori nici la Piticești, nici la Moleș, le-am zis să meargă la sfânta biserică, să jure... dară Ion diaconul și cu Ioniță Ojde nu au primit să jure și, la urmă, ei singuri au mărturisit că, nemergând Piticeștii niciodată să stăpânească, au stăpânit ei și acea hliză de loc, dat de acum să stăpânească Climent, că s-a dovedit că acea hliză peste a Piticeștilor”²³⁶.

ARDĂNEȘTI

(pe Siret, Iași).

1628, aprilie 19: Întărit de Miron Barnovschi voievod mănăstirii Bistrița, după o pâra cu mănăstirea Secul, călugării de la Bistrița primind uric pentru „două

²³⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 72-75

sate, anume **Tâmpești**, ce este în ținutul Neamțului, și satul **Ardănești**, ce este în ținutul Sucevei, pe Siret”.

1637, iunie 6: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui spătar Gligorie Ureche, care primește uric pentru „două sate, anume **Ardănești** (?) pe Siret, cu vaduri de moară la râul Siret, în ținutul Suceava, și **Tâmpești** (azi Valea Mare, comuna Războieni, Neamț), ce este în ținutul Neamț, pe Pârâul Alb, cu iazuri și cu mori pe același pârâu”.

ARDEOANI

(prin Cristești, sat pe Calnaș, comuna Ardeoani, Bacău).

1471, noiembrie 2: Întărit de Ștefan voievod lui Danciul Boldăș, care primește uric pentru „satele lui, anume satul Cristeștii pe Calnaș, cum și la gura pârâului Muncelului, unde dă în Solonțul, ca să-și facă descălecătură de sat, și jumătate de poiană Muncel, cum și Poe-nița Calului”. Hotarul, din vechi.

1518, decembrie 26: Întărit de Ștefan (cel Tânăr) voievod, după schimbul de moșii făcut de postelnicul Cozma Șarpe cu pârcălabul Petru, fiul lui Pascu Hociung, schimb prin care Cozma Șarpe dă „jumătate din satul **Crăsteștii** (sau Cristești, sat pe Calnăș, inclus în Ardeoani²³⁷, Bacău), care este pe Călniș, partea cea de sus, cumpărată drept 220 galbeni tătarești de la Sofiica, fata lui

²³⁷ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 73

Boldeș, și de la nepotul ei Lazăr Groșița, nepoții lui Danciul Boldeș... și patru părți din satul **Ilieșești** (sau Iliești, sat pe Solonț, inclus în Ardeoani²³⁸, Bacău), ce-au fost cumpărat de la Gavril și Romașcu și de la fiii Sorinei, drept 120 galbeni”, iar „Petru pârcălab, feciorul Pascului Hăciung, a dat Cozmii Șarpe postelnic... din uricele ce le-a avut tatăl lui de cumpărătură de la Ștefan voievod și din dresuri ce a avut Onca de la străbunul nostru Alexan-dru voievod, care au pierit când turcii au venit cu război asupra pământului nostru... acel sat unde au fost casele Oncăi pe Cracău, și cu moară în Cracău, pe care l-a avut tatăl său Pascu Hăciung de la Mărușca, fiica Oncăi, și o mănăstire a Turbatului, care se numește acum **Brusturii**, ce a fost cumpărat și acea mănăstire Pascu Hăciung de la Alexa și Mihnea, nepoții Turbatului, drept 240 galbeni tătărești”²³⁹.

1644, aprilie 17: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Gavril hatman și pârcălab de Suceava, care primește uric pentru „un sat anume Epoteștii (Bucovina), în ținutul Suceava... / Și de asemeni, satul **Păstrăveni** (comuna Păstrăveni, Neamț), ce este în ținutul Neamț, pe pâraul Topolița, cu locuri de iazuri și de mori, ce și-a cumpărat mai întâi de la Iane și de la Luca, foști vătafi, apoi de la răposatul Pană vistiernic, toată partea lui Căzan fost postelnic, mai înainte cumpărate de Pană vistiernic de la feciorii lui Căzan și zălogite la un turc, anume Abdul Celebi, pentru datoriile sale. Iar după moartea vistier-nicului Pană, au fost Iane și Luca, care l-au înlocuit în acele părți de ocină și în alte ocini ale lui, să aibă a le vinde și să

²³⁸ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 135

²³⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906, pp. 258-262

plătească datoriile lui. Și a plătit Gavril hatmanul acea datorie, 80 de galbeni ungurești, în mâinile lui Iane și Luca vătafi. Și au plătit ei acea datorie aceluia turc, Abdul Celebi... / Apoi s-au ridicat toți fiii lui Căzan postelnicul și au venit înaintea domniei mele și s-au plâns că îi strâmtorează Pană vistiernic și nu le-a plătit deplin acele părți de ocină, ce le-au avut de la tatăl lor. Și s-a ridicat milostivirea sa Gavril hatman și s-a tocmit cu feciorii lui Căzan postelnic și a plătit din nou acele părți de ocină din banii săi și a dat Dochiței și surorii ei Tudosca și fratelui ei Tofan, fiii lui Căzan, 50 de taleri numărați; și de asemeni, în mâinile fratelui lor Iancul, ginerele lui Căzan, și soției sale Todosia, fiica lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Simion și Mihail, fiii lui Căzan, 16 taleri; și de asemeni, în mâinile lui Ionașco și Tofan, fiii lui Căzan, 20 galbeni ungurești... și i-au dat privilegiile lor. / Și de asemeni, a plătit milostivirea sa Gavril hatman și alte părți din acel sat Păstrăveni, de la alți răzeși, anume: Anisia, soția lui Simion Herța din Păstrăveni, fiul lui Eremia Pagahia, fiica lui Nicoară Bechea, nepoata bătrânului Bechea, cu fiii lor Dumitru, Iachim, Toader, Grigorie, Cristea, Ionașco, Părasca și Vasilca, din vatra satului și un loc cu 20 de pământuri în țarină și din apă, cu loc de moară pe Topoliță, și a dat în mâinile lor 20 de galbeni de aur bătuți; și de asemenea, altă parte din acel sat Păstrăveni, ce-a cumpărat-o de la Mihail și Simion, fiii lui David, din vatra satului și din țarină, 50 de pământuri, și cu părți de vad de mori, cu 40 galbeni ungurești. Și de asemeni, altă parte din Păstrăveni, 20 de pământuri, ce le-a cumpărat de la Glafira, fiica lui Ionașco Cujbă, soția lui Vasile Hociungu, și de la fiii ei Gheorghită, Ionașco și Niculcea, și de la fratele ei Bantăș, pentru 30 de lei... / Și de asemeni,

satul **Bălănești** (comuna Bârgăoani, Neamț), în ținutul Neamț, satul **Bicești** (comuna Bârgăoani, Neamț) și din **Vârtop** (Hârtopul, comuna Bârgăoani, Neamț), din același ținut, cu trei iazuri și cu tot hotarul, cât se va alege, că acel sat și cu iazuri i-au dat lui călugării de la mănăstirea Râșca, cu mare rugăminte să aibă el a le face zid de piatră în jurul mănăstirii Râșca. Și s-a apucat Gavril hatman și a cheltuit banii săi, 850 lei de argint, și a zidit acel zid de piatră, de 55 stânjeni, și încă a dat sfintei mănăstiri 10 iepe. Iar mănăstirii i-au fost danie și miluire acel sat Bălănești și acele părți din Becești și din Vârtopel, și cu trei iazuri, de la Damian vistiernic și jupâneasa Nastasia... / De asemenea, jumătatea satului **Gocimani** (azi Goș-mani, comuna Români, Neamț), în ținutul Neamț, oe Orbic, cu un iaz mare și cu o altă parte din iaz, cumpărat de la Constantin Dracea, pentru 200 de galbeni ungurești, iar lui Dracea i-a fost danie și miluire de la Dumitrașco Ștefan logofăt și de la fiii lui Gheorghe, Grigorașco și Vasile, pentru slujba lui; și i-au făcut zapis fiii lui Dumi-trașco, fiindcă tatăl lor n-a apucat cu limbă de moarte... / Și satul **Iliești** (înglobat în Ardeoani, comuna Ardeoani, Bacău), din ținutul Trotușului, pe râul Tazlăul Sărat, cu curți gata, cu mori, cumpărat de la jupâneasa Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupul și Solonca, pentru 800 lei bătuți... / Și satul **Solonțeni** (Solonț, comuna Solonț, Bacău), de asemenea în ținutul Trotușului, pe Tazlăul Sărat, cumpărat, din jumătatea satului a treia parte, de la Gheorghe (Ștefan) al treilea logofăt și de la frații săi Grigorașco și Vasile, fiii lui Dumitrașco Ștefan, pentru 4 galbeni ungurești. Și jumătate de sat, din partea de sus, și a treia parte din jumătatea satului de jos, cumpărat de la Nastasia Solomoneasa și de la fiii ei Ionașco, Lupașco și

Solonca, fiii lui Dumitrașco Solo-mon, pentru 160 galbeni ungurești; și a treia parte, din partea de jos a satului, cumpărată de la Ionașco Țăra și sora lui Maria, fiii Saftei Țăroaie, și de la ginerele ei Mierăuță de la Bahnășeni, pentru 40 galbeni ungurești. / Și satul **Tătărașii** (azi Muntenii de Jos, comuna Muntenii de Jos, Vaslui), din ținutul Vasluiului, pe râul Bârlad, ce-i este danie și miluire de la însăși domnia mea... / Și satul **Bulboci** (comuna Bulboci, județul Soroca, Moldova), în ținutul Soroca, pe râul Căinari, cu iazuri și cu loc de moară, cumpărat de la Danciul și Grigorie, și de la nepoții lor Dumitrașco și Pătrașco, fiii Urâtei, și un alt Dumitrașco, cu soția lui Santa, fiica Urâtei, și de un alt Dumitrașco și fratele lui Pepelea, fiii Antemiei, și de la Mis și sora lui Olena, cumnatul lui Focșa, fiii Todosiei, și rudele lor Nastasia, Maria, Candachia și Elena, fiicele Chirenei, nepoatele lui Dumitru Grecul din **Bulboci**, pentru 550 lei de argint. / Și satul **Corjouți** (Corjeuț, județul Edineț, Moldova), ce este în ținutul Hotin, pe râul Vilia, cu iaz și cu moară, ce și-a cumpărat el înainte, parte de jos, și altă parte din jumătatea de sus, ce se cheamă partea Popeștilor, de la Grigorie Pilipovschi și jupâneasa lui Mitrofana, fiica lui Solomon vistiernicul, și de la Baico, Pătrașco și Elina, fiii lui Petrică, pentru 180 taleri de argint. Și alte părți din Corjouți, cumpărate de la Constantin, Simion și Vasile, fiii lui Gânscă, nepoții Maricăi și strănepoții Dreacăi, și de la Eremia, fiul lui Hilip Răspopa, nepoții Andreicăi și Nastasiei Creacă, și de la Gheorghe și Simion, fiul lui Andreica Răspopa, de la Sofronia, Ionașco și Vasile, fiii Mănuntei, nepoții lui Corju, și de la nepoții lor Bilăi și Părasca, fiii Draghinei, de asemeni nepoții lui Corju, pentru 52 taleri numărați și doi boi; și altă parte din

Corjouți, ce-a fost demult partea lui Vasile Lozenschi cămăraș și acum am dăruit-o rudelor lui Lozenschi, Toderășco mare logofăt, Iurgachi vistiernic, Răcoviță Cehan logofăt, Constantin Stârcea pârcălab și Ștefan Șoldan și alte rude ale lor. / Și satul **Husieni** (în Răuseni, comuna Răuseni, Botoșani), în ținutul Dorohoiului, pe râul Jijia, cumpărat, jumătate, de la Atanasie și Simion, nepoții lui Gavril Jegon, și de la Strătulat și Lupa, de asemenea nepoții lui Jegon, pentru 120 taleri numărați; altă parte de sat, cât se va alege partea lui Onuțul, cumpărată de la Grigorie, fiul lui Mihăilă, nepotul lui Onuțul, pentru 120 taleri; și a treia parte din acel sat Husieni, partea de sus, pe cealaltă parte a Jijiei, cu locuri de mori pe Jijia, cumpărată de la jupâneasa Todosia, nepoata lui Cucora stolnic, pentru 100 taleri, ce i-a fost cumpăratură lui Cucora de la Măgdălina, fiica Anesiei, și de la mătușa ei Anesia, fiica Oașei, și de la Cristina, fiica lui Ștefan, nepoata Măgdălinei; și, din a patra parte de sat, o parte, de la Onuțul, cu iaz, cumpărată de la Gligan, fiul lui Petre, ce le-a fost lor cumpăratură de la Trifan și de la soția lui Nastasia, fiica lui Loghin, nepoata lui Jegon, pentru 60 taleri; și a patra parte din Husieni, cumpărată de la Gligan, fiul lui Hus, de la sora lui Dochia și de la cumnatul Țopa, pentru 60 taleri... / Și saul **Miclăușeni** (comuna Corlăteni, Botoșani), în ținutul Dorohoi, cu loc de iazuri și cu hotar, pe unde a stăpânit mai înainte Balica hatman, ce și-a cumpărat el de la Maria vorniceasa, jupâneasa răposatului Lupul vornic, și de la frații ei Gheorghită și Ion fost ceașnic, fiii lui Ștefan Prăjescul, pentru 550 de galbeni ungurești... după moartea lui Balica, au umblat ocinile lui din mână în mână... Și am cercetat noi și am luat toate ocinile lui Balica hatman din mână străină și le-am dat în

măinile nepotului său. Și a venit **Miclăușenii** în partea Mariei vorniceasa și a fraților ei, fiii lui Ștefan Prăjescul”²⁴⁰.

1754, mai 8: Mărturia lui Ion Ghineț din **Șesuri**, feciorul lui Neculai Ghineț, „la mâna nepotului meu Ursachi Șoroagă și a fraților săi, precum să se știe că fiind moșul (bunicul) meu Istrati Șorici, frate cu moșul dumilorsale (lui Ursachi Șoroagă) , care, fiindcă moșiile sale nu fost nedespărțite la **Moinești**, și la **Ardeoani**, ce sunt pe Tazlăul Sărat, și la **Nadișa**, și în poiana lui Co-man, pe Tazlăul Mare, care aceste părți de moșie, se trag de pe Stănilă Giurgea, și fiindcă dumnealor s-au depărtat la alte locuri, nedându-le mâna ca să-și caute aceste părți de moșie, au rămas toate scrisorile la mâna mea; dar fiindcă moșul meu Istratie Șorici, la moartea lui, a lăsat cu blestem cum că, de nu vom trage pe acest neam la moșiile strămoșești, ce se trag din neamul lui Stănilă Giurgea, adică din moșiile arătate mai sus, din tot locul ce s-ar alege, după scrisorile ce sunt la mâna mea, a treia parte, să fiu sub blestemul acela. / Din care, știind eu acel blestem asupra mea, n-am putut să-l țin ascuns la inima mea, și de a nu arăta adevărul, și așa mărturisesc cu sufletul meu înaintea lui Dumnezeu și înaintea a fiecă judecată, de s-ar întâmpla, cum că moșul dumilorsale cu moșul meu Istratie Șorici au fost frați buni, ce se trag din Stănilă Giurgea, și are parte de moșiile acestea pomenite mai sus, din tot locul ce se vor alege, a treia parte, care și dumnealor este să împartă cu răzeșii dumilorsale frățeste, care se vor trage din neamul dumilorsale, și după arătarea de moșiile acestea, ce i-au arătat nepotului meu, lui Ursa-che Șoroagă, pe unde sunt,

²⁴⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 297, pp. 274- 284

s-au făcut și crăsmă la **Moi-nești**, din deal de drum. / Și sculându-se toți răzeșii din Moinești, de au dat jaloabă la măriă sa vodă, zicând că nu are el parte de moșie ca mine, și să-i risipească și crășma. Au adus luminata carte a măriiei sale lui vodă, la măriă sa beizadea Ioniță Cantemir, fiind vechil ținutului întru care scrie măriiei sale, fiind precum au jeluit să-i risipească crășma, dar măriă sa beizadea, după porunca lui vodă, strângând pe toți răzeșii Moineștilor și stând a ne lua seama cu amănuntul, a aflat mărturia mea și s-a cunoscut că împlă răzeșii fără de cale, și fiind toți de față, nici ei n-au tăgăduit; și a rămas să-i stăpânească Ursachi Șoroagă crășma cu pace”²⁴¹.

1774, iunie 15: Satul **Ardeoanii**, ținutul Bacău, ocolul Tazlăului Mare de Sus, după recensământul lui Rumeanțev²⁴²: **Toată suma caselor**: 31. Scădere rufeturi, însă 11: 1 popă, 1 diacon, 6 ruțași, 2 sărace, 1 nevolnic. Rămân birnici 20. / **Birnici**: Țărul, muntean / Niagu, muntean / David Cucul, morar / Radul Rențe cu mamă / Ion brat (frate) lui Coman / Pavăl Bântul / Dumitrașcu Sghebeleu / Ursul, morar / Iftimi Râncul / Toader Nica / Ion Râncul / Costandin Bârle / Lupașcu / Ioniță a Iovii / Ion sin (fiu) lui Lupașcu / Opre, argat lui Strătulat / Vasile Sălicul / Costandin fiu lui popa Ion / Andreiu Sărăcuțu / Ion fiul lui Gabor. // **Rufeturi**: Popa Ursul / Simion, diacon. // **Mazili și ruțași**: Neculaiu Strătulat, ruțaș / Vasile Strătulat, ruțaș / Manolache Strătulat, ruțaș / Ioniță Strătulat, ruțaș / Gheorghe Strătulat, ruțaș / Costandin Cămară, ruțaș.

²⁴¹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891, pp. 259-261

²⁴² ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 308

1898: „**Ardeoani**, comună rurală, plasa Tazlăul de sus, județul Bacău, la o distanță de 37 km de capitala județului, al cărei teritoriu se întinde de la la Tazlăul Mare, la Tazlăul Sărat, în locul unde aceste râuri confluează. Este alcătuită din 4 cătune: Ardeoani, primăria, Heme-ieni, Iliești și Mărzenești. În statistica din 1873, găsim un cătun mai mult: Valea Bejeniei, azi siliște. Comuna se mărginește la est cu comunele Scorțeni și Nadișa, la sud cu comuna Tețcani, la vest cu comuna Leontinești, și la nord, cu comuna Băhnășeni. / Pârâiașele Bârzul, Mârza și Bejenia șerpuesc printre dealurile Hemeieni, Prianul și Cristești și se varsă în Tazlăul Sărat. / Are o școală mixtă, înființată la 1867, care funcționează în satul Ardeoani, întreținută de comună. Biserici sunt 3 ortodoxe, câte una în fiecare cătun, deservite de 1 preot și 3 cântăreți. Sunt 294 vase de locuit și 6 cârciumi. / Populațiunea numără 304 capi de familie, cu 993 suflete, dintre care 495 bărbați și 498 femei. După naționalitate, sunt 933 români, 4 bulgari, 36 unguri, 18 izraeliți și 2 armeni, dintre care 989 sunt de protecțiune română și 4 bulgară. / După felul ocupațiunii, sunt 543 agricultori, 7 meseriași, 5 indus-triași sau fabricanți, 6 comercianți, 16 profesioni libere, 56 muncitori și 28 servitori. Știu a citi și scrie 132 (2 femei). Nu știu carte 861 (498 femei). / Contribuabili, după noul revensământ, sunt 193. După legea rurală din 1864, s-au împroprietărit 31 locuitori, cu 77 fălci și 40 prăjini pământ. / Teritoriul comunei are o întindere de 1.200 hectare. Pădurile numără 85 hectare. Proprietar mare este Nicolae Hacıu; are o moșie de 600 hectare, ce-i dă un venit anual de 10.000 lei. / Viile ocupă o întindere de 14 hectare, care au dat, în 1890, 302,40 hectolitri vin alb. / După controalele diviziei filoxerice (1891), viia lucrătoare are 11

hectare, iar cea nelucrătoare 8,5 hectare. / Animale sunt: 68 cai, 477 vite cornute, 133 porci și 1.069 oi, care aparțin unui număr de 15 proprietari și care, în 1891, au dat 30 kg lână țigae și 1.574 kg lână țurcană. Stupi de albine sunt 100, care, în 1890, au dat 150 kg miere și 100 kg ceară. / Totalul pământurilor de cultură este de 721,05 hectare... Teritoriul comunei este străbătut de calea județeană Bacău-Moinești-Palanca-Târgul Ocna și de căi vecinale spre comunele vecine. Distanțele: la Bacău, capitala districtului, 37 km; la Târgul Ocna, 48 km; la comuna Tețcani, 5 km; la comuna Leontinești, 5 km; la comuna Bucșești, 9 km; la comuna Scorțeni, reședința plășii, 9 km; și la comuna Băhnășeni, 7 km. / **Ardeoani**, sat, plasa Tazlăul de sus, județul Bacău, reședința comunei cu același nume, situat pe șoseaua Bacău-Moinești și pe valea Tazlăului Sărat. Are o școală mixtă, o biserică ortodoxă, clădită de locuitorii, pe la 1820, cu 1 preot și 2 cântăreți; cârciumi 5, capi de familie 196, suflete 682. Animale se numără: 37 cai, 271 vite cornute, 104 porci”²⁴³.

²⁴³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, pp. 103, 104

ARESTEUCA

(Berestia sub Hotin, comuna Prigorod,
raionul Hotin, Ucraina).

1456, iunie 8: Întărit de Petru voievod lui Sin de Hotin, care primește uric, pentru „ocina soției lui, nepoata lui Mihăilaș (Mihail de Dorohoi – n. n.), satele anume Șizcăuți, unde a fost curtea lui Iurie pe Prut, și Malinți, și Șizcăuți, unde este Hodorici, și, mai sus de acesta, Zamcăuți, și, sub Hotin, **Berestia** și Gorodiște, mai jos de Urmez, și Crainicăuții, și Vâșniveț. Și, la graniță, Boriscăuți”. Hotarul, din veac.

ARGEL

(lângă Moldovița, Bucovina)

1776: Înființat în 1776, pe valea pârâului Argel, cu 97 de familii de coloniști galițieni, satul s-a numit, inițial, Rușii Moldoviței și se învecina, în 1785, cu Putna, cu Straja, cu Sadova, cu Fundu Moldovei, cu Vatra Moldoviței, cu Ciumârna și cu Frumosu.

În 1843, când „Ardzel”, numit și „Russ Moldowitza”, dar și „Czumerna”, în evidențele metropolitane, avea 1.412 locuitori, paroh era Manolie MATIAS-CHEWICZ. În 1876, când satul avea 2.240 locuitori, paroh era Vasile COCÂRLĂ. Altarul bisericii era slujit, în 1907, și de parohul Teofilact BOCANCEA, născut în

1846, preot din 1873, paroh din 1876, espozit din 1900, și de preotul Ioan BERARIU, născut în 1881, preot din 1906, și de cantorul Dimitrie MOLDOVAN, născut în 1881. / Învățămintul, la Rușii Moldoviței, funcționa, cu 4 clase, din 1872, iar în Argel, cu o clasă, din 1899²⁴⁴. / Biserica din Rușii Moldoviței a fost sfințită, Duminică, 8/20 Septembrie 1896, de arhimandritul și vicarul general Vladimir de Repta, întâmpinat de „o mulțime de huțani călări, în pitorescul și frumosul lor costum, împușcând din pistoale și strigând neconținut „Hura!”. Lângă bise-rica cea nouă din Rușii Moldoviței era ridicat un portal frumos. La acest portal îl primi pe I.P.C. Sa epitropia bisericească cu pâine și cu sare, oferindu-i doi colaci mari și frumoși și cu huște de sare. Asemenea, îl așteptară și Evreii din loc, cu Tora lor”²⁴⁵. / În „anii 1897 și 1898 se află în lucrare o cale de vagonete spre Dragoșa (7 km), Ciumărna (8,6 km) și Argel (7 km)”²⁴⁶.

1908: „**Argelul**, sat, districtul Câmpulung, așezat pe râul cu același nume. Suprafața: 5.710 km p.; populația: 275 locuitori, ruteni, de religie gr.-or., și care se români-zează foarte încet. Cuprinde, pe lângă vatra satului, 139 locuitori și cătunele: Bradul, Dubul, Poharul, Poloneanca, Roseș, precum și târla Plaievca. Este legat cu Ruși-Moldovița printr-un drum mare, comunică apoi cu Putna, adică valea Sucevei, printr-un drumeag de călărie, ce trece peste muntele Oglinda, precum și cu Breaza, adică valea

²⁴⁴ *Schematismus der Bukowinaer*, Czernowitz, 1843 p. 55, 1876 p. 61, 1907 p. 68

²⁴⁵ *Gazeta Buvovinei*, Nr. 78/1896, p. 3

²⁴⁶ *Silvicultura și industria silvică*, de E. Guzman, tratată în limba română de J. cav. de Cuparenco, în *Geschichte der österreichischen Land- und Forstwirtschaft und ihrer 1848-1898 / Supplementband*, Wien 1901, pp. 81-231

Brodinei, printr-o potecă ce trece peste mun-tele Sihloia (1.225 m). Ca parohie, ține de biserica din Ruși-Moldovița; școală nu are. La 1776, era în posesia mănăstirii Moldovița. Populația, formală din huțani și din coloniști transilvăneni, se ocupă cu exploatarea pădurilor. Satul posedă 17 hectare pământ arabil, 498 hectare fânașuri, 1 hectar grădini, 600 hectare izlaz, 108 hectare poieni, 4.446 hectare pădure. Se găsesc 75 cai, 573 vite cornute, 980 oi, 244 porci și 16 stupi. Argelul se numește și râulețul Moldovița, de la locul de izvorâre și până la salul Argel, districtul Câmpulung”²⁴⁷.

1915: A căzut rănit pentru Bucovina și rezervistul **George Chiraș**, din Argel, ostaș în Regimentul 22 Infanterie²⁴⁸.

1919: Prin decizia judecătorei din 7 mai 1919, „se declară Vasile a lui Ioan Kocerhan din Argel minor, din cauza boalei mintale. Ca curator s-a instituit Nicolai Kușnir din Argel”²⁴⁹.

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate și propunerile făcute de revizorate, Consiliul școlar al țării a făcut, în ședința din 27 Martie 1922, sub președinția domnului Director general delegat al învățământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922: **Clementie Stefanovici** la Ar-gel”²⁵⁰.

1922: „Având în vedere concursurile publicate, cererile prezentate și propunerile făcute de revizorate,

²⁴⁷ Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 3

²⁴⁸ *Viața Nouă*, IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915

²⁴⁹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 38, Cernăuți în 15 iunie nou 1919, p. 8

²⁵⁰ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuți 21 aprilie 1922, p. 41

Consiliul școlar al țării a făcut, în ședința din 27 Martie **1922**, sub președinția domnului Director general delegat al învățământului din Bucovina, următoarele numiri, pe ziua de 1 Aprilie 1922”, se numește „în calitate de învățători definitiv și învățătoare definitive... Climentie Stefanovici la Argel”²⁵¹.

1943: „Se numesc cu titlul definitiv, pe ziua de 1 septembrie 1943²⁵², următorii învățători și învățătoare: **Cotlariuc Artemiza**, comuna **Argel**, jud. Câmpulung, media 7,50”.

ARIONEȘTI

(Larionești, azi Arionești, raionul Dondușani, Moldova).

1624, aprilie 26: Zapis de mărturie al boierilor divaniți, despre cum au vândut frații Gherasim Roșca, Petrea, Gavril și Marica, feciorii Gligăi Roșca din **Concești** (comuna Concești, Botoșani), nepoții lui Boiștean, lui Enachie postelnicul, cu 600 taleri de argint, „un sat ce se cheamă **Larionești** (azi Arionești, județul Edineț, Moldova) pe Nistru, în ținutul Sorocei”.

1633, martie 6: Întărit de Alexandru Iliăș voievod mănăstirii Sfântul Sava din Iași, care primește urice pentru „satele **Broscăuții** (raionul Dondușani, Moldova) și **Căcăcenii** (raionul Dondușani, Moldova) și **Lario-neștii** (azi Arionești, raionul Dondușani, Moldova) și **Mășceanii**

²⁵¹ *Monitorul Bucovinei*, Fascicula 8, Cernăuți 21 aprilie 1922, p. 41

²⁵² *Monitorul Oficial*, Nr. 71, 24 martie 1944, pp. 2549-2552

(raionul Dondușani, Moldova) și de asemenea **Gamțenii** (ținutul Soroca, Moldova) și **Mateuții** (comuna Mateuți, raionul Rezina, Moldova), care sunt în ținutul Soroca, cu locuri de moară și cu toate veniturile, care acele sate au fost drepte ocini și cumpărătură răposatului Enachi postelnic. Iar după aceea, când a fost la moartea lui, el a dat acele sate acelei sfinte mănăstiri”.

1634, mai 16: Porunca dată de Vasile Lupu voievod „la vătămani și la toți mișeii domniei mele din **Larionești** (Arionești, raionul Dondușani, Moldova), **Mășcenii** (raionul Dondușani, Moldova), **Căcăcenii** (raionul Dondușani, Moldova), **Broscuți** (Broscăuți, raionul Dondușani, Moldova), **Glițenii** (Hlingeni, comuna Mihuleni, raionul Rezina, Moldova), **Mătiuți** (comuna Mateuți, raionul Rezina, Moldova) și din **Slobozia Saucăii** (comuna Sauca, raionul Dondușani, Moldova)... voi toți ca să aveți a asculta de egumenul și de tot soborul de la sfânta mănăstire Sfântul Sava”, pentru că „a dat acele sate răposatul postelnic Ianache sfintei mănăstiri”.

1636, octombrie 20: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „s-au pârat de față rugătorul nostru, egumenul de la Sfântul Sava, cu Gherasim Roșca și cu fratele lui Petre din **Concești** (comuna Concești, Botoșani) pentru a patra parte de sat din **Larionești** (comuna Arionești, raionul Dondușani, Moldova), care parte a fost vândută de Roșcești lui Enache postelnicul, apoi s-a aflat că este acea parte de ocină vândută Balicăi. / Deci domnia mea le-am făcut lege să dea Gherasim și Petrea Roșca 100 de galbeni rugătorului nostru, egumenul de la Sfântul Sava. Și le-am pus zi, să dea acei bani la zi: și ziua a trecut și bani n-au dat la zi. Pentru aceea, dat-am carte rugătorului nostru ca să fie tare și puternic a oprin a

patra parte din **Concești**... Și până nu vor da Roșcenii 100 galbeni egumenului, ei să nu aibă nici o treabă cu acea parte de ocină”²⁵³.

1639, iulie 18: Întărit de Vasile Lupu voievod mănăstirii Sfântul Sava, care primise danie și miluire de la ctitorul Enachie postelnic „trei lărți din satul **Lario-nești** (Arionești, comuna Arionești, județul Edineț, Mol-dova), ce este în ținutul Sorocii, pe unde a hotărât și a stâlpit Vasile vornicul de gloată și pe unde au pus stâlpi de piatră în vatra satului și în țarină, de unde s-a pus un stâlp din mijloc, deasupra fântânii lui Costea, și până la un stâlp al Mociuleștilor (familie), și până la al treilea stâlp, deasupra **Căinarilor** (Gura Căinarilor, comuna Pu-tilești, județul Soroca, Moldova), unde ține până în stâlpul lui Potlog, și până la alt stâlp, deasupra Hristeiuvcăi (toponim în Arionești), și de acolo până la alt stâlp de piatră, ce este în mijlocul țarinii, dinspre partea lui Balica hatman, iar dinspre alte părți, după al său vechi hotar, pe unde din veac a umblat”²⁵⁴.

1904: „Sat în valea Arioneștilor, aproape de șoseau dintre Soroca și Otaci-Mohilău, de la malul Nis-trului, la un km depărtare, între satul Rudi, unde era altă-dată vechiul schit, desfiinșar, la 1812, de ruși, și satul Unguri. Este centrul volostiei Arionești. Biserică, școală de băieți cu 2 clase, prisăcu cu 77 stupi, 784 capete de vite cornute,

²⁵³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998, doc. 489, pp. 457, 458

²⁵⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003, doc. 181, p. 194

87 cai. Populațiunea: 1577 suflete de țărani români. Satul mai poartă numele de Ravanești”²⁵⁵.

ARMĂȘENI

(fostul sat Berești, comuna Băcești, Vaslui).

1623, aprilie 9: Întărit de Ștefan Tomșa voievod uricarului Mierea Marmure, care primește uric pentru „o parte de ocină din a patra parte din satul **Zmiiani** (lângă Băcani, Vaslui), a patra parte cu locuri de mori până în pâraul Smilei și în Bogdana, și cu casele pe care el și le-a cumpărat de la nepoții Maricăi și de la fiii ei Ofrim și Albul, pentru 20 taleri de argint, partea Erinei și a fratelui ei Gligorie, fiii Parascăi, și partea mătușii lor Odocsia, pentru care Irina și fratele ei Gligorie, fiii Parascăi, au dorit să ia bani de la Necoară mare vornic și să întoarcă de la Marica și fiii ei, Frum și Albul, pentru acea parte de ocină din satul Zmiiani, iar sluga noastră Mierea Marmure, fiind lor (neamul – n. n.) cel mai apropiat, nu a vrut să lase oameni străini să intre în ocina lor adevărată și dedină, ci însuși a întors acei bani mai sus scriși. / Și iarăși o altă parte de ocină a dat din jumătate din satul **Berești** (azi Armășeni, comuna Băcești, Vaslui) jumătate, care îi este lui cumpărătură de la Maxim, fiul Ilenei, ocină din uric de împărțire ce l-a avut bunica lui, Neaga, de la Bogdan voievod, și cu jumătate din moara gata pe pâraul satului,

²⁵⁵ Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 8

pentru 40 de taleri bătuți. De aceea, să-i fie lui și de la noi uric și întărire cu tot venitul. / Și iarăși altă parte de ocină dintr-un vad de moară cu moară gata din satul **Gherești** (Vrancea), în gârla Putnei jumătate, dar din a opta parte care îi este lui cumpărătură de la Petrea și de la frații lui și de la frații lui Pătrășcan, fiii lui Toader Corchil, pentru 16 bani buni, și din cealaltă jumătate de moară din satul Gherești jumătate care îi este lui cumpărătură de la Toader Bărbosul și de la sora lui Anghelina, pentru 9 bani buni. Și de asemenea altă parte de ocină, din a patra parte din acel vad de moară din satul Gherești, a treia parte, și din cealaltă jumătate, a opta parte, care îi este cumpărătură de la Spiridon și de la sora lui, Anca, fiii lui Patcul, pentru 6 bani buni. Și de asemenea altă parte de ocină din același vad de moară din satul Gherești, din a patra parte, a treia parte, care îi este cumpărătură de la Toma și de la fratele lui, Bălciul, și sora lor, Roxanda, fiii lui Stoica, pentru 3 bani buni. Și de asemenea altă parte de ocină, din a patra parte din același vad de moară și cu moară gata din satul Gherești, a treia parte care îi este lui cumpărătură de la Deleu și de la surorile lui, Catrina și Sofica, fiii Ancăi, toți nepoții lui Toaderco Chiril, pentru 3 bani buni. De aceea să-i fie și de la noi uric și întărire cu tot venitul. / Și întru aceea a venit înaintea noastră și înaintea tuturor boierilor noștri moldoveni, mari și mici, sluga noastră Vasilie Huhulea diac, fiul Maricăi, nepotul lui Ghiorghe logofăt, de bunăvoia lui, de nimeni silit, nici asuprit, și a vândut a sa dreaptă ocină și dedină din uricul de dedină pe care l-a avea bunicul lui, Ghiorghe logofăt, de la Ștefan voievod cel Bătrân și din ispisocul de cumpărătură de la Ioan voievod, și din privilegiile de cumpărătură și întărire în semne pe care le-a avut bunicul lui, Ghiorghe logofăt, de

la Petru voievod, un sat anume **Ivăneștii** (Ivăncești, comuna Bolotești, Vrancea), cu curți gata și cu loc pentru moară pe pârâul satului și cu prisăci și cu poieni. Aceea a vândut-o slugii noastre Mierea Marmure uricar, pentru 300 de bani ungurești buni. Și i-a plătit deplin toți acei mai sus scriși bani, 300 de bani ungurești buni, înaintea noastră și înaintea tuturor boierilor noștri moldoveni”.

1625, martie 15: Zapisul de mărturie al lui Miron de **Grăcina**, întocmit în casa lui Iurașco de **Hodorăni**, prin care vinde ocina lui „de la sat de la **Armășăni**, și am vândut până la Rediul lui Țigan și Rândoaia, vale în sus”, pentru 180 lei bătuți, martori fiind Țigan din **Țâbănești**, Diaconul de **Crăiești**, Iurașco de Hodorăni, Rango de **Marmoceni**, Neniul de **Soholeț**, Done de **Mormorăni**”.

1625, martie 15: Zapisul de mărturie al lui Marco Mutre din **Armășeni**, prin care vinde Lungului, pentru doi boi buni și două vaci cu viței, ocina lui „de la sat de la **Armășeni**, la câmp și la fânaț, și cu vad de moară unde se lovește Bârzărelul în gura Bârzărelului, în **Drăgușani**, martori fiind Neniul și popa Misail din **Suholeț**, Nistor din **Merești**, Miron Ungureanu și Iurașco de **Hodorăni**, Murgoci de Marcoviceni, Done de **Mormorăni**”.

1625, septembrie 25: Zapis de mărturie despre „cum a vândut Petriman a treia parte de sat de **Armășăni** (comuna Băcești, Vaslui), din tot locul, cât este hotarul satului, cu loc de prisacă și cu vad de moară; și l-a cumpărat Lungul armaș și a dat pe tot locul aista un cal bun și i s-a socotit prețul 80 taleri. Și s-a întâmplat această tocmeală a lor înaintea vornicului de **Soholeț** (Suholeț, în Jigălia, comuna Șuletea, Vaslui), Nistor din **Merești** (Mirăști, înckus în Liești, Galați), popa Toader din **Găureni** (lângă Albești, Vaslui), Iurașcu din **Hodorăni** (în

loc de Todireni, comuna Stănița, Neamț), Ursu și Muriuți de **Marcoviceni** (sat inclus în Dumești, Vaslui), Țigan de **Țăbănești** (Țibănești, Iași)”.

1625, octombrie 6: Zapis de mărturie prin care frații Rusul, Ionașco, Părasca și Sofronie, feciorii Nastii scriu despre „cum au vândut parte din sat din **Roșiori** (comuna Bunești, Vaslui) a Nastii, jumătate de bătrân, jupânesei Antimii, drept un bou ș-o vacă cu vițel, dinainte a oameni buni, anume: Cârste, popa, Ștefan, diacul de **Armășene** (Armășeni, comuna Băcești, Vaslui), Burghele, diac de **Tăbălăești** (comuna Băcești, Vaslui), Costantin de Roșiori și Platon de acolo”.

1626, ianuarie 9: Întărit de Radul voievod lui Bosiiuc și cneaghinei Antimia, în baza unui zapis de mărturie semnat de Căzan și Neniuța din **Bunești** (sat în Fălciu, Vaslui), Toader Beghiul, diac din **Ciorușeni** (lângă Bunești, Vaslui), Ștefan, diac din **Armășeni** (sat în Fălciu, Vaslui), Nechifor Țogoe și Bosanciu din **Răspopi** (lângă Crasna, Vaslui), „o parte de ocină de sat din **Căbecești** (Căbicești, lângă Bunești, Vaslui), din care se va alege partea unui bătrân, de la Nastasia, fiica lui Vasilie... pentru 25 taleri bătuți. / Și de asemenea a cumpărat o parte de ocină din satul **Roșiori** (în Fălciu, Vaslui)”, de la frații Rusul, Ionașco și Sofronia, fiii Nastei, pentru 20 taleri bani buni. / Și de asemenea a cumpărat „patru părți din **Tălpigeni** (în Fălciu, Vaslui)”.

1636, iunie 30: Întărit de Vasile Lupu voievod diacului Bosiiuc, după pâra „cu popa Cârstea din **Armășeni**, cu Măria și Ștefăneasă tot de acolo, pentru o bucată de ocină din Armășeni, partea popii Gavril... ce acea parte de ocină o au dat Gavril fină-sa Măricuții, cucoanei lui Bosiiuc, zicând popa Cârstea cu seminția lui

că n-au dat popa Gavril acea bucată de ocină din Armășeni, la moartea lui, finei sale. Iar Bosiiuc a arătat un zapis, făcut de mâna popii Gavril, și a adus mărturie oameni buni, megieși din sus și din jos, de au mărturisit cum au dat popa Gavril și cu preoteasa lui fină-si, cucoanei lui Buciioc”.

1638, iulie 19: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce „Gavrița, cu ai săi răzeși din satul **Pâhnești** (comuna Arsura, Vaslui), ce este în ținutul Fălciului, s-au pârât de față, înaintea domniei mele, cu Gheorghe Boghiul, Mirea și Mărdarie din sat din **Roșiori** (comuna Bunești-Averești, Vaslui) și cu Terhilă din **Mogoșești** (comuna Ipatele, Vaslui) pentru hotarul satului Pâhnești, anume pentru poiana ce se întâmpină cu hotarul Roșiorilor, cu al Mogoșeștilor și cu hotarul **Armășenilor** (comuna Băcești, Vaslui), zicând Gheorghe Boghiul, Mirea și Mărdarie din Roșiori și Terhilă din Mogoșești cum nu are satul Pâhnești nimic treabă în acea poiană, nici le ajunge hotarul Gavriței și al răzeșilor lui în Poiană, Iar Gavrița și răzeșii lui au zis că ei au apucat din moșii lor ținând acea poiană jumătate de sat Roșiori, iar dinspre Mogoșești vin hotarele alături și dinspre Armășeni iar se întâmpină hotarele. / Și au zis că s-au mai pârât în zilele Radului vodă pentru acea poiană și le-a dat hotarnic pe Toader Cehan sulgerul, de le-a hotărât și le-a pus semne pe unde a venit hotarul satului pâhnești dinspre Roșiori, Mogoșești și Armășeni; un semn este din drumul cel mare, la locul **Lohanului**, în sus, spre Lohan, până în capătul poienii, în dreptul lacului, în capul rediului, din jos pe marginea rediului, dinspre răsărit, până în capătul rediului din sus, până în fântâna poienii, în jos pe valea Arsurii, până unde se împreună cu hotarul **Ținteștilor** (comuna Arsura, Vaslui)... Deci domnia mea și cu tot sfatul domniei

mele am dat Gavriței și răzeșilor lui să-și țină ocina și moșia lor, pe unde au ținut-o moșii lor și pe unde au pus semne hotarnicii”²⁵⁶.

1774, iulie 5: Satul **Armășăanii**, ținutul Vasluiului, ocolul Fundului, după recensământul lui Rumeanțev²⁵⁷, avea următorii: **Birnici**: Ioniță Lupan / Costandin, butnar / Toader Lupan / Gheorghe Smere.

1898: „**Armășeni**, sat în partea dinspre apus a satului Dumești, plasa Fundurile, județul Vasluii, situat pe coasta dinspre sud-vest a dealului Ringoaia. Are o suprafață de 328 hectare și o populație de 42 familii sau 240 suflete. Numărul vitelor mari cornute e de 188; sunt 400 oi. Moșia este proprietatea statului; a fost pendinte de mănăstirea Aron-Vodă, donată ei de un fost proprietar, Rosnovanu”²⁵⁸.

ARMĂȘOIA

²⁵⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 422, p. 402

²⁵⁷ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 237

²⁵⁸ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 120

(Lușcești, sat pe Racova, azi Armășoiaia,
comuna Pungești, Vaslui).

1437, mai 15: Întărit de Ilie și Ștefan voievozi lui Tofan, care primește uric pentru „cinci sate pe Racova, anume: Pungești, unde este casa lui, alt sat, mai sus, Gârcinești, al treilea sat **Lușcești**, al patrulea sat, unde este Cursec, al cincilea sat, unde a fost vărtecul lor vechi din veac... Iar hotarul acestor cinci sate să fie cu toate hotarele lor vechi, pe unde au folosit din veac, însă începând de la cei patru stejari, apoi drept la dealul Racovei, apoi, pe deal, până la dealul Stemnicului.... apoi până la dealul Lipovei, la deal, drept la cei patru stejari numiți mai înainte, la Racova. Acesta le este tot hotarul”.

1560, aprilie 3: Întărit de Alexandru (Lăpușneanu) voievod lui Oprea vatag din **Ungureni** și lui Drăguș, al doilea armaș, care cumpără de la Anghelina, fata Solomieii, nepoata lui Petrică portarul, cu 300 zloți tătarești, „a ei dreaptă ocină și moșie din drese ca a avut sodășul lor Vlad Semenescul de întărire de la bătrânul Ștefan voievod și din drese de cumpărătură ce a avut Petrică portar de la Petru voievod, din jumătate de sat **Vlădeăștii** pe Racova, care e numit **Leuceștii** (fost Vlădești pe Racova, în Armășoiaia²⁵⁹, Vaslui), din partea de jos, jumătate; însă dintr-un sat, ce este în cel hotar, care acum se numește **Dejugații**, partea de jos, și cu jumătate de moară în Racova, însă cea cumpărătură a lui Ivul armașu”²⁶⁰.

²⁵⁹ Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p. 145

²⁶⁰ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 44-47

1898: „**Armășoia**, comună rurală din plasa Racova, județul Vaslui; se află în jos de comuna Pungești, pe valea pârâului Racova, la distanță de 29 km de orașul Vaslui și la 4 km de comuna rurală Pungești, reședința subprefecturii. E formată din satele: Armășoia, Siliștea, Valea lui Năstase, Rădiul, Bleașca, Ursolea și Albina, pe o suprafață cam de 3.697 hectare, din care 520 hectare pădure și 2.501 hectare, loc de cultură, finat, imaș, sunt ale proprietății, iar 1.196 hectare, ale locuitorilor. Populația, de 214 familii sau 1.292 suflete de români, din care 21 străini, ocupându-se cu lucrarea pământului și creșterea vitelor; ei posedă: 33 pluguri și 30 care cu boi, 10 pluguri și 18 căruțe cu cai și 119 stupi. / Prin această comună trece șoseaua județeană Vaslui-Pungești. Are 3 biserici, cu 2 preoți și 4 cântăreți, o școală și 3 cârciumi; comerțul se face de 2 români. / Vite: 290 vite mari cornute, 1.157 oi, 11 capre, 52 cai și 18 râmători. // **Armășoia**, sat de reședință, în partea de nprd a comunei Armășoia, plasa Racova, județul Vaslui, situat în marginea șoselei Vaslui-Pungești și pe coasta dealului Armășoia. Acest sat a fost mai înainte pe valea dintre satele Corsești și Toporăști, pe care loc se află astăzi o vie. De la 1864, când s-a făcut împrumutarea locuitorilor, s-a strămutat pe locul unde se află astăzi. După inscripțiunea ce e săpată în lemn în pridvorul bisericii, se dovedește că satul și biserica, de unde s-au strămutat, au fost înființate în 1798, și că de atunci s-a numit Armășoia, de la o femeie proprietară, Armă-șeanca. / Suprafața teritoriului este de 1.358 hectare, din care 85 hectare de pădure și 1.116 hectare loc de cultură, finat și imaș ale proprietății, iar 157 hectare sunt ale locuitorilor; ei posedă 10 pluguri și 15 care cu boi, 1 plug și 3 căruțe cu cai, precum și 5 stupi de albine. Are o

populație de 55 familii sau 152 suflete, o biserică, cu 1 preot și 1 cântăreț, și o școală, înființată la 1887, frecventată de 28 elevi. / Numărul vitelor mari cornute e de 61; sunt 365 oi, 4 capre, 12 cai și 17 râmători”²⁶¹.

ARMENEȘTI

(azi Cotic, comuna Todirești, Vaslui).

1635, iulie 12: Zapisul lui Iurașco diac ot **Hodoreni** (comuna Dumești, Vaslui), Petrea Gânscă și Căpracea aprod de **Armenești** (lângă Cotic, comuna Todirești, Vaslui), prin care mărturisesc faptul că, dând curs poruncii lui vodă, din cartea adusă lor de Dumitrașco diacul, fecior lui Andronic, nepot Tâmpei pârcălabul, „ca să socotim și să-i alegem o parte de ocină din sat din **Borăști** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Iași), ce-s pe Bârlădzul, dreaptă cumpărătură a părinților lui, partea lui Ion și a lui Costin și a surorii lor Vasilca, frați Mușei, feciorul Annesiei”, au fost și au căutat martori care să sunoască hotarele vechi: popa Dumitru, Panhilie călugă-rul și Gheorghe Turcul din **Cuci** (comuna Bozieni, Neamț), Lontie de **Hodoreni**, Vicul din **Borăști**, Hilip, Urlea, Bejan, Vasile Banul și Gligorie de **Dumești** (comuna Dumești, Vaslui), Dumitru Rânjea de Meleș-cani... Și am aflat cu acești oameni buni și i-am ales partea lui din a cincea parte de sat din Borăști, din a treia parte trei părți ale celor trei frați mai sus scriși”.

²⁶¹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, pp. 121, 122

1636, martie 15: Scrisoarea vornicului Dumitru și a armașului Lungul, după cercetarea pricinii dintre Porce și Postolachi cu fostul vornic Dumitru Gheuca „pentru un loc, unde a fost mănăstirea Rafailă... loc de-a fost făcut Băisanul o mănăstioară cu poiene”, lângă **Oșești** (comuna Oșești, Vaslui). Martorii chemați de trimișii domnești au fost Sanson și Gavril Ciurlan de **Albești** (comuna Delești, Vaslui), Gavril de **Ruginoși** (înglobat în Oșești, comuna Oșești, Vaslui), Gligore, Pavel și Cârstea Zăpodie de **Cozmești** (comuna Delești, Vaslui), Porcea de **Bălești** (comuna Delești, Vaslui), Dumitrașco de **Pietrești** (azi Chetrești, comuna Bălteni, Vaslui), Busul și Ștefan de **Fâstâci** (fostă schitul Racoviță, comuna Delești, Vaslui) – „toți de valea Stemnicului”, și Pinul și Lazor din **Hulturești** (comuna Vulturești, Vaslui), Constantin de **Tărâceni** (lângă Uncești, comuna Zăpodeni, Vaslui), Dumitrașco și Pascal de **Buhăești** (Buhăiești, comuna Vulturești, Vaslui), Portărescul de **Condrește** (lângă Ciofeni, comuna Zăpodeni, Vaslui), Macsin de **Meleșcani** (lângă Dumeștii Noi, comuna Dumești, Vaslui), Dumitru Popăscul, Gorcea, Rațea și Dumitru Gâdea de **Țigănești** (înglobat în Dumeștii Noi, comuna Dumești, Vaslui), Bejan și Melintie de **Dumești** (comuna Dumești, Vaslui), Vicol și Florea de **Borăști** (azi Cuza Vodă, comuna Ipatele, Vaslui), Dumitru și Silion de **Armenești** (lângă Cotic, comuna Todirești, Vaslui) – „toți de pe apa Bârlădzelui”, și Gligore și Bogonie de **Gârcini** (azi Gârceni, comuna Gârceni, Vaslui) și Căzacul de **Curceci** (azi Cursești Deal, comuna Pungești, Vaslui) – „de pe apa Racovei”. Aceștia le-au „pus brazde de pământ în capetele lor și-au mers pe unde au știut că merge hotarul Oșeștilor și se întâmpină cu hotarele satelor dinspre

Bârlădzeli; dinspre altă parte, cu hotarele Racovei. Deci am mers, de-am înconjurat hotarul Oșeștilor și am pus stâlpi. Iar pe acel loc ce-a fost mănăstirea ce se cheamă Rafailă nu a fost loc domnesc, ci este hotarul Oșeștilor. Iar acelui uric, cel are Dumitrașco Gheuca, nu i s-a găsit hotar, nici loc”.

1637, mai 6: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după ce s-a pârât Ionașcu Curea cu cumnații săi Ionașcu dărăban, Vasile dărăban și Doboșeriul, feciorii Arvasiei, nepoții lui Văsiu din Glodeni „pentru o parte de ocină din sat din **Glodeni** (înglobat în orașul Negrești, Vaslui), ce-a fost a lui Văsiu”. Cumnații și-au susținut cauza, „iar Ionașco Curea a avut mărturii, anume: Vasile Căpracea din **Armenești** (azi Cotic, comuna Todirești, Vaslui), Gavril Bolea și Mirăuță de **Jigoreni** (comuna Țibănești, Iași), cum a dat Petrea Curea, tatăl lui Ionașcu, pentru Văsiu din Glodeni, de l-a plătit de bir nemișesc și l-a ras de la nemișie”.

1643, mai 1: Gavril, feciorul Sorii, vinde diacoului Dumitrașco, drept 35 leu bătuți, „a sa moșie din **Armenești** (inclus în Coticul, comuna Todirești, Vaslui), din jumătate de sat, partea dinspre răsărit, din bătrânul Coșula două părți”²⁶².

1689, august 13: Porunca dată de Constantin Cantemir voievod curteanului de cămară Tănase Burghelea, după ce „avu pâră de față Neculai Paiul cu Ionichie Gânsca călugărul, zicând Neculai Paiul cum a avut moșie, dimpreună cu Ionichie călugărul, la satul **Armenești**, care lucru îl mărturisii înaintea domniei mele Zotina, femeia lui Șăremet, precum a apucat ea pe părinții lui Neculai Paiul

²⁶² AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005, doc. 86, pp. 92, 93

ținând moșie dimpreună cu Ionichie călugărul, și au luat de-a zecea, deci... să cauți trei oameni dintre răzeșii lor, însă nu sintre oamenii călugărului, ci să fie străini, să jure cum tatăl lui Paiul n-a avut moșie cu călugărul dimpreună, nici au ținut, jurând în acest chip, Paiul să rabde de moșie, iar nejurând, să țină Paiul moșia dimpreună cu călugărul”²⁶³.

1689: Vasile, feciorul Măricuței, fata Maicăi, care a fost fata Paiului, iar Paiul a fost fecior Coșulei, vinde lui Statie Abageriu și femeii sale Zotina, drept 7 lei bătuți, părțile lui „din satul **Armenești** ... și la această tocmeală s-au prilejit Tanasie Abăgerul, Nastasia, Simion din **Olășei**, și eu, Constantin, sluga postelnicului Proca, am scris acest zapis”²⁶⁴.

1692, iunie 16: Ispisoc de judecată de la Constantin Cantemir voievod, după ce „s-au pârât de față Neculai Paiul, ginerele Trofanii, fata lui Beștelic, nepot lui Mihai din satul **Armenești**, ce sunt pe Sacovăț, în ținutul Vasluiului, cu semințiile femeii lui, anume Ignat, Gheorghită călugărul, Pavăl, Tănasia și Ștefan, fiii lui Gânscă, și cu Zota, nepoți și strănepoți lui Mihoci, zicând Niculai Paiul cum și el are parte de ocină în Armenești, după soacră-sa Trofana, iar semințiile au fost dând seamă cum Trofana nu are parte în Armenești cu dânșii, însă numai cu gurile lor grăind, iar nici un dres n-au avut să scoată... / Deci domnia mea am judecat ca să jure acești răzeși toți, cum Trofana n-are moșie în Armenești, și, jurând, ei să lipsească pe Neculai Paiul din moșie; și am pus pe Golăe vornicul ca

²⁶³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 105, 106

²⁶⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 207, 208

să-i ducă la biserică, să-și dea credința, dar ei n-au vrut să jure, ci l-au primit părtaș și frate de moșie”²⁶⁵.

1693, noiembrie 6: Carte de împuternicire, dată de Constantin Cantemir voievod lui Dima bacalul „spre aceea, să fie volnic a opri și a ține ale lui drepte ocini ce are la satul **Olăsei** și la satul **Armenești**, ce sunt în ținutul Vasluiului, 53 de pământuri ce sunt din Armenești și 47 de pământuri ce sunt din Olășei, care se fac, la amândouă seliștile, o sută de pământuri, cumpărătură lui de pe socrul său Gheorghe neguțătorul... / Așijderi, s-a mai jeluît pe Ștefan Bâtcă, că și-a făcut casă cu zămnic pe locul lui și pe hotarul Dimei, fără voia Dimei, de aceea să aibă a strica toate acele ce or fi pe hotarul Dimei, la Olășei și la Armenești, și să aibă a lua și a zece de pe acele locuri”²⁶⁶.

1704, aprilie 15: Trifan, femeia lui Sofiica și feciorii lor Ion, Irîmie și Vasilca dăruiesc lui Tănasă, nepot lui Gânscă, „partea Stratului, a lui Ionichie și Trifan, partea a trei frați ce se va alege din satul **Armenești**, parteamoșului (bunicului) nostru Druță Budăi, din partea dinspre răsărit”²⁶⁷.

1705, ianuarie 30: Trifan, femeia lui Sohiica și feciorii lor Ion și Irîmia dăruiesc postelnicului Miron Cuza „un loc de prisacă în **Armenești**, în ținutul Vasluiului, să-și facă din pădure, din întreg, acest loc de prisacă”²⁶⁸.

1706, martie 11: Stratina, sora lui Trifan și Stratului, fata lui Vasile Afendi, vinde jupânesei Safta Dinu-

²⁶⁵ Ghîbănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 14, 15

²⁶⁶ Ghîbănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, pp. 15, 16

²⁶⁷ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895, p. 265

²⁶⁸ Ghîbănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 268

leasa, cu 4 zloți, „patru pământuri, pământul câte un zlot, care este din bătrânul Druțe, ce este la **Armenești**, pe din jos de moșia Saftei Dinuleasa”²⁶⁹.

ARONEANU

(prin Șorogari, comuna Aroneanu, Iași).

1639, martie 12: Ionașco Cujbă, feciorul lui Dumitrașco Cujbă și al Agaftiei, fata lui Manule, dăruiește mănăstirii Aron Vodă „o falce de vie de la **Șorogari** (comuna Aroneanu, Iași), din Dealul cel Bătrân... pentru sufletul sufletele și păcatelor părinților mei și ale noastre. Acea vie mi-a fost mie de la maică-mea, Agaftia”²⁷⁰.

1681, septembrie 9: Fostul armaș Curbet și femeia lui Anița vând comisului Cuze, pentru 30 de merțe de mălai, „o falce și jumătate de vie la **Șorogari**, cu fața lângă via logofătului Racoviță, din jos, care vie ne este nouă danie de beizadeaua Alexandru, feciorul lui Antonie Rușăt vodă, iar lui i-a fost cumpărătură, în domnia lui Aron vodă, de la Papuc”²⁷¹.

1898: „**Aroneanul**, sat din comuna Copoul, plasa Copoul, județul Iași, situat pe platoul dealului cu asemenea numire, pe o suprafață de 2.412 hectare și cu o popu-

²⁶⁹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913, p. 70

²⁷⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 57, p. 63

²⁷¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912, p. 268

lație de 114 familii sau 408 locuitori. / În 1879, făcându-se împrăștierea, satul s-a mărit, prin înființarea unei noi părți de sat, numit **Aroneni**. În acest sat se află mănăstirea Aroneanul, zidită de Aron Vodă, la anul 1504, întreținută de stat, cu 2 preoți, 1 cântăreț și 1 eclisier; o școală, înființată la 1880, frecventată de 32 elevi, având un local construit în condițiuni foarte bune. / Numărul vitelor e de 1.815 capete, din care: 552 vite mari cornute, 989 oi, 89 cai și 185 rămători. / Ca fapt istoric, petrecut în această localitate, se înseamnă războiul urmat între Ștefăniță vodă și Constanțiu vodă, unde au fost înfrânți cazacii, care ajutau pe Ștefăniță²⁷².

ARPĂȘEȘTI

(Hărpășești, apoi Goești în Cârliștură,
comuna Popești, Iași).

1456, februarie 18: Întărit de Petru voievod proto-popului Ioil și fiului său Giurgea, gramatic, care primesc uric, pentru „satele anume: Onești la Cârliștură, pe

²⁷² Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 126

amândouă părțile pârâului, și prisaca pe care a întemeiat-o Giurgiu Negru, și mănăstirea lor, și loc de prisacă în același hotar, și, mai sus, Vorovești, și poiana de la Ștefan Roșul, pe care le-a dat-o Ștefan de bunăvoia lui, și, mai jos, pe același pârâu, la lazul lui Simion, loc de moară, și prisaca lor din dreptul Podobitului, în pădure, și **Arpășeștii lui Arpaș**, și, peste Bahlui, la Glodurile de la Movila Mare și la fântâna lui Berbeniță un loc din pustie, să-și întemeieze sat și fânaț, și, pe Șacovăț, un loc de moară, unde vor putea să-și facă, și pe Stavnic, asemenea, și, deasupra Nistrului, Cunicea, amândouă cuturile, și Cobâlia, și Armeni, lângă Suceava, și seliștea lui Scandal, lângă Roșiori, și Toderești”²⁷³. Hotarul, din veac, iar pentru pustii, îndestul.

1488, ianuarie 12: Întărit de Ștefan voievod, popii Ivul și vărului său Manciul, care primesc uric pentru „ocina lor dreaptă, satul la Cârligătură anume jumătate din Toderești, partea de sus (în Hărpășești), dinspre Arpășeștii lui Arpaș... Iar hotarul acestei jumătăți de sat să fie începând de la Andrea, din iazul cel vechi, la stâlp și de la stâlp la alt iaz, și de acolo până la alt stâlp, mai sus de cânepiște, și de acolo la vie, și de acolo la stâlp, la marginea rediului o movilă găunoasă, iar dinspre alte părți, după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”²⁷⁴.

1607, mai 12: Întărit de Eremie Moghilă voievod marelui logofăt Lupul Stroici, care cumpără, cu 20 taleri de argint, de la frații Dumitru, Gavril, Gheorghe, Marena și Anisia, fiii Savei, și de la fiii lui Păcurar, nepoți

²⁷³ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. II, București 1976, doc. 56, pp. 81-83

²⁷⁴ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. III, București 1980, doc. 25, pp. 42-44

Sofroniei, „a treia parte din satul **Arpășești** (Hărpășești)”²⁷⁵.

1623, ianuarie 27: Mărturia popii Simion ot Toderești, Cârstea arman, Miron, Florița și Eremiia Arpaș despre vânzarea părții de ocină „cât au avut în Arpășești, în partea de sus”²⁷⁶, pe care a cumpărat-o, cu 15 galbeni, Misăilă și frații săi de la Vasile, Palaghia, Paul și Costin, toți Honicei, și, cu parte separată, de la Anghelina, fata Măricăi, nepoata Honcei (Honicei).

1623, iunie 20: Întărit de Ștefan Tomșa voievod diacului Dumitrașcu Fulger, în baza unui zăpis de mărturie a boierilor țării, care garantau că „el și-a cumpărat, în fața lor, niște case din satul **Toderești**, din ținutul Cârligătura, cu locul caselor. Și de asemenea o parte de ocină de la sluga noastră, Simion Capșea medelnicerel, pentru 53 de taleri bătuți, toată partea lui, cât se va alege din vatra satului și din apă, cu loc de iaz și din câmp și din țarină și din pădure. Ci acea parte de ocină i-a fost cumpărătură de la mătușa lui, Frăsina, fiica lui Vicol. / Și, de asemenea, el și-a cumpărat o parte de ocină din același sat Toderești de la Iachim și de la fratele lui, Toader, și de la surorile lor, Anghelina și Măria, fiii Anei, nepoții lui Bulașco, toată partea lor, câtă se va alege, din tot locul, și cu loc de prisacă, pentru 12 taleri bătuți. / Și de asemenea, o parte de ocină din acel sat el și-a cumpărat de la Nastasia fiica lui Arman, din cât se va alege partea lui Arman, jumătate de parte, pentru doisprezece taleri bătuți. / Și, de asemenea, el și-a cumpărat jumătate de sat de **Lupșești** pe

²⁷⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928, pp. 115, 116

²⁷⁶ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XVIII, București 2006, doc. 10, pp. 9, 10

Soluneț, în ținutul Soroca, și cu iaz în apa Solunețului, de la Ion Ujdilă, pentru cincizeci de ughi galbeni”²⁷⁷.

1626, iulie 3: Zapisul surorilor Todosia, Nastasia și Prohira, cetele Vărvarei, nepoatele Nastei și Frăținei, ce-a fost mumă Nastei, prin care mărturisesc cum au vândut, „dintr-a treia parte de sat **Arpășești** (Hărpășești, apoi Goești în Cârligătură, Iași), două părți, ce se cheamă acum **Goeștii**..., dar și partea moașei noastre, Nastei... Neniului, pârcălabului de Cârligătură, drept doi boi și o vacă cu vițel”. Martori: Ionașco Bilțu și popa Gligorie ot **Toderești** (Chilișoiaia, Iași), Iordachi și Gheorghită Murățel, Misail, Cârste arman.

1627, mai 30: Întărit de Miron Barnovschi voievod pârcălabului Neniul, în baza unui zapis de mărturie semnat de Ionașco Bilțu și popa Gligorie din **Toderești**, de Iordachie arman, Gheorghe Murățal, Misăilă, Zaharia, Cârtea arman și Drăgușan diac, „scriind și mărturisind acel zapis că el și-a cumpărat două părți din a tria parte a satului **Arpășești**, ce se cheamă acum **Goești**, de la Todosia, fiica Vărvarei, nepoata Nastei, de la Nastasia și Porfira, fiicele lui Lupul, nepoatele Nastei, toate nepoate și strănepoate ale Frăsinei. Și el le-a dat pentru aceste părți trei boi buni, de 70 taleri. / Și de asemenea a cumpărat și altă parte din acel sat de la acei oameni scriși mai sus, nepoate ale Nastei, din partea de peste râu, ce se va alege partea ei din acest sat Goești, cu tot venitul, din câmp și din fânețe, și cu loc de iaz și cu grădini, care vor fi în rediu și cu tot rediul”.

1633, martie 22: Zapisul lui Eremia, feciorul Onciului, nepotul lui Obriaie, în care mărturisește că a vândut moșia lui „din sat din **Arpășești**... jupânului

²⁷⁷ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006, doc. 86, pp. 125-127

Iorgachi diacul, drept 10 taleri bătuți de argint... Și în toceala noastră fost-au Neniul, vătaful cel mare de ținutul Cârligăturii, Drăgușan diacul, Gheorghită diac și popa Gligorie de **Toderești**".

1635, august 29: Printre martorii lui Neniul vornic, care cumpără „o parte din moșia **Băloșeani**", se numără „și Gugea din **Goești**"²⁷⁸.

1636, ianuarie 23: Zapisul Măricăi, fata Cârstii șetrarului, în care mărturisește că a vândut partea ei „din **Țibănești**, din ținutul Vasluiului... lui Gheorghe Roșca vistiernic, drept 25 taleri bătuți... dinaintea vornicului Neniul, Silion al lui Ștefan Ciocârlan și Iordache din **Arpășești**".

1637, decembrie 15: Uliana și Costanda, fetele Măricăi, nepoatele lui Arpaș, nepoții lor Mirăuță și Alexa, feciorii Părascăi și Crăciun, bărbatul Ulianei, vând lui Iordachi diacul, drept 25 de talei bătuți, părțile lor „din sat din **Arpășești**, în ținutul Cârligăturii, din a șasea parte de sat, jumătate".

AVEREȘTI

(seliștea lui Mârlec pe Crasna,
comuna Bunești-Averești, Vaslui).

1434, ianuarie 29: Întărit de Ștefan voievod, boierului Blaj și fraților lui Domocoș stolnic și Iacob, care primesc uric pentru „satele pe Crasna, anume Roșiori,

²⁷⁸ Buletinul „*Ioan Neculce*", Iași, An III, Fasc. III, 1923, p. 36

unde este Negrilă, și, mai jos, sub pădure, unde este Pavel Bulgarul, și **seliștea lui Mârlec** și unde este Mic Ruptura... Iar hotarele acestor sate să fie după hotarul vechi, pe unde au folosit din veac”.

1800, decembrie 19: Schimb de moșii între episcopul Hușului și spătarul Constandin Roset, „adică dând episcopul Gherasim un iaz cu moară pe apa Crasnei, ce se numește iazul Savei, și părțile ce le are în moșiile **Roșiorii** și **Avereștii** pe apa Crasnei, la ținutul Fălciului, și **Cioricenii**, la ținutul Vasluiului, iarăși pe Crasna, luând împotriva episcopia alte părți, tot din ținutul Fălciului”²⁷⁹.

1898: „**Averești**, comună rurală în partea de nord-vest a plășii Crasna, județul Fălciu, la 17 km distanță de capitala județului. Situația teritoriului accidentată. E mărginită, la nord, cu comuna Armășeni, la sud cu Tăbălăești, la est cu Păhnești, și la vest cu Boțești. Este formată din satele: Averești, Plopi și Roșiori, pe o suprafață cam de 1.187 hectare, și cu o populație de 150 familii sau 826 suflete și 180 contribuabili. Are o biserică, cu 1 preot. Numărul vitelor cornute e de 500; cai sunt 50, oi 500 și porci 220. / **Averești**, sat în centrul comunei Averești, plasa Crasna, județul Fălciu, situat pe coasta dealului și pe valea cu asemenea numire, cu o populație de 95 familii, 480 suflete și 98 contribuabili. Este reședința comunei, are o biserică veche, cu 1 preot și 2 dascăli. Locuitorii sunt răzeși vechi”²⁸⁰.

²⁷⁹ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. II, Iassi 1889, pp. 19-22

²⁸⁰ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 140

AVEREȘTI

(lângă Girov, aproape de Roman, Neamț).

1623, iulie 12: Întărit de Ștefan Tomșa voievod lui Neculai, fiul lui Dumitrașcu Seacheal, care s-a pârat... cu Luca Fuștele din Averești, pentru un sat anume Siliștea Ruselor, ce este în ținutul Neamț”.

1624, noiembrie 15: Întărit de Radul voievod „rugătorilor noștri egumenul și călugării de la sfânta mănăstire Aron Voievoda, din țarina Iașilor, unde este hramul Sventi Nicolai”, care primesc uric pentru „trei sate la ținutul Neamțului, anume **Avereștii** și **Giurovul** și **Nicoreștii**, date acele sate și miluite de alți voievozi, ce-au fost mai înainte de domnia mea”.

1625, ianuarie 7: Porunca lui Radul voievod „slugilor noastre, tuturor dăbilarilor, câți veți umbla cu slujba domniei mele prin ținutul Neamțului” de „a lăsa foarte în pace bucatele oamenilor din sat de Averești și din Giurov, nimică să nu le învăluieți bucatele... ci să-i lăsați în pace pentru că sunt satele sfintei mănăstiri a lui Aron Vodă din țarina Iașilor”.

1626, martie 24: Porunca lui Miron Barnovschi, dată slugilor domnești din ținutul Neamțului, de „a lăsa foarte în pace bucatele oamenilor din satele sfintei mănăstiri a lui Aron vodă, din **Averești** și din **Girov** și din **Necorești**... numai să aibă ei a-și plăti dabila lor, ce va fi”.

1626, aprilie 24: Întărit de Miron Barnovschi voievod diacului Cozma din **Popșești**, care cumpără, cu 20 taleri de argint, de la Marica Ciomărtăneasa și sora ei Anghelina, fiicele lui Fârtat, și de la Toader, soțul Anghe-

linei, cumnatul Măricăi, „un loc de stupină, care a fost făcut de ele în hotarul **Avereștilor** dinspre **Gâdini**”.

1628, ianuarie 20: Întărit de Miron Barnovschi voievod aprodelui Luca din satul Averești, care este în ținutul Romanului, în baza unor mărturii de la Toader, Bălan, Gligorie, Scânteoae, Sava și Ciomârteasă din satul Averești, care primește uric pentru „părți de ocină din **Averești**, o parte de ocină – a patra parte din a treia parte din tot satul Averești, ce a cumpărat-o bunicul său Sava de la Valeș de acolo, pentru 300 zloți tătarești, din partea Nemțenilor, și o altă parte de ocină, ce-i este cumpărătură de la Busca Onceoae, mătușa lui, pentru 140 taleri bătuți, toată partea ei, ce-i este ei cumpărătură de la Nemțeni, și cu loc de prisacă”.

1632, aprilie 19: Porunca lui Alexandru Iliăș voievod, dată slugilor domnești din târgul Piatra (Neamț), în urma jeluirii „rugătorilor noștri, călugării de la sfânta mănăstire a răposatului Aron voievod, din țarina Iașilor”, care călugări „au trei sate în ținutul Neamț, anume **Avereștii**, **Giurovul** și **Nicoreștii**”, și cer să nu fie trase „acele sate ca să asculte de ocolul târgului Piatra”.

1632, iulie 2: Întărit de Alexandru Iliăș voievod călugărițelor de la mănăstirea de peste pârâul Bistriței, care primesc uric pentru „o bucată de pământ din satul lor **Donești**, dinspre răsărit... căci ele s-au pârât cu rugătorii domniei mele, călugării din țarină, de la Sfântul Nicolae, pentru acea bucată de pământ, pe care ei au cotropit-o către satul lor, **Averești**”.

1638, noiembrie 13: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Luca Fuștele din satul **Averești** (comuna Ion Creangă, Neamț), ce este în ținutul Romanului, în baza unui zapis de la Alexa șoltuz din târgul Siret (Bucovina) și

de la 12 pârgari și de la mulți oameni buni, „scriind în acel zapis cum a venit înaintea lor fata lui Vasile Popa din satul Averești și a vândut, din a treia parte din satul Averești, a patra parte... rudei sale Lucăi Fuștele, drept doi boi și o vacă, și doi stupi; și au prețuit acele trei vite și acei doi stupi drept 35 zloți, și cu cheltuiala pe ispisoc, drept 46 zloți și un pol”²⁸¹.

1663, aprilie 9: Întărit de Evstratie Dabija voievod mănăstirii lui Ion vodă din țarina Iașilor, care primește ispisoc pentru „un sat, anume **Rânzeștii** pe Prut, în ținutul Fălciului, cu toate bălțile sale și cu jumătate din **Hărceata** (Herești pe Moldova, în hotar cu Cârstești și Mirosălăvești²⁸², Iași), în semne, și alt sat, anume **Ave-reștii** pe Cracău, în ținutul Neamțului, cu mori pe Cracău... satul **Selicăanii**, cu loc de moară în apa Bașăului, în ținutul Dorohoiului, ce a fost supus ocolului târgului Ștefănești... / Și tij (Is fel) dăm mănăstirii satul **Nicoreștii** pe Cracău, în ținutul Neamțului, cu mori în Cracău... a treia parte din satul **Ochinteștii** din ținutul Sorocii, danie de la Nastasia Oproae, și un sat anume **Ștorov** și cu loc de mori pe Cracău, ce-i în ținutul Neam-țului, care a fost drept domnesc, supus ocolului târgului Petrei... și așijderi satul **Pârliții** în ținutul Sorocii, danie de la Lepndari vameșul, cu limbă de moarte... 510 stânjeni din satul **Mierăeștii**, care vine în ținutul Tecuciului, pe apa Bârladului, și altă parte din același sat Mierăeștii, câtă se va alege lui Macarie, fiul lui Neagul, pe care au cumpărat-o monahii drept doi boi și un cal, prețuit drept 14 galbeni ungurești...

²⁸¹ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXIV, București 1998, doc. 503, p. 469

²⁸² Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de locuri*, București 1990, p.120

tij (la fel) jumătate din satul **Coropceni**, pe gârla Scumpăi, ce este în ținutul Iașului, miluire de la Ionașco Coropcă și de la Tărauca... jumătate de sat **Fetionești** și jumătate de sat **Coțmă-nești**, cu vad de moară în Jijia, ce-i mai jos de Stâncă, în ținutul Iașului, aproape de hotarul Posadnicilor... și loc de 14 dughene în târgul Iașii, cu loc de pivniță în ulița nouă”²⁸³.

1678, iunie: Vasile Vicol din **Mărgineni**, femeia lui Anița și feciorii Dumitrașco și Hortolomeu vînd spătarului Grigoraș Jora și feciorului său Constantin Jora, pentru 25 lei, „moșia din satul **Averești**, care este în ținutul Romanului, din partea Nemțenilor, care este dintr-un stâlp moșie cu Constantin Jora... iar de nu se va ajunge moșia la prețul banilor, noi să avem a da dum-nealui dintr-altă moșie, dintr-alt stâlp, care este în altă seliște, mai sus de Averești”²⁸⁴.

1774, iunie 26: Satul **Avești**, sat răzeșesc, ocolul de Jos, după recensământul lui Rumeanțev²⁸⁵, avea **toată suma caselor 16**. Scădere rufeturi 16: 1 diacon, 2 ruțași, 12 panțări, 1 văduvă. / **Rufeturi**: Cozma Vărăjitoru, panțăr / Ion, grecu, tij (la fel) / Ștefan Țifărdan / Neculai Chiper / Toader / Costandin / Toader Cenușă / David Curjos / Sandul zet (ginere) lui Cozma / Vasile Mahul / Vasile Grăjdian / Simion / Ion Mitru, ruțaș / Sârghii, ruțaș, priș ot (vine din) Iași / Ion, diacon / Anușca, săracă.

²⁸³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, pp. 180-188

²⁸⁴ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908, pp. 39, 40

²⁸⁵ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975, p. 276

1898: „**Averești**, comună rurală, în plasa Fundul, județul Roman, spre sud-est de orașul Roman. Este alcătuită din sutele: Averești (Averești-Răzăși) și Golani (Avereștii de jos), cu reședința comunei în satul Averești-Răzăși... Este situată la o depărtare de 31 km de Dămieniști, reședința plășii, și la 14 km de orasul Roman. E legată cu amândouă aceste localități prin șosea. Are o populațiune de 284 capi de familii, 262 contribua-bili, 1.218 locuitori, din care 56 știu carte; sunt 341 case. Populațiunea este romînă, afară de 6 familii de evrei. Locuitorii acestei comune se ocupă, pe lângă altele, și cu transportul de piatră din dealurile acestei comune, care sunt situate parte în partea de de nord est și cele mai mari în partea de nord. Are o școală mixtă și 2 biserici, una de piatră și alta de lemn... / **Averești**, sat în centrul comunei Averești, plasa Crasna, județul Fălciu, situat pe coasta dealului și pe valea cu asemenea numire, cu o popu-lațiune de 98 familii, 480 suflete și 98 contribuabili. Este reședința comunei, are o biserică veche, cu 1 preot și 2 dascăli. Locuitorii sunt răzeși vechi”²⁸⁶.

AVRĂMENI

(sate în comuna Avrămeni, Botoșani).

1430, aprilie 10: Întărit de Alexandru cel Bun lui Vlad Aldiș, care primește uric pentru satele lui, inclusiv

²⁸⁶ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 140

„Pătrăuți, la Suceava, ocolul de sus, unde este casa lui” și cuturile din megieșie, „pe Vălhăuți, **la Glod**, unde a fost jude Iacăci, și Glod Ciorbă tij pe Vălhăuți, și, pe gura Drăsăsovei, **la Fântână**, tij pe Vălhăuți, și, pe Borodance, unde a fost Ciorba, și, pe Lăpușna, Iucenii și, la o Petră Cruce, și Sacărenii, și Lepoveșna, și fântâna Epurelui, tij pe Lăpuțna, și la fântâna lui Ilie,, pe Lupușna, pe din gios de Iurceni, și unde a fost Hrăste giude, și pe din gios, unde a fost Stăilă giude, și unde a fost Jula giude, și împotrivă... peste deal dinspre Voloca, la fântână, la lacul despre sat, pe deasupra Lăpușnii, la fântâna lui Gherman... Iar hotarul acelui sat de acelor fântâni să fie dinspre toate părțile după hotarele vechi, pe unde au îmblat de veci”.

1558, aprilie 12: Întărit de Alexandru (Lăpușneanu) voievod lui Anton gumelnic (păsărarul), care primește uric pentru „jumătate din satul **Avrămeni**, ce-i la Vălhovăț, sub dreslive, cumpărătura dumisale de la logofătul Toader; și uricul de cumpărătură de la Petru voievod încă l-am rupt domnia mea”²⁸⁷.

1774, iunie 22: Satul **Avrămeni**, ținutul Dorohoiului, ocolul Bașeului, avea, după recensământul lui Rumeanțev²⁸⁸, **toată suma caselor: 98**. Scădere rufeturi 98: 4 preoți și dascăli, 1 chihae de poștă, 1 ruțaș, 1 slugă a dumisale jitnicerului Manolachi, 1 argat a căpitanului de poștă, 1 jidov, 89 poștași ce slujesc la poșta Volovăț. / **Ce slujesc la poșta Volovăț:** Ion Țurcan / Petre Țurcan / Andrei Armășan / Ștefan sin (fiu) Andrei / Ion Paiu / Ștefan Cîrimpeiu / Ioniță, scutar / Toader, dohotar / Grigoraș Ager

²⁸⁷ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927, pp. 35-37

²⁸⁸ ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975, p. 517

/ Sandul, scutar / Grigoraș, dohotar / Iacob zet (ginere) lui
 / Sandul Chelsiian / Ursul Chelsiian / Toader Șurcan /
 Nichita / Grigorie Oroșan / Vasile Oroșan / Dănilă, bejenar
 / Lupul zet lui / Vasile, baciul / Dumitrașco Stele / Grigorii
 sin Catrinii / Dumitru Brad / Ursul Irincăi / Todosii
 Mogâldan / Acsintii Ciocoiu / Ion zet Brandaburului /
 Georgie Brad / Lupul sin Pătrașco / Georgie Strâmban /
 Apostul / Vasile Iacob / Ursachi Iacob / Ion Bogdan, slab /
 Neculai Borlen / Toader brat (frate) lui / Georgiță zet Iacov
 / Lazor sin Grigorie / Iordăchiță / Grigoraș Borlen / Ion sin
 cărauș / Ștefan Bețiv, slab / Ion zet Susii / Grigoraș, bejenar
 / Ștefan, cioban / Georgii Glodan / Ioniță Ciucian / Ștefan
 brat lui / Mihaiu, rus / Gavril, dohotar / Ioniță, dohotar /
 Georgii Robul, slab / Neculai Haitur / Ion Armășan /
 Andrieș, dohotar / Toader cumnat Petrii, slab / Pintilie
 Țurcan / Toader Bobul, nevolnic / Ștefan, văcar / Iosip,
 văcar / Toader, văcar / Costandin, văcar / Ioniță sin Apostul
 / Acsintii Novac / Lupul sin Macovei / Lupul, muntian /
 Ion Balaur / Costandin holtei cu mamă / Ion sin Neculăesii
 / Vasile cumnat popei, argat la popă / Vasile sin Pătrașco /
 Pavăl Său, slab / Vasile sin Nichitii, rus / Roman sin Brad
 / Petre Bouren / Gavril Cumpătă / Pricop sin Robul /
 Acsintii, dohotar, slab / Lupul sin Macovei / Eftimie,
 bejenar / Todosii sin Lungul / Dumitrașco, bejenar ot
 ocolul Botoșani / Georgie brat lui / Pentilie Burcel, bejenar
 ot ținutul Eșului / Ion sin Paraschiva / Lupul Budin, vornic
 / Toader, vătăman / Mateiu zet Bogdan, vătăman. //

Rufeturi, preoți, dascăli: Preotul Ștefan / Preotul Grigorie
 / Arhip, dascăl / Grigoraș, dascăl. // **Chihae la poștă:**
 Neculaiu. // **Slugă:** Ioniță Brad, sluga dumisale jîtnicerului
 Manolache. // **Jidov:** Kopel. // **Scutelnic:** Moisa,
 scutelnicul căpitanului Dumitrașcu de poștă.

1898: „**Avrămeni**, comună rurală în plasa Bașeu, județul Dorohoi, formată din satele Adășani, Avrămeni, Borolea și Zahoreni, cu reședința primăriei în Avrămeni. Are 509 familii și 1.454 suflete; 2 biserici cu 2 preoți, 2 cântăreți și 2 pălămari; o școală cu un învățător. E la 10 km de Săveni, reședința plășii, și la 58 km de Dorohoi. Sătenii posedă 558 hectare 56 ari de pământ, iar proprietarii 5.106 hectare 23 ari câmp, 300 hectare 76 ari pădure, 14 iazuri și 12 pogoane vie... / Vite mari cornute 1.131, cai 296, oi 3.924, capre 31, porci 490 și stupi 179. / **Avrămeni**, sat în comuna cu asemenea numire, plasa Bașeu, județul Dorohoi, cu 222 familii sau 633 suflete și o plăcută situație... Așezările sătenilor în mare parte sunt bune; unele au livezi, altele grădini. Proprietatea moșiei este a fraților Isăcescu. / Biserica, cu patronul Sf. Nicolae, este mică, făcută din lemn și tencuită la 1852, din ordinul fostului proprietar, marele logofăt Nicolae Andrei Milo. / Are o școală, cu 1 învățător. / Calitatea pământului este bună. Sătenii posedă 420 hectare 63 ari de pământ, iar proprietatea 2.864 hectare 39 ari de câmp și 55 hectare 93 ari pădure de stejar tânără. Iazuri sunt trei, dintre care mai mare este acela numit al Milului, de 4 hectare întindere. Livezi pe moșie sunt în două locuri, cu diferiți pomi roditori, și 4 pogoane vie. Pâraie principale, ce trec pe moșie, sunt Volovățul și Bodeasa. Drumuri, acel de la Darabani, la Ștefănești, la Săveni, Dorohoiu și Botoșani. Hotarele moșiei: cu Ichimeni, Săveni, Sârbi, Livenii Mitropoliei, Tescurenii și Adășani. / E de observat că familia Isăcescu este una din vechile familii ale Moldovei. Așa, la 1577, februarie 5, mănăstirea Moldo-vița, din Bucovina, cumpără a 8-a parte din moșia Corlata din ținutul Sucevei, de la Ioan Isăcescu. La 1737, mănăstirea

Iliești se întemeia de Ionașcu Isăcescu, care îi dete moșiile Iliești, a 3-a parte, Bălăceanca, Iacobinești, a 4-a parte, Orășani jumătate, pe lângă Saseșoara. / Familia Milo este veche. Așa, la 1761, în timpul domniei lui Calimach vodă, se găsește staroste de Cernăuți Enache Milo, franc de origine (*Letop.*, t. 3, p. 246). La 1769, când țara era ocupată de ruși sub generalul Elem, în deputăția ce fu trimisă la Impărăteasa Ecaterina a II-a se afla și Enache Milo, biv vel spătar. Pe când republicile Veneției și Genevei disputau preponderența în Orient, multe familii din aceste locuri se stabilizează la Constantinopole, în mahalalele Pera și Galata. Din aceste familii italiene, trecură în Moldova și Valahia, cu timpul, aduși de domnii pământeni și fanarioți. Între așa familii era și Milo, pe lângă Alexandri, Cozadini, Cuza, Negri, Romalo, Ventura și alții”²⁸⁹.

AVRĂMENI

(comuna Avrămeni, raionul Edineț, Moldova).

1637, iunie 28: Vasile, feciorul Roșăorului de **Stancăuți** (Stancăuți, comuna Șapte-bani, raionul Râșcani, Moldova) și femeia lui Fetița, fata Aniței, nepoata Ștefei de **Brătășeni** (Brătușeni, comuna Brătușeni, raionul Edineț, Moldova), vând marelui vistiernic Dumitrașco Buhuș, drept 15 galbeni, partea lor „din sat de Brătășeni, din stâlpul ce este al moșului nostru, al Ștefei, din mij-locul

²⁸⁹ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, pp. 141, 142

satului, partea noastră, a treia parte, ce este de la acel stâlp... dinaintea lui Miron Ciogolea, Dondei, Iomașco Someș – dregătorul de Stancăuți, Lazor vătă-manul de Stancăuți, Istrati Demeșcanul, Ggeorghe din **Verteb** (lângă Noua Suliță, raionul Noua Suliță, Ucraina), Struț de **Butești** (comuna Ciobani, raionul Glodeni, Moldova), Alecsii – dregătorul de **Avrămeni** (comuna Avrămeni, raionul Edineț, Moldova) și dinaintea a mulți oameni buni și bătrâni”.

AVRĂMENI

(peste Prut, în dreptul Ștefăneștilor,
județul Bălți, Moldova).

1640, septembrie 3: Scrisoarea trimișilor domnești „la satul vistiernicului celui mare Iordachi (Cantacuzino), la **Ploscureni** (comuna Costești, județul Bălți, Moldova), să hotărâm și să stălpim hotarul acestui sat. / Deci noi am venit și am strâns oameni și am socotit, și am ales hotarul acestui sat de unde se începe, din gura Ciuhurului, ce dă în Prut, tot matca în sus până în gura Prăvalului, ce dă în Ciuhur, și matca Prăvalului până în stâncă, și de acolo drept la deal, peste drumul cel mare, într-un stâlp de piatră, ce s-a pus, și de acolo drept la deal, în Movila Maradinețului, în dumbravă și peste altă movilă, ce este lângă sânsa; și de aici, prin dumbravă, până într-altă

movilă, ce este găunoasă, lângă drumul Dămășcanilor, la obârșia viei Dihanului, și de aici muchia Dihanului dinspre răsărit, până într-un stâlp de piatră, și de aici peste valea Dihanului, într-alt stâlp de piatră, ce s-a pus dinspre apus, dinspre Prut, și de acolo drept la vale în coastă, la stâlp de piatră, și de acolo iarăși într-o movilă din sus, unde s-a pus alt stâlp de piatră în a treia movilă din sus. Iar șesul Prutului și bălțile dinspre Iașcăuți, noi n-am ales... și încă am mai lăsat hotarul Ploscuțenilor spre hotarul Pășcăuților, și i-am tocmit. / și la acest hotărât au fost Vasile Balș și Bogdan căpitan de curteni din ținutul **Dorohoiului**, Grigorașcu Jora, Ionașcu Cociorvei din **Turăuți** (comuna Costești, județul Bălți, Moldova), Dande și Pantelei din **Ștefănești** (comuna Ștefănești, Botoșani), Sămion, Laghii și Drăgance din **Băscăceni** (Boscoteni, comuna Românești, Botoșani), Alecsăi din **Avrămeni** (județul Bălți, Moldova) și alți oameni buni”²⁹⁰.

1656, februarie 26: Porunca dată de Gheorghe Ștefan voievod „la vătămanul și la toți sătenii din satul **Avrămeani**... să aveți a asculta de biarinul nostru, de Iordache (Cantacuzino), ce-a fost vistiernic, pentru că m-am milostivit și v-am dat iarăși lui, cum ați fost mai înainte”²⁹¹.

1904: „**Avrameni** se află în județul Bălți, volosti Balotina. Este așezat pe malul Prutului, între satele Braniștea și Balotina... Satul se compune din 74 case de țărani români, care posedă 479 deseatini pământ de împroprietărire, iar mănăstirea Trei Sfinți (Ierarchi din Iași)

²⁹⁰ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 452, pp. 445, 446

²⁹¹ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908, p. 1

are aci 495 deseatini. Populațiunea e săracă; viile, vătămate de filoxeră. La Avrameni este punct de trecere în România; aci locuiesc trei sergenți din corpul de jandarmi, pentru verificarea pașapoartelor. E și o stație de cai de de poștă, ținută în arendă de un evreu. De la acest sat și până la Balotina, 12 verste. La 1901, Zemstvo din județul Bălți a cerut, de la guvernul central, voie ca prin Avrameni să se permită și traficul cu vite, deoarece județul Bălți mult s-a sărăcit de vite. În apropiere de Avrameni, în România, la Ștefănești, e centrul pentru negoțul cu vite și acolo are locuință un medic veterinar”²⁹².

AVRĂMEȘTI

(lângă Prigoreni Mari, înglobat în Târgu Frumos, Iași).

1622, martie 6: Tudosca și Pătrașco, feciorii Nastasiei, vând „moșia noastră dreaptă din **Arămești** și din **Hălăseni**, din a treia parte din tot locul, a treia parte, lui Toderiță din **Mușetești** și ne-a dat pe acea moșie 9 galbeni... dinaintea lui Ionașco fost hotnog și Moglan din **Mușetești**, Sămion și Santan ot **Săucești**. / Așijderi, a mai cumpărat Toderiță o parte de ocină din **Avrămești** și din **Hălăseni** de la Miron și Nichita, feciorii Dochiei, sora lui Sămion ot Hălăseni, drept 19 taleri”²⁹³.

1629, decembrie 11: Întărit de Alexandru

²⁹² Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904, p. 9

²⁹³ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române între 1428-1757*, vol. XXIV, Iași 1930, pp. 111, 112

(Lăpușneanu) voievod vornicului de gloate Tănasie, care primește ispisoc pentru dania și miluirea domnească „o seliște, anume **Avrămeștii**, din hotarul nostru de la **Târgu Frumos**, ce a fost ascultătoare de ocolul târgului, ce este în ținutul Cârligăturii... cu loc de heleștee în pâraul Pocrișului și cu loc de prisacă în râdiul **Prigo-reanilor**, și cu loc de fânaț în pâraul Socilor. Până în pâraul Sirbca, și cu loc de heleștee în pâraul Sârbca”²⁹⁴.

1630, august 18: Întărit de Moise Moghilă voievod fostului vornic Tănasie, care primește ispisoc pentru „dania și miluirea de la Alexandru voievod, fiul Radului voievod, o seliște, anume **Avrămești** și cu loc de heleș-teu, care acea seliște a fost ascultătoare de ocolul Târ-gului Frumos, și un loc de prisacă în rediul Prigorenilor, și cu loc de fânaț la apa Socilor, până în apa Sirbca și cu loc de heleșteu în apa Sirbca și în apa Pocrișului, și cu tot venitul”²⁹⁵.

1631, noiembrie 1: Ispisoc de judecată de la Moise Moghilă voievod, după ce vornicul de gloată Tănasie „s-a pâraț de față cu Neaniul vornic de gloată, pentru o seliște, anume **Avrămeștii**, care seliște a fost dreaptă domnească, atârănătoare de ocolul Târgului Frunos, dreaptă danie și miluire lui Tănasie vornic de la Alexandru vodă... cum ne-a arătat drese pentru acea seliște. Iar Neaniul a zis cum este a lui dreaptă danie și milă de la Alexandru vodă pe un loc din hotarul satului **Avrămeștii**, anume Prigorenilor, și a arătat drese de danie și miluire și a zis cum a fost sat **Prigorenilor**; astfel domnia mea am socotit și am făcut carte lui Vasile Banul, fost vornic de gloată, ca să strângă

²⁹⁴ Buletinul „Ioan Neculce”, Iași, An V, Fasc. V, 1925, p. 43

²⁹⁵ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 144-146

oameni buni, să arate cu sufletele lor cum este nau cu sreptul: deci ei au socotit și au arătat, și cu șoltuzul și oameni buni din Târgul Frumos, dinspre rediul Prigorenilor, pe care l-a făcut Neaniul vornic, cum a fost; că au fost acolo niște prisăci și un rediu, care se numește Progoreni, iar sat acolo n-a fost niciodată... și este hotarul satului **Avrămeștii**. / Astfel, și domnia mea, cum am văzut că umblă Neaniul vornic cu hicleșug și cu gură nu cum se cade... i-am luat acele drese, iar Neaniul a rămas dinaintea noastră din toată legea”²⁹⁶.

1635, iunie 28: Ispisoc de judecată al lui Vasile Lupu voievod după pâra vornicului de gloată Tănăsie „cu rugătorii noștri, călugării de la sfânta mănăstire Hangu... zicând Tănăsie vornic că i-a dat și la miluit Radul voievod cu o seliște, anume **Ruscanii** (lângă Buznea, în componența Târgului Frumos, Iași)... și ajunge hotarul acelei seliști în iazul călugărilor de la Hangu, iaz cu mori, făcut de Miron Barnovschi voievod la **Târgu Frumos** și l-a dat acelei mănăstiri. Însă, la un vad, care este pe un pârâu ce se numește Plotunița și din jos de acel iaz iarăși are Tănăsie vornic altă seliște, anume **Avrămești** (lângă Prigoreni Mari, intrat în componența Târgului Frumos, Iași), dania și miluirea lui de la Alexandru voievod, și voiește a se întinde cu acele două seliști în acel iaz... / Și am ales boieri și i-am trimis acolo, să cerceteze cu oameni buni și bătrâni, megieși dimprejur... și au ales 12 oameni buni, voind a le pune brazdele în capete, să arate ei cu sufletele lor pe unde este hotarul acelei seliștii, dar acei oameni buni n-au vrut să ia brazdele pe capetele lor, ci au arătat drept că nu ajunge hotarul seliștii Ruscani pe valea

²⁹⁶ Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907, pp. 152-154

Plotoniței – pentru că s-a aflat și uricul pe care l-a avut Târgul Frumos de la Ștefan voievod cel Bătrân – și seliștea Plotonița, la Reditu, cu valea ei, n-a fost dată lui Tănase vornic de nici un domn și să nu aibă nici o treabă cu Plotonița”.

1635, noiembrie 26: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra dintre Neaniul vornic cu Tănase vornic, Neaniul susținând că a „avut danie o seliște de sat de la Alexandru Radul voievod, în hotarul **Târgului Frumos**, pe pâraul Plotonița, sub Reditu, care se numește **Prigoreni** („unde a fost biserica de piatră”, în hotarul Târgului Frumos, Iași); Iar Tănase a arătat un dres de la Același Alexandru voievod, de asemenea danie, pe o seliște pe acel loc și în același hotar, care este numită **Avrămești** (lângă Prigoreșii Mari și Târgu Frumos, Iași). Și s-a sculat Tănase, în zilele lui Moise voievod, și a pârat pe Neaniul vornic și a spus că acea seliște, Prigoreni sub Reditu, este tot o seliște cu Avrămeștii și a adus Tănase vornic și martori și cuvinte mincinoase și au mărturisit, înaintea acelui domn, că nu a fost niciodată o asemenea seliște, Prigoreni pe Plotonița, ci este în hotarul Avrămeștilor, și a rămas Tănase vornic pe Neaniul vornic cu acei martori cu cuvinte deșarte și mincinoase. / Deci, când a fost acum, Neaniul vornic, văzând strâmbătatea sa, s-a sculat și a adus uricul Târgului Frumos, și am căutat și am aflat, în acel uric, acea seliște deosebită Avrămești, între Ruscani și între Avrămești pe Plotonița”.

1636, noiembrie 26: Ispisoc de judecată de la Vasile Lupu voievod, după pâra dintre Tănase vornic, proprietar în **Prigoreni**, și vornicul Neaniul, pentru seliștea pe care o vânduse lui Neaniul, „zicând Tănase că această seliște Prigoreni, pe Plotonița, sun Reditu, este o seliște

a **Avrămeștilor**”. Citind uricul „de la Ștefan vodă bătrânul, Vasile Lupu constată că „această seliște este deosebită de Avrămești, între **Ruscani** și Avrămești pe Plotonița”, deci „dă rămas pe Tănase vornic, miluind pe Neaniul vornic cu seliștea Prigorenei”²⁹⁷.

1637, martie 12: Zapisul fostului vornic Tănase, în care mărturisește că a vândut „satul **Avrămești**, ce este în ținutul Cârligăturii, ce a fost ascultând de **Târgu Frumos**, jupânului Iordache (Cantacuzino), marele vistiernic, drept 500 taleri de argint”.

1637, mai 14: Fostul vornic Tănase, „șoltuzul de la **Târgul Frumos** și bătrânii de acolo” stabilesc hotarul seliștii **Avrămeștilor** și s-au pus și semne dinspre alte hotare. Alta, locul de care se apucă vornicul Neaniul, ce se cheamă **Prigorenei**, de zice că-a fost sat, noi așa știm cu sufletele noastre, că sat n-a fost, ci au fost niște prisăci de târg ale moșilor noștri și ale noastre și este rediu, acel rediu se cheamă Prigorenei, iar alt sat n-a fost și s-a ținut acel sat de Avrămești”.

1637, septembrie 12: Întărit de Vasile Lupu voievod marelui vistier Iordachie (Cantacuzino), care primește uric pentru „un sat, anume **Avrămeștii**, ce este în ținutul Cârligăturii, cu vad de moară în râul Bahlueț... cumpărat de la Tănase vornic pentru 500 taleri de argint” și pentru „jumătate din satul **Pășcanii**, ce este în ținutul Sucevei, pe râul Siret danie de la Savin Prăjescul, Dumitrașco Șoldan” și cumnații lor, sat care a fost, cândva, „drept al lui Isac Balica hatman”.

1638, martie 22: Întărit de Vasile Lupu voievod fostului vistiernic Iordache (Cantacuzino), care cumpără,

²⁹⁷ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An VI, Fasc. VI, 1926, p. 87

cu 500 taleri de argint, de la fostul vornic Tănasie „satul anume **Avrămești**, ce este în ținutul Cârligăturii”.

1639, septembrie 7: Întărit de Vasile Lupu voievod lui Iurdachie (Cantacuzino) fost mare vistier, care primește ispisoc pentru dania domnească „o bucată de șes, ce se cheamă **Râtul** (în hotarul Târgului Frumos, Iași), pe Bahlueț... din hotarul **Târgului Frumos**. Și se începe acea bucată de șes din iazul călugărilor de la sfân-ta mănăstire Hangul, în jos, pe Bahlueț, pe ambele părți, până în hotarul satului **Avrămești** (lângă Prigoreni Mari, orașul Târgu Frumos, Iași)”²⁹⁸.

1656, februarie 25: Porunca lui Gheorghe Ștefan voievod, dată „vătămanului și la toți sătenii din **Avrămeani**... să aveți a asculta de boiarinul nostru Iordache, ce-a fost vistiernic... căci domnia mea m-am milostivit și v-am dat iarăși lui, cum ați fost înainte”²⁹⁹.

1665, iunie 22: Văduva vistiernicului Iordache se pâraște cu Bejan, Ursul, popa Acsinte și cu alți răzeși ai lor „pentru hotarul **Avrămeanilor**, căci ni s-a jeluît spătăroaia că au intrat peste hotar”. Evstratie Dabija voievod poruncește lui Dubău, pârcălabului de Cârligă-tura, să meargă acolo, și, împreună cu oameni buni să socotească „dresele pe unde va spune uricul **Târgului Frumos** de or merge oameni cu brazda în cap pe acele semne, pe acolo să fie hotarul acelor sate”³⁰⁰.

1665, iulie 25: **Hotarnica satului Avrămeni**, făcută de Tudose Dubău, „pentru o pâra ce are spătăroaia Iordăchioae cu Bejan din **Ciuncești**, Ursul de acolo, popa

²⁹⁸ AȘSP, *Documenta Romaniae Historica / A. Moldova*, vol. XXV, București 2003, doc. 225, pp. 225, 226

²⁹⁹ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An V, Fasc. V, 1925, p. 49

³⁰⁰ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An V, Fasc. V, 1925, p. 49

Acsinte din **Brăești**, Iftimie feciorul popii Simion, Coste și Mihalcea, nepoți lui Varlan, Gavril a Gligorcii, Andonie ginerele lui Toader de **Ciuncești** și cu alți răzeși de acolo pentru hotarul **Avrămenilor**, ce se împreună cu hotarul **Ciunceștilor**. Deci pâra o au pentru movila săpată, ce este împotriva Rediului Hulturului, deasupra heleșteului spătăroaei. Ciunceștii așa zic, cum că hotarul este din acea movilă săpată, drept la vale, pe un drum vechi, ce lovește în Bahlueț, iar spătăroia scrie din acea mobilă săpată, peste pisc și de acolo drept în sat, mai jos de iaz – răzeșii se împacă cu spătăroaia și se pun semne Avrămenilor dinspre Ciuncești”³⁰¹.

AVRĂMEȘTI

(ținutul Tutovii, Vaslui).

1666, septembrie 8: „Andriu din **Avrămești** dăruiește lui Neculai Buhuș vel logofăt 10 stupi, cu un loc de prisacă, unde sunt stupii, la sat la **Avrămești**, ținutul Tutovii”³⁰².

1898: „**Avrămești**, sat în plasa Tutova, județul Tutova, spre nord-vest de orașul Bârlad, pe pâraul Valea-Mare. Are 772 locuitori, din care 51 știu carte, și 193 case. Formează o comună (comuna **Avrămești**) cu cătu-nele: Uricari, Mărășești și Corobănești. Are, în toată comuna,

³⁰¹ Buletinul „*Ioan Neculce*”, Iași, An V, Fasc. V, 1925, pp. 49, 50

³⁰² Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915, doc. 166, p. 152

1351 locuitori, din care 90 știu carte, 345 contri-buabili și 854 case. Se cultivă viia, pe o suprafață de 73,50 hectare, și livezile cu pruni, pe o suprafață de 5,75 hectare. Cu comerețul se ocupă, în toată comuna, 9 oameni, din care 8 români și 1 evreu, în 10 stabilimente comerciale, din care 6 cârciumi. Teritoriul comunei este deluros. Într-o pădure, din cuprinsul acestei comune, s-au găsit monede antice, ce sunt donate liceului din Bârlad. Are o școală primară de băieți și 4 biserici”³⁰³.

AZĂNCEȘTI

(în Covurlui, Vaslui).

1610, iunie 11: Porunca dată de Constantin Moșila voievod paharnicului Bontăș, după ce „s-a jeluit nouă Dumitru diac, ginerele Varvarei, fata Anghelinei. Fata lui Huru vornic, și cumnatul lui Buciumaș, vătaf de pitari, zicând că dânsul a avut un sat în ținutul Covur-luiului, **Azăncești**, și-i este lui ocină și moșie, și are drese vechi pe acest sat... / tu să aduci oameni buni, să arate hotarul aceluia sat, pe unde a îmblat din veci; după aceas-ta, să dai această bucată de pământ în mâinile lui Dumitru diac și lui Buciumaș vătaf, și să se dea veste tuturor oamenilor din jurul acestui loc și mimeni să nu cosească sau să are pe acel loc, fără foia lor”³⁰⁴.

³⁰³ Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898, p. 142

³⁰⁴ Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iași 1892, pp. 265-267

Bibliografie

ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, I, Chișinău 1975

ACAD. ȘT. RSS MOLD., *Moldova în epoca feudalismului*, VII, II, Chișinău 1975

Arhivele Statului Iași, transp. 166, of. 143, No. 7, filele 31-32; tr. 885, op. 1011, Nr. 10, filele 21-24; tr. 696, op. 722, Nr. 1084, filele 80-84; tr. 1316, op. 1488, Nr. 1174, filele 53-59

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. I, București 1975

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. II, București 1976

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / *A. Moldova*, vol. III, București 1980

AȘSP, *Documente privind Istoria Românilor*, *A. Moldova*, sec. XVII, vol. IV

AȘSP, *Documente privind Istoria Românilor*, *A. Moldova*, sec. XVII, vol. V

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XVIII, București 2006

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XIX, București 1969

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXI, București 1971

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXII, București 1974

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIII, București 1996

AȘSP, *Documente Romaniae Historica*. A. Moldova, vol. XXIII, București 1996

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXIV, București 1998

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXV, București 2003

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVII, București 2005

AȘSP, *Documenta Romaniae Historica* / A. Moldova, vol. XXVIII, București 2006

AȘSP, *Documente privind Istoria Românilor*, A. Moldova, sec. XVII, vol. IV

AȘSP, *Documente privind Istoria Românilor*, A. Moldova, sec. XVII, vol. V

AȘSP, *Documente privind relațiile agrare în veacul XVIII*, Editura Academiei, 1966

AȘSP, *Călători străini despre Țările Române în secolul al XIX-lea*, I, București 2004

AȘSP, *Călători străini prin Țările Române*, Vol. VII, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980

AȘSP, *Călători străini despre țările române*, IX, București, 1997

AȘRSSM, *Moldova în epoca feudalismului*, vol. I, Chișinău 1975

Angeli, Moriz, Edler von, *Erzherzog Carl von Österreich als Feldherr und Heeresorganisator*, Wien 1897

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, I, Bârlad 1911

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, II, Bârlad 1912

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, III, Bârlad 1915

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, IV, Bârlad 1924

Antonovici, Ioan Preotul, *Documente Bârlădene*, V, Huși 1926

Arbore, Zamfir, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, București 1904

Ardeleanu, C., căpitan invalid de război, *Amintiri din timpul ocupării Bucovinei*, în Nistor, Ion I., *Amintiri răzlețe din timpul Unirii / 1918*, Cernăuți 1938

Árus Csongor László: Szemelvények a moldvai szórványmisszió történetéből – apud Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019

Averescu, Ales., Maior, *Lecțiuni de geografie militară predate la Școala de Ofițeri*, București 1895

Baciu, Cornelia A., *Bucșoaia*, în *Afirmarea*, No. 8-9, august-septembrie 1939

Bălan, Teodor, *Documente bucovinene*, I (1507-1653), Cernăuți 1933

Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. II / 1519-1662, Cernăuți 1933

Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, III, 1573-1720, Cernăuți 1937

Balan, Teodor, *Documente bucovinene*, IV, 1720-1745, Cernăuți 1938

Bălan, Teodor, *Documente bucovinene*, vol. V, Cernăuți 1939

Balan, Teodor, *Bucovina în Războiul Mondial*, Cernăuți 1929

Bergner, Rudolf, *Rumänien / Eine Darstellung des Landes und der Leute*, Breslau 1887

Bianu, Ioan (bibliotecarul Academiei Române), *Catalogul manuscriptelor românești*, București 1907

Bianu, Vasile, *Însemnări din războiul României Mari*, I, Institutul de Arte Grafice Ardealul, Cluj, 1926

Biblioteca Academiei Române, *Creșterile din anul 1906*, No. II, aprilie 107, București 1907

Biserica Ortodoxă Română, *Jurnal Periodic Ecclesiastic*, București 1905, Nr. 6, Anul 29, septembrie 1905

Biserica Ortodoxă Română, *Jurnal Periodic Ecclesiastic*, Anul XXXII, nr. 9, decembrie 1908; Nr. 3, Anul 33, iunie 1909; nr. 40, 1916

Bogdan, I., *Documentele moldovenești de la Ștefan cel Mare*, Iași 1933

Boldur, Alexandru V., *Ștefan cel Mare, Voievod al Moldovei*, Editura „Carpații”, Madrid 1970

Botez, Corneliu, *Omagiu lui Mihail Eminescu, cu prilejul a 20 de ani de la moartea sa*, Atelierele grafice „Socec”, București, 1909

Brumar, Emil, *Julien Ospitalierul*, Polirom, Iași 2009

Bucșă, Prof. Viorel; Hutu, Prof. Cătălin; *110 ani de învățământ românesc la Prelipca*, în revista *Primele iubiri*, Suceava, 15.01.2004

Bumbac, Vasile, *Schițe de excursiuni făcute prin Bucovina în feriile de vară ale anului 1888*, în *Revista Bucovinei*, Anul IV, nr. 4 / 15 Februar 1889; *Schițe de excursiuni feriale. Anul 1889*, în *Revista Politică*, Anul V, nr. 17 / 1 septembrie 1890

Cantemir, Dimitrie, *Hronicului Romano-Moldo-Vlahilor*, București 1928

Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, București, 1967

Ciociu, C., *Iconomul, Note la Monografia Bisericilor parohiale și filiale din județul Botoșani*, Dorohoi 1892

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. I, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. II, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. III, Iași 1892

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VI, Iassi 1875

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VII, Iassi 1886

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. VIII, Iassi 1886

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. IX, Iassi 1887

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. X, Iassi 1888

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XI, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XII, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIII, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIV, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XV, Iassi 1889

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVI, Iassi 1891

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVII, Iassi 1891

Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XVIII, Iași 1892

- Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XIX, Iassi 1891
- Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XX, Iași 1892
- Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIII, Iași 1895
- Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXIV, Iași 1895
- Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. XXV, Iași 1895
- Costăchescu, Mihai, *Documente moldovenești înainte de Ștefan cel Mare*, Iași 1931
- Crăciun, Georgeta, *Moldova în vremea Domnitorului Grigore Alexandru Ghica*, București 1984
- Daimer, Dr. J, *Oesterreichische Zeitschrift für Stomatologie*, Wien 1891
- Damian, Constantin C., *Les banques populaires en Roumanie*, Orléans, Imp. P. Pigelet et Fils et Co, 1922
- Dan, Dimitrie, *Mănăstirea și comuna Putna*, București 1906
- Dan, Dimitrie, *Igeștii*, în *Revista Istorică*, N-rele 4-6, Anul VIII, Aprilie-Iunie 1922
- D'Avril, Adolphe, *De Paris a l'Île des Serpents*, Chapitre VIII / La Boukovine, Paris 1876
- De Martens, G. Fr., par Felix Stoerk, *Nouveau recueil général de traités et autres actes relatifs aux rapports de droit international*, Tome XV, Goettingue, 1891
- Denarowski, Dr. Carl, *Die mineralquellen in Dorna-Watra und Pojana-Negri in der Bukowina*, Wien 1868
- De Plason, Adolphe, *Recueil des traités et convention conclus par l'Autriche-Hongrie*, Tome dix-neuvième, Vienne 1891
- De Serres, Marcel, *Voyage dans l'Empire d'Autriche, pendant les années 1809 et 1810*, Livre VIII,

Bukowine, Paris, 1814D DGAS Suceava, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983

DGAS Suceava, *Din tezaurul documentar sucevean*, București 1983

DGAS Suceava, *Suceava / File de istorie*, București 1989

Diaconovich, Dr. Corneliu, *Enciclopedia Română*, Tomul I, Sibiu 1898; Tomul II, Sibiu 1900

Dimitriu, Constantin V., Dr., *Bacăul istoric / Monografia istorică a 12 sate de răzeși de pe valea Tazlăului Mare*, București 1936

Diracțiunea Administrațiunii Locale, *Tablou de regruparea comunelor rurale*, București 1931

Doboș, Filaret, profesor, ofițer voluntar, fost membru al Consiliului Național din Bucovina, *În preajma zilei de 28 noiembrie 1918*, în Nistor, Ion I., *Amintiri răzlețe din timpul Unirii / 1918*, Cernăuți 1938

Dominian, Leon, *The frontiers of language and nationality in Europe*, New York 1917

Drăgan, Dr. Valentin, *Serbarea de la Putna – 3/16 iulie 1904*, în *Gazeta Transilvaniei*, Nr. 144, Anul LXXVII, Brașov 3/16 iulie 1914

Drăgușanul, Ion, *Identități deturnate. O istorie anecdotică a Bucovinei*, Grupul editorial Mușatinii – Bucovina viitoare, Suceava, Anul Eminescu

Dugan, Ilie, *Patroni și patronat în biserica ortodoxă din Bucovina. Date și reflexii*, în *Românul*, Nr. 98, Anul II, Arad, joi 3/16 mai 1912

Engel, Alexander von, *Österreichs Holz-Industrie und Holdzhandel*, I Theil, Wien 1907

Felea, Dr. I., *Impresii de călătorie*, în *Românul*, Nr. 178, Anul IV, Arad, joi 14/27 august 1914

Filip, Preotul Neculai, *30 de ani în parohia Văratec*, Botoșani, 1911

Filipescu-Dubău, Nicu, *Dicționar geografic al Județului Dorohoi*, Iași, 1891

Florescu, George D., *Andrei Vistierul și Andrei Hatmanul-Logofătul*, București 1936

Forescu, V. A., *Obiceiurile sătenilor și Măriuța din Rădășeni*, în *Gazeta Transilvaniei*, 9 iunie 1907

Formanek, Jaromir; Dvorák, Karl, *Geschichte des k.k. Infanterie-regiments nr. 41*, II Band, Czernowitz 1887

Friedwagner, Matthias, *Rumanische Volkslieder aus der Bukowina*, Konrad Triltsch Verlag Wurzburg, 1940

Gane, N., *Zile trăite*, Iași 1902

Gatti, Friedrich, *Geschichte der k. k. Ingenieur- und k. k. Genie-Akademie / 1717-1869*, Wien 1901

Georgescu, Marin I., căpitan, I, *Grupa Măriei Sale în Bucovina*, în *De strajă*, Nr. 1-3, Anul I, ianuarie-martie 1938

Ghibănescu, Gh., *Catastihul Iașilor din 1755*, Iași 1921

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. I, Iași 1906

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. II, Iași 1907

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. III, Iași 1907

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IV, Iași 1908

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. V, Iași 1908

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VII, Iași 1912

Ghibănescu, Gh., *Ispisoace și Zapise*, Vol. I, Partea I, Iași 1906

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. VIII, Iași 1913

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. IX, Iași 1914

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. X, Iași 1915

Ghibănescu, Gh., *Dorohoiul / Studii și documente*, vol. XII, Iași 1924

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XIV, Huși 1925

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVI, Iași 1926

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Fereștii, Vaslui*, vol. XVIII, Iași 1927

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XIX, Iași 1927

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XX, Iași 1928

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXI, Iași 1929

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Bașoteștii și Pomârla*, vol. XXIII, Iași, 1929

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXIV, Iași 1930

Ghibănescu, Gh., *Surete și izvoade / Documente slavo-române*, vol. XXV, Iași 1933

Giurescu, C. C., *Principatele române la începuturile secolului XIX*, București 1964

Giurescu, Constantin C., *Istoria pădurii românești*, București 1976

Gonța, Alexandru I., *Documente privind Istoria României / A. Moldova / Indicele numelor de locuri*, București 1990

Gonța, Alexandru I., *Indicele numelor de persoane*, București 1995

Gonța, Al. I., *O problemă de geografie istorică*, în *Studii*, an. XI, 1958, nr. 6

Gorovei, Artur, *Cruzimi*, Iași, Editura *Viața Românească*, 1921

Gorovei, Artur, *Monografia Orașului Botoșani*, Ediția Primăriei de Botoșani 1926

Gorovei, Artur, *Folticenii. Cercetări istorice asupra orașului*, București 1938

Gorovei, Artur, *Folklorul și Justiția*, în *Șezătoarea*, No. 3-5. Anul XII, Mai-Iunie 1904

Gorovei, Artur, *Ouăle de Paști*, București 1937

Grămadă, Ion, *Ocuparea orașului Cernăuți de către ruși*, în *Adevărul*, din 2 noiembrie 1914

Grămadă, Nicolai, *Toponimia minoră a Bucovinei*, vol. I, II, Editura Anima Iași 1996

Grigorovitza, Em., *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908

Grigorovitza, Em., *Cum a fost odată / Schițe din Bucovina*, București 1911

Guzman, E., *Silvicultura și industria silvică, de E. Guzman*, tratată în limba română de J. cav. de Cuparenco, în *Geschichte der österreichischen Land- und Forstwirtschaft und ihrer 1848-1898 / Supplementband*, Wien 1901

Hain, Joseph, *Handbuch der Statistik des österreichischen Kaisersstaates*, Wien 1852

Helfert, Joseph Alexander, Freiherr von, *Ausgang der französischen Herrschaft in Ober-italien und Brescia-mailänder Militär-verschwörung*, Wien 1890

Hellwig, Albert, Dr., *Zufall und Aberglaube* (Șansă și Superstiție), în *Globus*, Nr. 19, Bd. XCV, 27 Mai 1909

Hrehor, Constantin, *Muntele mărturisitor*, Editura Apologetica, Iași 2004

Hüffer, Hermann, *Quellen zur Geschichte des Zeitalters der französischen Revolution Bd. Der Frieden von campofornio*, Leipzig 1900

Hurmuzaki, Eudoxiu de, *Documente privitoare la Istoria Românilor*, Volumul II, Partea 4, București 1894

Iacobescu, Mihai, *Din istoria Bucovinei*, vol I, Ed. Academiei Române 1993

Iasinchi, Vasile, *Crucile de pe muntele Pietrosu*, Colecția Dacoromania 1962

Ilisei, Ilie, *Dosarele suferinței*, Suceava 1999

„Ioan Neculce” / *Buletinul Muzeului Municipal din Iași*, Anul I, Fascicola I, octombrie 1921

„Ioan Neculce” / *Buletinul Muzeului Municipal din Iași*, Anul I, Fascicola II, iulie 1922

„Ioan Neculce” / *Buletinul Muzeului Municipal din Iași*, Anul III, Fascicola III, 1923

„Ioan Neculce” / *Buletinul Muzeului Municipal din Iași*, An IV, Fasc. IV, 1924

„Ioan Neculce” / *Buletinul Muzeului Municipal din Iași*, An V, Fasc. V, 1925

„Ioan Neculce” / *Buletinul Muzeului Municipal din Iași*, An VI, Fasc. VI, 1926

„Ioan Neculce” / *Buletinul Muzeului Municipal din Iași*, An VII, Fasc. VII, 1928

„Ioan Neculce” / *Buletinul Muzeului Municipal din Iași*, An VIII, Fasc. VIII, 1930

„Ioan Neculce” / *Buletinul Muzeului Municipal din Iași*, An IX, Fasc. IX, 1931

Ionescu, Serafim, *Dicționar geografic al Județului Suceava*, București 1894

Ionescu, Ion, *Esposițiunea Națională din 1865 în Jassi – Catalogu Oficialu*, Jassii 1865

Ioanițiu, Cicerone, *Martiri și mărturisitori ai Bisericii din România*, București 2004

Iorga, Nicolae, *Memorii*, I, Editura Ramuri, Craiova, 1928

Iorga, Nicolae, *Neamul românesc în Bucovina*, Rădăuți, 1996

Iorga, Nicolae, *Note despre vechea Bucovină*, în *Revista Istorică*, I, No. 5, București mai 1915

Iorga, Nicolae, *Războiul nostru în note zilnice / 1914-1916*, Vol. I, „Ramuri” Craiova 1926

Iorga, Nicolae, *Conferințe bucovinene*, București 1919

Iorga, Nicolae, *Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a Românilor*, Vol. I, Vălenii de Munte 1908

Iorga, Nicolae, *La cronologia vechii domni moldoveni*, Academia Română, Memoriile Secțiunii Istorice, Seria III, Tomul XII, 1931

Iorga, N., *Opinia publică germană și România lui Carol I, înainte și după Războiul de Independență*, București 1933

Iorga, Nicolae, *România cum era până la 1918*, volumul II, *Moldova și Dobrogea*, București 1972

Iorga, Nicolae, *Românismul în trecutul Bucovinei*, București 1938

Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, volumul VI, Partea II, București, 1904

Iorga, N., *Studii și documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. VII, partea III, București 1904

Iorga, N., *Studii și Documente cu privire la Istoria Românilor*, Vol. XXI, București 1911

Jüttner, J. M., *Mitteilungen der kaiserlich-königlichen geographischen Gesellschaft*, Wien 1891

Kaindl, Raimund Friedrich, *Das Ansiedlungsweden in der Bukowina*, Innsbruck, 1902

Kaindl, Raimund Friedrich, *Die Huzulen*, Wien 1894

Kaindl, Raimund Friedrich, *Hexenleiter*, în *Am Ur-Quell. Monatschrift für Volkkunde*, III B, 1892

Kiss Hadnagy, în „Tudományos Gyűjtemény” 1824 volumul VIII, p. 100 – apud Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019

Kogălniceanu, Mihail, *Cronicle României sau Letopisețele Moldaviei și Valahiei*, Tomul II, citat din Neculce, Ion, *O samă de cuvinte*, București 1872

Kogălniceanu, M., *Scrisori / 1834-1849*, București 1913

Kotzebue, Wilhelm, *Lascăr Viorescu /O icoană a Moldovei din 1851*, în *România Liberă*, Nr. 3238, Anul

XII, joi 23 iunie / 5 iulie 1888; Nr. 3241, Anul XII, marți
28 iunie / 10 iulie 1888; Nr. 3457, Anul XIII, marți 28
martie / 9 aprilie 1889; Nr. 3459, Anul XIII, joi 30 martie
/ 11 aprilie 1889

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul I, București 1898

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul II 1899

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, volumul III, București 1900

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, Volumul IV, București 1901

Lahovari, George Ioan, *Marele Dicționar Geografic al României*, Volumul V, București 1902

Lapedatu, Alex., *Antichitățile de la Baia*, în *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, No. 2, Anul II, aprilie-iunie 1909

Lazăr, Grigore, *Monografia geografică a comunei Bogdănești, județul Suceava*, București 1980

Lesur, C. L., *Annuaire Historique Universel pour 1823*, Paris 1824

Lupașcu-Stejar, Alexandru, general, *Paradisul Românesc*, București 1929

Lupescu, Mihai, *Intratul flăcăilor și scosul fetelor la horă*, revista *Ion Creangă*, Nr. 6/1915

Marian, Sim. Fl., *Insectele. Limba, credințele și obiceiurile românilor*, București 1904

Marian, Sim. Fl., *Legende de Maicii Domnului*, București 1904

Marian, S. Fl., *Înmormântarea la Români*, București 1892

Marian, S. Fl., *Nașterea la Români*, București 1892

Marian, Sim. Fl., *Hore și chiuitori din Bucovina*, București 1911

Marie, Queen of Roumania, *The story of my Life*, London, Toronto, Melbourne and Sydney 1935

Martens, G. Fr. De, *Nouveau recueil général de Traités et autres actes relatifs aux rapports de droit international*, Tome XVIII, Goettingue 1898

Maximowicz, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J.; Romstorfer, C. A., *Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums* 1893, Czernowitz 1893

Mihalache, M., *Cuza Vodă*, Ed. Tineretului, 1967

Mihordea, V., *Relații agrare din secolul al XVIII-lea în Moldova*, București 1974

Morariu, Constantin, *Cursul vieții mele*, Suceava 1998

Morariu, Constantin, *Matrachi și feciorii ei – Amintiri din trecut*, în *Amicul Familiei*, Nr. 19, Anul VII, 15/27 mai 1883

Morariu, Leca, *Țara scaunelor de domnie*, în *Revista Fundațiilor Regale*, Nr. 8-9, Anul VIII, 1 august 1 septembrie 1941

Morariu, Victor; Pavelescu, Ștefan, *Istoricul Reuniunii muzical-dramatice „Ciprian Porumbescu” din Suceava / 1903-1938*, Suceava, 1939

Müller-Meiningen, Ernst, *„Who are the Huns?”*, Berlin 1815

Neale, Adam, *Voyage en Allemagne, en Pologne, en Moldavie et en Turquie*, Tome second, Traduit de l'Angloise par Charles-Auguste Def., Paris 1818

Negruzzi, Iacob, *Din Carpați / Fragmente*, în *Convorbiri literare*, Anul I, No. 22, Iassi 15 ianuarie 1868

Nicolae, Eugen, *Monede de cupru bătute în Orașul Nou (Șehr al-cedid)*, în *Revista numismatică*, 1992

Nistor, I., *Românii și rutenii în Bucovina*, București 1915

Pacurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. 2, ediția a II-a, București 1994

Pál, László Gergely, *Bucovina unui maghiar*, Imperium Constanța 2019

Palade, V. I., *O excursiune la Suceava / 17 și 18 august 1871*, Iași 1871

Panaiteescu, P. P., *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova*, București 1968

Pannach, A., *Zwei Jahre als Ingenieur in Rumänien und Russland*, în *Zeitschrift für Vermessungswesen*, Band XLV, 1916 November

Paul, K. M., *Grundzüge der Geologie der Bukowina*, în *Jahrbuch der k. k. Geologischen Reichsanstalt*, volumul XXVI, Viena 1876

Păunel, Eugen I., *Acvarelele lui Franz Jaschke*, în *Codrul Cosminului*, VIII, 1933-1934, Cernăuți

Petrescu, Ghenadie; Sturdza, Dimitrie A.; Sturdza, Dimitrie C., *Acte și documente relative la Istoria Renașterii României*, Vol. VII, București 1892

Petriceicu-Hasdeu, B., *Etymologicum Magnum Romaniae*, IV, București 1898

Platon, Gh., *Domeniul feudal din Moldova în preajma Revoluției de la 1848*, București 1976

Polek, Johann, *Începuturile hergheliei de stat de la Rădăuți*, în *Jahrbuch des Bukowiner Landes-museums*, Cernăuți 1893

Polek, J., *Ansgewält Capitel aus d. Gedenkbuche der röm.-kat. Pfarre zu Czernowitz*. Czernowitz 1890

Polek, J., *Regenzauber in Osteuropa*, în *Zeitschrift des Vereines für Volkskunde*, Berlin 1893

Polek, Johann, *Recenzie privind cercetările asupra pământului și obiceiurilor Bucovinei după 1773*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J.; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893, pp. 3-20

Polek, Dr. Johann, *Joseph's Reisen nach Galizien und der Bukowina*, Czernowitz 1895

Polek, Dr. J., *Topographische Beschreibung der Bukowina mit militärischen Anmerkungen von Major Friedrich von Mieg*, în *Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museum*, Fünfter Jahrgang, Czernowitz 1897

Popinciuc, Mardarie, *Pentru Sfânta Cruce, pentru Țară*, Freiburg 1985

Porumbescu, Iraclie, *Zece zile de haiducie în Scierile lui Iraclie Porumbescu*, Cernăuți 1898

Raffelsperger, Franz, *Itinerär oder Verzeichniss aller Postrouten in den k. k. österreichischen Staaten*, Wien 1851

Rice, D. Talbot, *Byzantine Art*, London 1954

Roller, Mihail, *Răscoalele țăranilor din 1907 – documente*, București 1958

Romstorfer, Carl A., *Aus „Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, în Maximovici, E.; Mikulicz, A.; Polek, Dr. J; Romstorfer, C. A.; *Jahrbuch des Bucowiner Landes-Museum / 1893*, Czernowitz 1893

Romstorfer, Carl A., *Mittheilungen der k. k. Central-Commission*, Volumul 15

Romstorfer, Karl A., *Tumuli, alte Ansiedlung und verschazungen m Bezirke Suczawa*, în *Mittheilungen der k. k. Central-Comision*, XXII. Jahrgang, Wien 1896

Rosetti, Radu, *Pământul, sătenii și stăpânii*, Tomul I, București 1907

Roșu, Traian, *Amintiri în legătură cu Unirea Bucovinei și intrarea Armatei Române*, în Nistor, Ion I., *Amintiri răzlețe din timpul Unirii / 1918*, Cernăuți 1938

Rudtorfer, Franz Xaver, traduit de l'Allemand par L. A. Unger, *Géographie militaire de l'Europe*, Première partie, Paris 1847

Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Lăpușnei*, București 1937

Sava, Aurel V., *Documente privitoare la târgul și ținutul Orheiului*, București 1944

Sava, Aurel V., *Documente Putnene, I, Vrancea / Odobești-Câmpuri*, Focșani 1926

Sava, Aurel V., *Documente Putnene, II, Vrancea / Irești-Câmpuri*, Chișinău 1931

Sbiera, I. G., *Baronul Alesandru Vasilco-Siretea-nul*, în *Familia*, Nr. 34, Anul XXXI, 13 august / 1 septembrie 1895

Scharler, Franz Ser, *Archiv für österreichische geschichte*, Wien 1848

Schmedes, Carl Ritter von, *Geographisch-statistische uebersicht Galizien und der Bukowina*, Lemberg 1869

Schwab, Franz, *Mittelungen der Erdbebeden-Komission der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien*, Wien 1903

Scolik, Charles, *Photographische Rundschau*, VI. Jahrgang, Nummer 61 – incl. 72, Halle a. S., 1892

Spleny von Mihaly, Gabriel, *Descrierea Bucovinei*, ediția lui J. Polek, Czernowitz 1893

Spleny von Mihaly, Gabriel, *Descrierea districtului Bucovina*, în *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, București 1998

Stanciu, Aurel, *Pagini monografice* – manuscris

Stanciu, Aurel; Drăgușanul, Ion, *Pagini monografice: Salcea, Mereni, Plopeni, Prelipca, Văratice*, Suceava 2004

Sturza, Dimitrie, *Însemnătatea divanurilor ad-hoc din Iași și București*, 1912

Șotropa, Virgil, *Zavera din 1821 și Regimentul nășăudean*, în Lapedatu, Alex.; Lupaș, Ioan, *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, IV 1926-1927, București 1929

Tamba, S., *Impresiuni și reflexiuni dintr-o călătorie*, în *Tribuna*, Nr. 185, Anul VIII, joi 30 septembrie / 13 octombrie 1904

Todică, Gavril, *În plin necunoscut*, în revista *Societatea de mâine*, Anul IV, Nr. 22, Cluj, Duminică 5 ianuarie 1927

Tofan, George, în *Viața Românească*, Volumul V, Anul II, Iași 1907

Tommaséo, Nicolò, *Geografia storica moderna universale*, Milano 1857

Țărălungă, Ecaterina, *Enciclopedia identității românești. Personalități*, București 2011

Țopa, Dimitrie, Preot, *Românismul în regiunea dintre Prut și Nistru din fosta Bucovina*, Cernăuți 1927, București 1928

Ureche, Grigorie, *Letopisețul Țării Moldovei*, ediția Const. Giurescu, București 1916

Urechia, V. A., *Din domnia lui Alexandru Calimach*, București 1901

Varone-Niculescu, G. T., *Dicționarul jocurilor românești*, București 1931

Vizirescu, Pan. M., *Sânge românesc pentru Lumea Nouă / Marea de Azov și Crimeea / Prima parte a operațiunilor*, București 1942

Xenopol, A. D., *Amintire din Bucovina*, în *Revista Politică*, Anul II, nr. 13 / 1 Decembrie 1887

Zelea-Codreanu, Ion, *Pentru ordine, muncă și dreptate*, Huși 1920

Wachlowski, A., prof. dr. in Czernowitz, *Die Hagelverhältnisse in der Bukowina*, în *Sitzungsberichte der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, Mathematisch-Naturwissenschaftliche Classe*, Wien 1887

Weigand, Gustav, Prof. Dr., *Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens*, Leipzig 1904

Woestyne, Adolphe de Plason de la, *Recueil des Traités et Conventions conclus par L'Autriche-Hongrie avec les Puissances étrangères*, Vienne 1904

Adevărul, No. 28, Anul I, vineri 16 septembrie 1888; No. 605, anul III, joi 30 august 1890; No. 638, Anul

III, duminică 7 octombrie 1890; No. 1447, Anul VI, miercuri 24 februarie 1893; No. 1480, Anul VI, miercuri 31 martie 1893; No. 1654, Anul VI, vineri 1 octombrie 1893; No. 2435, Anul IX, joi 25 ianuarie 1896; nr. 9980 din 22 decembrie 1914; nr. 9994, 8 ianuarie 1915; nr. 10506, 10 iunie 1916; , nr. 14279, joi 17 iulie 1930; nr. 14280, vineri 18 iulie 1930; nr. 14351, 9 octombrie 1930;

Albina, Anul I, nr. 58, Viena, miercuri 7/19 martie 1866; Anul II, nr. 27, Duminică 4 aprilie 1899; No. 29, Anul X, 15 aprilie 1907

Analele Parlamentare ale României, Tomul 15, partea a 2-a Anexe, Iași 1848

Apărarea Națională, Nr. 6, Anul I, Cernăuți, joi 25 octombrie stil nou 1906; Nr. 21, Anul II, joi 21 martie stil nou 1907; Nr. 27, Anul III, joi 9 aprilie stil nou 1908;

Archiv für österreichische Geschichte, Wien 1899

Austria, Nr. 26, anul XXII, Viena 25 iunie 1870

Bericht über die Ergebnisse der k. k. Staatseisenbahnverwaltung, Wien 1896

Beschreibender Katalog des k. k. historischen Museum der österreichischen Eisenbahnen, Wien 1902

Biserica și Școala, Anul XXIV, Nr. 39, Arad 24 septembrie / 7 octombrie 1900; Nr. 31, duminică 28 iulie / 10 august 1924

Boabe de grâu, Anul V, Nr. 9, 1934

Buletin de la Société d'Etudes Psychiques de Nancy, 28 Année, No. 3, Novembre-Décembre 1927

Calendarul Minervei pe 1907

Catalog Administrația Domeniului Coroanei la Expoziția generală română din București 1906, București 1906

Comptes rendus des séances de L'Académie des Sciences, Paris 1949

Convorbiri literare, Anul I, No. 22, Iassi 15 ianuarie 1868

Cultura Poporului, Nr. 94, Anul V, Cluj, duminică 18 ianuarie 1925

Dezbaterile Senatului, No. 75, 11 iunie 1893, București

Die Bergwerks-inspektion in Österreich, Elfter Jahrgand 1902, Wien 1905

Domnia și detronarea lui Cuza Vodă, București, Biblioteca „Flacăra”, nr. 8

Epoca, No. 136, marți 6 mai 1886; No. 262, miercuri 8 / 20 octombrie 1886; No. 416, joi 16/28 aprilie 1887; No. 498, marți 28 iunie / 9 august 1887; No. 668, joi 18 februarie / 1 martie 1888; No. 752, miercuri 25 mai / 6 iunie 1888; No. 773, duminică 19 iunie / 1 iulie 1888; No. 841, miercuri 14/26 septembrie 1888; No. 979, joi 23 februarie / 7 martie 1889; No. 1034, sâmbătă 29 aprilie / 11 mai 1889; No. 1026, joi 20 aprilie / 2 mai 1889; No. 15, duminică 19 noiembrie 1895; No. 73, duminică 4 februarie 1896; No. 192, sâmbătă 29 iunie 1896; No. 466, sâmbătă 31 mai 1897; No. 478, Anul III, vineri 13 iunie 1897; No. 482, marți 17 iunie 1897; No. 536, Anul III, duminică 17 august 1897; No. 545, Anul III, joi 28 august 1897; No. 738, Anul IV, joi 16 aprilie 1898;

Gazette de France, No. 104, Vendredi 29 Décembre 1786

Gazeta Bucovinei, nr. 12, Duminecă 9/21 Iunie 1891; Nr. 15, Joi 20 Iunie (2 Iulie) 1891; Nr. 22/1891; Nr. 29/1891; Nr. 40/1891; Nr. 41/1891; Nr. 44/1891; Nr. 64/1891; Nr. 62/1892; Nr. 7/1893; Nr. 12/1893; Nr.

18/1895; Nr. 42/1896; Nr. 46/1896; Nr. 48/1896; Nr. 53/1896; Nr. 78/1896; Nr. 88/1896; Nr. 8/1906; Nr. 9/1906; Nr. 14/1906;

Gazeta Mazililor și Răzeșilor Bucovineni, Anul I, Nr. 1, bilunar – proprietar și editor: Prof. Dr. Iancu cav. De Cuparencu; redactor responsabil: Teofil cav de Manescu; tipografia lui E. Kanarski, Cernăuți, 18 noiembrie 1910; Nr. 2, Anul I, 7 decembrie 1910; Nr. 5, Anul I, Cernăuți, 19 ianuarie 1910; Anul I, Nr. 22, 4 ianuarie 1911; Nr. 6, Anul I, 12 februarie 1911; Nr. 13, Anul I, Cernăuți 8 iunie 1911; Nr. 14, Anul I, 7 iulie 1911; Nr. 16, Anul I, 12 august 1911; Nr. 17, Anul I, 15 septembrie 1911; Nr. 19, Anul I, 3 noiembrie 1911; Nr. I, Anul II, 10 martie 1912; Nr. 4, Anul II, 1 iunie 1912; Nr. 6 și 7, Anul II, Cernăuți, 29 iulie 1912; Nr. 11, Anul II, 7 noiembrie 1912; Nr. 16 și 17, Anul II, 27 martie 1913; Nr. 2 și 3, Anul III, 21 iunie 1913; Nr. 5, Anul III, 22 august 1913; Nr. 7-8, Anul III, 18 octombrie 1913; Nr. 9, Anul III, 12 noiembrie 1913; Nr. 13 și 14, anul III, Cernăuți 29 mai 1914;

Gazeta Transilvaniei, nr. 90, 9 noiembrie 1855; Nr. 183, duminică 22 august / 4 septembrie 1910;

Geschichte der österreichischen Land und Forstwirtschaft und ihrer Industrien, Wien 1897

Globus. Illustrierte Zeitschrift für Länder- und Völkerkunde, Nr. 17, Anul LXVI, octombrie 1894; Nr. 9, Bd. LXXI, 27 februar 1897

Glückauf, Nr. 46, Anul XXXIX, Essen (Ruhr) 14 noiembrie 1903

Iconar, Nr. 6, Anul III, 1997

Înfrățirea românească, anul V, nr. 1, 1 noiembrie 1928

Journal of the Society for Psychical Research,
Volume XXIV 1927-1928

Jahrbuch des Bukowiner Landes-Museums,
Zweiter Jahrgang, Czernowitz 1894

Journal of the Society for Psychical Research,
Volume XXIV 1927-1928

*Katalog des k. k. historischen Museums der
österreichischen Eisenbahnen*, Wien 1902

La Fraternité, Cinquieme année, No. 2, Paris, le 24
octobre 1894

La Guerre Mondiale, No. 610, 22 août 1916; No.
909, 22 septembrie 1917

La Justice, Neuvième année, Paris, Samedi 14 avril
1888

La Lanterne, No. 14.452, Vendredi 16 Février
1917; 5 noiembrie 1917

La Liberté, 60 année, No. 22.303, Dimanche 24
mai 1925; 61 année, No. 22804, 5 octobre 1926

Le XIXe siècle, No. 17087, 30 august 1917

L'Echo D'Alger, Lundi 16 Octobre 1916

L'Ouest-Éclair, 8 november 1916

L'Univers Israélite, 2 iulie 1926

Libertatea, Nr. 53, Anul XI, Orăștie 13/26
decembrie 1912; Nr. 76, Anul XIII, Orăștie, luni 15/27
decembrie 1914; Nr. 25, Anul al 33-lea, 27 septembrie
1936

Lupta, Anul IX, No. 1668, duminică 22 martie
1892

Martiri și mărturisitori ai Bisericii din România,
Editura Contact 2004

Minerva, Nr. 3, Anul II, Bistrița 1/13 februarie 1892

Militär-Schematismus des Österreichischen Kaiserthumes, Wien 1829; Wien 1831

Mittheilungen der k. k. Central-Commission, Wien 1892; Wien 1895

Monatsblatt der Kais. Kön. Heraldischen Gesellschaft „Adler“, III. Band, 1891-1895

Monitorul Bucovinei, Fascicula 17, Cernăuți, 20 martie nou 1919; Fascicula 19, Cernăuți în 5 Aprilie nou 1919; fascicula 31, Cernăuți, în 25 mai nou 1919; Fascicula 38, Cernăuți în 15 iunie nou 1919; Fascicula 60, Cernăuți, în 30 August nou 1919; Anul 1919, Cernăuți, în 10 Septembrie nou, Fascicula 63; Fascicula 65, Cernăuți, în 13 Septembrie nou 1919; Fascicula 67, Cernăuți, în 24 Septembrie nou 1919; Fascicula 68, Cernăuți 30 septembrie nou 1919; Fascicula 69, Cernăuți, în 3 octombrie nou 1919; Fascicula 73, 13 octombrie nou 1919; Fascicula 73, 13 octombrie nou 1919; Fascicula 80, Cernăuți în 7 Noiembrie nou 1919; Fascicula 81, Cernăuți în 15 Noiembrie nou 1919; Fascicula 86, 5 decembrie nou 1919; Fascicula 1, Cernăuți 13 ianuarie nou 1921; Fascicula 2, Cernăuți 25 ianuarie nou 1921; Fascicula 3, Cernăuți 3 februarie nou 1921; Fascicula 4, 10 februarie nou 1921; fascicula 6, Cernăuți 21 februarie nou 1921; Fascicula 7, Cernăuți 1 martie nou 1921; Fascicula 9, Cernăuți 15 martie nou 1921; Fascicula 13, Cernăuți 15 aprilie nou 1921; Fascicula 14, Cernăuți 21 aprilie nou 1921; Fascicula 16, Cernăuți 13 mai nou 1921; Fascicula 17, Cernăuți, 1 iunie nou 1921; Fascicula 18, Cernăuți, 15 iunie nou 1921; Fascicula 19, Cernăuți, 1 iulie nou 1921; Fascicula 16, Cernăuți 21 iulie nou 1921; Fascicula 8,

Cernăuți 21 aprilie 1922; Fascicula 8, Cernăuți 21 aprilie 1922

Monitorul Oficial, Nr. 88, 19 aprilie / 1 mai 1877; Nr. 23, 29 ianuarie / 10 februarie 1878; Nr. 51, 4/16 martie 1878; No. 63, 18/30 martie 1878; No. 63, sâmbătă 18/30 mai 1878; Nr. 93, 27 aprilie / 9 mai 1878; No. 152, miercuri 12/24 iulie 1878; Nr. 187, 24 august / 5 septembrie 1878; Nr. 238, 25 octombrie / 6 noiembrie 1878; No. 196, 2/14 decembrie 1881; No. 56, 12/24 iunie 1881; Nr. 85, 16/28 iulie 1881; No. 196, miercuri 2/14 decembrie 1881; No. 196, 2/14 decembrie 1881; No. 1, 1/13 aprilie 1882; No. 9, sâmbătă 10/22 aprilie 1882; No. 126, 1/13 septembrie 1882; Nr. 127, 2/14 septembrie 1882; Nr. 130, 17/29 septembrie 1883; No. 136, 24 septembrie / 6 octombrie 1883; Nr. 157, 20 octombrie / 1 noiembrie 1883; Nr. 216, 1/16 ianuarie 1884; Nr. 236, 29 ianuarie / 10 februarie 1884; No. 256, 24 februarie / 7 martie 1884; No. 138, miercuri 26 sept. / 8 oct. 1884; nr. 1, 2 aprilie 1885; No. 58, 14 iunie 1887; Nr. 85, 18 iulie 1887; Nr. 92, 28 iulie 1887; No. 167, 29 octombrie / 10 noiembrie 1888; No. 185, 20 noiembrie 1888; No. 199, vineri 9/21 decembrie 1888; Nr. 165, 23 octombrie 1890; nr. 176, 6/18 noiembrie 1890; No. 179, 10/22 noiembrie 1890; No. 185, 17/29 noiembrie 1890; Nr. 200, 6 decembrie 1890; No. 209, Marți 18/30 decembrie 1890; No. 4, 5 aprilie 1891; No. 222, sâmbătă 11/23 ianuarie 1892; Nr. 224, 14 ianuarie 1892; Nr. 114, 23 august 1892; No. 117, joi 27 august / 8 septembrie 1892; No. 237, 29 ianuarie / 10 februarie 1892; No. 253, 16/28 februarie 1892; Nr. 114, 23 august 1892; No. 25, 3/15 mai 1895; No. 107, 12/24 august 1895; 13/25 august 1895; No. 118, 26 august 1895; No. 116, 24 august / 5 septembrie 1895; No. 118, 26 august / 7 septembrie

1895; No. 165, Sâmbătă 23 octombrie / 4 noiembrie 1899; Nr. 172, 2 noiembrie 1899; No. 173, miercuri 3/15 noiembrie 1899; Nr. 173, 3/15 noiembrie 1899; No. 174, 4/16 noiembrie 1899; Nr. 183, 15/27 noiembrie 1899; No. 205, 11/23 decembrie 1899; No. 206, 14/26 decembrie 1900; Nr. 128, 2 septembrie 1903; Nr. 82, 12 iulie 1908; Nr. 229, 17 ianuarie 1908; Nr. 253, 16 februarie 1908; nr. 175, 7 noiembrie 1910; No. 244, sâmbătă 2/15 februarie 1913; Nr. 203, 11 decembrie 1913; Nr. 262, 22 februarie 1914; nr. 213 din 19 decembrie 1914 / 1 ianuarie 191; Nr. 90, 9 august 1919; Nr. 203, 15 decembrie 1920; 7 octombrie 1922; Nr. 210, 26 decembrie 1922; Nr. 44, 28 februarie 1924; nr. 52 din 8 martie 1924; nr. 67 din 27 martie 1924; Nr. 107, 17 mai 1925; nr. 3, 3 ianuarie 1926; nr. 4, 5 ianuarie 1926; nr. 14, 19 ianuarie 1926; nr. 20, 25 ianuarie 1926; nr. 44 din 28 februarie 1926; Nr. 263, 24 noiembrie 1926; Nr. 241, 30 octombrie 1927; Nr. 109, 23 mai 1929; Nr. 2, 2 ianuarie 1940; Nr. 20, 24 ianuarie 1940; Nr. 49, 27 februarie 1941; Nr. 122, 26 mai 1941; Nr. 202, 27 august 1941; Nr. 220, 17 septembrie 1941; Nr. 223, 20 septembrie 1941; Nr. 231, marți 30 septembrie 1941; Nr. 233, 2 octombrie 1941; Nr. 283, 28 noiembrie 1941; Nr. 24, joi 29 ianuarie 1942; Nr. 123, 30 mai 1942; Nr. 159, 11 iulie 1942; Nr. 167, 21 iulie 1942; Nr. 178, 3 august 1942; Nr. 50, 28 februarie 1943; Nr. 106, 8 mai 1943; nr. 112, 15 mai 1943; Nr. 179, 3 august 1944; Nr. 240, 17 octombrie 1944; Nr. 246, 27 octombrie 1945; Nr. 248, 30 octombrie 1945; Nr. 287, 11 decembrie 1946; Nr. 127, 7 iulie 1947; Nr. 135, 17 iunie 1947; Nr. 178, 6 august 1947; Nr. 179, joi 28 august 1947; Nr. 250, 29 octombrie 1947; Nr. 256, 5 noiembrie 1947; Nr. 268, 19 noiembrie 1947; Nr. 40, 18 februarie 1948; Nr. 140, sâmbătă 19 iunie 1948; Nr. 167,

22 iulie 1948; Nr. 191, 19 august 1948; Nr. 194, 23 august 1948; Nr. 203, 2 septembrie 1948; Nr. 229, 2 octombrie 1948; Nr. 3, 4 ianuarie 1949; Nr. 17, 21 ianuarie 1949; Nr. 20, 25 ianuarie 1949; Nr. 35, 11 februarie 1949

Opinia, Nr. 1876, vineri 10 mai 1913; Nr. 1877, Anul X, duminică 112 mai 1913; Nr. 1880, joi 16 mai 1913; No. 1883, Anul X, duminică 19 mai 1913; No. 1880, Anul X, joi 16 mai 1913; No. 1888, marți 28 mai 1913; No. 1889, Anul X, miercuri 29 mai 1913; No. 1963, duminică 18 august 1913; No. 1965, Iași, miercuri 21 august 1913; No. 1985, 13 septembrie 1913; No. 7261, joi 28 august 1914; No. 1266, miercuri 3 septembrie 1914; No. 90, 9 august 1919

Politische und gerichtliche / Organisation / der / im Reichsrathe vertretenen Länder von Österreich, Wien 1869

Predicatoriulu sateanului romanu, Numerului 12, Cursulu III, Anulu 1877

Programm des griechisch-oriental. Gymnasium in Suczawa für das Schuljahr 1868, Czernowitz 1868; 1873, Czernowitz 1873; 1874, Czernowitz 1874

Recueil des griefs de la minorité hongroise de Roumanie, I (1919-1922), Societatea Națiunilor, 1922

Reise Liste in die Lager von 1786 (K.-A. II. S. 1786-49-2) Vergl. Auch Radics a. a. O. S. 37

Revue Archéologique, Cinquième série. Tom XXXIII, Janvier-Avril 1931

Revista Fundațiilor Regale, Nr. 8, p, Anul VIII, 1 august – 1 septembrie 1941, București 1941

Revista Politică, Anul I, Nr. 6, august 1886; Anul I, nr. 7, 15 August 1886; Anul I, nr. 9, 15 Septembrie 1886; Anul I, Nr. 13, decembrie 1886; Anul I, Nr. 16, 20, martie

1887; Anul II, nr. 5, 15 iulie 1887; Anul III, nr. 3, 15 februarie 1888; *Revista Politică*, Anul III, nr. 12 1 iunie 1888; Anul III, nr. 22, 1 decembrie 1888; Nr. 23, Anul V, 1 decembrie 1890; Nr. 3, Anul VI, Suceava 8 februarie 1891; nr. 3/1910; nr. 11/1910; Nr. 17, Anul VII, 5 februarie 1911; Nr. 18, Anul VII, 12 februarie 1911; nr. 18/1911; nr. 19/1911;

Romănulul, Anul VII, vineri 6 decembrie 1863; No. 1, Anul XI, joi 29 iunie 1867;

România Eroică, Nr. 3-4, Anul VII, iulie-august 1943

România Liberă, No. 465, vineri 8 decembrie 1878; No. 902, joi 5 iunie 1880; Nr. 2261, duminică 27 ianuarie 1885; Nr. 2412, Abul IX, joi 8 august 1885; Nr. 2415, Anul IX, duminică 11 august 1885; Nr. 2572, joi 27 februarie / 11 martie 1886; Nr. 2640, duminică 25 mai / 6 iunie 1886; Nr. 2604, 6/18 aprilie 1886; Nr. 2640, duminică 25 mai / 6 iunie 1886; Nr. 2667, Anul X, sâmbătă 28 iunie / 10 iulie 1886; Nr. 2995, joi 20 august / 1 septembrie 1887; Nr. 3121, Anul XII, miercuri 27 ianuarie / 8 februarie 1888; Nr. 3163, Anul XII, vineri 18/30 martie 1888; Nr. 3239, Anul XII, vineri 24 iunie / 6 iulie 1888; Nr. 3233, vineri 17/29 iunie 1888; Nr. 3248, Anul XII, joi 7/19 iulie 1888; Nr. 3250, Anul XII, sâmbătă 9/21 iulie 1888; Nr. 3392, joi 5/17 ianuarie 1889; Nr. 3431, vineri 24 februarie / 8 martie 1889; Nr. 3163, vineri 18/30 martie 1888; Nr. 3470, vineri 14/26 aprilie 1889; Nr. 3429, miercuri 22 februarie / 5 martie 1889; Nr. 3487, Anul XIII, sâmbătă 6/18 mai 1889;

Românimea, No. 187, Anul II, joi, 10 iulie 1919

Schematismus der Bucowinaer, Czernowitz, 1843

Schematismus der Bukowinaer, Czernowitz, 1876

Schematismul der Bucowinaer, Czernowitz, 1907
Schematismus des Österreichischen Kaiserthumes,
Wien, mai 1855

Telegraful, No. 3973, Anul XVI, duminică 28
aprilie 1885

Tribuna, Nr. 56, Anul XI, sâmbătă 10/23 martie
1907

The Chicago Tribune, No. 141, 6 noiembrie 1917

Transilvania, Nr. 2, Anul IX, Braşov 15 ianuarie
1876; Nr. 3, Anul XI, 1 februarie 1878; Nr. 12, Anul
XXIV, Sibiu 15 decembrie 1893

Tribuna, Nr. 56, Anul XI, sâmbătă 10/23 martie
1907; Nr. 223, Anul XIV, Arad, duminică 17/30 octombrie
1910; Nr. 108, Anul XV, Arad, marţi 17/30 mai 1911

Tribuna Poporului, Nr. 144, Anul II, joi 30 iulie /
11 august 1898

Ţara Fagilor, Cernăuţi 1998

Unirea, Nr. 64, Anul XXV, Blaj, marţi 29 iunie
1915; Nr. 82, Anul XXV, Blaj, marţi 17 august 1915;

Unirea Poporului, Anul IX, Nr. 5, Blaj, 30 ianuarie
1927; Nr. 10, Blaj, 6 martie 1927

Viaţa nouă, anul III, nr. 153, 30 mai 1915

Voinţa Naţională, No. 2234, Anul IX, 1/13 aprilie
1892

Verordnungs-Blatt für Eisenbahnen und Schiffahrt,
Anul X, Nr. 46, Wien 22 April 1897

Viaţa nouă, Anul III, nr. 140, 1 octombrie 1914;
Anul III, nr. 146, 1 noiembrie 1914; anul III, nr. 153, 30
mai 1915; IV, nr. 157 – Supliment, din 8 iulie n. 1915; nr.
158 – Supliment, din 25 iulie n. 1915; IV, nr. 159 –
Supliment, din 6 august n. 1915; IV, nr. 163 din 3

octombrie n. 1915; IV, nr. 164 din 17 octombrie n. 1915; IV, nr. 165 din 31 octombrie n. 1915; Anul III, nr. 168, 5 decembrie 1915; anul IV, nr.174, 7 februarie 1916; IV, nr. 175 din 5 martie n. 1916; IV, nr. 182, 4 iunie n. 1916; Anul V, nr. 3, 16 iunie 1918;

Viața Românească, Volumul 5, anul II, Iași 1907;
Anul IV, vol. 13, 6 iunie 1909

Voința Națională, No. 2234, Anul IX, 1/13 aprilie 1892

Wiener Klinische Wochenschrift, 1906, Nr. 29;
1900, Nr. 31, XIII Jahrgang, Wien, 2 August 1900

Cuprins

Precuvântare p. 3

ADÂNCATA p. 7

ADĂȘENI p. 21

ADJUD p. 23

ADJUDENI p. 35
AGAFTON p. 36
AGAPIA p. 38
AGĂȘ p. 42
AGRIȘANI p. 43
ALBEȘTI p. 43
ALBEȘTI p. 47
ALBEȘTI p. 51
ALBEȘTI p. 55
ALBILE p. 58
ALBOTENI p. 60
ALBOTEȘTI p. 60
ALBOTEȘTI p. 62
ALBOTEȘTI p. 64
ALBOTEȘTI p. 66
ALBOTEȘTI p. 67
ALEXANDRENI p. 68
ALEXEȘTI p. 74
ALDEȘTI p. 75
ALDEȘTI p. 79
ALEXĂȘTI p. 79
ALEXEȘTI p. 80
ALEXEȘTI p. 82
ALMAȘ p. 82
AMĂXINEȘTI p. 85
ANDRASFALVA p. 86
ANDREEȘENI p. 96
ANDREICĂUȚI p. 97
ANDRIEȘTI p. 98
ANDRIEUȚI p. 99
ANGHELEȘTI p. 100
ARĂMEȘTI p. 103

ARBORE	p. 110
ARBUROAE	p. 137
ARDĂNEȘTI	p. 138
ARDEOANI	p. 139
ARESTEUCA	p. 149
ARESTEUCA	p. 149
ARIONEȘTI	p. 152
ARMĂȘENI	p. 155
ARMĂȘOAIA	p. 161
ARMENEȘTI	p. 163
ARONEANU	p. 168
ARPĂȘEȘTI	p. 170
AVEREȘTI	p. 174
AVEREȘTI	p. 175
AVRĂMENI	p. 180
AVRĂMENI	p. 184
AVRĂMENI	p. 185
AVRĂMEȘTI	p. 187
AVRĂMEȘTI	p. 193
AZĂNCEȘTI	p. 194

Bibliografie p. 195

Cuprins p. 226

Dar, vorba lui Vasile Lupu, „apele sunt vii, mereu își schimbă matca”, așa că, lucrând pe obști rurale distincte și putând compara lesne mărturiile anterioare, cred că m-am descurcat binișor și cu localizările, așa că, precum călugărul Bogza din Todireni, comuna Codăești, Vaslui, care făcuse, în sfârșit și o milostenie, închei și eu această primă parte (A) a prefetei, cu invocația, adresată, desigur, cititorului:

„Milostive Doamne, ia și știe!”.